

АЛФРЕД ШКЛЯРСКИ

ТОМЕК НА ВОЕННАТА ПЪТЕКА

ЧЕТНО ЗА ЮНОШИ

АЛФРЕД ШКЛЯРСКИ
ТОМЕК НА ВОЕННАТА
ПЪТЕКА

Превод: Сабина Радева

chitanka.info

I

НЕОЧАКВАНО НАПАДЕНИЕ

Огненият мустанг плавно се носеше по широката степ. Ездачът му се наведе ниско напред, за да закрие лицето си от вятъра с широката периферия на обшитото със сребро сомбреро^[1]. Полудивият породист кон с необуздана страст прескачаше бодливите кактуси по пътя си, ловко отминаваше трапищата и препускаше напред, като докосваше с корем червения чай, с който беше обрасла широката равнина. Свистенето на вятъра упояваше ездача и коня. Те дълго препускаха, като влачеха след себе си по степта удължена сянка.

Изведнъж ездачът повдигна глава. Издаде радостен вик и рязко дръпна юздата на коня. Той навярно притежаваше необикновена ловкост и сила, защото закованият на място мустанг се ври в земята с четирите си копита. Няколко секунди той беше явно недоволен: приклякваше, изправяше се на задните си крака, но опитните ръце на ездача бързо го обуздаха.

Младият човек с лявата си ръка смъкна назад широкополата филцова шапка, която падна на раменете му и увисна на подбрадника. На обгорялото от слънцето лице светнаха весели светли очи. Сега вече с по-голяма сигурност можеше да се определи възрастта му. Беше на около шестнайсет-седемнайсет години, при все че по фигура изглеждаше на деветнайсет. Такова впечатление създаваха широките му плещи, високият му ръст и здравите мускули, които се очертаваха под тясна шарена бархетна риза.

Ездачът успокои коня, след това внимателно погледна на юг, където всред грамади насечени скали се извисяваше към небето доста висока планина — целта на неговата утринна разходка. Тя се издигаше на самата граница между Съединените щати и Мексико. От нейния именно връх той възнамеряваше да разгледа по-отблизо мексиканската земя, чиито северни граници поради честите грабителски нападения и въоръжени стълкновения наричаха „вечно горящата граница“.

От мястото, където ездачът беше спрял, можеше точно да се различат линиите на завоите по скатовете на планината. Ясно се очертаваха и огромни кактуси, големи храсти градински чай, както и скали, които покриваха самия връх. Въпреки това момчето не се подведе от зрителната измама, на която човек лесно можеше да се поддаде, когато преценява разстоянието при необикновено прозрачния степен въздух. До планината имаше още три-четири километра, затова реши да намали темпа, за да запази силите на коня за връщане.

То докосна леко врата на мустанга и конят послушно забави ход.

Момчето внимателно разглеждаше околността. Близостта на Мексико го правеше необикновено предпазливо. Не можеше да пренебрегва думите на опитния шериф^[2] Алан, който изрично го предупреждаваше, че на границата човек трябва да бъде постоянно нащрек. Въпреки че между двете държави от много дълги години съществуваха мирни отношения, въоръжени отряди от мексиканци и индианци често се промъкваха на американска територия, за да отвлечат стада едър добитък или овце, а понякога вземаха в плен и деца, които после принудително караха да работят в ранчите.^[3] Тия местни нахлувания на неспокойните съседи подтикваха към отмъщение, а понякога дори и към агресивни действия както американците, така и индианците, които живееха в пограничните резервати.^[4] Затова тук се водеше постоянна партизанска борба, която не рядко вземаше и кървави жертви.

Младият поляк Томек Вилмовски, той именно беше този самотен ездач, не се боеше от опасностите. Не обичаше обаче лекомислено да се излага на тях, понеже опитът, придобит през време на скитането му по света, беше го направил благоразумен и разсъдлив.

Томек беше в Ново Мексико^[5] едва от една седмица. Тук, според уверенията на баща му, би трябвало изцяло да възвърне силите си, загубени след стъпкването му от разярен африкански носорог при последната им ловна експедиция в Уганда. Няколкомесечната почивка в Англия му бе дала възможност да забрави за тежкото боледуване, а когато му се представи чудесният случай да замине за Далечния див запад^[6], на драго сърце прие предложението на баща си по две причини. Първо — Сали, по-малка от него и негова позната от времето на необикновените му приключения в Австралия, отиваше да учи в Англия; на път за там тя бе останала да почине за по-дълго време при

чичо си, който живееше в Ново Мексико. Томек щеше да прекара ваканцията с нея в изключително здравословни климатически условия, а после щяха да се върнат заедно в Англия. Второ — Томек и баща му, както и двамата им приятели, Смуга и боцман Новицки, се занимаваха с лов на диви животни за голямото предприятие на Хагенбек, което доставяше на зоологическите градини и циркове различни екземпляри от фауната на цял свят. Хагенбек ценеше смелите поляци, защото винаги без колебание се нагърбваха с трудни задачи. Когато узна, че Вилмовски има намерение да изпрати своя млад, предприемчив син в Съединените щати, той реши да му възложи известна задача. Предложи на Томек да събере там група от индианци, които биха се съгласили да участвуват в циркови представления срещу съответно възнаграждение. Та нали индианците се славят навсякъде с отличната дресура на мустанги и смела езда! Оригинално индианско селце, пренесено изцяло в Европа, със сигурност ще предизвика голям интерес. Защото още се помнят героичните борби на червенокожите от 1869–1892 г., които до последни сили водили ожесточена борба за запазване на свободата си. Имената на безстрашните вождове: Седящия бик, Червения облак, Кошис и Геронимо^[7] за индианците бяха станали символ на мъжество и героизъм.

Като отиваше на тази толкова дългоочаквана среща с малката си приятелка, Томек Вилмовски с радост прие предложението на Хагенбек. По този начин щеше да опознае смелите индианци, от които винаги беше се възхищавал толкова много. Бащата на Томек се страхуваше да изпрати буйния си син сам на такава далечна експедиция, затова като опекун с него тръгна най-сърдечният му приятел — боцман Новицки.

Двамата приятели едва от една седмица гостуваха у чичото на Сали, шерифа Алан. На Томек никога не му тежеше опекунството на добродушния моряк. И двамата бяха неспокойни духове, и двамата жадуваха за приключения. Освен това огромният боцман още от момента на пристигането си в ранчото на Алан прекарваше по-голяма част от времето си с хубавата и чаровна Сали, като внимаваше да не ѝ се случи нищо лошо. Също и вярното куче на Томек Динго вероятно знаеше, че малката австралийка е негова стопанка и нито крачка не се отделяше от нея. Затова пък Томек имаше пълна свобода. Още от първите дни започна сам, на кон, да обикаля околността, за да я

опознае подробно и да завърже приятелство с индианците от близките резервати.

И сега в прекрасно настроение се приближаваше към целта на своята утринна разходка. Радваше се, че скоро ще види мексиканската земя, с чиято история вече беше запознат от книгите на полския пътешественик Емил Дуниковски^[8], който бил в Съединените щати и Мексико, впечатленията и приключенията от които после описал.

С всяка минута самотната планина ставаше все по-висока и все повече закриваше хоризонта, забулен с лилава мъгла. Скоро Томек се озова в подножието ѝ. Той откри много лесно тясната пътечка, която водеше до върха, и без да се колебае нито миг, насочи коня си към нея, но щом погледна към земята, дръпна юздите и скочи леко от седлото. Без да изпуска от ръце аркана, привързан към юздите на коня, забеляза следи, оставени по чакълестата пътечка. „Аха, днес някой е минавал оттук преди мене! Мога дори да се обзаложа, че това е бил индианец — разсъждаваше той. — Само червенокожите не подковават конете си. Но какво е търсил толкова рано на самата граница? Дошъл е от север, което означава, че е жител на Съединените щати. Хм, изглежда ми много странно, че е напуснал резервата посред бял ден. Трябва да се махам оттук колкото се може по-скоро.“

Но като започна да обмисля положението си, веднага изостави тая мисъл.

Отстъплението пред самотния, вероятно беззащитен индианец би приличало на страхливост. В никакъв случай той не можеше да допусне това. Та нали не е от страхливите! Какво от това, че в безлюдно място се е натъкнал на индиански следи? А може би това е ковбой, който работи у някой фермер? Може би е търсел изгубен добитък, а върхът на планината е отличен наблюдателен пункт. Освен това Томек разсъди, че ако избягва срещите с индианците, никога няма да изпълни задачата, възложена му от Хагенбек. Шерифът Алан, както всички възрастни хора, сигурно малко преувеличава опасностите, които дебнат на границата. Необходимо е само да бъде предпазлив и всичко ще бъде добре.

Успокоен, Томек заведе коня си сред кактусите. Намери място, обрасло тук-таме с трева, и там завърза мустанга за клона на един чаен храст. После си оправи колана със закачения на него кобур с револвер, за да може лесно да го извади всеки миг, и се върна на пътеката. Без да

губи време, той тръгна по следите на неподкования кон. След четиридесет-петдесет крачки следите се отклоняваха от пътеката и се губеха в чаените храсти. Няколко метра по-нататък Томек откри следи от мокасини^[9].

Томек свирна тихо.

„Моят индианец е направил същото, което сторих аз преди малко. Затова най-напред ще разгледам неговия кон“ — си каза той.

В това време сякаш като отклик на Томековите мисли откъм крайпътните храсти се разнесе пръхтене. Изглежда, индианският кон беше го усетил. Томек внимателно разгърна храстите. Видя нисък, дорест мустанг с бели петна на задницата. По индиански обичай вместо седло имаше чердже с цветни шарки, придържано с дебел ремък, привързан около предницата на коня. Поводите не бяха препъхнати през юздата без мундщук, а само вързани под долната челюст. Томек знаеше, че червенокожите управляват конете си с крака, а поводът им служи само за спиране. От юздата висеше аркан, привързан за един храст.

Томек внимателно разглеждаше шарките на индианското „седло“. Подобни беше му показвал шерифът Алан като навайска ръчна изработка. Нима тоя индианец е от племето на наваите? Това предположение разтревожи малко Томек. Доскоро още се носеха по цял свят имената на наваите и апахите, защото никое индианско племе не е толкова безумно смело и кръвожадно в борбите с белите, както тия синове на аризонската пустиня.

Мустангът остроше уши, пръхтеше силно, удряше с копита в земята, сякаш искаше да предупреди своя господар. Томек бързо се оттегли на пътеката и започна внимателно да разглежда следите от човешки стъпки. Техните размери показваха, че индианецът не е още мъж. Окуражен от това откритие, Томек тръгна внимателно към върха.

След половин час той стигна на плоско отсечения връх, като за прикритие му служеха чаените храсти и кактусите. Тук вече пътеката се губеше сред огромните камъни. Томек се скри зад един от тях. С поглед той търсеше индианеца, но като не го видя, придвижи се към южния ръб на върха. Стъпваше тихо и внимателно, за да не събори някой камък. Съвсем наблизо, на самия хребет, се издигаше огромна продълговата плоска скала. Томек погледна нагоре и замръзна на мястото си. От скалата висяха два крака, обути в мокасини.

Момчето затаи дъх, за да не привлече преждевременно вниманието върху себе си. При предишните си експедиции той беше се запознал с тайните на разузнаването и преследването. Поотмести се малко по надясно. Индианецът лежеше по корем на опасния каменен блок. Взираше се във вълнистата степ отатък границата. Отзад на главата му, забучени в преписка, стърчаха три малки орлови пера.

Томек се огледа наоколо. Сега забеляза една стара пушка, подпряна на близкия камък. Изглежда, индианецът не предполагаше, че тук може да срещне някого, щом беше оставил оръжието си. Бялото момче хитро се усмихна. Толкова много се говори за изключителната бдителност на индианците, а той успя да се приближи незабелязано до навая.

Томек реши да изненада младия индианец. Седна безшумно на земята. Чудеше се кого или какво дири толкова с очи индианецът в степта. Той проследи направлението на неговия поглед; гледаше на юг, но освен разни видове кактуси по вълнообразната равнина нищо не можеше да се види. Накрая, отегчен от чакане, каза високо на английски:

— Ще ми каже ли младият червен брат какво интересно вижда в степта?

Ефектът от тия няколко думи надмина и най-смелите очаквания на бялото момче. Индианецът се показва иззад ръба на скалата и като видя неканения гост, с един ловък скок се намери пред него. Очите му светеха враждебно.

— Какво дириш тук ти, подло бяло псе?! — изтръгна той от себе си на един дъх на доста добър английски език.

Томек се изненада от разярения и обиден отговор на индианеца, но въздържа гнева си и отговори спокойно:

— Бих могъл да те попитам и аз същото. Дори имам по-голямо право за това, защото не се намираме върху територията на резервата. Това обаче никога няма да направя по такъв неприязнен начин, както го стори ти.

— Всеки шпионин е само подло, отвратително псе — отговори индианецът с омраза.

— Съгласен съм с тебе, но не съм шпионин.

— Лъжеш, както всички бели. Изпратил те е тук шерифът Алан! Ти живееш при него.

— А откъде знаеш, че живея при шерифа Алан? — учуди се Томек, като едва въздържа гнева си.

— Сега вече се издаде! — извика индианецът тържествуващ. — Но каквото и да си открил, няма никога да го издадеш на белите муцуни.

Неочакваното страшно значение на думите на индианеца накара Томек да се вцепени, но това продължи само миг. Та нали неведнъж неговият живот беше излаган на опасност! При експедициите във вътрешността на непознати континенти смъртта често бе назъртала в очите му, затова можеше да реагира бързо на всякакъв вид изненади. Сега с един само поглед констатира, че индианецът освен томаховка^[10] в колана си няма друго оръжие. За да вземе старата си пушка, подпряна на камъка, трябваше да мине покрай него. Освен това Томек със задоволство забеляза, че малко по-високият от него противник е доста слаб. За това свидетелствуваха тесните му рамене и хлътналият гръден кош. Наблюденията на Томек продължиха не повече от няколко секунди.

Той бързо скочи на крака и прегради пътя на индианеца към пушката му.

— Защо червеният брат ме заплашва без никаква причина? — попита той помирително, за да изясни това странно недоразумение. — Мисля, че с нищо не съм заслужил такова отношение!

— Стига си дрънкар! Пази се, предателска бяла змийо! — извика индианецът и извади томаховката от колана си.

Томек беше отличен стрелец. Имаше револвер, следователно можеше да грабне оръжието си и само с едно натискане на спусъка да обезвреди противника. Но той имаше вродено чувство на отвращение към проливане на човешка кръв, а освен това искрено съчувствуваше на индианците, така варварски изстребвани от белите нашественици. Затова реши да обезвреди пламналия от гняв младеж, без да прибегва към оръжие. Та нали боцман Новицки, известен с необикновената си опитност в ръкопашния бой, ненапразно го беше научил на отлични хватки за обезвредяване на противника! Когато разгневеният индианец нападна Томек, той веднага отскочи настрана, хвана с дясната си ръка китката на ръката, която държеше томаховката, а с лявата натисна лакътя на червенокожия. Силният тласък повали индианеца на земята и топорът падна от ръката му.

Още преди да успее да стане, Томек се нахвърли върху него и го притисна с цялото си тяло.

Започна настървена борба. Индианецът се изплъзваше като змиорка от ръцете на бялото момче, като непрекъснато се мъчеше да сграбчи врата на Томек. Томек започна да разбира, че не е преценил достатъчно силите на червенокожия. На вид по-лошо сложеният индианец, изглежда, имаше неизчерпаема енергия. Бореше се отчаяно и беше решил да убие противника си. Сега вече нямаше никакво съмнение, че се води борба на живот или смърт.

След малко силата на борбата поотслабна. Нито едно от момчетата не продума, не издаде стон, при все че чувствуваха резултатите от безкомпромисната борба. Томек дишаше тежко. Змийските прегръдки на индианеца все повече го уморяваха.

Отново се изтъркаляха на земята. Ризата на Томек вече висеше на парцали. Острите камъни нараняваха до болка. Изведнъж ръката на индианеца конвулсивно стисна гърлото му. Томек направи неимоверно усилие, отблъсна с крака индианеца, но едва стана и противникът вече се готвеше за нова атака.

„Ако не го застрелям, сигурно ще ме убие“ — помисли Томек, като виждаше, че индианецът е по-малко уморен.

Веднага обаче осъзна, че не желае, че не трябва да употреби револвера срещу невъоръжения червенокож. И реши да промени тактиката.

Когато индианецът отново го нападна, той не се остави да го хване, а започна да се бие с юмруци.

И веднага доби видимо надмощие. Точните удари се стоварваха върху корема и под брадата на индианеца, който започна да отстъпва към ръба на скалата. Той разбра, че за него борбата придобива неблагоприятен обрат. Тогава събра всички сили и най-неочаквано се нахвърли върху бялото момче. След малко, сплетени отново в убийствена прегръдка, те се търкулнаха до самия ръб на върха. Томек, доведен до крайност, удари с глава индианеца в лицето, дръпна се с цяла сила и изведнъж усети, че краката му губят опора. Няколко секунди противниците се олюляваха върху остро отсечения зъбер. Ръката на индианеца се впи в гърлото на Томек. Той отново напрегна сили, за да отблъсне нападателя, и изведнъж двамата полетяха надолу по покрития с камъни стръмен склон.

Сплетени в ожесточена борба, двете тела паднаха върху един каменен блок.

[1] Сомбреро (исп.) — филцова шапка с широка периферия, която носят в Испания и Латинска Америка. ↑

[2] Шериф (англ.) — околийски държавен чиновник в САЩ; негово задължение е да пази реда и безопасността в своя окръг. ↑

[3] Ранчо (англ.) — стопанство за отглеждане на добитък — ферма. ↑

[4] Тук в значение на терени, предназначени за принудително местопребиваване на индианците под строг надзор на правителствени агенти. ↑

[5] Ново Мексико (англ.) — название, което произхожда от името на бога на ацтеките Мекситли — понастоящем югозападен щат в САЩ. ↑

[6] Далечният див запад (англ.) — название на териториите в западната част на Североамериканските съединени щати, наречени така през времето, когато тях земи били населени предимно с войнствени индианци. ↑

[7] Седящия бик и Червения облак били вождове на племето сиукси, Кошис и Геронимо предвождали племената на апахите. ↑

[8] Д-р Емил Дуниковски, професор в Лвовския университет, в края на XIX в. предприел научни пътешествия в Съединените щати и Мексико. Кръстосал Съединените щати от изток до запад, бил е в степите, в Скалистите планини, в Ново Мексико и Аризона. Преживял необикновени приключения сред индианците и златотърсачите, а там, където срещнал полски емигранти, разправял им много за далечната им родина. Заедно с поляка Витолд Шишло отишъл далеко в тресавищата на Флорида, населени с индианци-семиноли. Дуниковски пребродил надлъж и нашир Мексико, като навсякъде правел интересни наблюдения. По-късно написал много интересни книги, между които „Мексико и скици от Америка“ и „От Атлантическия океан до Скалистите планини“. ↑

[9] Мокасини (англ.) — меки обуца без токове, носени от индианците. ↑

[10] Лека военна секира, употребявана от североамериканските индианци като оръжие за хвърляне срещу противника или за

ръкопашен бой. [↑](#)

II

БЕЛИЯТ И ЧЕРВЕНИЯТ БРАТ

Томек изпищя от болка, но нито за миг не загуби съзнание. Когато се търкаляха по зъбера, той се притисна силно в противника си и благодарение на случайността в момента на падането върху камъка индианецът се намери под него и с това го запази от пряк удар в скалата. Томек усети ужасни болки в ръцете, които прегръщаха противника. След доста дълго време той успя с най-голямо усилие да освободи кървящите си ръце. Кожата по тях беше напукана и ожулена. Изшипя от болка, когато се опита да раздвижи пръстите си. За щастие това бяха само повърхностни наранявания, за които почти веднага забрави, като видя лежащия неподвижно червенокож.

Разтревожен, Томек се наведе над безчувствения навай. Тънка струичка кръв се стичаше изпод отпуснатата върху камъка глава. Томек я повдигна внимателно. Кожата на главата отзад беше разкъсана, но сплетените плитки коса сигурно бяха намалили силата на удара, защото черепът, изглежда, не беше засегнат. Томек внимателно разгледа покритото със синини тяло на червенокожия. Не откри никакви по-сериозни рани. Само глезенът на десния крак беше започнал да губи формата си и да отича.

Томек бързо съблече остатъците от ризата си и я разкъса на ленти. С една от тях привърза силно кървящата глава на безчувствения индианец, а след това започна да бинтова подутото стъпало. Индианецът глухо простена.

— Виждаш ли докъде я докара! — измърмори Томек. — Кой дявол те накара да посягаш на живота ми?

Индианецът продължаваше да лежи неподвижно. Томек трескаво започна да обмисля как да помогне на ранения си противник. От върха ги отделяше десетметрова стръмна стена, а за да слезе долу, трябваше да мине по остро отсечен, осеян с камъни скат.

Без да се колебае, Томек сложи индианеца на дясното си рамо така, че главата му бе откъм гърба, а краката му висяха отпред на

гърдите и внимателно слезе от скалата върху планинския склон.

Слизането не беше лесно. Томек трудно намираше сигурна опора за краката си. Ту се свличаше с лавина дребни камъни, ту приклякваше, докато накрая го налегна страшна умора. На няколко пъти трябваше да сяда, за да си поеме дъх. Индианецът лежеше отпуснат на неговия гръб и все повече му тежеше. Томек обаче не мислеше за себе си. Не обръщаше внимание на собствената си умора и рани. Стискаше зъби и цялото му внимание беше съсредоточено върху все още безчувствения противник. Най-после, след тежки усилия, Томек успя да слезе в подножието на планината.

Сложи индианеца на земята. Намери един голям яйцевиден кактус. Изчисти с ножа си бодлите му, отреза го от дебелото стъбло и го занесе при навая. Разрязването на кактуса беше работа за един миг, извади сочното му месо и започна да го изстиска върху лицето на индианеца.

Мина доста време, докато по лицето на навая преминаха спазми, предизвикани от силна болка. Той отвори очи, но като видя наведения над него Томек, пак ги затвори. Накрая индианецът се пробуди и впи поглед в лицето на бялото момче.

— Е, най-после дойде в съзнание — обади се Томек и се помъчи да се усмихне.

— Ти ме победи, не ме щади, доубий ме! — прошепна наваят.

— Изглежда, че зъл дух е влязъл в тебе — ядоса се Томек. — Не мога обаче да разбера защо посегна на живота ми, а сега искаш да стана убиец!

— Шерифът Алан те е изпратил да ме следиш...

— Какви глупости приказваш! — извика Томек. — Никой не ме е накарал да те следя и съвсем не съм те победил. Искях само да разгледам околностите от мексиканска страна и затова дойдох на тоя самотен връх, където случайно те срещнах! Но се чудя ти защо ме нападна. Едно обаче е сигурно — бихме се като две наперени петлета. Паднахме от ръба и ти си удари главата о една скала. Ето така изглежда тази моя „победа“.

— Но живееш у шерифа Алан — повтори наваят с горчивина, като търсеше погледа на Томек.

— Щом знаеш, че живея у шерифа Алан, трябва също да знаеш, че съм там едва от няколко дена. Пристигнах от далечна задморска

страна да взема младата скуав^[1], с която ще заминем за Англия.

— Какво? Нима ти наистина не си от хората на шерифа?

— Нямам с тях нищо общо — уверяваше го Томек. — Но да видим сега как мога на тебе да помогна. Струва ми се, че си се наранил тежко при падането.

— Значи, моят бял брат не е от янките^[2]? — попита червенокожият.

— Аз съм поляк, моята родина се намира много далече зад океана — обясни Томек, доволен, че наваят го нарече „бял брат“.

— Хоуг! Наистина зъл дух ме заслепи, за да не видя истината. Трябва бързо да поправа грешката си, може би още не е късно... — говореше наваят трескаво, като се мъчеше да стане на крака.

Олюля се. Щеше да падне, ако Томек в последния миг не го беше задържал.

— Какво правиш? Кракът ти е навехнат — скара му се бялото момче.

— Помогни ми да се изкача на върха, нямам нито минута за губене — отвърна индианецът, като се опираше на рамото на другаря си.

— Оттук няма да можем да се изкачим на върха — възрази Томек. — Най-добре ще бъде да заобиколим до пътеката.

— Ако моят бял брат иска да ми докаже, че нашата среща е била съвсем случайна, тогава ще ми помогне да се изкачим колкото е възможно по-бързо на върха — отговори нетърпеливо наваят.

— Е, добре, да опитаме! — въздъхна Томек, като гледаше тревожно стръмния склон.

Започнаха крачка по крачка да се катерят по ската. Лицето на младия навай побледня от голямото усилие. Беше облян в пот. Често падаше на земята, въпреки че Томек с всички сили го придържаше под ръка. Индианецът влачеше навехнатия си крак, не обръщаше внимание на болките, не искаше да почиват: упорито се стремеше към върха.

Томек беше вече съвсем изтощен; краката не го слушаха, задъхваше се, а бяха изминали едва половината път. Индианецът, изглежда, познаваше тук отлично всяка педя земя, защото, вместо да се катери отвесно нагоре, се движеше косо и намираше невидим за Томек по-леснодостъпен наклон. Скалната площадка, върху която бяха

паднали от главния зъбер, се намираше вече на няколко десетки метра надясно от тях.

Индианецът ставаше все по-неспокоен. По едно време приседна на склона. С дясната си ръка закри очи пред слънчевия блясък, дълго се вираше във вълнообразната степ.

— Хоуг! Ето го, ето го там, на изток! — извика изведнъж той, като показваше с ръка посоката.

Томек втренчи поглед. В далечината на малко възвишение видя конник, който гледаше към самотната планина.

Младият индианец махаше с ръце, викаше нещо високо на непознат език, но тайнственият конник стоеше неподвижен като каменна статуя. Разстоянието между него и момчетата беше твърде голямо, за да чуе викането. На сивозеления стръмен склон те бяха невидими за него. Томек разбра, че ако наваят сега се намираше на върха на планината на голямата скала, конникът щеше да забележи силуета му върху фона на светлото небе.

— Той не може да ни види, нито да ни чуе — извика Томек на другаря си.

— Стреляй нагоре с револвера си! Той сигурно ще чуе изстрела! — извика наваят. — По-бързо, по-бързо! Гледай, той си отива!

Това беше вярно. Далечният конник беше вече напуснал възвишението — неговият кон все по-бързо препускаше право към границата на Съединените щати.

— Стреляй! — изкрещя наваят, като хвана Томек за рамото.

Томек искаше да извади оръжието, но вместо дръжката на револвера ръката му напипа празен кобур.

— Изгубил съм револвера си, навярно е паднал, когато се бихме — извика той.

— Търси го бързо, защото иначе... позор за мене! — подканяше го индианецът с отчаян глас.

Томек сякаш изведнъж придоби сили и изтича към скалата, където се надяваше, че ще намери изгубения си револвер. Спъваше се, пълзеше, докато най-после се довлече до подножието на големия каменен блок. Протегна ръце, за да се хване за неговия ръб, но при все че беше се повдигнал на пръсти, не можа да го стигне. Беше много уморен, за да се реши на опасно катерене. Реши да търси мястото,

откъдето беше се свлякъл от камъка на ръце с индианеца. Скоро го намери и след миг беше на скалата.

След кратко търсене той видя черния си револвер върху сипея на склона. Извика от радост и грабна оръжието си от земята. За беда дулото му беше пълно с пръст. Докато го изчисти с ножа си, конникът, който сега препускаше по степта като вихър, се изравни със самотната планина. Томек издигна револвера и едно след друго натисна спусъка пет пъти. Уви, тайнственият конник вече не можеше да чуе изстрелите. Той се скри зад планината, чийто висок склон заглуши ехото им.

Томек се ориентира в положението. Не си губи времето да пълни наново револвера; скри го в кобура и се притече на помощ на индианеца, който отново се катереше нагоре.

Издръжливостта на навая, както и изключителната упоритост, с която се стремеше към върха, породиха у бялото момче истинско уважение.

На Томек не му липсваше нито разум, нито съобразителност. Не се съмняваше, че индианецът е дошел на самотната планина, за да се срещне с непознатия конник. Тази среща навярно е била много важна, щом наваят беше започнал борба на живот и смърт, като мислеше, че Томек е изпратен от шерифа Алан да го следи.

Измина доста време. Двете момчета бяха отново на върха. Индианецът беше съвсем изтощен. Раната на главата и навехнатият крак го боляха силно, макар досега да изглеждаше, че той не обръща внимание на това. Навярно през цялото време мислеше само за тайнствения конник, защото едва се изкачиха на върха и той веднага се упъти към северния ръб, откъдето се откриваше изглед към степта в американската територия.

Двете момчета се взираха, търсеха конника, но той никъде не се виждаше. Индианецът се опечали още повече. Накрая прекъсна мълчанието:

— Дали моят брат може да намери пушката ми?

— Ей сега. Сигурно е при скалата. Нека моят червен брат ме чака тук — отвърна Томек.

Намери пушката много лесно. Беше старо, изхабено оръжие. Томек я разгледа внимателно. Знаеше, че незначителните на пръв поглед пушки на траперите и червенокожите се отличават с необикновени качества. По дългата цев се виждаха резки; според

обичая на Дивия Запад те можеха да означават броят на убитите врагове.

Томек преброи резките. Бяха тринайсет една след друга, а след известно разстояние — още четири.

Индианецът беше съвсем млад, за да се допусне, че всички резки по цевта означават негови победи. Вероятно той беше наследил оръжието от някой отличен боец. А фактът, че младият навай притежава такава оръжие, говори, че вероятно е известна личност сред своите.

Като разсъждаваше така, Томек реши да го разгледа внимателно. Той вървеше предпазливо, като се криеше зад скалите. По тоя начин се доближи до навая, без той да го забележи. Индианецът седеше на земята и подпрял лакти на коленете, беше скрил лицето в ръцете си.

Томек не можеше да повярва на очите си — нима червенокожият плачеше? Това му се видя съвсем невероятно, защото сълзите не отговаряха на неговото предишно мъжествено държание. И все пак Томек не беше се излъгал — по конвулсивно притиснатите до лицето пръсти течаха сълзи. Наваят наистина плачеше. Дали това бяха сълзи от болките или израз на отчаяние и несполука? Томек не можеше да отгатне, но реши, че да се разглежда скришом човек в момент на слабост, е непочтено. Оттегли се много предпазливо и едва след известно време отново отиде при другаря си.

Индианецът още седеше на земята. Оправяше си косата, разчорлена по време на борбата. До него беше парчето от ризата, с което Томек беше му превързал раната. По лицето му нямаше и следа от възбуда. Владееше се отлично. Като видя Томек, проговори:

— Моят бял брат намери пушката ми. Благодаря. Време ми е вече да тръгвам, трябва да бързам.

Томек сложи пушката до червенокожия и каза:

— Лошо е направил моят червен брат, че си свалил превръзката от главата си. Раната ти още кърви.

Наваят го погледна. Дълго се взираше в очите на бялото момче. Не съзря в тях измама и предателство, защото се усмихна тъжно и отвърна:

— Белите обичат най-много червенокожите, когато гледат техните кости, белеещи се на слънцето в степта. Всеки индианец за тях е краставо куче, което иска да живее на земята, която те желаят да

владееят. Но наваите, апахите и сикусите умеят да се опълчат срещу врага. Аз съм навай. Ако някой бял или червенокож полицай, който служи при белите, ме срещне ранен в степта, ще бъда изложен на опасността да ме откарат при шерифа като заподозрян в това, че съм нападнал някого, Казах това, понеже моят брат е дошъл тук отвъд океана за малката бяла скуав и скоро ще замине с нея за родината си.

— Много пъти съм чувал за подлите постъпки на белите спрямо индианците, но не предполагах, че всред вас се намират предатели, които служат на нашествениците. Защото американската земя е ваша, ваше отечество.

— Моят бял брат е млад като мене, но Маниту^[3] му е дал голям ум. Моят бял брат трябва да участвува в съвета на старейшините на своето племе. Ако всички бели говореха и постъпваха като тебе, индианският военен топор никога не би се издигал срещу тях. За съжаление не всички индианци разбират необходимостта от обща отбрана. Намериха се и предатели. Те наистина са крастави червени кучета.

— Разбирам твоята омраза, защото и моята страна е поробена.^[4] У нас също се срещат предатели. Сега обаче трябва да помислим за твоите рани. Трябва да сложиш парчето от ризата под препаската, където са забодени перата. Чакай, аз ще ти помогна. Е, така е добре. А стъпалото ще наместим и превържем.

Томек сръчно намести навехнатото стъпало и го стегна здраво с бинт от ризата си. Въпреки болката индианецът беше се замислил за нещо, но едва след доста време сподели тревогата си:

— Моят бял брат живее у шерифа Алан. Когато се върне изподраскан и със скъсани дрехи, шерифът непременно ще го попита какво се е случило. Какво ще му отговори моят бял брат?

— Преди всичко ще се постарая Алан да не ме види в това състояние. Ще повикам моя другар, боцман Новицки, вълн от къщи и ще го помоля да ми донесе чиста риза.

— За оня грамаден бял мъж ли говори моят бял брат, който също живее у шерифа? — попита наваят.

— Значи, ти си виждал боцмана Новицки? А как е станало това? — попита Томек, като започна да подозира, че наваят следи всички, които живеят в ранчото на Алан.

— Работя като ковбой у шерифа — беше отговорът.

— Аха значи, такава била работата! — засмя се Томек. — Тогава можем да се върнем заедно в къщи.

— Не, аз съм със стадото на близкото пасище. Ако шерифът ни види заедно, много лесно ще разбере истината. А как моят бял брат ще обясни на приятеля си своя необикновен вид?

— Не се грижи за това. Ще му кажа, че конят ме хвърли върху един голям бодлив кактус. Боцман Новицки е прекрасен другар. Никога не задава въпроси повече, отколкото е необходимо.

— А малката бяла скуав? — продължаваше да пита индианецът.

— Ако мислиш за Сали, можеш да бъдеш напълно спокоен. Ще повярва всичко, каквото ѝ кажа, а майка ѝ е олицетворение на добротата и много ме обича. Двете живеят в далечна страна, която се нарича Австралия. Тяхната ферма се намира в степта, край една голяма гора. Един път малката скуав се загубила в тази гора. Извиканите от околността фермери не могли да я намерят. Аз имах това щастие. Открих я случайно. Беше си навехнала крак като тебе и не можеше сама да се върне в къщи. Госпожа Алан и Сали ще направят всичко, за каквото ги помоля. Ти не се тревожи.

— А защо моят бял брат пътува из разни далечни страни?

— С татко и двама негови приятели ловим диви животни, а след това ги продаваме в Европа. Тия животни после можеш да разглеждаш в специално пригодени за тая цел градини.

— Хоуг! Червения орел е слушал за такива хора, които хващат живи диви животни.

— Виждам, че имаш хубаво име — забеляза Томек. — Мога ли да те наричам и аз Червения орел?

— Всички ме наричат така — отвърна наваят. — А сега да вървим при нашите коне.

— Червеният орел не трябва да пресилва навехнатия си крак. Ще те взема на гръб. Вземи си пушката и се качи на гърба ми — предложи Томек.

След кратко колебание индианецът възседна Томек „на чуш“. Тръгнаха по пътеката надолу по склона. Томек беше силно момче, но уморен от случилото се тази сутрин, много пъти се спира да почине, докато стигнат при конете. Мустангът веднага подуши хората — пръхтеше и удряше с копита в земята. Наваят свирна. Мустангът изцвили и се успокои.

Индианецът слезе от гърба на Томек до самия кон. Отвърза края на аркана от храста и без да изпуска пушката от ръка, се хвана за дългата грива на мустанга. С ловък скок се намери на гърба му.

— Нека моят бял брат седне зад мене — предложи той.

— Няма нужда, аз оставих коня си на няколко десетки крачки оттук — отговори Томек.

Скоро той намери коня си и го възседна. Слязоха бързо от планината в широката степ. Мълчаливо препускаха в галоп. След половин час наваят спря коня си.

— Тук нашите пътища се разделят в различни посоки — каза той. — Моят бял брат ще тръгне на северозапад, а аз трябва да вървя на север — там е пасището.

— А скоро ли Червения орел ще се върне в ранчото на Алан? Искам да си поговорим по много въпроси — каза Томек.

— Ще гледам да се срещна скоро с моя бял брат.

— Ще чакам. Довиждане!

Томек размаха приятелски ръка и обърна коня си към ранчото.

Индианецът седеше неподвижно на мустанга леко наведен напред, като държеше с двете си ръце своята дълга, с резки пушка.

Когато бялото момче започна да се отдалечава от него, той сложи показалеца си на спусъка.

„Само умрелите не издават тайните“ — помисли си той, като подпря оръжието на дясното си рамо.

Щеше вече да натисне спусъка, когато изведнъж осъзна, че бялото момче изобщо не беше го попитало за непознатия конник.

„Та нали аз исках да го убия. Той не само че не използва победата си, но ми помогна като на приятел. Тоя бял не знае нищо за Червената светкавица, следователно не може да ни предаде.“

Бавно и с облекчение свали оръжието и прошепна:

— О, велики Маниту! Мразя белите и съм готов винаги да полетя на бой с тях. Не мога обаче да убия човека, който постъпи така благородно с мене.

[1] Скуав — на индиански — жена. ↑

[2] Янки (англ.) — жители от Нова Англия И САЩ, в по-широк смисъл на думата жители на Северните щати, а понякога янки се наричат всички бели, родени в Съединените щати. ↑

[3] Маниту — на индиански — бог. ↑

[4] Действието се развива преди Първата световна война, когато Полша се намираше в робство. — Б.пр. ↑

III

ТРИМАТА ПРИЯТЕЛИ

Томек препускаше през степта, без да подозира, че тоя ден за втори път животът му висеше на косъм. И през ума му не минаваше, че индианецът би могъл да изпрати след него предателски куршум. Сега, на път за ранчото, той обмисляше как да избегне срещата с шерифа Алан. Най-добре би било да се промъкне в стаята си незабелязано, но това му се струваше много трудно за осъществяване. Негрите прислужници, госпожа Алан и Сали непрекъснато се суеят по цялата къща. Ако някой от тях го срещне в това състояние, няма да мине без въпроси. А тъкмо това Томек искаше да избегне на всяка цена.

Единственият човек, на чиято дискретност можеше безусловно да разчита, беше боцман Новицки. Затова реши да се промъкне близо до къщата и по някакъв незабележим начин да извика приятеля си. С такова намерение той се приближи до ранчото откъм двора за добитъка и конете. Огледа се наоколо. Наблизо нямаше никого. Вкара бързо коня вътре, разседла го и сложи седлото и юздата на дървените напречни греди. После затвори двора зад себе си и се скри в храстите, които ограждаха постройката.

Храстите свършваха на около двајсетина метра от просторната, открита веранда на къщата, където живееха. Томек се скри в тях и започна внимателно да наблюдава. След десетина минути на верандата се показа негърката Бети с бяла покривка под мишница и с поднос, пълен със съдове. Тя покри една кръгла масичка, нареди на нея съдовете и изчезна вътре в къщата.

Като видя тия приготовления, Томек се разтревожи не на шега. Нима беше дошло време за втората закуска? Той започна да прави сметка колко ли е сега часът? Беше излязъл на разходка веднага след изгрев слънце, тръгнал е, значи, към четири часа сутринта. Пътуването до мексиканската граница е продължило не повече от час, изкачването на планината и следенето на индианеца — също около един час; борбата бе траяла не повече от десет-петнайсет минути; слизането по

стръмния склон с изгубилия съзнание Червен орел — към половин час, а може би и повече. Изкачването нагоре, търсенето на револвера, а след това на пушката и разговорът — около три часа, връщането в ранчото — един час. Както излизаше от пресмятанията му, бяха изминали към шест часа. Вероятно сега часът беше десет или единайсет — времето за втората закуска.

Когато Томек стигна до това заключение, на верандата дойде чернокосата Сали с майка си, придружени от верния боцман; след тях изтича кучето Динго. Седнаха да закусват. Кучето се настани при стола на момиченцето. Веднага дойде Бети с поднос, пълен с ястия.

Томек се оклюма. Затвори очи, за да не гледа как неговите приятели ядат. Поради необикновеното приключение той беше забравил, че е гладен, но сега изведнъж стомахът му започна да предявява правата си. До слуха на Томек долитаха дрънкане на съдове и веселите гласове на госпожа Алан и боцмана, който караше Сали да си слага по-големи порции. Томек запуши уши, за да не слуша, но веднага се досети, че при всеки удобен случай той трябва да калява силната си воля.

След този назидателен извод той веднага отвори очи. Пак започна да наблюдава приятелите си, които се хранеха. Но скоро разбра, че ще загуби много, ако като щраус крие главата си в пясъка. Защото ето че Сали, подканяна от майка си и боцмана да яде, изведнъж престана да упорствува. Дори с жар започна да слага в чинията си огромни порции, а госпожа Алан и добродушният боцман се възхищаваха на глас от отличния ѝ апетит.

— Това е от острия степен въздух, любезна госпожо — казваше морякът със силния си глас. — Дори на мене той ми действа като най-хубавия на света ром „Ямайка“. Ако продължавам така, скоро няма да мога да минавам през корабния люк. Виждам, че ще трябва да ходя на конни разходки с Томек, за да ми поспаднат килограмите.

Какво говорите, боцмане! — възрази госпожа Алан. — Вие сте наистина едър мъж, но под кожата ви няма нито грам тлъстина. А и какво ще правим без вашата мила компания? Моят девер постоянно е зает със своите работи. Томек пък скита по цели дни из степта, като се състезава с вятъра, а само вие истински се грижите за нас.

— Това е за мене голямо удоволствие, вярвайте ми — отговори боцманът излиятелно. — Обичам малката Сали. Нашият Томек също

не можеше да я забрави. Драскаше ѝ писма през време на пътуването, изпращаше ѝ снимки, а когато в Кения хванахме един чудесен лъв, Томек веднага предназначи кожата му за подарък на Сали.

— Драги боцмане, наистина ли Томек постоянно мислеше за мене? — попита Сали и даде парче шунка на кучето, което лежеше до нейния стол.

— Уверявам те, че беше така. А да знаеш само колко се ядосваше, като те наричах „мила гургуличка“.

— Нищо не ми е писал за това, защото той наистина е истински джентълмен. Всички мои другарки се пукаха от яд, когато им четях неговите хубави писма. Нито една от тях не можеше да се похвали с такова познанство.

— О, да! — съгласи се боцманът, като се разположи по-удобно. — Нашият Томек може да пише прекрасни писма, но в това нищо чудно, защото уважаемият му татко говори така, сякаш чете от книга. Наистина понякога Томек се съветваше с мене как по-добре да съчини писмото до тебе, но той действително е умно момче. Юначага!

В този миг Томек се размърда неспокойно.

„Гледай ти какъв предател е тоя боцман“ — измънка той под носа си. Смееше се от сърце, когато хитрата Сали ловко се освобождаваше от новите порции в полза на Динго.

А на госпожа Алан дори и през ум не ѝ минаваше каква е работата. Само страшно се зачуди, като видя чинията на дъщеря си изпразнена толкова бързо.

— Мила Сали, не смяташ ли, че ядеш прекалено бързо? — извика тя. — Апетитът ти наистина много се оправи, но не трябва да претоварваш така стомаха си.

— Все още съм гладна — лицемерно отговори Сали.

— По-добре изтичай в градината и набери малко плодове — посъветва я майка ѝ. Сали сякаш това и чакаше. Стана от стола, благодари за закуската и заедно с Динго напусна верандата.

Томек не искаше да изпусне нищо от забавната сцена, която ставаше през време на закуската; за да вижда по-добре, той беше подал главата си от храстите. Но сега, когато момиченцето изтича от верандата заедно с кучето, той се отдръпна бързо и без да иска, разклати клоните.

Шумоленето не остана незабелязано от Динго. Подушило своя стопанин, той с няколко големи скока изтича при него, като махаше опашка от радост.

Томек едва не падна на земята, когато голямото куче се помъчи да го лизне с език по лицето. Той задържа любимеца си, като го хвана за врата и му заповяда да стои мирно. Верният послушен Динго знаеше добре всяко движение на Томек, затова веднага се успокои. Само влажният му нос потрепваше, ловейки непозната миризма, която лъхаше от момчето.

„Усети миризмата на индианеца“ — помисли си Томек.

Крачка по крачка той се оттегляше навътре в храстите. Динго вървеше след него. Томек не можеше и да допусне, че ще се отърве от кучето, без да обърне вниманието на момиченцето. Затова бързо се промъкваше през храсталаците, за да се отдалечи колкото е възможно повече от верандата, когато Сали тръгне след Динго.

Не сбърка в сметките си. Сали беше видяла кучето, което изчезна в храсталаците. Извика го, а понеже много се забави, започна да го търси.

— Динго, Динго! Къде си се дянал, немирнико? Ела тук веднага!

Но Динго не се връщаше, при все че наостряше уши при тоя зов. Ядосана от непослушанието на кучето, Сали изтича навътре в градината. След двайсетина крачки се спря изненадана — видя Томек. Неговият вид я ужаси. Голите гърди на момчето, лицето и ръцете му бяха покрити със засъхнала кръв. Разчорлената му коса, разкъсаното сомбреро, което висеше на гърба му на ремък, както и изпокъсаните кожени панталони говореха недвусмислено за някакво необикновено приключение.

При друг случай Томек щеше да бъде много доволен от впечатлението, което неговият вид би направил на Сали, но сега той само се усмихна и с жестове я накара да мълчи. Сали беше дъщеря на австралийски пионер и беше видяла много неща, затова бързо се овладя и послушно тръгна след Томек.

Когато приближиха верандата, Томек се спря и каза:

— Умна глава си ти, Сали. Знаеш много добре къде и как трябва да се държиш. Мога ли да разчитам на твоята дискретност?

— Нима трябва да ме питаш за това? — ядоса се Сали — Ти много добре знаеш, че за тебе съм готова да направя всичко. Томи, ти

приличаш на човек, който е убил някого! Можеш без страх да ми кажеш истината. Ще мълча като гроб. Ако обаче те заплашва следствие, ще кажа, че през цялото време сме си играли в градината.

Томек се разсмя при тая необикновена мисъл на Сали.

— Откъде пък ти дойде на ум, че съм извършил убийство? — попита я той.

— Ами защото целият си окървавен, ризата ти я няма, панталоните и шапката ти са скъсани. О-хо! Разбирам ги аз тия работи! — отговори тя.

— Приказваш глупости, както преди малко боцман Новицки — каза Томек.

— Виждам, че си ни подслушвал! Това никак не е хубаво — възмути се момиченцето.

— Това стана съвсем случайно — успокои я Томек. — Не можех естествено да се явя в тоя си вид пред майка ти. А не исках и шериф Алан да ме види.

— О-о! За това можеш да бъдеш напълно спокоен. Чичо излезе рано тая сутрин и още не се е върнал. В къщи сме сами.

— Това е... много добре. Обещай ми, че ще мълчиш като гроб. А сега искаш ли да направиш нещо за мене?

— Ей сега ще ти отговоря, Томи, но първо ми кажи боцман Новицки нарочно ли говореше, че не си можел да ме забравиш и постоянно си ми пишел писма.

Томек се изчерви, но притиснат до стената, трябваше да отговори. Затова я попита:

— А ти често ли получаваше писма от мене?

— Често, дори много често — призна тя.

— Както виждаш, боцманът е казал истината.

— Е да, но не зная дали постоянно си мислел за мене.

— А можех ли да не мисля, щом като ти пишех писма?

— Истина! И-и, каква съм глупава!

— Никога не бих казал, че си глупава — живо възрази Томек.

Сали го погледна недоверчиво.

— Кажи ми сега какво трябва да направя — каза тя.

— Постарай се дискретно да извикаш тук боцман Новицки.

— Само това ли?

— За съжаление в тоя случай жена не може да направи нищо повече за мене.

Сали се изчерви от удоволствие, че Томек я нарече „жена“.

— Добре, Томи, ще се опитам да доведа боцман Новицки, но наистина не зная какво да му кажа. Мама и боцманът така са се разприказвали на верандата...

— Помоли го да ти помогне да намерите Динго. В това време аз ще задържа кучето, докато дойдете — посъветва я Томек.

— Идеята не е лоша. Боцманът няма да ми откаже. Почакай малко — отговори Сали и изтича към къщи.

След малко Томек чу гласовете на приятелите си.

— Никак не е лесно с тебе, момиче — мърмореше боцманът. — Не оставяш човек да си почине след ядене. Ту дървото е много високо и трябва да те повдигнат, ту си любопитна да видиш какво има вътре в кактуса, а като не можеш да измислиш нищо друго — Динго пък се загубил в храсталаците. А всичко това е, за да ме влачиш по тия трапища.

— Хи-хи, сега роптаете, а преди малко казвахте, че няма да е зле за здравето да се разхождате на кон с Томи — отговори Сали.

— И той е като тебе. Само би ми раздрусал шкембето на крантата. Интересува ме обаче къде пак се е завлякло това момче.

— Ако имате малко търпение, скоро ще удовлетворите своето любопитство — разсмя се Сали.

— Няма що, и двамата сте големи дяволи!

— Наистина ли мислите така? — зарадва се Сали.

Тя обаче не получи отговор, защото в тоя момент боцманът се спря и извика:

— Какви пак си ги свършил, братче? Какво е станало, дявол да го вземе?

— Нищо особено, боцмане — отговори Томек, весело намигвайки на приятеля си. — По погрешка скочих в една бъчва, пълна с котки, и те ме изподраскаха малко.

— Тия котки също му изяли ризата, скъсали панталоните и сомбрерото — пошегува се Сали. — Вие нали се бяхте разтъжили за Томи, ето че ви доведох при него.

— Хайде, хайде, малчугани. Казах преди малко, че сте си лика-прилика — измърмори боцманът, като разглеждаше внимателно

момчето. — Хайде, Сали, ти свърши вече работата си, тичай сега с Динго в градината за плодове, а ние скоро ще дойдем там.

— Ще ви чакам — отговори Сали. — Динго, хайде с мене!

Момиченцето се изгуби в храстите. Известно време боцманът строго разглеждаше Томек. Отиде при него и без да каже нито дума, извади револвера му от кобура. Сръчно го отвори и констатира, че вътре се намират празни гилзи от изстреляни патрони. Изпразни мълчаливо оръжието, прибра изстреляните гилзи в джоба си, изчисти дулото с четчица, извади от колана на момчето пет куршума, зареди с тях револвера и го пхна обратно в кобура.

— Колко пъти трябва да те уча, хлапако, че изпразненото оръжие веднага трябва да бъде заредено? — попита го строго.

Томек се смути. Според неписания закон на ловците такова недоглеждане беше смятано за най-голямо негово нарушение. Защото какво би станало с ловеца по време на някоя опасна експедиция, ако не помни, че трябва да държи заредено оръжието си.

Затова той отговори съкрушено.

— Забравих, но това стана поради изключителни обстоятелства. Знаете ли...

— Имаме време за обяснения — прекъсна го боцманът. — Да не би някой да те преследва? Да не би да си застрелял някого?

През време на многобройните им приключения Томек беше открил някои слабости на боцмана — огромният моряк обичаше да го хвалят. И сега, за да смекчи гнева му, той бързо отговори:

— Благодарение на твоите изпитани хватки за борба можах да се оправя, без да употребя оръжие. Едва по-сетне стрелях във въздуха, за да привлека вниманието на един непознат.

— Е, щом е така, всичко е наред — разведри се боцманът. — После ще ми разкажеш подробно всичко. А сега трябва някак да се вмъкнеш в къщи. Приличаш на човек, който е играл на криеница с тигър.

— Приключението наистина беше тежко — призна си момчето. — Донеси ми, моля, чиста риза.

— Почакай ме тук, ей сега ще се върна — измърмори боцманът.

След половин час благодарение на приятеля си Томек, незабелязан от никого, се намери в стаята, която заемаше заедно с боцмана. Морякът гореше от любопитство, но не попита за станалото

преди Томек, умит, с одрасквания, облепени с пластири, и вече в чисти дрехи, да седне при богатата закуска. И едва тогава боцманът се обади:

— Хайде, братче, време е да разкажеш какво ти се е случило.

Томек най-подробно осведоми боцмана за хода на сутрешната случка. Когато свърши, морякът се замисли малко и каза:

— Няма съмнение, че твоят индианец е чакал конника, за когото спомена. Тая среща трябва да е била много важна, щом е искал да те убие само защото си се явил там неканен. А понеже не иска шерифът да разбере за случката, ясно е като бял ден, че работата не е чиста.

— И аз съм на същото мнение, боцмане — обади се Томек.

— Хм, чудно къде ли е отишъл шерифът Алан още в зори.

— Напоследък често отсъствава от къщи — додаде Томек, като взе каната с кафето.

— Да, но днес го търсиха десетина индиански полицаи.

— Не знаех нищо за това. Боцмане, смяташ ли, че тоя факт има връзка с идването на тайнствения конник от Мексико?

— Може би има, а може и да няма. Във всеки случай след завръщането на шерифа ще узнаем интересни неща.

IV

ТАЙНАТА НА МЛАДИЯ НАВАЙ

Денят беше вече към края си, а шерифът Алан още не беше се върнал в къщи. Заинтересувани от дългото му отсъствие, Томек и боцманът го чакаха на верандата в удобни фотьойли. Те внимателно се заслушваха в отгласите, които долитаха от широката степ. Всеки момент те се надяваха да чуят тропот от конски копита. Но наоколо се разнасяше само свиренето на щурците и крякането на жабите от близкото блато.

След малко на верандата дойде Сали с майка си. Това принуди нашите приятели да прекъснат догадките си във връзка със заминаването на шерифа. Сега всички заедно започнаха да се възхищават от залеза. Цялото небе приличаше на кълбо от злато, пурпур, сребро и лазур. Чаената степ, опасана на югозапад с усамотени насечени планински вериги, се къпеше в алени багри.

Госпожа Алан се възхищаваше от топлия колорит на аризонското небе. Хвалеше също свежия здрав въздух. По нейно мнение Ново Мексико и Аризона са чудесен край за поселници. Боцманът потвърждаваше охотно, но вместо да гледа красивия залез, все често поглеждаше към чашата, която стоеше пред него с любимия му ром.

Сали беше се навела над Томек. Тя му шепнеше нещо на ухото, когато изведнъж се разнесе глух тътен на коне. Без съмнение някаква голяма група конници препускаше към ранчото. Томек бързо погледна боцмана, който спокойно си пиеше рома и, изглежда, нищо не го смущаваше.

Тътенът все повече се усилваше. След малко сред облаци прах се показва група конници. Те спряха разпенените си коне пред самата веранда.

Шерифът Алан, висок и слаб мъж, леко скочи от врания си кон, хвърли небрежно поводите на коня на негъра, който беше изтичал да го посрещне, а после се обърна към останалите конници... Те бяха

индианци, облечени в кожени панталони и елеци. На главите с късо остригани коси носеха филцови сиви шапки с широка периферия, които по нищо не се отличаваха от шапките на кавалеристите на Съединените щати.

Всички бяха въоръжени с пушки.

По заповед, дадена от шерифа на английски, всички скочиха от конете си. Само един от тях не се помръдна. Той седеше на коня си неподвижно като издялана от камък статуя и несъмнено, както повечето американски индианци, знаеше добре езика на белите.

Едва сега можеше да се види, че беше облечен по-различно от другите индианци. Дългите кожени крачоли с ресни по ръбовете достигаха отзад само до седалището му, което беше покрито с препаска, прокарана между краката. Широк, шарено тъкан пояс се спущаше чак до бедрата му. Изпод свободно отворения отпред елек с ръкави се подаваше голо бакъренокафяво тяло. За разлика от останалите конници имаше на главата си черно сомбреро. Дългата му коса падаше върху раменете му.

Томек едва не извика от учудване. Индианецът живо му напомняше тайнствения конник, когото беше видял отдалече тая сутрин. Вгледа се в него внимателно. И веднага разбра защо беше останал на коня си, когато другите слязоха от своите — ръцете му бяха оковани в китките с железни белезници, а краката му вързани с дебел ремък, прокаран под корема на коня.

Томек се доближи до боцмана.

— Струва ми се, че това е тайнственият конник, когото видях тая сутрин в степта — прошепна той.

— Дръж си езика, докато не разберем що за човек е той — измърмори боцманът.

А шерифът не губеше време. По негово нареждане индианците развързаха краката на пленника, свалиха го от коня, събориха го на земята и веднага оковаха краката му над самите глезени с железни белезници. След това трима от индианците закараха конете в конюшната, а останалите се разположиха под открито небе пред верандата на къщата.

Двама индианци с пушки, готови за стрелба, седнаха до пленника.

Шерифът отиде на верандата. Едва бе успял да нареди на негърката Бети да приготви храна за индианците, и Сали изтича при него.

— Какво значи всичко това, мили чичо? Кой е той окован индианец? — извика тя.

— Ще поговорим за това след малко; гладен съм като вълк — отговори шерифът. — Вие вечеряхте ли?

— Чакахме те, Джони — отговори госпожа Алан, — сега обаче изгубих желание за ядене! Какво е направил тоя нещастник, че се отнасят така с него?

— Нещастник ли? — учуди се шерифът. — Това определение не е за него. Ти непременно ще си вземеш думите назад, като чуеш кой е той. Австралийските туземци не ви безпокоят така, както нас войнствените американски индианци. Затова така се възмущаваш. А сега да вечеряме, виждам, че Бети вече е приготвила масата.

Шерифът ги покани с ръка. Всички влязоха в столовата. Алан с апетит унищожаваше разните гостби. Томек, Сали и майка й ядяха малко, само боцман Новицки правеше компания на стопанина. И двамата постоянно придръпваха дългите чинии и охотно си наливаха от каната студена бира.

— Те като че ли никога няма да се наядат — шепнеше Сали, която чакаше с голямо нетърпение обясненията на чичо си.

— Не се безпокой, стомасите им няма да издържат още много. Чичо ти намалява вече темпа... — отвърна Томек също шепнешком.

Сали му намигна многозначително, когато най-последно шерифът избърса устата си със салфетка и отмести чинията. От кутията, която стоеше на масата, той извади ароматна пура. Отрязва старателно с ножчето си дебелия й край и запуши.

— Виждам, че нашите хубави дами изгубиха апетита си при вида на индианеца с железните гривни — обади се боцманът, като се усмихваше снизходително. — Голяма добродетел е да имаш милостиво сърце. Много неща вижда човек при скитанията си по разните кътища на света, но трябва да призная, че и мене винаги ме вълнува нещастieto на ближния.

Шерифът изглежда сериозно добродушния моряк и бавно изпусна кълбо синкав дим.

— Някой от вас слушал ли е за танеца на духа? — попита той спокойно.

Боцманът отговори отрицателно с поклащане на глава. Госпожа Алан и Сали също не бяха чували никога за такъв танец. Затова пък Томек каза високо:

— Танецът на духа е бил революционен танец на племето сиукси.

— Браво, момчето ми! Виждам, че още не съм успял да преценя правилно твоите познания за света и хората — похвали го шерифът Алан. — Ти откъде знаеш това?

— Преди всяка експедиция се старая да се запозная малко със страната, където имам намерение да ходя — отвърна момчето.

— Трябва да знаете, че нашият Томек е наследил от баща си влечение към знанията. Те са ходещи енциклопедии — с гордост каза морякът, доволен, че може да се похвали със знанията на възпитаника си.

— Не предполагам, че интересът на Томек към книгите е толкова голям като го виждам как по цели дни скита на кон по степта — призна шерифът. — А знаеш ли, момчето ми, още нещо за сиуксите и танеца на духа?

— За съжаление това е всичко, което зная.

— Чичко, а ти знаеш ли? — запитва го дяволито Сали.

Шерифът ѝ се усмихна, а след това започна да разказва:

— Това е много стара и странна история. През 1888 година между индианците от северозапад се разнесе слух, че някъде във Вайоинг се явил велик индиански лекар, голям магьосник, който призовавал всички червенокожи на бунт срещу белите колонисти. Този магьосник бил индианецът Вовока от племето пиуте. Той призовавал братята си да преустановят междуплеменните борби и да се сплотят. Според неговото учение индианците трябвало да се откажат от унищожителните войни и обичаите, приети от белите. Ако направят това, ще се яви индианският месия, който ще изгони бялата раса зад океана, ще възкреси загиналите биволи и ще възстанови стария начин на живот на индианците. Това възраждане, разпространявано от стария Вовока, тук било известно като танец на духа, защото така се наричал танецът, който съпровождал обредите на новото учение. През време на танеца червенокожите обличали бели памучни ризи, украсени със

свещени символи, които щели да ги пазят от зло. При танеца индианците изпадали в някакъв хипнотически транс и вярвали, че докато танцуват, душите им витаят из страната на великия дух, където обитават умрелите им велики прадеди.

Възванията на Вовока не останали без ехо. Индианците изравяли бойните си томаховки, въоръжавали се и боядисвали лицата си с бойни цветове. Танецът на духа разпалвал възбудените умове. Индианците грабвали оръжие, не се подчинявали на правителствените агенти, които управлявали резерватите. Започнали страшни размирици. Те се засилили, когато начело на цялото революционно движение застанал Татанка Йотанка — Седящия бик, вожд и влиятелен вълшебник на племето тетон-дакота, което било родствено на племето сиукси. Той бил много опасен човек. Той именно организирал войната през 1875/76 г. След поражението избягал в Канада, откъдето след дадената от правителството амнистия се върнал през 1880 г, и се заселил в резервата на сиуксите. Непримириим враг на белите, той станал изразител на възванието на Вовока. И отново започнал борбата. Първоначално имал значителни успехи, но скоро останал без оръжие и мунициии...

— Чичко, какво станало с тоя храбър вожд? — прекъсна го Сали. Шерифът сви сърдито вежди, но отговори спокойно:

— Загинал лошо, както и заслужавал. Като водач на въстанието бил застрелян заедно с един от синовете си от Червената томаховка и Бичата глава, които служели в индианската полиция. Смъртта на бунтовническия вожд сложила край на безразсъдните борби на индианците.

— А кога е загинал Седящия бик? — попита Томек.

— През декември 1890 година — обясни шерифът и се залови с изгасналата си пура.

— И аз така си мислех, но попитах, защото не мога да разбера какво общо има между танеца на духа и индианския пленник, който лежи окован пред къщи — каза Томек.

— Ти като че ли прочете мислите ми — възкликна госпожа Алан. — Какво общо има тоя нещастник с всичко това?

— Ето че дойдохме до същността на въпроса — отвърна шерифът. — От известно време започнах да получавам сведения, че някакъв тайнствен червенокож мъти спокойните глави на околните

индианци. Поради неговата размирническа акция в някои резервати започнали да извършват нещо като забранените обреди на танеца на духа. След загадъчното изчезване на двама правителствени агенти бях принуден да се заема сам с изясняването на тая работа. Зловещите слухове се оказаха верни. Скоро констатирах, че някакъв емисар преминава от време на време през мексиканската граница в нашите резервати и подбужда индианците към въстание срещу белите. Няколко пъти му устройвах капан, но известяван от шпионите си, все се изплъзваше от ръцете ми. Накрая намерих човек, който ни помогна да хванем размирника. Богатият стопанин на ранчо, индианецът Многого гриви, вчера ми съобщи, че очаква неговото посещение. Затова аз се скрих с индианска полиция у дома му и опасният престъпник се хвана в капана.

— Аха, значи, това е тоя хитрец! — извика боцманът, като удари с ръка бедрото си. — Поздравявам ви, шерифе, поздравявам ви! А как се казва тоя негодник?

Възмутен, Томек погледна приятеля си, но боцманът се правеше, че не го вижда. Шерифът бързо обясни:

— Той е от племето апахи, наричат го Черната светкавица. У индианците черният цвят символизира смъртта. Изглежда, че върху съвестта на Черната светкавица тежи не едно престъпление.

— Това е голям успех, шерифе — хвалеше го боцманът. — Но защо не го обесихте веднага?

— Трябва да получим от него показания. Както изглежда, Черната светкавица е водач на голяма група червенокожи, които се крият в планините близо до нашата граница. А и ние изобщо нямаме намерение да му отнемеме живота. Ако се държи разумно и издаде скривалището на бунтовниците, ще го третираме като военнопленник.

— Това значи ли, чичко, че като направи признания, ще го освободите? — попита Сали.

— Не, мила моя. Ще бъде изпратен във форт Марион, Флорида, където няколкостотин упорити индианци живеят като военнопленници.

— Значи, нищо лошо няма да му се случи — зарадва се Сали.

— Струва ми се, че не е много разумно бунтовниците да се третират така снизходително — обади се боцман Новицки, престорено възмутен. — Това е лош пример за другите размирници...

— Не се безпокойте — успокой го шерифът. — Ние сме толкова силни, че не е необходимо да прибягваме към прекалено остри... мерки.

Но боцманът не отстъпваше:

— Когато на едно място са събрани толкова много смелчаги, не е трудно да бъде организирано бягство и ето ти бунтът готов!

— Справяли сме се и с по-опасни от Черната светкавица — отвърна шериф Алан. — Трябва да знаете, че апахите, навикнали от векове на грабежи, дълго се съпротивяваха срещу затварянето им в предназначенията за тях резервати. Такива бойци като Кошис Геронимо, Нашие, Юх, Нолги много ни измъчиха. Когато не помогнаха умерените средства, те бяха обявени извън закона и преследвани, докато ги хванахме. По-голямата част от тях живее в лагери във Флорида, обаче малцина ще се върнат по родните си места, след като излежат наказанието.

— А мога ли да ви попитам защо? — заинтересува се боцманът.

— Тукашните индианци са свикнали със сухия степен климат. А по-голямата част от Флорида е покрита с мочурлива джунгла. Освен това суровата дисциплина, нездравословната местност, различна от тукашната, както и тъгата по родните места правят своето.

— Ха-ха-ха! Хубав начин да се освободиш от бунтовниците! — басово започна да се смее боцман Новицки. — Както се казва, с извинение, всичко се върши с бели ръкавици.

Госпожа Алан смръщи вежди.

— Както виждам, много добре постъпвате с истинските собственици на тая земя. Накратко казано, индианците трябва да се съгласят да бъдат затворени в резервати или да загинат във форт Марион — обади се тя със сух глас.

— Не знаех, че се постъпва толкова несправедливо с нещастните индианци — каза тъжно Томек. — Руските царе постъпвали по същия начин с поляците. Истинските патриоти окачвали на бесилките или изпращали на заточение в Сибир. Та нали и моят баща, и боцманът е трябвало да избягат от родината, за да се спасят от заточение?

— Я ги гледай, аз с риск на живота си по цели дни тичам из трапищата да търся бунтовници, а моите най-близки ме обвиняват в несправедливост — обади се шерифът, като се усмихваше пресилено. — Е, щом е така, трябва да призная, че понякога и на мене ми става

жал за тия червенокожи смелчаги. Но докато съм шериф, трябва да изпълнявам своя често пъти тежък дълг.

— Разбирам ви, много добре ви разбирам, шерифе. На кораба важи същото правило. Всеки трябва да изпълнява своите задължения, дори ако това би му струвало и живота — съгласи се боцманът. — Длъжността шериф е като длъжността капитан на параход. Не разбирам обаче защо тия червенокожи полицаи с такова усърдие пазят пленника. Няма ли опасност да се сприятелят с него?

— Не, няма такава опасност. Те са от индианската полиция, мразена от повечето червенокожи. Това отношение обаче е неоснователно, понеже в полицията служат индианци, настроени лоялно към нашето правителство. Нима разумното постъпване може да се нарече измяна?

— Струва ми се, че може, ако противоречи на интересите на народа. Но какво ще говорим тук за приятелски отношения между червенокожи и бели, щом самите индианци се мразят помежду си — намеси се госпожа Алан, неубедена от аргументите на девера си.

Но преди шерифът да успее да отговори, обади се Томек:

— Справедливите и благородни хора винаги могат да намерят правилния път. Чувал съм за бели, които са се радвали на истинско приятелство от страна на американските индианци. Например нашият сънародник, откривател и пътешественик Павел Стшелецки дълго живял сред индианците и се сприятелил с Оцеола, смелия вожд на семинолите.

— Томи, за същия пътешественик ли говориш, който е открил в Австралия Австралийските алпи и нарекъл техния най-висок връх Планината на Косцюшко? — попита Сали.

— Да, за същия — потвърди Томек и се усмихна на приятелката си.

— Не знаех, че Стшелецки е пътешествувал по Америка — учуди се Сали.

— Стшелецки е обиколил почти целия свят — обясни й момчето. — Преди да отиде в Австралия, той е пътувал из Северна и Южна Америка, а после посетил островите в Тихия океан и Нова Зеландия.

— А в Съединените щати направил ли е някои интересни открития? — продължаваше да пита Сали.

— В Америка Стшелецки правел преди всичко обширни етнографски проучвания, а събраните материали описал после в книга. В Съединените щати пътувал по пътя на Косцюшко, тоест посетил Бостон, Нюйорк, Филадельфия, Балтимор, Вашингтон, Ричмонд и Чарлстон. Правел интересни изследвания в Мексиканска Сонора и в Калифорния. Освен това Стшелецки бил голям филантроп. Винаги помагал на преследваните и онеправданите. Срецнал се дори с тогавашния президент на Съединените щати Андрей Джексън, за да се застъпи за полските емигранти и бившите затворници, заточени от Англия в Америка. Тогава той повдигнал и въпроса за облекчаване участието на индианците и негрите-роби. Този въпрос той отнесъл дори до Американския конгрес.

— Хо, хо, хо! Тоя Стшелецки е бил наистина смел човек — намеси се боцманът.

— А той наистина ли не се е страхувал никак, ама никак от индианците? — разпитваше Сали.

— Както вече казах, Стшелецки правел етнографски изследвания сред туземците на Америка. Известно време той бил при хуроните, които населявали Страната на големите езера. И много пъти прекарвал в техните жилища. При все че това било през време на индианските войни, той скитал сам из горите и степите. Често кръстосвал военните пътеки на индианците, които основателно горели от омраза към белите колонисти. Въпреки това той успял да избегне опасностите и дори се сприятелил с разни племена и техните вождове. Най-красноречив пример за това е фактът, че тъкмо по времето, когато семинолите, заселени във Флорида, за да запазят племето си от унищожение, започнали неравна, но героична борба със Съединените щати, Стшелецки живял с тях в съгласие и завързал приятелство с вожда им Оцеола. По-късно в своя дневник Стшелецки пише за тоя велик индиански вожд.

— Томек, кажи още какво е станало с тоя Оцеола?

— Бил пленен от американците. През 1838 г. умрял от ангина в крепостта Мултри^[1] като военнопленник.

— Интересни неща разказваш, Томек — обади се госпожа Алан. — Значи, твои сънародници са можели да съжителствуват с американските туземци. Няма що, тежка е участието на поробените народи!

Шерифът Алан повдигна безпомощно рамене и каза:

— Индианският въпрос нито е бил, нито е лесен за разрешение. Дори ако не бяхме затворили червенокожите в резервати, колонистите биха ги изклали до един. Достатъчно е да си припомним само клането в Кейп Грант.

— Моля ви, разкажете ни за това, ако обичате. Ще ви слушаме с удоволствие — каза боцманът.

— Тъжна е тая история — отговори шерифът. — Когато не могли със сила да заселят племето апахи в резерватите, защото нямало достатъчно войска, а обширните терени, както и климатът давали надмощие на червенокожите, президентът Грант започнал миролюбива политика спрямо индианците. Тогава една орда гладуващи апахи отишла при военния пост в Кейп Грант. Командирът на поста, поручик Уитман, ги нахранил и склонил да доведат семействата и приятелите си. В резултат дошли много индианци със семействата си. Уитман им направил малък неофициален резерват. Но омразата на белите и мексиканските заселници към апахите поради постоянните им нашествия била толкова голяма, че когато се научили за основаването на резервата, решили да го унищожат, въпреки че там живеели мирно настроени индианци. На трийсети април 1871 година на разсъмване колонисти и мексиканци нападнали лагера. Изклали спящите индианци заедно с жените и децата им. Телата на червенокожите били ужасно обезобразени. Само няколко индианци успели да избягат в планината, а нападателите бързо се изтеглили в Тъксън^[2], като взели със себе си много индиански деца в плен. Колонистите се хвалели гласно, че нито един от тях не бил ранен през време на нападението. Много граждани от Аризона не осъждали това клане, понеже апахите постоянно нападали селищата им, а следите на бандите водели право при индианците, които лагерували близо до Кейп Грант, който бил под официалната охрана на войската. Осъдили обаче убиването на жените и децата. Президентът Грант заповядал да се арестуват всички участници в нападението и заплашил, че цяла Аризона ще бъде поставена под действието на военните закони. Водачите на нападението били наистина арестувани, но съдът ги оправдал. Придобивката на индианците била само тази, че белите не могат да се месят в техния живот в резерватите и освен това ще се ползват от моралната и материална помощ на правителството.

— Нашият шериф е напълно прав, уважаема госпожо — обади се помирително боцманът. — За жените това е безспорно неприятна картина, но аз и Томек ще отидем да хвърлим един поглед на тоя хитрец. Естествено ако шерифът няма нищо против.

— Разбира се, разбира се! За вас може би това ще бъде едно развлечение в тая пустош — съгласи се шерифът. — Имате доста време, защото трябва да задържа пленника тук, докато дойде капитан Мортън с отряд кавалеристи, за да го откара до форта Апахе. Той ще дойде най-рано утре следобед.

— С удоволствие ще отида да разгледам Черната светкавица — обади се изведнъж Томек с такъв тон, че госпожа Алан и Сали го погледнаха укорително. — Ако полицаите го пазят добре, няма защо да се безпокоим. Но може ли човек да им вярва във всичко? А кой държи ключето от оковите?

— Браво, браво, момчето ми! Аз ценя много благоразумието и разсъдъка — похвали го шерифът, като мислеше, че е успял да убеди младия поляк в правотата на своята постъпка. — Можете да бъдете напълно спокойни, ключето от оковите виси спокойно на верижката на моя часовник — и той показва малък плосък ключ, закачен на верижката. Сали разглеждаше ключето побледняла.

— Ах, колко е добре... че... — извика тя, но веднага добави бързо: — Колко е добре, че чичо е толкова предпазлив. Мога ли и аз да отида с Томи и боцмана да видя тоя страшен човек?

— Върви, немирнице, но внимавай да не го сънуваш през нощта — смееше се шерифът.

— Сали, детето ми, не оставай вечер много дълго навън — напомни майка ѝ. — Мене ме заболя глава, отивам да си легна.

— Добре, мамо! Да вървим, Томи!

Госпожа Алан първа напусна столовата. Шерифът задържа боцмана на „още една“ преди лягане, затова Томек и Сали излязоха сами на верандата. Сали хвана Томек за ръка.

— Томи, насмалко щях да се издам! За щастие навреме си прехапах езика. Ти знаеш ли, че също такава ключе се намира в чекмеджето на писалището в кабинета? — прошепна тя.

— Хайде де! Какви ги приказваш, умнице?!

— Не се преструвай, че не разбираш за какво мисля — ядоса се Сали. — Тая сутрин ми беше много скучно, затова влязох в кабинета и

надникнах в чекмеджето на писалището. Там има железни белезници с ключе като това на верижката на чичо.

— Сигурна ли си в това?

— Разбира се! Разгледах го добре, понеже си играх с тия „гривнички“, както ги нарича боцман Новицки. И веднага познах, че ключето е съвсем същото.

Томек почака малко, за да скрие вълнението си, и отговори равнодушно:

— Нека си стои там. Какво ме интересува това? И изобщо не разбирам защо ми каза тия неща.

— Ценя благоразумието и разсъдъка — каза Сали като имитираше гласа на чичо си. — Ах ти, лицемерино. През цялото време на вечерята седи и мисли как да освободи нещастния вожд на индианците, а сега се преструва на невинно агънце.

— Сали, тихо, за бога! Какви ги дрънкаш? Току виж, че някой ни е чул?

— Е, най-после се издаде! — тържествуваше момичето. — Мене никога няма да ме излъжеш.

— А ти откъде знаеш за какво съм си мислил през време на вечерята?

— О, Томи! Нали бях ти казала веднъж че когато те гледам, зная какво мислиш. Имаш късмет, че не съм шерифът. Щях да бъда принудена веднага да те затворя в мазето.

— Сали!...

— Добре де, добре. Все пак сега виждаш нали, че дори толкова глупаво момиченце може да ти бъде полезно за нещо.

— Никога не съм казвал, че си глупава — възрази Томек.

Момчето млъкна, защото едва сега му хрумна безумна мисъл. Сали не грешеше, като предполагаше, че той обмисля как да помогне на Черната светкавица. До тоя момент обаче това му се струваше невъзможно. Но сега цялата работа започна да му се вижда по-реална. Ако индианецът се освободи от оковите, сигурно ще успее да се изплъзне от преследвачите си.

Все пак Томек се колебаеше дали да се довери напълно на младата си приятелка.

Реши да проучи почвата внимателно.

— Да, Сали, трябва да призная, че си хитра и досетлива. Но какво от това, че точно такава ключе се намира в писалището на твоя чичо? Ключето само няма да дойде при нас, а да се вземе оттам, е рисковано. Помисли само. За да бъде освободен индианецът, ключето трябва да се извади от чекмеджето, да се отключат оковите, в които е окован Черната светкавица, а после то да се върне обратно на мястото си.

— Томи, ако се съгласиш да ме приемеш в заговора, наемам се да извадя ключето, а после отново да го оставя в чекмеджето. Можеш да бъдеш сигурен, че ще го сложа в дупката на „гривната“ така, както е сега.

— Хм! Ще помисля. Може би ще успеем да помогнем на тоя нещастник.

— Томи, ти *трябва да направиш това!* Знаеш ли, че аз за пръв път ще участвувам в истински заговор?

— Добре, Сали, добре! А сега, моля те, успокой се, защото боцманът всеки момент може да дойде тук.

— Томи, не ме лъжи, моля те. Чела съм, че заговорниците винаги полагат клетва, че ще пазят тайната. Без клетва и дума не може да става за заговор.

Томек вече щеше да избухне в гняв, но в този миг в съседната стая се чу разместване на столове. Той измърмори бързо думите на импровизирана клетва за вярност към Черната светкавица, а щастливата Сали ги повтори тържествено със снижен глас.

Боцманът се появи на верандата в момента, когато момиченцето прегръщаше сърдечно Томек след полагане на клетвата. Морякът се хвана за хълбоците и рече:

— Хайде, луди глави, стига сте си гугукали. Да вървим при индианците!

— Чудесно, боцмане! Само ще попитам още нещо Томи — извика момиченцето.

После се изправи на пръсти и на един дъх прошепна на ухото на Томек:

— Боцманът ще бъде ли в заговора?

Томек я щипна по лакътя и отговори също шепнешком:

— Мисля, че да.

— Тогава нека и той се закълне! — настояваше Сали.

— Моля ти се, тихо. Боцманът ще направи това после.

— Какви са тия заговори? — извика морякът, като се забавляваше със смущението на момчето.

— Нищо, боцмане, наистина нищо — уверяваше го Сали.

[1] Крепостта Мултри се намира в южната част на щата Каролина. ↑

[2] Тъксън — градче в югоизточната част на щата Аризона. ↑

V БЯГСТВОТО

Томек, Сали и боцман Новицки излязоха пред къщата. Огромната бледожълта луна беше се показала зад хоризонта. Сребрилата светлина пълзеше лениво между дърветата и храстите и разпръсваше вечерния мрак.

Около голям огън в двора на ранчото седяха индианците-полицаи. Те протягаха мълчаливо ръце към чиниите с храна, които Бети поставяше на земята пред тях. Отблясъците на огъня трептяха върху меднобронзовите им лица. Те ядяха сдържано, бавно, но пък каните с бира бяха непрекъснато в движение. Жадно изпразваха канчетата. Можеше да се предположи, че в тоя заместител на „огнената вода“ търсят забрава за своята гадна постъпка. Дори не особено внимателният наблюдател можеше да забележи, че червенокожите пазители на закона умишлено извърщат глави, за да не гледат към голямото клонесто памуково дърво, под което лежеше окованият пленник.

Боцманът и младите му приятели отидоха най-напред при огъня. Морякът високо похвали мъжеството на полицаите, почерпи ги с тютюн и заяви, че ако шерифът Алан няма нищо против, той е готов да почете тяхната победа с бутилка хубав ром.

Водачът на индианската стража отвърна с гърлен глас, че той сам отговаря за своите хора, защото за него са задължителни само заповедите на правителствения агент, който управлява резервата. Случайното сътрудничество с шерифа не го обвързва с допълнителни задължения.

Извънредно доволен от тоя ход на разговора, боцманът тутакси донесе една голяма бутилка ямайка, даде я на началника на стражата, като го помоли да раздели рома между всички полицаи. Индианците желаеха да се наслаждават колкото се може по-дълго на великодушния подарък, затова към всяко канче с бира шефът им доливаше по малко ром.

— Да не забравите и двамата ваши другари, които пазят пленника — напомни му боцманът, като посочи към памуковото дърво.

Шефът на полицаите кимна одобрително с глава. И веднага се запъти към пазачите с шишето в ръка. Боцманът, Томек и Сали също отидоха при тях. Докато те изпразнят канчетата си, тримата приятели внимателно разглеждаха пленника.

Черната светкавица седеше на земята. Кръстосаните на корема му ръце бяха стиснати конвулсивно. На китките блестяха стоманени пръстени, свързани с къс дебел синджир. Краката му също бяха оковани с белезници. Изпокъсаните дрехи говореха красноречиво за ожесточена борба, каквато вероятно беше водил с по-силния противник, преди да бъде хванат. Освен някои по-леки драскотини Черната светкавица не беше ранен, защото началникът на стражата беше събрал ножовете и томаховките на хората си, за да хванат бунтовника жив.

Върху попуканите устни на Черната светкавица личеше съсирена кръв. Когато видя това, Томек извика:

— Боцмане, пленникът е сигурно много жаден. Погледнете само устните му!

— Нека пукне от жажда, щом не иска да приеме от нас вода — каза твърдо началникът. — Имало е късмет това краставо куче, че Великия баща от Белия дом иска да разговаря с него. Иначе аз сам бих го погалил с ножа си, задето ни нарича предатели.

Разярен, той ритна пленника в хълбока. Черната светкавица го погледна изпод притворените си очи. Толкова омраза и презрение имаше в неговия поглед, че полицаят машинално отстъпи няколко крачки назад и като че ли се страхуваше въпреки оковите от някаква неочаквана реакция от страна на пленника.

Възмутен от постъпката на полияя, Томек направи няколко крачки към него, но бдителният боцман сложи дясната си ръка на рамото му. Жилестата тежка ръка прикова момчето на място. Боцманът каза спокойно:

— Не сме американци, затова не искаме да се месим във вашите работи. С удоволствие обаче бихме се запознали с обичаите на индианските бойци, а ако ритането на беззащитен пленник е за вас доказателство за мъжество, ритни го още веднъж, но много те моля, дай му да глътне малко ром, защото не обичам да гледам хора с

попукани от жажда устни. В замяна на това веднага ще ти изпратя още една бутилка ром. Какво, съгласен ли си?

Началникът почувствува подигравка в думите на боцмана. Смути се много, но след кратко колебание отиде при пленника с пълно канче ром. Когато се наведе над Черната светкавица, той най-неочаквано дигна краката си и като ги изпружи бързо, удари със стъпалата си полицая в гърдите. Той се преметна, а съдържанието на канчето обля лицето му.

Двамата пазачи скочиха на крака. Единият перна пленника с приклада на пушката си, Черната светкавица падна на земята, без да изохка, без да издаде дори най-слаб стон.

— Ха-ха-ха! Гледай ти рогата душа! — извика боцманът. — Е, да върви по дяволите, щом предпочита да умира от жажда, отколкото да приеме нашата почерпка. А на вас ей сега ще донеса още ром.

Томек прошепна нещо на ухото на Сали. Момиченцето кимна с глава и изтича към къщи. След малко Томек и боцманът отидоха за обещания ром. Морякът имаше в стаята си двадесетина бутилки от любимата му Ямайка. При всяко ново пътешествие той носеше със себе си достатъчно количество от този ром, като твърдеше, че той е най-ефикасното средство срещу всички болести. Когато се намериха сами в стаята, боцманът погледна замислен момчето.

— Любопитен съм да зная какво би направил твоят уважаем татко, ако беше сега с нас — каза той след малко.

— Същото, което ще направим и ние, скъпи боцмане — бързо отговори Томек.

— А какво ще направим ние?

— Ще освободим Черната светкавица!

— Няма да е много лесно, братче. Стражата го пази като очите си, пленникът е окован с белезници, а освен това сме и гости на шерифа.

— Ако Черната светкавица не беше окован във вериги, сам щеше да се справи с положението — каза Томек. — Дворът с конете е само на няколко десетки крачки отук. Той сигурно би успял да избяга.

— Ако в езерото растяха гъби, щяха да се ловят с въдица, а нямаше да се берат в гората — разсърди се боцманът. — И сега ли пак ще ми философствуваш! В случая е необходимо да размърдаме мозъците си и да измислим нещо умно. И аз зная, че е достатъчно да

му се свалят белезниците, за да литне по степта като вятър. Ние обаче не можем да убием шерифа, за да...

Боцманът прекъсна изречението, защото в тоя момент вратата тихо се отвори. В стаята влезе Сали, като стъпваше внимателно на пръсти.

— Човек няма мира от тебе, момиче! Какво търсиш тук? — смъмри я боцманът. — Такава госпожица като тебе отдавна вече трябваше да бъде в леглото си.

Сали се закиска весело и посочи с глава към Томек.

— Покажи на боцмана какво си донесла — каза момчето.

Момиченцето изтича при моряка и тикна под носа му отворената си длан, върху която се намираще малко ключче. Лъч на разбиране и удивление се мярна по лицето на боцмана.

— Веднага разбрах, че кроите нещо — измърмори той. — Но ти как измъкна ключето от чичо си?

— Томи, боцманът съучастник ли е в заговора? — попита момиченцето.

— Разбира се, Сали. Можеш да кажеш всичко — успокои я Томек.

— Ключето на чичо ми виси както и преди на синджирчето на часовника му — обясни Сали. — А това е друго, същото като онова ключче, което извадих от чекмеджето на писалището му.

— Не сте го измислили лошо — призна боцманът. — Но ако индианецът се измъкне, а чичо ти се сети за това друго ключче и не го намери, всичко ще стане ясно като бял ден. Тогава и тримата ще се озовем в затвора.

— Тук е именно същността на въпроса — загрижи се Томек. — Трябва всичко да се направи така, че ключето отново да се върне на мястото си в писалището.

Боцманът намръщи чело, а Томек отиде до прозореца, като размисляше нещо. А когато се обърна, каза:

— Все някак ще успеем, мили мои. Сали, какво прави майка ти?

— Тя с нищо няма да ни попречи. Заболя я главата и навярно е взела прах, защото здравата е заспала.

— Чудесно! А сега да те няма тук, мила приятелко. Върни се в стаята си, съблечи се и си легни.

— И-и! А нашият заговор? — разсърди се Сали.

— Още не съм свършил — твърдо отговори Томек. — Легни си, но помни, че не трябва да заспиваш! Защото, когато ключето отново бъде в мене, ще трябва да го занесеш на мястото му.

— Това никак не ми харесва! Аз искам да присъствувам на целия заговор.

— Сали, всеки разумен човек знае, че заговорниците имат строго определени роли. Ако ги изпълним точно, по плана, всичко ще свърши успешно. В противен случай... загубени сме! Сега разбираш ли?

— А ти как мислиш, моята роля важна ли е? — попита го неспокойно Сали.

— Ти изпълняваш най-важната задача, защото, ако не беше ключето, изобщо нищо не бихме могли да направим. Нали така, боцмане?

— Това е ясно като бял ден.

— Можете да разчитате на мене — увери ги Сали. — И тъй, ще чакам ключето в леглото си.

— У-уф! — въздъхна Томек тежко, когато Сали изчезна зад вратата. — Ех, че упорита! Добре, че си отиде!

— Ако всички синигерчета са такива, сигурно до края на живота си ще остана ергенин — прозвуча гласът на боцмана като ехо. — Но ти все пак съумя да се справиш някак с нея. А сега какво ще правим?

— Ще занесем на индианците рома, а останалото ще зависи от обстоятелствата. Моля ти се, боцмане, ти гледай да отдалечиш за малко пазачите от пленника, та да мога да поговоря с него.

— Както всеки параход трябва да има капитан, така и всяко начинание трябва да си има ръководител. Ти сам обмисли цялата тази история, затова ти бъди капитанът. Добре, ще се помъча да позалъжа двамата пазачи и техните другари. Но как ще разбере, че си изпълнил задачата?

— Когато изтрия челото си с ръка, ще значи, че всичко е свършено.

— Добре, а сега да опънем платната.

Боцманът пъкна едно шише ром в джоба на панталоните си и двамата се измъкнаха от къщи. Морякът беше доволен, че Томек пое върху себе си грижата да се разбере с Черната светкавица. Добрият човечец не обичаше да напруга мозъка си; всички трудности обикновено разрешаваше с юмрука си, което при неговата огромна

сила не му създаваше особено големи грижи. Но в случая силата не можеше да му помогне. Затова се отнесе с пълно доверие към помладия си приятел, на чиито разум, хитрост и пословично щастие винаги се възхищаваше.

Появяването им при огъня беше посрещнато с одобрително шушукане. През целия ден полицаите нямаха време да мислят за ядене, затова вечерята, обилно поливана с бира, беше направила своето. Всички бяха възбудени и жадни за „огнена вода“.

Боцманът измъкна бавно от джоба си пълната бутилка. Червенокожите бързо поднесоха канчетата си. Боцманът беше вече навел шишето над първото поред канче, но като че ли си спомни нещо, дръпна си ръката и каза:

— Слушай, началник. Ония пазачи там също трябва да пийнат с нас за лека нощ. Не можеш ли да ги повикаш и тях тук за малко?

— Правилно, дори вече е време да ги сменим. На кого е сега редът да пази пленника? — попита водачът.

Никой от индианците не бързаше да изпусне случая за пиене. Бутилката беше голяма. Съдържанието ѝ би трябвало да стигне за всички най-малко за два пъти. Като видя, че индианците се бавят, боцманът подхвърли уж ей така:

— Виждам, че всички обичате огнената вода. Мене също мъчно можете да ме откъснете от пълното шише. Но нещо ми дойде на ум! Моят млад другар не пие. С удоволствие ще замести за малко ония юнаци там.

Водачът искаше да се противопостави, но боцманът не го остави да говори, а продължи:

— Няма какво да се страхуваш. Моят приятел от сто крачки може да улучи дори най-малкото птиче право в главата. Някога, когато сте свободни, трябва да дойдете тук, за да видите какво може той. Досега не съм срещал по-добър стрелец, макар че самият аз продупчвам монета, хвърлена във въздуха. Слушай, брате, замести ония двама юнаци, но не изпускай от око тоя разбойник!

С бавна крачка Томек мълчаливо тръгна към памуковото дърво. Двамата пазачи, изглежда, бяха чули високия разговор на боцмана, отдалечен от тях само на десет-петнадесет крачки, защото, без да се противят, бързо се упътиха към останалите си другари.

Томек седна на земята и се облегна на един дънер. Огледа се наоколо. Когато констатира, че никой не може да го чуе, каза шепнешком на английски:

— Нямаме време за губене, затова моля Черната светкавица да ме изслуша внимателно. Тая сутрин случайно попречих на Черния орел да те предупреди, че ти е направена засада. Сега искам да поправа злото, което направих неволно, и да помогна на моя червен брат да избяга.

По каменното лице на Черната светкавица не трепна нито един мускул. Той продължаваше да седи неподвижен, но когато Томек спомена Черния орел, индианецът каза тихо:

— Хоуг! Помислих, че Черния орел ме е предал!

— Не, той не е предател! Навехна си крака, като се борехме, а моят брат точно тогава мина самотната планина. Докато Червения орел намери сили да се качи на коня си, беше вече късно. А ще може ли моят червен брат да отвори оковите си, ако има ключе?

— Разбира се, че ще мога.

— Тогава слушай внимателно, Черна светкавицо, аз имам ключе, но работата е там, че трябва да го получа обратно, за да не изложам на неприятности този, който е благоразположен към тебе.

— За кого ми говори моят бял брат? — попита индианецът.

— Сигурно моят червен брат е виждал младата скуав, която беше преди малко тука с мене. Тя именно взе ключето, за да те освободим. И така, какво да правим?

— Малката Бяла роза ще получи ключето обратно, преди да избягам отук — заяви Черната светкавица, след като помисли малко.

— Моят бял брат в къщата на шерифа ли живее?

— Да, аз и моят приятел сме негови гости, а малката Бяла роза е роднина на шерифа. Моят брат вижда ли двата прозореца горе?

— Виждам. Точно сега месецът ги е осветил.

— Първият от тях е на моята стая, а вторият на моята малка приятелка — обясни Томек.

— Нека моят бял брат спусне от прозореца си връв така, че да стига до земята. Едно леко подръпване ще означава, че ключето е вече вързано за нея. А след това Черната светкавица ще избяга.

— А по какъв начин ще завържеш ключето — разтревожи се Томек. — Ще загубиш много време и може би няма да успееш да

избягаш?

— Това е вече моя работа. Ако не успея да върна ключа, няма да избягам. Черната светкавица не е бял човек. Има само един език. Хоуг! Казах!

Томек извади незабелязано ключето от джоба си. В момента, когато пазачите изпразваха втория път канчетата, той го хвърли върху коленете на индианеца.

Видя как ръцете на пленника грабнаха лъскавия ключ и ловко го мушнаха под колана върху корема.

Томек почака малко, докато сърцето му се успокои. Едва тогава извади кърпата от джоба си и старателно започна да изтрива изпотеното си чело.

Боцман Новицки веднага съзря уговорения знак. Той хвърли изпразненото шише на земята и заедно с шефа и двама полицаи отиде при Томек. Бялото момче побледня за миг, когато шефът се наведе над пленника, за да провери оковите на ръцете и краката му. Отново двамата пазачи седнаха при пленника и сложиха дългите пушки върху краката си, кръстосани по индиански обичай.

Томек и боцманът бързо се върнаха в стаята си. Момчето осведоми приятеля си за хода на разговора с Черната светкавица. Морякът сметна предложението на индианеца за най-разумен изход от трудното положение, но не можеше да разбере как той ще изпълни обещанието си — да върже ключето за връвта, преди да избяга. За да удържи на думата си, той трябваше да възложи на някой друг да върне ключето. Какво значеше всичко това?

Естествено, преди да започнат да си блъскат главите с разгадаването на тая загадка, боцманът и Томек спуснаха през прозореца дълга връв; после се съблякоха, за да могат всеки момент да симулират, че стават от леглата си, и седнаха на пода до парапета на отворения прозорец. Томек привърза края на връвта за лявата си ръка, за да усети веднага дори най-лекото подръпване. Боцманът пушеше лулата си. От време на време поглеждаше скрито през прозореца към двора. Памуковото дърво, под което лежеше окованият затворник, беше на около трийсет метра от къщата. Отблясъците на огъня, който не се виждаше от прозореца, стигаха чак до дънера на дървото и открояваха тъмните силуети на пазачите.

Часовете се нижеха бавно. Едва след втората смяна на постовете нещата започнаха да добиват малко по-друг обрат.

Томек и боцманът, уморени от чакане, престанаха да разговарят. Известно време те седяха мълчаливи, когато изведнъж боцманът се изправи на колене и погледна през прозореца. Сребърната луна изплува пълна на небосклона и изчезна зад постройките. Кичестото памуково дърво потъна в мрака на нощта. Огънят на индианския бивак също позагасна. Индианците отдавна бяха изпозаспали. Бяха забравили, че огънят трябва да се поддържа със съчки. Боцманът бързо се наведе към момчето.

— Не клюмай, братче — прошепна той. — Да не се казвам Новицки, ако сега не се случи нещо.

— Не, не спя, бъди спокоен — увери го Томек. — Нещо интересно ли видя?

— Там е работата, че нищо не се вижда. Погледни сам.

Томек се надигна, без да изпуска връвта от ръката си. Залепи се за рамката на прозореца. Вгледа се внимателно. По степта мълчаливо пълзеше мъгла. Близките храсти, дървета и сгради, потънали в бял облак, бяха придобили нереални форми. Огромното памуково дърво сякаш оживя — клоните сякаш се раздвижиха, клатеха се ту насам, ту натам. Наоколо се възцари мъртва тишина. Дори степните щурци се умълчаха.

Изведнъж в сивкавата мъгла блеснаха червени отблясъци — навярно някой беше сложил съчки в огъня. Томек трепна целият. Макар дори най-малък шум да не нарушаваше тишината, той усети, че някой дръпна два пъти връвта. Томек бутна боцмана, който тутакси отиде при него. Бързо изтеглиха връвта — на края ѝ видяха малкото плоско ключе.

— Слава богу, не се изложи — въздъхна с облекчение морякът.

Томек отново възвърна хладнокръвието си.

— Ще занеса ключето! Само дано Сали не е заспала — прошепна той.

— Побързай и бъди благоразумен. Кой знае какво може да се случи. Готов ли си? — измърмори боцманът.

— Да, отвързах го! Чакай ме тук!

Томек трепна втори път, когато вратата скръцна при отварянето, но нямаше време за губене. Бос, той изтича бързо до стаята на Сали и

майка й. Но преди още да хване бравата, вратата тихо се отвори. Отдъхна си с облекчение. В коридора излезе Сали с дълга бяла нощница.

— Томи, това продължи цяла вечност — прошепна тя. — Носиш ли ключето?

— Нося го, Сали, нося го! Бъди спокойна, всичко е наред.

— Значи, заговорът успя — попита тя възбудена. — Ах, Томи, ти си наистина гениален!

— Стига, Сали, побързай...

Момиченцето взе ключето от ръката му. Както бялата мъгла се стеле по степта, така тя се плъзна леко по стълбите. Вече беше се спряла пред вратата на кабинета, когато внезапно навън се разнесе страшен вой от много гърла. Чува се изстрели.

Адската врява, изпъстрена с команди и канонада, окуражи Сали. Тя откряна вратата, вмъкна се в тъмния кабинет и се спря уплашена — някой седеше при писалището.

Дъхът замря в гърдите й. Тая част от къщата гледаше към двора, където гореше огънят; по стаята пълзяха червени отблясъци. Някой седеше на писалището, подпрял глава върху ръцете си. В тоя миг изстрелите изтрещяха с огромна сила. Човекът при писалището бързо отпусна ръце и стана.

Сали запуши устата си, за да не извика. Беше чичо й. Без да бърза, той взе от бюрото колана с револверите. Препаса го бавно.

Сали се съвзе. Измъкна се безшумно от кабинета и се прилепи до стената. Шерифът мина покрай нея. Когато стъпките му затропаха на верандата, тя изтича в стаята. За щастие чекмеджето на писалището беше отворено. Сали докосна с ръка студената стомана. Поставянето на ключето в ключалката беше дреболия.

Момичето затвори чекмеджето, а за вратата на кабинета вече нямаше защо да се грижи. Изтича на стълбите.

Томек, който трепереше от нетърпение, я хвана за ръката.

— Какво, Сали, какво стана? — попита я той.

— Нищо, Томи, нищо.

— А ключето?

— Ох, сложих го в писалището — прошепна тя.

— Господи, какво става в тая къща? — извика госпожа Алан, която беше излязла в коридора със свещ в ръка.

Тя видя дъщеря си и Томек, но преди да успее да им зададе някакъв въпрос, бдителният боцман се появи в коридора и започна да успокоява госпожа Алан с гръмкия си глас:

— Не се тревожете, госпожо, не се тревожете! Нашият предвидлив шериф беше прав. На индианците не трябва много да се вярва. Навярно са се скарали за нещо, защото крещят така страшно, сякаш някой им дера кожата. Дори нашите млади са се събудили. Най-добре е да слезем долу и да проверим какво е станало.

В тоя момент сърдитите викове, преплетени с единични изстрели, започнаха да се отдалечават от къщата.

VI

СТРАШНАТА СЯНКА

Тайнствените обстоятелства, при които беше станало бягството на Черната светкавица, бяха главната тема на разговор в продължение на няколко дни в ранчото на шерифа Алан. Дори тримата заговорници бяха изненадани от някои събития.

Нямаше никакво съмнение, че за да избяга, пленникът трябваше да се освободи по някакъв начин от оковите си. За голяма радост на конспираторите по този въпрос шерифът много не мислеше. Тревожеше го повече фактът, че Черната светкавица има съюзници сред индианските полицаи. Това беше открито при следствието след бягството на пленника.

Редът на събитията беше следният: стражата, която пазела Черната светкавица, се сменяла всеки три часа. Призори шерифът на полицаите се събудил, измокрен от влажната мъгла, която покривала степта, и решил да се завие с одеяло. Тогава забелязал, че огънят загасва. Не можел да остави безнаказано подобно невнимание от страна на пазачите, чието задължение било да поддържат и огъня. Затова отишъл при памуковото дърво, за да им се скара. В този миг пленникът скочил от земята. Като ястреб се нахвърлил върху дремещия край него пазач и изчезнал в храсталаците.

Силен вик на ужас вдигнал полицаите на крак. Те грабнали пушките и заедно с началника си се спуснали да гонят беглеца. Но всички опити да го открият останали напразни. Нощният мрак и мъглата покривали кактусовата горичка и степта. Полицаите си придавали смелост, като стреляли наслуки и никой от тях не бил сигурен дали неочаквано няма да се натъкне на ножа на Черната светкавица.

Началникът пръв обузда своя гняв от бягството на пленника. В мрака следите, оставени от беглеца, не се виждали и за да не бъдат заличени, той преустановил преследването.

Гузни, индианците се върнали в ранчото. Шерифът Алан излязъл при тях. Той строго смъмрал пазачите, че не били достатъчно бдителни, а после ги завел в двора, където държали конете. Той разсъждавал правилно, че Черната светкавица не би могъл да избяга пеш и ако има някакъв шанс да бъде хванат през нощта, това би могло да стане само близо до корала^[1]. Когато стигнали там, индианците веднага установили, че липсват два коня: конят на Черната светкавица и конят на един от полицаите, вероятно съучастник на пленника. Шерифът Алан се решил да преустанови нощното преследване на беглеца.

Едва слънцето се показало и търсенето започнало. Червенокожите с вродената си ловкост разчитали оставените по земята следи. Нямамо съмнение, че техен другар е улеснил бягството на пленника. Той пръв се отдалечил от памуковото дърво, отишъл при къщата, вероятно за да провери дали всички спят, и бързо се отправил към корала. Той именно приготвил конете за бягството. Шефът на стражата се събудил в момента, когато Черната светкавица се канел да изчезне в гъсталака след своя съучастник. Но като го видял, пленникът пробол с ножа си задрямалия втори пазач и се скрил в храсталаците. Без да губи време, изтичал до корала, където вече го чакали с оседлани коне.

По-нататъшните разчетени следи накараха шерифа доста да си блъска главата. Според него Черната светкавица би трябвало да бяга към Мексико, а както се виждало от следите, и двамата бегълци се отправили в съвсем противна посока. Какво означавало всичко това? Нима Черната светкавица е дошъл с толкова важна задача, че за изпълнението ѝ бил готов да рискува живота си?

Шерифът и полицаите тръгнали по следите. Изминали около два километра в степта. Изведнъж шерифът се разтревожил сериозно. Следите на бегълците водели право на северозапад, където се намирало ранчото на индианеца Многото гриви. Нима Черната светкавица е поискал да му отмъсти? След това предположение Алан веднага разделил полицаите на две — едните заедно с началника на стражата трябвало да продължат по следите, а другите, начело с шерифа, препускали направо към стопанството на Многото гриви.

Лошите предчувствия на шерифа се оправдали напълно. Когато пристигнали в ранчото, заварили жената на индианеца над неговия

изстинал вече труп. Отчаяната жена отказала да даде каквито и да било обяснения. Не само това, но обсипала Алан с поток обвинения, че той именно накарал мъжа ѝ да стане предател и поискала веднага да напусне къщата ѝ.

Шерифът продължил преследването с удвоена енергия. Към подозрението в подбуждане на индианците срещу белите сега се прибавило и обвинение за убийство. Черната светкавица трябвало да бъде наказан и за това. Следите на бегълците водели към резервата на индианците Мескалеро от племето на апахите, които били сродени с наваите. Тук вече следите на бегълците се губели в каменистата почва.

Шерифът се споразумял с правителствения агент, които управлявал резервата. Заедно започнали да търсят бегълците, но без никакъв резултат. Индианците били много сдържани в разговорите. Мнозинството от тях твърдели, че изобщо не са чували никога за Черната светкавица. Това именно дало повод на шерифа сериозно да се замисли. Апахите били наричани от белите „злите духове на дивия Запад“. Сред тях било най-лесно да покълне зърното на бунта.

Половин ден шерифът и полицаите тършували в резервата. Влизали в индианските жилища под разни предлози, разпитвали стари и млади, но и тук не могли да открият следите на беглеца.

Надвечер шерифът се върнал в къщи. Тук го чакаше капитан Мортън, дошъл да откара бунтовника в крепостта Апахе.

За Алан тая вечер не беше твърде приятна. Капитан Мортън, който беше привърженик на политиката на силната ръка спрямо индианците, фучеше срещу цивилната администрация на резерватите, като обвиняваше правителствените агенти в осъдително добродушие. Според него, за да може да се разреши правилно индианският въпрос, би трябвало всички червенокожи да бъдат сломени икономически и морално. Масовото изстребление на бизоните направило веднъж завинаги невъзможно свободното и независимо съществуване на индианците. Бизоните векове наред са били главният източник за тяхното препитание. Гладът обаче не премахнал „дивацината“ в червенокожите воители. Те превръщали в хранителни складове къщите, строени за тях от белите, а сами продължавали да живеят в мизерни дървени колиби. Не искали да носят дрехите, с които правителството ги снабдявало. Отрязвали крачолите на панталоните и от тях правели гамаша. Капитан Мортън твърдеше, че само строгото изпълнение на

наредбата, издадена във Вашингтон през 1896 г., може да допринесе за изоставянето на старите обичаи от страна на индианците. Според тая наредба всички мъже трябва да бъдат с късо остригани коси, защото се смятало, че дългата коса е последното звено, което свързва индианците с някогашните обичаи. Много червенокожи се противопоставили на това нареждане, а голяма част от правителствените агенти не успели да го въведат насилствено.

— Ето ви сега резултатите от вашето снизходително отношение към червенокожите — говореше капитан Мортън. — Индианците играят в резерватите танца на духа, крият враждебни към нас емисари, а сред лоялните уж към правителството индиански полицаи се срещат изменници, които улесняват бягството на такива бандити като Черната светкавица. Ще дойде ден, когато правителството ще съжалява, че е отнело от армията управлението на резерватите.

Боцманът и Томек не участваха в разискванията, при все че не бяха съгласни с капитан Мортън. По разбираеми съображения предпочитаха да не му се хвърлят в очи. Затова пък госпожа Алан не криеше възмущението си. Тя направо заяви, че не дългите коси, а несправедливото третиране кара индианците да се противопоставят. Шерифът Алан беше съгласен донякъде с нея, затова Мортън напусна ранчото разсърден.

Минаха няколко дена. Черната светкавица изчезна като камък във вода. Животът си течеше както преди. В ранчото на Алан все по-малко се интересуваха от беглеца, а накрая съвсем забравиха за него.

Наближаваше времето, когато добитъкът, разпръснат по обширните пасища, трябваше да се бележи. Скотовъдците се приготвиха да съберат стадата на едно място, за да поставят своя отличителен знак на новородените. Освен това трябваше да се отдели известен брой за продажба. Във връзка с това шерифът Алан обикаляше пасищата, където пасяха неговите стада.

След белязането на добитъка притежателите на ранчи, по стар обичай, устройваха тържество, на което ковбоите показваха публично умението си. През време на тържеството имаше и конни състезания. Това тържество, наричано в Америка Родео, ангажира умовете и на такива запалянковци като Томек и боцман Новицки.

В конефермата на шерифа имаше бързонога, млада кобила, дресирана отлично за конна езда от един стар индианец. Но тя имаше

един недостатък — беше много нервна и страхлива. Поради това можеше да я язди само тоя, който умее с изключителна нежност да привърже животното към себе си.

Томек, подобно на баща си, беше истински приятел на всички живи създания. Никога не го е привличал безсмисленият кървав лов. Най-голямо задоволство му доставяше опитомяването на разни диви животни, за което имаше невероятно големи способности.

Когато за пръв път шерифът му показва великолепната си кобила, Томек се смая. Кобилата свиваше уши, с разширени ноздри душеше миризмата на чуждия човек и нервно ровеше с копитата си. Без да обръща внимание на предупрежденията на шерифа, Томек смело се приближи до опасното животно. Хвана нежно с лявата си ръка треперещите му ноздри, а с дясната галювно го замилва по шията. Милувките успокоиха кобилата. Тогава Томек разкопча шпорите и леко скочи върху нея. Тя послушно обиколи корала, а Томек, който яздеше на разседлица, я управляваше само с коленете си, както обикновено правят индианците.

Смаян от виденото, шерифът предложи на момчето да участва с кобилата в голямото надбягване. Като опитен коневъд на расови коне, той знаеше прекрасно, че добрият жокей може да допринесе много за победата пои състезанието.

Томек не криеше радостта си от това доверие. Всички коневъди търсеха най-добрите ездачи за своите фаворити, а при това кобилата беше любимката на Алан. С чувство за голяма отговорност Томек започна усърдно да се готви за състезанията. Надбягването на десет мили щеше да се състои в открита степ. Затова Томек всеки ден правеше с кобилата все по-дълги разходки.

Десет дни след бягството на Черната светкавица той се отправи с мустанга към самотния връх на самата граница. Вътрешно той отдавна желаше да се срещне с Черния орел. Не искаше да пита шерифа за него, защото това би могло да породи някакви подозрения в Алан, макар че сега вече не беше сигурно дали шерифът не се досеща за нещо. Защото в оная паметна нощ той е могъл да надникне в чекмеджето на писалището си и да констатира, че ключето от резервния чифт „гривни“ липсва. А ако не подозира нищо, би трябвало повече да се интересува по какъв начин пленникът е свалил оковите си. Вместо това чичото на Сали веднага след тая случка се зае с

всекидневните си задължения, сякаш се досещаше кой му е скроил тая шега. Сали твърдеше съвсем сигурно, че чичо ѝ отишъл при индианските полицаи едва когато чул вторите гърмежи. При това положение Томек предпочиташе да не разпитва шерифа за Червения орел. Ако младият индианец наистина работи като ковбой при Алан, тогава те рано или късно ще се срещнат при обстоятелства, които няма да бъдат никакви подозрения.

Кобилата се носеше плавно с развяна от вятъра бяла грива. С изключителна лекота и грациозност тя прескачаше трапищата и бодливите кактуси, израснали тук и там сред храстите цветен чай, който покриваше безкрайната степ с ален килим. Свила малките си, красиво изрязани уши, тя сякаш се упойваше от собствената си бързина.

Момчето се възхищаваше от нейната лекота, интелигентност и издръжливост. Макар че козината ѝ беше мокра от пот, дишането беше почти същото, както при започване на бягането. Томек мислеше вече за надбягването на дълго разстояние през време на предстоящите състезания. И страшно много искаше кобилата на Алан да победи конете на другите фермери.

Още около двеста метра дяляха Томек от подножието на възвишението, когато върху една скала видя Червения орел. Наблизо пасеше неговият кон. Младият индианец също видя бялото момче, махна му с ръка няколко пъти, скочи от камъка и изтича насреща му.

Томек стегна поводите. Кобилата наостри уши и спря пред индианеца. Томек се изхлузи от седлото и протегна ръка към младия си приятел. Стиснаха си ръцете.

— Хоуг, колко хубаво, че моят бял брат дойде тук. От няколко дни всяка сутрин чакам моя брат край този връх — каза наваят.

— Аз също исках да видя моя брат, но трябваше да бъда внимателен, за да не събудя подозренията на шерифа Алан — отговори Томек. — Радвам се, че вече не куцаш.

— Не мога още да стъпвам съвсем сигурно с тоя крак, но това е дребна работа — усмихна се индианецът.

— Ще си поговорим за много неща, но най-напред трябва да се погрижа за коня си — каза Томек, като разкопчаваше ремъците му.

Със стиска изскубана трева той грижливо изтри кобилата. В това време младият навай с опитно око на познавач разглеждаше коня.

— Хоуг, моят бял брат има много бърз кон — каза той след малко. Гледах как лети по степта. Той наистина може да се надбягва с вятъра.

— Това е кобилата на шерифа Алан. На предстоящите състезания ще участвувам с нея в надбягването на дълго разстояние — обясни му Томек. — Страшно много искам да победя!

— Конят ти е отличен и бърз, но задачата ти няма да бъде лесна. В това надбягване ще участвуват най-добрите коне от цялата околност и ще вземат участие мексикански фермери, а между тях ще бъде и дон Педро. Той има отлични коне — каза Червения орел.

— Зная, че няма да бъде лесно, но точно затова още повече искам да победя.

Двамата приятели седнаха на земята до скалите. Известно време се разглеждаха мълчаливо. И отново младият навай заговори пръв:

— Моят бял брат си спечели двама приятели, на които може да разчита винаги при нужда.

— За кого мислиш? — попита го живо Томек.

— За Червения орел, макар сигурно да смяташ, че още не съм много опитно момче, и за... Черната светкавица.

— Съвсем не мисля така за Червения орел. Защото и най-опитните мъже правят понякога грешки. Много искам да станем приятели с тебе — убеждаваше го Томек. — Но ако става дума за Черната светкавица, въпросът не е толкова прост. Направих му малка услуга, защото, без да искам, станах причина да го вземат в плен. А моят червен брат е бил тук, за да предупреди Черната светкавица за засадата, нали?

— Моят бял брат каза истината. Червения орел трябваше да предупреди Черната светкавица.

— А после ти вижда ли се с него?

— Да, Червения орел се вижда с Черната светкавица. Ако моят бял брат не беше му обяснил защо не съм го предупредил за засадата, щях да загина така, както загина предателят Многого гриви. Черната светкавица връхлита като гръм върху своите врагове. Белият ми брат спаси моята чест и... живот.

— Мой дълг беше да му обясня това неприятно недоразумение. Не съм сигурен обаче дали направих добре, че помогнах на Черната

светкавица. Според шерифа той подбужда индианците към въстание срещу белите. Това не ми се струва много разумно.

— Ако индианците бяха дошли в твоята родина и бяха поискали да те лишат от всичко, което великият Маниту е предназначил за тебе и твоите бащи, ти не би ли грабнал оръжие за самозащита? — попита го наваят.

— Прав си — призна Томек, — но белите са по-многобройни от вас и притежават по-добро оръжие. Затова не ще можете да се справите. Ако започнете война при такива неблагоприятни за вас обстоятелства, само ще ускорите своята гибел.

— Ако червените братя прекратят борбите помежду си и се обединят за обща отбрана, ще бъдат по-силни от белите. Помни, че оръжие може да се купи със... злато.

— Така говорят индианците, които тачат обреда танец на духа. Не повтаряй това пред белите, ако не искаш да загубиш свободата си — тъжно отговори Томек. Той вече не се съмняваше, че неговият млад приятел принадлежи към тайния съюз.

— Великият баща на Вашингтон ни обеща земя и свобода, но другите бели нарушават всички договори. Трябва да опознаеш моите червени братя и тогава няма да мислиш лошо за нас.

Последните думи на индианеца зарадваха Томек особено много. Червения орел можеше да му бъде много полезен за създаване на контакт с индианците. А това беше необходимо, за да бъде реализирана мисията, възложена му от Хагенбек.

— А може ли Червения орел да ми помогне да посетя резервата? — попита Томек.

— Чаках тук няколко дни, за да предложа това на моя бял брат — отговори младият индианец. — Неколцина старейшини от племената апахи и навай искат да се запознаят с моя бял брат.

— Но как старейшините от твоето племе са се научили за мене? Навярно си разговарял с тях на тая тема — разпитваше го Томек.

— Червения орел е още твърде млад, за да разговаря с воините от съвета на старейшините — обясни наваят. — Друг им нареди да поканят моя бял брат в нашите вигвами.

Томек много се изненада. Кой ли можеше да притежава правото да заповядва на съвета на старейшините на двете най-войнствени индиански племена? Нима Алан наистина беше попаднал на следите

на организирани бунтовници? Той погледна изпод вежди червенокожия си другар. Младият индианец седеше неподвижно. Беше опрял двете си ръце на коленете на свитите си, кръстосани крака. Неговият поглед сякаш блуждаеше из широката пурпурна степ, но някакво неопределено чувство подсказваше на Томек, че е внимателно наблюдаван. И понеже не желаше да бъде повече в неведение, попита:

— Черната светкавица ли нареди да бъда поканен в резервата?

— Хоуг! Оставил е и някаква вест за моя бял брат.

— Каква вест?

— Червения орел не знае, но моят бял брат ще научи всичко от старейшините на племето.

За втори път вече инстинктът предупреди Томек, че червенокожият не казва истината. Стори му се, че въпреки светлите лъчи на слънцето върху пурпурната степ падна някаква страшна сянка, която поразително напомняше силуета на Черната светкавица. Пурпурът на чая беше червен като кръв. При все че беше страшна жегга, студени тръпки преминаха по бялото момче. То трепна, сякаш се събуди от някакъв кошмарен сън. Странното видение изчезна изведнъж. Само самотният висок връх хвърляше безформена сянка върху обляната от слънчева светлина степ, а храстите пурпурен чай, разлюлявани от лекия полъх на вятъра, създаваха впечатление на развълнувано, червено море.

Томек с обичайното си безгрижие бързо се отърси от неприятното впечатление. Та нали не той е виновникът за тежката участ на индианците. Той от цялото си сърце им желаше да получат поне част от своята земя и свобода. Затова нека танецът на духа прогонва съня от очите на янките, Томек и неговите приятели обаче няма защо да се страхуват от каквото и да било. След няколко седмици ще се върнат в Англия и ще оставят американския континент и неговите жители на собствената им участ.

Като размишляваше така, той се усмихна на себе си. Струваше му се, че съвсем ненужно беше мислил за привидения. Та нали неговите лични работи се подреждаха най-благоприятно... Ще се запознае с интересни индиански вождове. С помощта на Червения орел ще събере група индианци за Европа и скоро след състезанията ще се върне заедно с тях при баща си.

— А кога можем да отидем в резервата? — попита той.

— Утре ще чакам моя бял брат при високите тополи край потока, близо до ранчото — отговори индианецът.

— А по какво време ще заваря там моя брат? — продължаваше да пита Томек.

— Ще бъда при потока през време на сутрешния водопад на добитъка.

— Значи, към шест часа сутринта. Добре, непременно ще дойда.

[1] Корал (англ.) — тук в значение на двор за коне или добитък. ↑

VII

В РЕЗЕРВАТА НА АПАХИТЕ МЕСКАЛЕРО

Червения орел удържа думата си. На другия ден към осем часа сутринта двете момчета бяха вече при постройките на агенцията на резервата на апахите Мескалеро. Тук преди няколко дена шерифът Алан бе търсил безрезултатно избягалия пленник. Томек беше толкова любопитен да види тия прочути апахи и наваи, че почти съвсем забрави за Черната светкавица.

Червения орел заведе Томек при агента, който управляваше резервата, защото без негово разрешение не беше позволено белите да влизат в индианска територия. Това се случи тъкмо в момента, когато разпределяха продуктите. По взаимна спогодба правителството на Съединените щати беше задължено да оказва помощ във вид на храна и дрехи на индианците, които живеят в резерватите. Трябва да се отбележи, че запасите често идвали нередовно или в недостатъчно количество. Освен това някои нечестни агенти вършели злоупотреби и лишавали индианците от дажбите, които им се полагали.

Тоя ден правителственият агент, който завеждаше резервата на апахите Мескалеро, имаше големи главоболия, транспортът с храна пак се беше оказал недостатъчен, а в това време Мескалеро умирали от глад. Скалистата неплодородна земя на резервата не можеше да се обработва, нито пък да се отглежда добитък в по-голям мащаб. Агентът сам разпределяше скромните запаси, като контролираше внимателно индианската стража да не злоупотреби нещо. Гладните индианци проявяваха лесно неприязън. Това беше още по-опасно и затова, че част от Мескалеро уж помагала на авантюриста Черната светкавица.

Агентът тъкмо разпределяше хранителните дажби, когато Томек се обърна към него с молба да му разреши да влезе в резервата и да го разгледа. За щастие така се случи, че тъкмо тогава в агенцията получаваше своята дажба един от старейшините на племето.

Благодарение на неговото съгласие, след обясненията на Червения орел, агентът не прави трудности на госта на шерифа Алан.

Едва-що Томек влезе в резервата и веднага се убеди колко малко е знаел досега за обичаите и живота на индианците. Защото много европейци са си съставили погрешно мнение за облеклото и жилищата на коренните жители на Северна Америка. За дрехи, носени масово от индианците, се смятат дългите, украсени с мъниста панталони, които покриват целите крака и корем; риза, мокасина и хвърлящата се в очи военна шапка, украсена с орлови пера. Томек също мислеше, че индианците живеят само в палатки, които е прието да се наричат вигвами.

Като видя първата характеристична конусообразна индианска палатка, той веднага спря коня си, за да разгледа цветните рисунки върху нейния покрив от бизонови кожи. Тия рисунки изобразяваха гонитба на вапити^[1].

— Не знаех, че вигвамите са толкова хубаво украсявани — заяви Томек. — Представях си ги като обикновени палатки. Но сега виждам, че направата на вигвама изисква голямо умение.

— А защо моят бял брат нарича „типи“ вигвам? — учуди се Червения орел и веднага добави: — Много бели не различават вигвама от типи. Това, което на ваш език значи палатка, ние го наричаме типи, название, което сме приели от индианците дакота. А знаеш ли, че със създаването на типи е свързана интересна легенда?

— Каква е тя? Разкажи ми я!

— Един индианец си почивал след лов под сянката на памуково дърво. Вятърът събарял върху него от клоните листа. Индианецът взел един лист и като си играел с него, без да иска, го свил на конус. Като гледал листа, хрумнало му да си построи къщичка с подобна форма. Така именно било създадено жилището типи.

— А кое тогава наричате вигвам? — попита Томек.

— Вигвамите се отличават от типи както по формата си, така и по материала, употребяван за техния строеж. Вигвамът не е така удобен за пренасяне от едно място на друго, както типито, и поради това с типи си служат предимно скитническите племена. Индианецът строи вигвам тогава, когато има намерение да остане на едно място за по-дълго време. Строи го от стълбове и млади дръвчета. Направеният по такъв начин скелет в зависимост от материала, който може да се

набавя в дадена местност, има различни покриви. В далечния север вигвамите се покриват с кожи от карибу^[2], а на юг — с палмови листа, кора или рогозки, плетени от папур, или с хоросан от глина, смесена с мъх, понякога те просто се посипват само с пръст. Моля те, погледни там, надясно! Тоя млад индианец има намерение да си създаде домашно огнище и вече започва да строи вигвам.

Томек внимателно се вгледа в примитивния строеж, чието название погрешно приписваше на палатката типични, толкова характерна за по-голяма част от индианците чергари, населяващи обширните равнини. Тръгнаха по-нататък. Червения орел, както беше обещал, на драго сърце даваше на приятеля си всякакви сведения. Томек разбра, че неговият водач сигурно е посветен вече в някои племенни тайни, защото историята на индианците не му беше чужда. Умно и любопитно да научи всичко, бялото момче използваше удобния случай, за да обогати своите повърхностни знания за първичните жители на Америка.

От разговора с Червения орел той научи, че преди да дойдат белите, индианците живеели в селища, пръснати по всички части на Северна и Южна Америка. Техният начин на живот бил съобразен с характера на страната, в която живеели. Всички индианци действително принадлежали към една раса, но значително се различавали по обичаи, език и степен на цивилизация. Някои от тях били примитивни ловци, а други земеделци, докато в Мексико, Северна Америка и Перу по същото време процъфтявали гъсто населени градове и държави с добре организирана власт.

В държавата на майте, инките и ацтеките индианската цивилизация достигнала най-голям разцвет.^[3]

В Съединените щати индианските племена така се различавали едно от друго, както и в другите части на Американския континент. Говорели на много наречия. Често съседни племена не можели дори да се разберат. За да преодолеят възникващите от това трудности, индианците поставили началото на езика със знаци, който днес се смята за най-съвършената форма на мимичния език. Благодарение на „езика със знаци“ индианците можели да изразяват мислите си независимо от езика на дадено племе. Езикът със знаци първоначално дори улеснил споразумяването с белите, преди още мнозинството индианци да научат английски.

Червенокожите племена се различавали също и по облекло, занаятчийски произведения, начина на строеж на къщи и по обичаи^[4]. Племената, които живеели в горите, обитавали поселища, укрепени с палисади от застроени прътове. Всяко такова поселище се състояло от известен брой къщи вигвами, които се различават по вид от типито на индианците от равнината и от построените от ирокезите дълги къщи с остри покриви, както и близките по форма до нашите колиби жилища на племето обийбво.

Отделните племена се обличали различно. Калифорнийските например изобщо не носели или почти не носели дрехи. Пуеблосите приготвяли дрехите си от памучни тъкани, а индианците, които населявали платата и равнинната прерия, шиели дрехите си от меко щавени кожи, като ги украсявали с ресни и маниста.

За повечето европейци образът на индианеца се свързва с жителя от равнинните прерии между Скалистите планини и река Мисисипи, защото тия индианци поради своята численост и героични военни подвизи най-дълбоко са се врязали в паметта на белите. Оттук именно произлизат честите погрешни обобщения за всички индиански племена. Аризона и Ново Мексико, където Томек се намираше сега, били населени с три групи индианци: заседналото племе пуеблоси и номадските апахи и наваи. Всички те и сега живеели по същите места, където най-напред ги заварили испанците през време на своите изследователски експедиции.

Противоположно на мирните пуеблоси, които обработвали земята и живеели в каменни селища, строени по височини, апахите и наваите изкарвали прехраната си чрез лов и събиране на диви плодове. Наред с това тия войнствени племена нападали мирните си трудолюбиви съседи и ги ограбвали. Когато мексиканците завзели южната част на Северна Америка, апахите и наваите започнали ожесточена борба с мексиканските колонисти и взели от тях скъпи плячки. Но когато Съединените щати погълнали Аризона и Ново Мексико, двете племена изровили военния си топор и се опълчили срещу американците, които безпощадно заграбили най-хубавите и най-богатите им земи. Апахите и наваите ожесточено се съпротивлявали срещу затварянето им в резерватите. Те се борили за своята свобода с необикновено мъжество. Случвало се само няколко апахи да тероризират цели селища на колонисти. Не трябва да се чудим на

безпощадната борба на червенокожите, защото всяко ограничаване на възможността им да скитат свободно по степите означавало край на дотогавашния им начин на живот, на който били привикнали от векове.

Затварянето в резервати донесло на апахите и наваите глад и невероятна мизерия, затова от време на време сред тях избухвали размирици, въстания и бунтове.

И когато сега разглеждаше резервата, Томек видя неговото плачевно състояние. Апахите както по-рано живееха предимно в куполообразни колиби, а наваите имаха подобни на вид къщички, които наричаха хоган. Такава къщичка се изгражда от разположени в шестоъгълник стени от хоризонтално наредени греди, върху които се слагат дебели дървета по такъв начин, че в средата се оставя отвор, през който да излиза димът. Така приготвеният скелет се обшива с плет и дебел пласт адоба, тоест сушени на слънцето тухли. Някои наваи ограничават летните си жилища до една права стена, която ги пази от вятъра и е покрита с трева или изградена от тухли. Само малцина, а именно старейшините на племето, притежаваха оригинални типични, покрити както някога с отлично обработени бизоновии кожи.

Живият инвентар на жителите на резервата беше много беден. Малко рогат добитък и овци пасяха оскъдната трева. По-добре обаче изглеждаше малкият табун от мустанги. Конете, както обясняваше Червения орел, бяха гордостта на племето. Веднага се хвърляше в очи, че някогашните воители най-много се грижат за своите породисти коне.

Когато Томек се нагледа до насита на колибите, на мъжете, които се излежаваха лениво на сянка, на жените, които вършеха цялата работа в домакинството, Червения орел го заведе в най-представителното типично на резервата. Томек веднага се досети, че това е палатката на вождата. Тя беше много по-голяма от другите, а на покрива ѝ се развяваше знамето на Съединените щати.

По средата на типичното гореше огън, ограден с камъни. В окачени над него котли се вареше месо. Под покрива на палатката се издигаха сиви облачета дим и пара. Върху дървени полици бяха наредени малко на брой глинени съдове, огнестрелно оръжие, торби с патрони, лъкове и колчани с перести стрели, кръгли кожени щитове и томахапки. Не липсваха и островърхи копия с различна дължина, конска амуниция и много други предмети.

Върху постлани на земята бизонови и еленови кожи и пъстри черги седяха старейшините на племето. Малко по-настрана имаше триножник, на който беше окачена торбичка с билки и лула; военна украса за глава, богато украсена с орлови пера, и връзка човешки скалпове. До триножника Томек видя върховния вожд Дългите очи, наричан така поради бинокъла, който притежаваше.

При вида на човешките скалпове Томек се смути, но в тоя момент вождът Дългите очи стана и протегна важно дясната си ръка към него. След това Томек се ръкува с останалите индианци: Стария бизон, Счупената томаховка и Хитрата лисица. Те седяха в полукръг и бяха обърнати с лице към входа на типито, от дясната страна на вожда. Дългите очи покани Томек да седне от лявата му страна и с това искаше да подчертае, че той е мил гост. До Томек седна скромно Червения орел. Томек не се учуди на това — помнеше думите на младия си приятел, който беше му казал, че е още много млад, за да разговаря със старейшините на племето.

След дълго мълчание вождът Дългите очи се обади:

— Старейшините от нашето племе желаят да завържат приятелство с младия бял брат, който за един ден извърши два подвига. Малцина бойци биха могли да направят това.

Томек се изкашля, засрамен от похвалата на стария вожд, и отговори:

— Не зная за какви подвизи говори вождът Дългите очи.

— Моят бял брат притежава скромността на войн, свикнал с необикновени подвизи. А това е голямо качество — отговори сериозно Дългите очи. — Все по-рядко се срещат хора — смели и благородни едновременно. Затова ще припомня подвизите на моя бял брат. Първо, моят бял брат беше извикан от Червения орел на борба на живот и смърт. Нашият бял брат води борбата, без да употреби оръжие, макар че имаше пълно право за това и с голи ръце победи противника си. Това му прави по-голяма чест, отколкото ако беше убил противника си.

[5] Второ, моят брат помогна на голям вожд и боец да избяга от пленничество, което за него би означавало позорна смърт. Великият баща от Вашингтон награждава войниците си за техните подвизи с лъскави кръгчета, които белите наричат ордени. Индианците обаче имат друг обичай за награждаване на заслужилите воини. У нас отличието за заслуга е украсата, която се носи на главата. За всяка

необикновена постъпка съветът на старейшините има право да признае *коуп* или отличие, както се казва в езика на белите, във формата на орлово перо. Орелът е най-голямата птица и проявява необикновена сила през време на борба, затова красивите му пера са за индианците това, което са ордени за белите. Моят бял брат е заслужил почетно отличие. За убиване и скалпиране на врага би получил едно *коуп*, но за побеждаването на противника с голи ръце, както и за показаната смелост и благородство, трябва да получи два *коупа*. Съгласен ли е съветът на старейшините на племето с моето предложение?

Индианците един след друг даваха своето съгласие, като хвалеха мъжеството на младия бял брат. Само Червения орел не взе думата, защото участвуваше като свидетел, който е присъствувал при извършените от Томек необикновени подвизи.

Когато всички казаха своето мнение, вождът Дългите очи продължи:

— Съветът на старейшините на племето признава на моя брат две пера. Остава вторият голям подвиг. За голямата и безкористна помощ, която е оказал на големия и заслужил вожд Черната светкавица, предлагам да бъдат признати на моя бял брат още три пера. Нека сега моите червени братя кажат какво мислят по това.

Вождовете отново признаха единодушно на Томек правото да носи още три пера, а вождът Дългите очи заяви, че притежаването на пет *коупа* поставя Томек в редовете на заслужилите бойци.

След това беше извършен тържествен обред — изпушването на лулата на мира и дружбата.

Пушенето на лулата за индианците е предимно религиозна церемония, извършвана само при тържествени случаи. Индианците пушат лула, за да омилостивят унищожителните сили на природата, за да се запазят от неприятеля или да предразположат свръхестествените сили, в които вярват, за всички свои важни начинания. Най-известни били лулите, наричани „медцин пайп“^[6], за пропъждане на болести, а през време на война за осигуряване на победата.

Други лули или чибуци според вярванията на индианците притежават свещена сила. Наричат ги калумети^[7]. Калуметите се пушат при сключване на мирни договори и оттук се е създало названието „лулата на мира“. Идването на пратеник с калумет през

време на военни действия означавало желание за примирие, а самият калумет бил за него пропуск, който му осигурявал неприкосновеността на пратеник. Пушенето на калумети играело също важна роля през време на адаптационните тържества, с други думи, когато в племето бил приеман чужденец.

Томек познаваше прекрасно важноста на церемонията с пушенето на лулата на мира. А самото предложение, направено на момчето, имаше необикновено значение, затова той с най-голямо внимание и вълнение наблюдаваше всички действия, извършвани от вожда.

В това време Дългите очи свали от триножника дългата, украсена с ресни торбичка, от която извади калумет; от същата торбичка извади и стиска киникиник, тоест смес от стрити тютюневи листа и кора от червена върба, напоени с животинска мазнина, която улеснява процеса на изгарянето. С тая смес той напълни лулата, натъпка я добре и я запали с въгленче, извадено от огнището.

Дългите очи пръв започна церемонията с пушенето на лулата на мира. Той сложи края на лулата в устата си, всмукна дим и го изпусна нагоре, като насочи чибуката към небето в знак на молитва към добрите духове и предшественици. После, като изпусна дима, той обърна чибуката към земята и четирите посоки на света — към четирите вятъра. След всичко това подаде лулата на индианеца, седнал от дясната му страна, и той повтори церемонията по същия начин. Лулата се подаваше подред, докато стигна до последния войн от дясната страна на вожда. И отново се върна по същия път при Дългите очи, който я подаде на Томек. Белият герой тържествено подражаваше на индианците и ужасно се изпоти, като се мъчеше да не се задави от лютивия дим. С облекчение подаде лулата на Червения орел. Младите индианци не пушеха тютюн, за да не притъпят обонянието си, но тоя път Червения орел я взе, а после я предаде обратно на Томек, който я върна на вожда. По-късно Томек научи, че през време на тържествената церемония лулата никога не може да бъде подадена направо на участник в нея, който седеше от другата страна на отвора на типито, защото по тоя начин индианците имитирали въображаемия от тях път на слънцето, а освен това вярвали, че ако лулата мине отвора на вратата, може да предизвика „изпаряване“ на току-що завързаната дружба.

— Изпушихме лулата на мира по стар индиански обичай. Сега вече ти си наш брат. Нашите типита и вигвами са отворени за тебе и ако пожелаеш, можеш да живееш с нас. Всичко, което притежаваме, е твое, както е наше — заяви вождът Дългите очи.

Без никакво поръчение две млади индианки сложиха пред мъжете паница с варено месо, над което се виеше пара, паничка с костен мозък, считан за особен деликатес, и чиния с дълги тънки парченца сушено месо. Всички почнаха да ядат мълчаливо, като си служеха с лъжици, направени от волски рога. Когато свършиха, индианките подадоха малки глинени лулички с тютюн. Томек отново се давеше, но тоя път пушенето му вървеше с по-голяма лекота.

Започнаха разговор. Всеки индианец разказваше някакво интересно приключение из ловния живот или войната. Томек, за да не остане по-назад, образно описа лова на диви животни, като подчертаваше безстрашието на своите приятели. С това той спечели уважението на индианците, които не обичаха младите да се хвалят сами.

Когато гостите на вожда започнаха да напуцат дискретно палатката, Томек използва случая и попита:

— Кажи ми, вожде, наистина ли имам право да нося пет орлови пера?

— Да, защото съветът на старейшините на племето призна на белия брат толкова коупа — потвърди Дългите очи. — Според някогашните обичаи отличеният боец сам би трябвало да застреля орел, за да се снабди с пера, но ако моят брат желае, ние имаме в резервата ловец, който отглежда тия птици. Той ще даде пет пера на моя брат.

— Предпочитам сам да застрелям орел, но не зная дали ще мога да го намеря — отговори Томек.

— Куршумът би повредил перата, а освен това птицата, застреляна във въздуха, може да падне в непроходимо място. Орлите живеят в планините. Ако моят брат желае да се сдобие сам с пера, тогава Червения орел ще бъде негов водач и ще го научи как ловим тия птици.

— А Червения орел съгласен ли е?

— Да, можем да отидем на лов, когато моят брат поиска — увери го младият навай.

— Щом като е така, след три дни ще тръгнем на малка експедиция — реши Томек. — А сега трябва вече да се връщам в ранчото, за да не тревожа моя опекун с дългото си отсъствие.

— Моят бял брат най-добре знае какво трябва да прави — намеси се Дългите очи. — А къде оставихте вашите мустанги?

— Пуснахме ги в корала — отговори бързо Червения орел.

— Тогава нека младият червен брат ги докара тук — каза вождът Дългите очи.

Червения орел бързо излезе от типито, а вождът каза с тих глас:

— Моят бял брат извърши необикновен подвиг, поради което много червенокожи бойци станаха негови братя. Най-голям твой приятел обаче е великият вожд на индианците от различни племена, Черната светкавица. От него трябва да предам на моя бял брат няколко думи.

Силно заинтересован от необикновеното положение, Томек напрегнато гледаше вожда Дългите очи, който продължаваше с тих глас:

— Ако моят брат някога има нужда от приятелска помощ, нека отиде в Планината на знаците и даде сигнал. Тогава там ще дойде човек, на когото младият бял брат може да разчита при всички обстоятелства.

— Странно звучат думите ти, велики вожде — прошепна Томек развълнуван. — Но аз не зная къде се намира Планината на знаците, нито зная как се дават сигнали. Не зная също кой би дошъл на моя призив.

— Мога да те уверя, че ще дойде приятел и силен съюзник. Червения орел ще ти покаже Планината на знаците и начина, по който се дават сигнали. Затова той ще получи от мене съответно поръчение. Когато имаш нужда от помощ, намери само Червения орел. Обикновено белите имат дълги езици, затова нека моят бял брат да запази тия думи само за себе си.

В тоя момент докараха конете. Дългите очи излезе с Томек пред палатката. Когато момчето яхна коня си, вождът се наведе над него и прошепна многозначително:

— Нека белият брат помни добре думите ми и да пази тайната. Никой не трябва да знае съдържанието на нашия разговор.

— Вождът Дългите очи може да разчита на мене — увери го Томек.

[1] Вапити — елен, който живее в горите на Северна Америка. ↑

[2] Карибу — североамерикански северен елен (англ.). ↑

[3] Тия държави били напълно унищожени от испанците. В наше време са открити редица прекрасни архитектурни сгради от камък, огромни пирамиди и големи градове. Интересно е, че американските архитекти обсъждат възможността да бъдат приложени планове на майте при строеж на небостъргачи в Ню Йорк и Питсбург. ↑

[4] Етнологията дели индианците в Съединените щати на седем групи: източни горски индианци, югоизточни горски индианци, индианци от северозападното крайбрежие, калифорнийски индианци, югозападни, които населяват пояса от високи плата, и индианци, които живеят в равнините. ↑

[5] По обичая на индианците надвиваното на врага с голи ръце е носело на победителя най-голяма чест, защото изисква голяма смелост и бойно умение. ↑

[6] Медцин пайп — лули, които притежавали изключителна, вълшебна лековита сила. ↑

[7] Калумет — название от френската дума, която означава тръстика или туба. ↑

VIII

ЛОВ НА ОРЛИ

На югоизток границата между Съединените щати и Мексико върви по течението на капризната Рио Гранде^[1], която извира от Скалистите планини, а се влива в Мексиканския залив. Рио Гранде отделя като огромна естествена дъга Мексико от Тексас, който се намира в Съединените щати. От градчето Ел Пасо на запад между тия държави минава само линейна граница. В югозападната част на Ново Мексико граничната линия на две места се чупи под прав ъгъл. Тук се простира платото Сиера Мадре, оградено на изток от клисурата на Рио Гранде, на северозапад от Колорадските възвишения, а на запад от планините Пелончило и веригата Гваделупе, която се съединява с мексиканските планини Сиера Мадре.

Ранчото на шерифа Алан се намираше в южната част на платото Сиера Мадре близо до мексиканската граница, затова Томек и Червения орел решиха да отидат на лов за орли в планината Гваделупе.

На тая няколкодневна експедиция Томек искаше да отиде само с червенокожия си приятел. От опит знаеше, че такива експедиции сближават хората и заздравяват приятелството, на което особено в тоя случай много държеше. Поради това той направи всичко възможно, за да накара боцман Новицки да не вземе участие в лова. Но това не беше толкова просто. Огромният моряк не обичаше наистина планинските екскурзии и твърдеше, че човек прекалено много се уморява, като „разтърсва шкембето си по скалите“, но когато ставаше дума за някое приключение или да се види нещо ново, той беше готов да направи значителни отстъпки. Тоя път шерифът, без да иска, помогна на Томек, като предложи на боцмана да устроят засада на ягуара, който безпокоеше добитъка, откаран на паша в степта. Боцманът трябваше да избере между лова на „птиченца“, както той наричаше орлите, и това на хищника, и избра естествено втория. Вътрешно дори беше доволен, че Томек, който беше отличен стрелец, няма да участва в лова на ягуара. А шерифът, както сам признаваше, не можеше да се похвали с

точна стрелба и в такъв случай палмата на победата би се паднала само на него. Понеже не беше много образован, той не знаеше, че по-голяма част от разните видове орли са необикновено големи, силни и кръвожадни и се осмеляват да нападат дори хора.

А Томек, доволен от този обрат на нещата, не бързаше да разкрие на приятеля си опасностите при такъв лов. Но понеже чувствуваше нужда да се наприказва, когато Сали го помоли да ѝ разправи нещо за орлите, той блесна пред нея с познанията си по природознание, придобити в училище и запечатани в паметта му от много четене за света.

От неговите обяснения Сали научи, че разреждът на дневните хищни птици се дели на два подраздела: лешояди на Новия свят и истински хищници. От по-нататъшните обяснения се виждаше, че към последните принадлежат около триста и петдесет вида, групирани в четири семейства: змиеяди, лешояди, соколи и рибари. Най-многочислено от тях е семейството на соколите, което обхваща шест подсемейства. Това са орлите-лешояди, орлите-мишелови, ястребите, каракарите и истинските соколи.

Орлите живеят в различни части на света. На американския континент се срещат от Далечния север чак до Парагвай^[2]. Видът на тия големи, често пъти огромни птици, е много характерен — цялата им глава е покрита с пера, имат изпъкнал, закривен клюн, къса опашка и големи, силни, остри и силно закривени надолу нокти.

Много по-различни са ламикостите, наричани още морски орли. Дължината им достига до деветдесет и пет сантиметра, а при разтворени криле — до два метра и половина. Цветът на перата им е кафяв или сивокафяв.

Извън Европа морски орли живеят в Сибир и Япония; в Северна Америка се срещат белоглави морски орли, а в Африка — кресливи и акробати морски орли.

Главен представител на истинските орли е кръстатият орел, след морски орли от европейските хищни птици той е най-голям. Негова разновидност е рядко срещаният днес в Европа и Африка скален орел, най-красивият от всички крилати жители на Америка.

Негови любими места са високите планини, където се гнезди в недостъпни скални стени. Всяка двойка има нещо като свой терен за лов и ако ѝ стига храната, не напуска скалното си гнездо дори през

зимата. Тая великолепна птица с ръждавочервеникав цвят на перата е най-опасният враг на всякакъв вид животни.

Томек щеше да ходи на лов за тия именно скални орли. Но за Сали по-интересен от орлите беше младият индианец, с когото Томек отиваше на лов.

Рано сутринта в определения ден двамата млади приятели напуснаха ранчото. Освен конете — силни ниски мустанги, които щяха да яздят, Томек взе един кон, натоварен с лагерен екип и хранителни припаси.

Двамата приятели се движеха на югозапад по пустинна степ, обрасла с кактуси и мескитови^[3] храсти, по посока на планинската верига, която ясно се открояваше. Към пладне навлязоха в един каньон, който разсичаше дълбоко планината.

Стръмните склонове бяха обрасли с юкови гори. Оригиначните, но грозни зелени дръвчета напомняха на Томек метли, забодени с дръжките в земята.

Червения орел с вдигната нагоре глава търсеше орли и смело се впусна в дивите разклонения на каньона, ограден с островърхи скали. Надвечер те се изкачиха на малко по-полегат планински скат, където се спряха да нощуват на малка полянка, обрасла с юкови дървета и кактуси.

Момчетата пуснаха мустангите на поляната със спънати предни крака, а после опънаха палатка и запалиха огън. Приготвянето на храната не им отне много време. Ядоха мълчаливо, уморени от целодневния път.

Томек беше страшно любопитен да види по какъв начин индианците ловят орли. Надяваше се, че след вечерята неговият другар ще му разкаже как смята да им устрои клопка. Но наваят не беше настроен за разговор. Щом измиха съдовете, той веднага се уви с дебелото одеяло и легна край огъня.

Томек умираше за вечерни лагерни разговори, затова, недоволен от мълчанието на индианеца, се обади:

— Не смяташ ли, че трябва да уговорим плана за лова? Още не е толкова късно, ще можем да си починем до зори.

— Сега не трябва да говорим за лова на орлите — полугласно отговори наваят. — Тук наблизно се намира тяхното гнездо. Ако

случайно чуят разговора ни, после няма да можем да се доближим до тях. Почини си добре. Утре ни чака много тежък ден.

След този отказ Томек се вмъкна в палатката. Колко по-приятни другари за път му се сториха сега африканските негри! Те можеха да разговарят цяла нощ, въпреки че не бяха по-малко суеверни от индианците. Омърлушен, Томек легна на одеялото си, но не можа да заспи. Започна да си мисли дали нямаше да бъде по-добре, ако беше отишъл с боцмана и шерифа на лов за ягуара. Но веднага се сети за истинския смисъл на тая експедиция. Не беше малко отличие да му се признае правото да носи пет орлови пера. Дори Червения орел досега беше придобил само три пера. Освен това чакаше го и тържествена церемония, на която щеше да получи специалната почетна украса за глава, за която почти всеки индианец беше готов да даде живота си.

Вече в по-добро настроение, той започна да мисли за лова на орлите и накрая заспа.

Слънцето едва-що погали с първите си лъчи скалните върхове, когато момчетата скочиха на крак. Червения орел току поглеждаше към безоблачното небе да не би случайно да съзре във висините царя на птиците. Бяха прибрали вече всичко, когато индианецът замръзна на мястото с вдигната глава. Томек машинално също отпрати поглед нагоре.

Между скалните стени, върху светлия фон на небето, ясно се очерта тъмен силует, който бавно се извисяваше в небесата.

За момент Томек се поддаде на зрителна измама. Мина му през ума, че това са братята Уилбур и Орвил Вриг, които през 1903 година бяха извършили в Северна Каролина първия сполучлив полет с моторен самолет и сега отново правят някакви опити. Но скоро той се опомни; върху фона на небето се появи друг силует на птица, която плуваше бавно. Струваше му се, че широко отворените криле не извършват ни най-малко движение.

Понякога птиците увисваха във въздуха, сякаш търсеха в скалните пукнатини плячка, и отново бавно и величествено се извисяваха.

— Орлите обикалят своите места за лов — прошепна индианецът с благоговение. — Всяка сутрин правят все същото. Нищо не може да избегне от пронизателния им поглед.

Настроението на суеверния индианец се предаде и на Томек. Когато се извисяваха нагоре, огромните птици наистина будеха възхита и страх. Та нали красотата, силата и прекрасният вид на летящия орел са накарали мнозина владетели на воинствени народи да го поставят в държавния си герб! Томек помисли за отечеството си, а после се сети, че скален орел се намира и в герба на Съединените щати.

Бързооките, зорки орли навярно бяха забелязали момчетата на поляната и техните коне, защото изведнъж свиха криле и се стрелнаха към земята. След това опасаха широки кръгове над поляната, но веднага отново се извисиха бавно на юг.

— Видяха ни и сега ще бъдат много предпазливи — прошепна Червения орел.

Томек беше се освободил вече от настроението, предизвикано от държанието на индианеца. Той го погледна с искрящи очи и каза:

— Орлите са само лакоми, опасни птици. Не разбират човешката реч и не притежават свръхестествена сила. Затова орелът, при все че с успех атакува не само птици, но дори сърни и вълци, няма да се осмели да ни нападне. Освен това, само когато лети или когато е кацнал, той изглежда красив и величествен. Когато върви по земята е толкова несръчен, че от сърце можеш да се посмееш. Орелът, тоя опасен кръвожаден разбойник, често се смята за олицетворение на отвратителна кръвожадност. Всъщност орелът е тоя, който обича кръв, храни се с жива плячка, но яде също и мърша, докато лешоядът не убива, а по начало яде само мърша и затова той е полезен на човека. Но да оставим това настрана, кажи ми сега по какъв начин ще устроим клопка на орлите. Тоя лов започва да ми харесва.

— Нека моят брат не говори така — отговори навяят без желание. — Орлите вече ни видяха и кой знае какво ще излезе от това.

— Това, че ще се снабдя с пет пера, с които ме удостои съветът на старейшините на вашето племе — разсмя се бялото момче — Вярвай ми, имах голямо желание да се прицеля в тия орли с моята пушка.

— Вие, белите, не можете да разберете много неща — каза индианецът замислен. — Но да се върнем към нашия лов. Ще оставим конете тук, а сами ще трябва да се катерим по стръмните скали.

— Не се ли страхуваш, че като се върнем, може да не намерим конете? — обезпокои се Томек.

— Със спънати крака няма да се отдалечат толкова много и няма да избягат, докато имат какво да пасат.

Двамата младежи събраха лагерния си екип в два вързопа, които метнаха на гръб. Освен това индианецът носеше голяма връзка прясно начупени юкови клончета. Така натоварени, те започнаха да се катерят по скалите.

Червения орел познаваше добре местността. Той лесно намираще проходимите места нагоре и само няколко пъти трябваше с голямо усилие да се катерят по огромни скали. Зад гърба си те оставяха извити каньони и усамотени сред скалната дивота долинки, които изглеждаха като зелени оазиси сред просторните скални отломъци. Но там, където по планинските склонове имаше пласт земя, буйно растяха метлообразни юки и кактуси.

Младите ловци, натоварени с вързопите си, от време на време се спираха да почиват. Тогава бдителното око на индианеца блуждаеше по скалните чупки и пукнатини, а Томек се наслаждаваше на живописните изгледи на дивата околност.

След няколко часа те стигнаха голяма скална тераса в една от вдлъбнатините на стената на някакъв висок връх. Наоколо се издигаха малко по-ниски скални кули, насечени от тесни пукнатини или увиснали над пропасти.

Едва сега Томек разбра, че неговият водач е избрал най-късия, но не и най-удобния път. Откъм южната страна качването беше много по-леко, а високопланинската растителност свършваше едва в подножието на площадката, където бяха се спрели.

Червения орел сякаш отгатна мислите на Томек, защото каза:

— Моят брат сигурно иска да разбере защо избрах по-трудния път. Каньонът, по който се движехме, малко по-нататък се разсича от дълбок буен поток, който трудно бихме могли да преминем, за да се озовем на другата страна.

— Ах, така, значи! Тук ли ще устроим клопката за орлите?

— Да, стигнахме вече — заяви лаконично Червения орел.

— Значи, можем да се разположим на лагер — зарадва се Томек, уморен от тежкото изкачване.

— Лагера си ще разположим малко по-настрана зад планинската чупка — обясни му индианецът. — А тук ще направим капана.

След кратка почивка двамата се изкачиха на една широка скална тераса, покрита с трева. Там те опънаха палатката и запалиха малък огън, като използваха за гориво дървото юка. Изгладнелият Томек унищожаваше яденето с голям апетит, докато неговият другар ядеше доста сдържано. Мълчанието на индианеца нервираше бялото момче. Той не можеше да разбере защо червенокожият през време на лова се държи сякаш навършва някаква специална церемония, но поради вродената си деликатност вече престана да задава въпроси.

Преди да се стъмни, те отново слязоха на терасата и според указанията на индианеца изкопаха доста дълбок трап. В него именно щяха да се скрият на другия ден, за да дебнат орлите. Замаскираха старателно клопката, като я покриха с клончета, пръст и трева.

След като заличиха добре следите от копането, двете момчета се върнаха при палатката. Томек, отегчен от упоритото мълчание на индианеца, реши да си легне по-рано. Но какво беше неговото учудване, когато Червения орел заяви, че тая нощ не бива да спят.

— А какво ще правим? — попита го Томек.

— Трябва да омилюстивим духовете на птиците, които ще убием кратко отговори индианецът.

Томек изведнъж забрави за умората си, разсъни се. Той знаеше много добре, че индианците не обичат да издават пред белите своите церемонии и обреди. А сега му се откриваше такъв щастлив случай да види една от техните тайни.

Когато нощта настъпи, индианецът седна край мъждукащия огън, а Томек срещу него. Червенокожият извади от своя вързоп торбичка, напълнена със суха трева. От време на време той изсипваше от нея върху нажежените въглени. Над огъня започнаха да се извиват сивкави облачета от благоуханен дим, който напомняше миризмата на тамян. Индианецът се навеждаше над огъня, за да напои тялото си със сладникавия дим. Скоро Томек усети леко замайване на главата. Като през сън до съзнанието му достигаха думите на песента, която индианецът пееше.

— „Велики Маниту! Изостри погледа ми, за да видя всемогъщия орел. Удвои силите ми, за да му нанесе светкавичен смъртоносен удар. Нека свещеният дим от изгорената трева да очисти тялото ми от човешката миризма, която предупреждава дивеча за приближаването на ловеца. О, прекрасен, Всезнаещ и умен орльо! Прости ми, че трябва

да те убия. Твоите пера ми трябва за един храбър младеж. Твоят дух ще се радва, като види перата си на главата на благородния приятел, който е храбър като мечката гризли и хитър като змията. Твоите пера ще красят именно него.“

Цяла нощ индианецът си тананикаше нещо. Ту молеше великия дух Маниту за помощ, ту се обръщаше към орела с молба да му прости смъртоносния удар, който ще му отнеме живота. Томек се вслушваше в монотонната песен. Някъде откъм долината долетя далечно виене на койот. Индианецът отново започна песента на орела...

На Томек му се стори, че едва-що беше затворил очи, когато някой го раздруса по рамото. Учуден, той видя, че тъмнината на нощта беше изчезнала заедно с благоухания дим. До него стоеше Червения орел.

— Време е вече — каза му той.

Томек разтърка очи и скочи на крака. Индианецът взе от земята вързопчето си, а Томек провери внимателно спусъка на пушката си. С пригответено за стрелба оръжие той охотно тръгна след Червения орел, който не взе своето, за да покаже, че няма намерение да го използва при лова.

Скоро двамата ловци се озоваха на терасата при изкопаната дупка-клопка. Червения орел разви вързопа си. Той извади от него парче суров говежди чер дроб, сложи го на скелето, което маскираше дупката, после извади и кожа от койот. С изключителна сръчност заби в земята колчета и сложи кожата така, че като се гледа отгоре, да прилича на жив койот, който яде плячката си.

Томек разглеждаше с голям интерес всичко, което индианецът правеше. Но най-много се изуми, когато той извади от вързопа човешки череп.

— Какво ще правиш ти, дявол да го вземе! Защо не оставиш на мира човешките останки! — възмути се Томек.

— Това е черепът на голям боец. Той ще ни направи невидими за орела, както е невидим за нас духът на боеца, който е на лов в Страната на вечния лов — обясни му сериозно Червения орел. — А сега да се скрием по-бързо в дупката, защото орлите могат да долетят всеки миг.

Влязоха в дупката и старателно замаскираха отвора, като оставиха малки пролуки, за да наблюдават през тях небето. През една

от тях индианецът извади дълъг клон, който щеше да му служи за прогонване на другите неканени крилати гости. Сега вече не им оставаше нищо друго, освен да чакат долитането на орлите.

Червенокожият ловец няколко пъти изпъди с клона птиците, примамени от стръвта. И тъкмо щеше да разклати отново клона, когато изведнъж чу грачене, което напомняше граченето на ястреб. Птиците, които се виеха над стръвта, избягаха уплашени.

— Орел — прошепна индианецът.

Като погледнаха през отворите, те видяха великолепна птица, която се виеше над тях.

— Видя стръвта и вероятно иска да уплаши нашия койот — прошепна Томек.

— Моят бял брат правилно забеляза — потвърди индианецът. — Орелът видя примамката. А сега трябва внимателно да го наблюдаваме. Когато кацне върху скелята, ще се опитам да го хвана за краката и ако успея, ловът ни ще свърши благополучно.

— Не зная дали ще се реша на това — измънка Томек. — Но сега много лесно мога да застрелям орела...

— Застреляната птица може да падне в някоя скална пукнатина. Ей сега ще се снабдим с нужните пера.

Но орелът въпреки казаното не се решаваше да грабне лесната плячка. Той се спусна по-ниско и започна да прави все по-малки кръгове, като грачеше, което най-сетне направи впечатление на индианеца.

— Той се страхува от нещо — прошепна на Томек. — Това е лош знак.

— В околността сигурно няма страшни зверове за него — отговори Томек полугласно.

— Да не би да се е заблудил нещо...

В този момент огромният хищник сви широките си криле и като пусната с лък переста стрела започна да се спуща надолу. Щом докосна скелята — индианецът светкавично протегна ръце, хвана го за краката, смъкна го в дупката и като го повали на земята, строши гръбнака му с крак.

Всичко стана толкова бързо, че докато Томек се опомни, всичко беше вече свършено. Победеният орел запляска с криле, сви

конвулсивно ноктите си, които бяха нанасяли смъртоносни удари на много животни, и застина.

Томек искаше колкото е възможно по-скоро да разгледа голямата хищна птица, затова махна скелята, която покриваше дупката, и погледна към терасата. Сега чак разбра защо орелът толкова дълго беше се въртял около стръвта и не се решаваше да я грабне. На двайсетина метра от клопката стоеше голяма тъмнокафява мечка. С издигната нагоре глава, тя душеше непознатата миризма. Когато видя главата на момчето, която се показва от дупката, глухо заръмжа.

— Мечка! — извика Томек възбуден.

Бдителният червенокож ловец веднага остави своята ценна плячка. Надникна бързо от дупката и само един поглед бе достатъчен, за да прецени положението.

— Гризли! Млада гризли! Привличай вниманието й, а аз ще се опитам да отида зад нея. Стреляй с пушката право в сърцето, но дръпни спусъка чак когато се изправи на задните си крака.

Индианецът каза това на един дъх, после излезе от дупката със здраво кожено ласо в ръце. Томек също не губеше време в излишни разсъждения. Знаеше, че сивата мечка, наричана от всички „гризли“, е най-страшният хищен звяр в Северна Америка. С един скок той излезе от дупката с пушка в ръка и със силно разтуптяно сърце застана срещу мечката.

За да отвлече вниманието й от индианеца, който се опитваше в широка дъга да я заобиколи отзад, Томек извика силно. Мечката веднага протегна към него своята голяма рунтава глава. Тя изръмжа сърдито и трмаво тръгна към Томек, като все повече ускоряваше хода си. Момчето вече усети острата миризма на дивия звяр.

То държеше пушката си, приготвена за стрелба, но знаеше, че при такива положения не бива да се постъпва прибързано. Раздразнената, а още по-лошо, ранената гризли, изпада в страшна ярост и тогава горко на тоя, който се е оказал недостатъчно предпазлив.

Само пет метра деляха Томек от животното. Гризли ускори крачката си, за да стигне колкото се може по-бързо до това чудато за нея същество, когато изведнъж ласото изсвистя във въздуха. Кожената примка падна върху рунтавия врат, стисна го силно и дръпна мечката.

Гризли изрева страшно, изправи се на задните си крака, а с предните се опитваше да махне проклетата примка.

Удивен от смелостта и хитростта на индианеца, Томек веднага използва удобния случай да стреля. Той вдигна пушката и насочи цевта ѝ срещу гърдите на мечката. Прицели се с око на опитен стрелец в мястото, където щеше да стреля, и спокойно натисна спусъка. Ехото от първия изстрел още не беше минало, когато Томек натисна спусъка втори път.

Огромната мечка се олюля. Погледна противника със силно кръвясалите си очи и изведнъж едно силно дръпване на аркана я повали на земята. Мечката се строполи като пън, но едва беше докоснала земята и Червения орел изтича при нея и заби дългия си нож под лявата ѝ плешка. Тая предпазливост беше съвсем излишна, както се оказа после, двата изстрела бяха съвсем точни. В сърцето на младата мечка бяха забити два куршума.

Младите ловци се спогледаха със светнали очи. Случайният лов на опасната гризли не беше малък ловен подвиг. Собственоръчното убиване на мечка им даваше право да носят огърлици, направени от нейните зъби и нокти. Такава огърлица беше видимо доказателство за мъжеството на боеца. Червения орел се овладя пръв.

— Хоуг! Моят бял брат трябва да е спечелил благоволенieto на великия Маниту — обади се той. — Главата ти ще красят пера от мощна птица. Орелът ни изпрати мечката, за да си отмъсти, че го хванахме в клопка. Голям вълшебник е тоя орел! Трябва веднага да купим неговото мълчание. Помогни ми да отрежа вкусно парче месо от убитата мечка.

Томек не можа да разбере за какво му говори наваят, но му помогна да отреже парче месо от лапата на мечката. След това индианецът пъкна в клюна на орела месото, от което течеше прясна кръв. И чак сега той обясни на Томек защо е направил така — индианците вярвали, че като нахранят орела с вкусно месо, те купуват неговото мълчание. Умилостивеният по тоя начин дух на птицата няма да каже на другите орли как са му отнели живота и това ще даде възможност хищниците да бъдат хващани непредупредени.

Убиването на мечката принуди момчетата да останат в планината по-дълго. Останалата част от деня те прекараха в упорит труд — оскубаха перата на орела, а после одраха кожата на убитото животно.

Наистина кожата на мечката нямаше голяма стойност за търговците, но за момчетата тя беше ценен трофей. Те отрязаха лапите, които се смятаха за особено вкусни, и решиха да извадят ноктите от тях, след като се върнат в ранчото.

Същата вечер Томек за пръв път в живота си яде печено от мечка, и то убита от него гризли.

На другия ден късно сутринта те намериха конете си в долината и без премеждия се завърнаха в къщи.

[1] Рио — река(исп.). ↑

[2] Средна Южна Америка. ↑

[3] Мескиг — бодлив храст, който расте в Мексико и Югозападните Съединени щати (англ.). ↑

IX РОДЕО

Сали скачаше от радост, когато два дни преди родеото Томек ѝ съобщи, че ще участва в конните надбягвания на десет мили, облечен в оригинална индианска носия. Боцманът, шерифът и госпожа Алан се усмихваха на тая негова идея, но темпераментната Сали не допусна да му повлияят да промени решението си. Госпожа Алан и шерифът виждаха в това проява на младежка фантазия, а само неговите доверени лица, Сали и боцманът, знаеха, че Томек има право да носи индиански дрехи.

Трябва да изясним, че наскоро след завръщането си от лова за орли Томек отново беше поканен от младия навай в резервата. Тогава именно Дългите очи свика съвета, за да приготвят всички заедно, по индиански обичай, украсата от орлови пера за главата на Томек. А това съвсем не беше лесно.

Най-известната, типична украса за главата на бойците се приготвяше по следния начин. Най-напред се правеше шапка от мека еленова кожа и към нея се прикрепяха перата. Пришиваха също и дълго парче еленова кожа, ако беше нужно шапката да бъде с опашка. Понякога боецът имал толкова отличия, че носел две такива опашки. След приготвянето на „шапката“ на боеца връчвали перо, а той трябвало да разкаже за какво му го дават. В зависимост от броя на получените отличия често пъти опашката от пера наброявала четиридесет, и дори петдесет дера, затова направата на „шапката“ с пера траела доста дълго, дори няколко седмици. Препаската на челото била покрита с кожа от невестулка и обшита с маниста. Индианците вярвали, че качествата на това хитро и зорко животно, което се изплъзва ловко от ръцете на ловците, се прехвърлят върху боеца чрез украсата на главата му.

Всяко перо, което украсява главата, е знак, че носителят е убил противник или извършил някакъв изключителен подвиг. Ако боецът

сдобиел скалп на враг, тогава към перата се привързвал сноп конски косми.

Само в изключителни случаи на боеца се давала привилегията да носи рога от бизон, прикрепени към украсата на главата. Те били специален символ на сила и власт.

На Томек направиха украса за глава тю обичая на племето омах и на другите индианци от равнините, известна под името гарван^[1], а наричана от белите денс бъсъл^[2].

Това беше препаска от еленова кожа, която придържаше сноп пера отзад на главата. Тая украса имаха право да носят заслужили бойци, от които формираха специално подобрани отреди или племенната полиция.

През време на тържеството вождът Дългите очи заяви на Томек, че съветът на старейшините го е избрал за почетен член на племето мескалеро. Същевременно за спомен на тоя факт му подари оригинално индианско облекло. То се състоеше от елек и панталони от еленова кожа, богато украсена с ресни и маниста, мокасини, украсени с бодли от опосум, тъкан колан и популярната в Далечния запад кърпа за врат в ярки цветове.

Освен тия почетни отличия новият член на племето получи истинско индианско име Малкия вожд. Томек, горд от тия отличия, реши да се покаже за пръв път с живописните дрехи на състезанията на родео. Те щяха да се състоят след няколко дни в Дъглас — градче, разположено в Аризона, на границата с Мексико.

Ранчото на Алан беше отдалечено от Дъглас на около шестдесет километра по права линия. Шерифът не искаше да преуморява кобилата преди състезанията и затова реши да отиде в Дъглас заедно с гостите си три дни по-рано.

На тези ежегодни конни състезания на ковбоите се събираха фермери от Аризона, Ново Мексико, Тексас и Мексико. За запалените коневъдци най-интересно беше конното надбягване на десет мили, чийто победител получаваше награда десет хиляди долара. Тоя път щяха да участвуват коне на повече от двадесет фермери, сред които беше и мексиканецът от испански произход дон Педро. Той имаше голяма ферма за състезателни коне и огромно имение в Мексико, разположено близо до границата. Дон Педро участвуваше в състезанията само тогава, когато имаше голям шанс да победи.

Шерифът беше също запален любител на коне. Но когато узна, че в тазгодишните надбягвания ще участва опитният мексикански коневъд, настроението му се понижи. Дон Педро не можеше да бъде подценяван. Затова се питаше дали постъпи правилно, като избра младия Томек за жокей на своя кон. Ездачите на мексиканеца се набираха преди всичко между индианците, които притежаваха изключителен талант да управляват ездитни коне. Шерифът беше напълно уверен, че Томек в никакъв случай не може да се сравнява с тях, но като виждаше с какъв жар момчето се готви за състезанието, не искаше да промени решението си. А фактът, че почти от първата минута Томек спечели доверието на нервната кобила, успокояваше шерифа.

Малкият керван пристигна в Дъглас един ден преди започване на състезанията. За Сали и майка ѝ шерифът беше ангажирал стая в хана, в който обикновено отсядаше, когато имаше работа в тоя град, но за себе си реши да не се отделя от конете. По обичая на всички коневъди, които участвуват в състезанието, той се разположи на лагер близо да града. Прислугата на шерифа опъна палатки в триъгълника, затворен от дълга, покрита с брезент кола и голяма бричка на високи колелета. Естествено Томек и боцманът придружаваха шерифа, за да се грижат за безопасността на ездитния кон. Неведнъж се беше случвало да крадат коне, записани за състезанието! Но това не винаги беше работа на конекрадци. Някои коневъди в желанието си да увеличат шансовете за победа на своите фаворити организираха банди за отвличане на коне, които претендираха за палмата на първенството.

Освен двамата приятели и Червения орел, взет по молба на Томек, шерифа придружаваха четирима ковбои и петима индианци. За коня бяха направили малък корал между палатките, та по такъв начин да се предпазят от всякакъв вид изненади.

Дойде първият ден на родеото. Госпожа Алан, Сали, шерифът, боцманът, Томек и Червения орел се отправиха с бричката към Големия плац до самото градче, където щяха да започнат състезанията. Пременина и пъстра тълпа зрители прииждаше от всички страни. Богатите собственици на ранчи пътуваха с лъскави коли. Жените, които бяха вътре, шумяха с дантелите на раклите си и с малки чадърчета пазеха лицата си от слънцето. До пременените жени седяха фермери с гордо и надменно изражение на лицето. Дрехите и

сомбрерата на мъжете бяха богато украсени със сребро и ресни, а бедрата им опасваха колани с пъхнати в тях револвери, чиито дръжки бяха украсени със седеф и сребро. Конете им ги караха негри или индианци. По-бедните фермери отиваха на състезанията с обикновени брички или с коли, покрити с брезент; ковбоите и индианците пътуваха на коне. Глъчката от весели гласове, плющенето на камшиците и цвиленето на конете се смесваше с тропота на колите.

Множество всякакъв вид коли като широк венец окръжиха площта, определена за родеото. Кочияшите разпрягаха конете и се караха заядливо за по-хубави места, а в това време пъстрата и пременена тълпа се настаняваше покрай бариерите, които ограждаха голямата арена.

Фермерите и представителите на местните власти имаха запазени места на голяма дървена трибуна. Към тия щастливци принадлежеше и Алан, затова той скоро се озова тук със своите гости, откъдето се виждаше цялото състезателно поле.

Томек седна на пейката до Сали. Младичката, мургава австралийка, облечена в бяла дантелена рокля, беше толкова пленителна, че човек не можеше да откъсне очите си от нея. Фермерите от съседните ложи се поздравяваха с общоуважавания шериф, но преди всичко се усмихваха на смелата госпожичка, която ги разглеждаше с любопитство. Естествено това не избягна от вниманието на боцман Новицки. Той се наведе към Томек и му прошепна:

— Забеляза ли, братле, как всички зяпат нашата сврака? Но трябва да признаем, че тя изглежда като екипаж на кораб в парадна униформа.

— Нищо чудно, цяла сутрин се е гласила — измънка Томек. — Но по-добре гледай на арената. Родеото вече започва.

Забележката на Томек беше излишна, защото в този момент откъм площада се разнесоха силни викове, с които приветствуваха първите състезатели. На арената излязоха ковбои, които държаха с въжета буен мустанг. Оседлаването на коня и слагането на юздите трая само миг. След това един висок ковбой с много криви крака скочи на гърба му. Щом освободиха мустанга от въжетата и той започна да препуска, като се мъчеше да хвърли ездача. Изправяше се ту на задните, ту на предните си крака, падаше на земята, като принуждаваше ковбоя да

скача от седлото, но когато отново застава на крака, ездачът беше вече на седлото и с крясъци го подбуждаше към нови фокуси. Като не можеше да се освободи от упорития ездач, разяреният мустанг се устремяваше към бариерите, които ограждаха арената, и удряше хълбоците си о тях, но ковбоят ловко се прехвърляше ту на единия, ту на другия хълбок на коня, за да не смаже мустангът краката му. След няколко минути разпененият мустанг уж се предаде, но когато ковбоят размаха над главата си в знак на победа широкополата си шапка, конят изведнъж скочи нагоре с четирите си крака и ездачът полетя във въздуха, като описа широка дъга.

Публиката лудееше от възторг. Свиркане, „браво“ и викове възбуждаха състезателите, които се явяваха на арената. Номерата за сръчност следваха непрекъснато. Дресирането на диви мустанги не беше невинно развлечение. Някои коне не се задоволяваха само да изхвърлят ездача на земята. Няколко ковбоя бяха контузени, а двама-трима злополучни укротители трябваше да бъдат изнесени от арената.

Ловенето на коне с ласо не беше толкова опасно, но и то въодушевяваше публиката. Тоя ден „царят“ на укротителите на коне и майстор на ласото беше един висок, слаб като клечка червенокос ковбой от Аризона.

Вторият ден започна със състезания по стрелба. Те се състояха в стреляне с късо оръжие. Въпреки че боцманът и Томек минаваха за големи майстори в тая област, те горещо аплодираха отличните състезатели от дивия Запад. Еднократното улучване на малка сребърна монета, хвърлена във въздуха, тук не се смяташе за нещо, което заслужава внимание. Томек беше опитвал с успех много пъти тия фокуси и знаеше принципа, към който човек трябва да се придържа, за да улучи целта. Монетата, хвърлена нагоре, в известен момент стига кулминационната си точка и за миг сякаш увисва във въздуха; тогава именно трябва да се натисне спусъкът на оръжието. Но такъв изстрел беше съвсем лесен за майсторите, които участваха в родеото — кандидатите за победители стреляха по два и три пъти в монета, хвърлена нагоре, а след всяко улучване монетата сама подскочаше във въздуха. Победител излезе един ковбой от Тексас, който улучи четири пъти монетата, хвърлена само веднъж нагоре. Много аплодисменти получиха и състезателите, които с помощта на огледалце стреляха в

цел, поставена зад гърба им. След това имаше състезания на стрелба от галопиращи коне.

Индианците държаха първенство по смела езда на коне, макар че и много ковбой можеха като тях да се крепят под корема на галопиращия кон. Оказа се, че червенокожите, които бяха се запознали с коня едва след идването на белите на континента, бяха ги надминали в яздитното изкуство. Неустрашимите синове на степите спокойно и търпеливо бяха опознавали природата на коня и бяха го направили свой неразделен другар в лова и борбата.

В края на програмата през втория ден на родеото се състояха състезания по сила. Те бяха доста оригинални — на арената пускаха бик, а след него ковбой на кон. Задачата на ездача беше да настигне бика и като го хване за рогата, да скочи на гърба му. След това ковбоят, като продължаваше да държи бика за рогата, трябваше да извие врата му и по тоя начин да го принуди да падне на земята.

Само двама от състезателите, които участваха в тази конкуренция, успяха да минат успешно всички изпитания. Сега между тях предстоеше да се разиграе решаващата борба. Пуснаха един голям бик, който изтича на празната арена с ниско наведена глава. При вида му — широки плешки и мощен врат — се разнесе шепот от страх и възторг. Бикът се спря по средата на арената и с кръвясали очи изгледа изпод вежди тълпата зад оградата. С предните си копита той гневно удряше земята и вдигаше облаци прах.

Състезателите изгледаха несигурно силното животно. Така се случи, че и двамата бяха от Ново Мексико. Като видяха необикновено големия бик, те започнаха да подозират аризонците в умишлено зложелателство. Дали по тоя начин не искаха да ги лишат от възможността да победят? Те размениха няколко думи помежду си, а в това време публиката започна да дава израз на своето недоволство. Чуваха се подигравки, крясъци и подсвирквания. Възбуден от тях, бикът започна да обикаля арената.

Раздразнени от подигравките и крясъците, ковбоите решиха въпреки всичко да опитат щастието си. Единият извади от джоба си монета. Зрителите веднага разбраха — състезателите ще теглят жребий кой от тях пръв ще се бори с бика. Ковбоят хвърли монетата нагоре, хвана я във въздуха и я покри с другата ръка. Изи означаваше пръв. Отдъхна си с облекчение — съдбата избра противника му.

Злополучният „избраник на съдбата“ съблече бавно кожения си елек и свали колана с револверите и широкополата си шапка. После отиде при коня си, провери ремъците на седлото и коланите на стремето и леко скочи на него. Тая картина предизвика отново буря от радостни викове. Отвориха вратата — ездачът излезе на арената.

Бикът стоеше замаян по средата на арената и яростно риеше с копита. Когато видя ездача, наведе главата си с големите извити рога, изпъна опашката си като струна и изведнъж се нахвърли срещу смелчагата.

Ковбоят започваше борбата без ентузиазъм, но при вида на разяреното животно запази самообладание. Веднага можеше да се разбере, че и ездачът, и конят познават добре този вид борба. Конят, боднат леко с шпорите, скочи срещу бика, но пред самата му наведена глава се отдръпна ловко встрани и даде път на атакуващия бик. Но щом се разминаха, ездачът обърна коня и полетя подир бика. Зрителите лудееха от радост при вида на ловките маневри на ковбоя. Положението на арената се променяше непрекъснато — ту бикът гонеше ездача, ту той атакуваше с коня си обърканото животно, като все повече се доближаваше отстрани до него. Всички разбираха отлично целта на тази наглед безсмислена гонитба — ковбоят искаше да умори бика, преди да скочи от коня си на неговия гръб, и след като го хване за рогата, да го повали на земята.

След десетина-петнайсет неуспешни атаки бикът започна да бяга по-бавно. Ездачът и бикът обикаляха в широк кръг арената, като стигаха чак до оградата ѝ. Умореният и объркан бик престана да атакува. Бягаше тежко, като поглеждаше изкосо с кръвясалите си очи ездача, който атакуваше все по-смело. От време на време той насочваше криворогата си глава встрани и се опитваше да достигне корема на коня, но той отскачаше ловко и отново се връщаше.

Стотици зрители е най-голямо напрежение наблюдаваха ковбоя, който вече съвсем ясно се готвеше за окончателно решаване на борбата.

— Гледайте, гледайте! Ей сега ще хване бика за рогата! Вижте, вече се навежда! — извика шерифът Алан. — Добре се оправя с тоя огромен бик. Обзалагам се, че тоя смелчага е решил да завърши борбата пред самата трибуна, за да засрами аризонците със своята сръчност и сила.

Разгорещеният от гонитбата състезател все повече се навеждаше към врата на коня, а когато стигнаха точно пред главната трибуна, зрителите мълчаливо станаха от местата си, обхванати от огромно напрежение.

Ковбоят не излъга очакванията им. Конят със светкавичен скок се озова отстрани на бика, ездачът извади краката си от стремената, наведе се над бика, хвана го с двете си ръце за рогата, плъзна се върху гърба му и го стисна с краката си като в клещи. Бикът започна да рита и да скача като побеснял. Конят отскочи настрана, за да избегне остриите му копита. Ковбоят дръпна бика за рогата и успя да извие малко мощния му врат...

Възторжени крясъци огласиха арената...

Изведнъж стана нещо неочаквано. Бикът, сякаш за да се подиграе с човека, който извиваше врата му, се обърна към пуснатия отзад кон без ездач, прободде го в хълбока с рогата си, събори го на земята, смачка го и като се наведе напред, изхвърли смелчагата от гърба си. И само с един удар на главата си повали ковбоя в безсъзнание.

Възторжените викове се замениха с общ вик на ужас. Разяреното животно изведнъж се почувствува на върха на силата си. Закривените рога поеха ковбоя като с вила и го подхвърлиха нагоре. Изгубилият съзнание състезател рухна тежко на земята. Бикът отново се насочи към него... На арената възцари поразителна тишина...

Внезапно светлокос мъж прескочи през бариерата на главната трибуна. Той светкавично прегради пътя на бика и преди още побеснялото животно да успее да забие смъртоносните си рога в тялото на безчувствения ковбой, стовари големия си жилест юмрук върху рунтавата му глава между кръвясалите очи. Разяреният бик спря зашеметен, падна на предните си крака, претърколи се на земята, стана, но в тоя момент огромният боцман за втори път стовари юмука си между очите му. Бикът изрева и приклегна. Тогава морякът го хвана за рогата и с едно силно движение изкриви врата му и го повали на земята.

Няколко ковбои и индианци притичаха с ласа от ремъци в ръце. Свързаха краката на бика и едва сега боцманът пусна рогата на животното. Опря се тежко на лакти о неговото тяло, после стана и бавно започна да изправя гръб.

Учудени и възхитени от почти свръхчовешката сила на боцмана, зрителите продължаваха да стоят като вцепенени, а в това време морякът преодоля изнемощяването си и най-спокойно започна да изтупва панталоните си от праха.

Това просто и естествено движение възвърна зрителите към действителността. Разнесе се оглушителен вик. Под натиска на тълпата бариерите, които ограждаха арената, рухнаха. Възторжените и ентузиазирани зрители се спуснаха към боцмана — едни стискаха мазолестите му ръце и го целуваха. Други искаха да докоснат поне с ръка такъв атлет. Боцманът не разбра как се намери отново в ложата сред своите приятели. Заможните фермери, както и техните огненооки сеньори и сеньорити^[3] бяха забравили за своята важност. Всеки искаше да види отблизо необикновенния атлет и с някакъв подарък да увековечи неговия подвиг. Отначало амбициозният варшавянин не искаше да приеме нищо, но Алан му прошепна, че американците имат обичай да даряват своите герои. Нашият великан седеше уж силно сконфузен, но с готовност даваше бузите си на красивите сеньорити, които го обсипваха с целувки.

Това се случи в деня преди конните състезания, но боцманът и приятелите му се върнаха доста късно в палатката си. Поканени от Алан и няколко фермери от Ново Мексико на гуляй в чест на боцмана, те се забавляваха до късна вечер. Само госпожа Алан и Сали се прибраха малко по-рано. Героят на вечерта беше боцманът.

Фермерите от неспокойния пограничен пояс слушаха с интерес разказите за необикновени случки. Боцманът словоохотливо разправяше по-интересните си преживелици, а Томек внимателно слушаше, да не би да изпусне нещо от приключенията на другаря си, които досега не знаеше. Всички събрани все още не можеха да дойдат на себе си от преживяното тая вечер. Отново всички хвалеха смелостта и силата на моряка, който бе спасил от неизбежна смърт злочастния ковбой, смятан за най-силния мъж в Ново Мексико. През време на разговора една дама попита боцмана дали досега е срещал достоен противник.

Боцманът помисли малко и накрая каза:

— Да си кажа правата, досега никой не е могъл да се справи с мене. Другарите ми моряци не се захващаха с мене освен по няколко души заедно. Но пък обичаха да насъскват непознати срещу мене и се

хващаха на бас, за да спечелят по някоя и друга бутилка ром. Но веднъж насмалко не платиха сами черпнята.

— Разкажете ни, моля ви се, за това!

— О, тук няма нищо необикновено, мила госпожо! Не си струва дори да говоря за това — бранеше се боцманът.

Но понеже всички много настояваха, той се покашля и започна да разказва:

— Това се случи в една кръчма а Буенос Айрес, в Аржентина. С другарите си моряци загубихме всичко на карти и не беше ни останала нито стотинка дори за една чашка, преди да отплуваме; затова другарите ми по стар навик започнаха да възхваляват силата, ми. Тогава аржентинците ме изгледаха внимателно и заявиха, че макар да съм действително мускулест, няма да мога да се оправя с един техен познат мулат, който така можел да стисне ръката, че пръстите ти ще се изпотрошат и ще потече кръв. Моите другари им се изсмяха, защото наистина досега винаги съм успявал да завра в миша дупка разни там здравеняци. Аржентинците се нервираха и се хванаха на бас с нас. Няколко души от тях веднага отидоха в града да търсят мулата. След един час го доведоха и тогава започнахме да губим самоувереност. Мулатът беше най-малко половин глава по-висок от мене. Когато влизаше в кръчмата, обръщаше се настрана, за да мине през тясната врата. Най-напред ми се дощя да се изсмея, защото другарите ми бяха вече се хванали на бас, без да имат пукната пара в джоба си, но после ми стана жално за тях — та нали всички бяхме от един параход. Мулатът ме погледна през рамо, изсмя се подигравателно и ме попита: „И ти ли се обзаложи?“ Почесах се по кратуната, защото в джоба си няхмах пукната пара, а в това време аржентинците избухнаха в смях.

Боцманът млъкна. Алан бързо напълни чашата, която стоеше пред него. Боцманът си накваси устата и продължи:

— Засрамах се, защото само аз бях поляк в цялата компания. Моите другари се почувствуваха неудобно. Аржентинците разбраха, че загубихме самоувереността си, добиха кураж и започнаха да викат: „Залагаме едно срещу десет за нашия мулат.“ Понеже не исках да засрамя другарите си и своята нация, приех баса. Подкрепих се само с една водна чаша истинска ямайка, а после стиснах бронзовата лапа. Мулатът имаше меки кости. След най-много две минути той клекна пред мене и веднага от пръстите му бликна кръв. С топлата си ръчицка

ни тръсна цяла стотарка. Моите другари също напълниха джобовете си с „хартийки“, а след това гуляхме чак до отплуването на парахода.

Разказите биха продължили още дълго, ако здравият разум на Алан не напомни, че на следващия ден е родеото.

Всички започнаха бързо да се разотиват по квартирите, а нашите приятели и шерифът се върнаха на почивка в палатките си извън града.

[1] За направата на тази украса за глава индианците използват перата на птици, които се въртят над бойното поле. Обикновено първи прелитат гарваните, а после мишеловите, свраките и орлите. Орлите винаги са били символ на войната и силата ма гърма. ↑

[2] Дене бърсъл — който вдига шум, врява през време на танц. ↑

[3] Сеньора (исп.) — госпожа; сеньорита — госпожица. ↑

X

НАДБЯГВАНЕТО НА ДЕСЕТ МИЛИ

Сали неспокойно гледаше стартовото поле. Непрекъснато прииждаха нови ездаци, които щяха да участвуват в надбягването на десет мили, а чичо й Алан и Томек още ги нямаше. Нима на кобилата беше се случило нещо лошо пред самото състезание?

Тоя ден арената бе добила малко по-друг вид, отколкото при другите състезания. В средата й на земята беше теглена широка бяла линия. Оттук конете щяха да започнат дългото състезание по трасе, което водеше в откритата степ извън игрището. На разстояние пет мили от трибуната пъстри знаменца бележеха пътя, по който щеше да стане състезанието, и чертаеха широк полукръг обратно към игрището. По тоя начин цялото разстояние възлизаше кръгло на десет мили. На всяка половин миля бяха поставени контролни постове, които щяха да отбелязват номерата на конете.

Боцманът, госпожа Алан и Сали ставаха все по-нетърпеливи поради отсъствието на Томек. Сали беше много любопитна как ще изглежда той със своите индиански дрехи и дали ще спечели за чичо й Алан това вълнуващо състезание. Приятелите се разтревожиха още повече, като видяха фермера дон Педро, който излизаше на плаца с конете си. Тоя богат мексиканец беше записал за състезанието пет отлични ездитни коня. Неговите жокеи бяха с жълти панталони и червени ризи, а в ръцете си държаха къси бичове. Всички бяха ниски и слаби като клечки мъже с криви крака. Самият им вид показваше, че по-голямата част от живота си бяха прекарвали на кон.

Цялата кавалкада мексикански — ездаци зае места близо до трибуната. Дон Педро и жокеите му слязоха от конете. Петнайсетина млади мексикански индианци веднага се заеха с конете, а жокеите наобиколиха фермера и внимателно слушаха неговите последни инструкции преди състезанието.

— Дявол да го вземе, това са може би най-хубавите коне, които съм виждал през живота си — измърмори боцманът. — Нещо ми се

струва, че акциите на нашия Томек започват да спадат?

— Не трябва дори през ум да ви минава такова нещо — скара му се недоволна Сали. — Вярно е, че Вятър на чичо не изглежда така огнена, но пък смелият Томи сигурно ще бъде по-добър жокей от тия мексикански... слабаци.

— Да не губим надежда! Колко хубаво ще бъде, ако след вчерашния голям успех на господин Новицки днес пък Томек грабне победата — намеси се госпожа Алан. — Но не трябва да го обвиняваме, ако изгуби, като се има пред вид силната конкуренция. Дон Педро има наистина великолепни коне. Колко жалки изглеждат при тях индианските мустанги!

Забележката на госпожа Алан беше много правилна. Няколко индиански коневъди бяха записали конете си за състезанието, но в сравнение с конете на Дон Педро техните изглеждаха много жалки.

— Ето ги, ето ги нашите! — извика Сали, като пляскаше с ръце.

В този момент на плаца излязоха няколко ездачи начело с шерифа. Кобилата Вятър, водена от двама индианци, неспокойно остреше хубавите си уши и вървеше нервно. Шерифът изпрати своята група ездачи близо до трибуната.

Сали онемя при вида на Томек. Високото за своята възраст добре сложено момче изглеждаше прекрасно с индианските дрехи — жълтите, меки кожени панталони, украсени с ресни по шевовете, прилягаха плътно на неговите дълги крака. На бедрата си имаше колан с навайски шевици, зад който беше мушнат ловджийски нож с черна дръжка от еленов рог. Късият кожен и свободно отворен отпред елек беше също украсен. На врата си имаше вързана червена навайска кърпа и огърлица от нокти на мечка, а челото му красеше широка пъстра препаска, на която отзад на главата бяха прикрепени пет великолепни пера. Стройни мокасини, украсени с бодли от опосум, допълваха цялото облекло. От времето, когато беше в Африка, кожата на Томек беше станала тъмнокафява от тропическото слънце и затова повечето зрители от трибуната го взеха за млад индианец. Кичурът светла коса, който се виждаше под широката препаска, отдалече приличаше на сноп птичи пера, употребявани често от индианците за украса на главата.

Когато Сали дойде на себе си от първите впечатления, тя извика:

— Мамо, ела по-скоро да отидем при Томи. Трябва непременно да му кажа нещо, преди да е започнало състезанието.

Боцманът също я подкрепи енергично:

— Да вървим, да вървим, мила госпожо! Наш дълг е да дадем кураж на момчето в тоя решителен момент. Нищо не въодушевява толкова мъжете, колкото видът на красиви жени.

Сали записка от радост при думите на боцмана, а госпожа Алан беше вече започнала да слиза от трибуната. Тя много искаше Томек да победи не заради голямата парична награда, която можеше да спечели нейният девер, а защото, откак Томек спаси Сали, която беше се загубила в австралийската джунгла, това храбро момче много ѝ легна на сърцето.

След малко приятелите заобиколиха Томек, като му честитяха ефектните дрехи и прекрасния войнствен вид. Томек слушаше похвалите, но същевременно хвърляше поглед към групата мексикански ездачи. Дон Педро веднага забеляза пристигането на шерифа Алан. Със зловна усмивка той показваше бялата кобила на своите жокеи и наведен над тях, ако се съдеше по жестовете му, им даваше някакви важни указания.

Като видя жестикулациите на мексиканеца, Томек почувствува особено неприязнено чувство към него. И сега повече от всеки друг път искрено пожела да победи. Сали сякаш отгатна какво става в душата на нейния приятел.

— Томи, наведи се малко към мене — му прошепна тя, като се повдигна на пръсти, а когато ухото на Томек докосна нейната уста, тя добави: — През време на състезанието непрекъснато ще стискам палци, за да ти върви. Как мислиш, това ще ти помогне ли поне малко?

— Непременно ще ми помогне, мила Сали — отговори Томек и за най-голяма радост на своята малка приятелка стисна дребната ѝ ръка.

Изведнъж Томек забеляза Червения орел, който му правеше някакви тайнствени знаци. Извини се на приятелите си и отиде при навая. Той, след като се увери, че никой не ги слуша, му прошепна:

— Вождовете на нашето племе ме изпратиха при моя бял брат с известно поръчение.

— Кои вождове те изпратиха? — попита го Томек.

— Счупената томахава и Хитрата лисица. Моят брат не ги е забелязал, защото стоят от другата страна на плаца, между нашите.

— А какво поръчение ми носи Червения орел?

— Ще повтора точно думите на вожда Хитрата лисица. Преди малко ме повика при себе си и ми каза: „Нека Червения орел намери Малкия вожд и му каже, че фактически в състезанието ще участва само един кон на дон Педро. Останалите имат за задача да блокират по-опасните състезатели.“

— О, по дяволите! Тая новина е наистина много неприятна — разтревожи се Томек.

— Нека моят брат слуша внимателно по-нататък — прекъсна го Червения орел. — Хитрата лисица съветва Малкия вожд през първите пет мили да не се отделя от групата на индианските ездачи, които участвуват в състезанието.

— Добре, а какво трябва да правя след това? — бързо попита Томек. — Нима хората на дон Педро ще променят тактиката си?

— Когато моят бял брат види голямото знаме, което се развява на завоя, сам ще разбере защо Хитрата лисица го кара да бъде в групата на индианците.

— Ще направя така, както ме съветва Хитрата лисица, но не разбирам нищо от всичко това.

— Вождът Хитрата лисица добре съветва — горещо го уверяваше Червения орел.

— Благодаря за предупреждението и приятелския съвет — отговори Томек. — А сега трябва да отида при моя бегач, защото конете вече се готвят за старт.

Разтревожен от думите на Червения орел, Томек изтича бързо при приятелите си.

— Какъв заговор правиш с тоя млад индианец? — посрещна го шеговито боцманът. — Вече е време да се качваш на коня си.

Сали беше твърде наблюдателна, за да не забележи тревогата, изписана върху лицето на приятеля ѝ.

— Томи, Червения орел сигурно ти е казал нещо тревожно — прошепна му тя.

— Права си отвърна Томек тихо. — Моля те, стискай здраво палци.

— Ще стискам, Томек, ще стискам!

— Хайде, момчето ми, време ти е вече — извика шерифът. — Конете отиват на старта.

Всички подред изпратиха сърдечно Томек.

Без много да се бави, момчето яхна кобилата. Двама индианци я заведоха на старта, като я държаха за поводите под муцуната. Когато бяха само на няколко метра от бялата линия, индианецът, който вървеше от дясната страна, се обади:

— Моят бял брат знае, че съм отгледал тая кобила още от малко жребче. Тя е обяздена по индиански. Не може да понася удари от камшик, нито пък шпори. Когато моят бял брат пожелае да накара кобилата да направи по-голямо усилие, нека докосне с ръка врата ѝ и да извика на индиански „Нил’ши“, което на езика на белите означава „вятър“. При такова обръщение Нил’ши става истински степен вятър.

— Благодаря ти, ще помня. Но аз никога не бих могъл да ударя с камшик или шпори такъв благороден кон — отвърна момчето.

След малко Томек беше вече сред състезателите, които се подредиха по бялата линия. Нил’ши играеше неспокойно на задните си крака и тръскаше хубавата си бяла глава.

Някои момчета в семейството си или сред приятели се представят за големи юнаци и се преструват на весели и доволни, но когато попаднат в чужда или неприязнено настроена към тях среда, веднага стават безпомощни и страхливи. Томек не беше от този тип момчета. Още от най-ранна възраст той трябваше да се справя с най-различни обстоятелства. Затова беше придобил бърза ориентация и съобразителност, които толкова често липсват на младежите. И сега, едва се бе разделил със своите приятели, и започна да разглежда състезателите около себе си. Вождът Хитрата лисица го съветваше в началото на надбягването да не се отдалечава от групата на индианските състезатели. Томек не пренебрегна съвета на опитния вожд, въпреки че не можеше да разбере неговия смисъл. Вятър се дразнеше при вида на чуждите хора и коне — приклякваше, опитваше се да се изправя на задните си крака, а Томек сякаш не можеше да се справи с нея и се оглеждаше нерешително. Това обаче беше много сполучлива маневра, защото той незабелязано направляваше коня с краката си. По такъв начин успя да се отдалечи от петимата жокеи на дон Педро и да се доближи до индианските мустанги.

Когато се озова при индианците, организаторите на състезанието вече раздаваха на жокеите номера, (написани върху парче бяло платно. Томек дръпна поводите — кобилата послушно се нареди до другите коне и се спря при първия индиански мустанг. Томек получи номер петнайсети, затова беше някъде в средата на двайсет и осемте състезатели, които участваха в надбягването. Жокеите на Дон Педро имаха най-малки номера — от едно до пет. За тях това беше много изгодно, защото щяха да бягат от вътрешната страна на състезателното поле.

Преди стартирането беше прочетен правилникът на състезанието. Всеки ездач беше длъжен да минава от дясната страна на знаменцата, които бележеха пътя на състезателите. Контролните постове на всяка половин миля щяха да отбелязват номерата на жокеите, които минаваха оттам. В случай, че на два последователни поста не бъде отбелязан даденият номер, ездачът се отстраняваше.

Жокеите с труд задържаха конете на стартовата линия. Расовите ездитни коне биеха с копитата си в земята, танцуваха на едно място и се дърпаха да бягат. Най-сетне настъпи моментът на започването. Чу се изстрел. Конете изведнъж се понесоха в галоп.

Конете на Дон Педро веднага излязоха напред — те бягаха един до друг, като налагаха убийствен темп на останалите състезатели. Нил'ши, раздразнена от дългото чакане преди стартирането, се носеше плавно, но Томек, който помнеше предупрежденията на Хитрата Лисица, я възпираше с поводите, за да не се отдели от червенокожите ездачи.

Индианците сякаш не обръщаха внимание на устремилите се напред коне на мексиканеца. Те бяха се навели над вратовете на мустангите и караха с равен темп в една група. В това време конете, които водеха, бяха се отдалечили от тях най-малко с двеста метра. Веднага след първите коне бягаха още няколко други, жокеите не щадяха шпори и камшици, за да изпреварят първите.

Още след първите две мили състезателите се проточиха по пътя в дълга верига, начело на която бяха конете на дон Педро. Непосредствено след тях бягаха осем отлични коня на други фермери. В средата на веригата се намираха индианците и Томек, а след тях единично или на групички бягаха останалите ездачи.

След първата възбуда Томек успя да дойде на себе си. Удивен, той наблюдаваше индианците. И едва сега започна да разбира тяхната тактика. Докато жокеите на мексиканеца и тъпчещите по петите им ездачи водеха ожесточена борба за първите места, индианците съвсем явно възпираха своите коне, за да спестят силите им за края. През първите две мили челната група непрекъснато се отдалечаваше от тях, но при третата миля червенокожите не допуснаха това разстояние да се увеличи.

На четвъртата миля в челната група се поведе ожесточена борба за първенство. Отделни състезатели непрекъснато се мъчеха да изпреварят конете на дон Педро. Напразно! Томек едва сега разбра колко прав е бил вождът Хитрата лисица. Жокеите на мексиканеца бяха образували плътна редица, през която досега никой не можеше да се промъкне. Осемте ездачи, които бягаха след тях, скоро умориха конете си с постоянните опити да излязат напред. Насилваните да бързат или по необходимост възпирани коне съвсем явно губеха сили. Някои дори започнаха да изостават.

Когато индианците забелязаха това, издадоха диви викове и препуснаха мустангите си. Томек също натисна с коленете си хълбоците на кобилата. Нил'ши разтърси бялата си глава и ускори бягането. Томек трябваше отново да я възпре, за да не изпревари индианците.

Групата на червенокожите заедно с Томек бързо догони последните коне зад челната група. Скоро тя задмина два, а после и следващите три коня — другите три бягаха само на няколко метра пред нея. В началото на петата миля индианците започнаха да препускат по-бързо мустангите си. Томек бавно отпусна поводите на Нил'ши, която сега сама поддържаше еднакъв темп с мустангите. До завоя оставаше по-малко от половин миля. По високият от другите стълб, декориран със знамето на Съединените щати, беше все по-близо и по-близо. Изведнъж един от индианците извика провлечено със силен глас, останалите му другари веднага повториха вика и изплюяха с бичовете си във въздуха. Полудивите коне се понесоха като лавина по степта. Томек пришпори кобилата, като я натискаше равномерно с двете си колена.

Скоро индианците настигнаха челната група. Жокеите на дон Педро непрекъснато се оглеждаха назад. Когато разбраха, че всички

няма да успеят да изпреварят червенокожите, те промениха тактиката си. Точно преди завоя от групата на първите пет коня изведнъж излезе напред вран кон. Ниският слаб жокей така силно се беше притиснал до врата му, та отдалече изглеждаше, че конят бяга без ездач. Враният кон систематически се отдалечаваше от останалите четири коня, при все че мексиканците немилостиво ги обсипваха с камшиците си.

По широката степ се разнесе боен, ужасяващ индиански вик. Само за миг редът на бягащите досега заедно мустанги се разбърка. Конете свиха уши и като стрели полетяха напред. Индианецът, който бягаше до Томек, му извика нещо с гърлен глас, но като видя, че бялото момче не го разбира, издигна ръце с опънати напред пръсти на височина до гърдите и направи с тях три прекъснати движения.

„Индианецът говори с «езика на знаците»“ — помисли си Томек, а когато червенокожият повтори движението, разбра значението му.

Индианският мимичен език беше без съмнение първият универсален език на жителите на Америка, а някои знаци, направени със съответните движения на ръцете, и днес са разбираеми дори за тия, които не знаят мимичния говор на червенокожите. Впрочем Томек разбра какво иска да му съобщи ездачът. Движението на неговите ръце означаваше „напред“ или „карай бързо напред!“ Значи, решителният момент беше дошъл. Но Томек нямаше понятие как ще успее да се промъкне през блокиращите пътя жокеи на дон Педро. Той обаче, без да се колебае нито за момент, изпълни поръчението. Наведе се ниско над врата на кобилата, извади лявата си ръка, докосва леко топлия врат на коня и извика:

— Нил'ши! Нил'ши!

Кобилата потрепера, сякаш беше усетила бодли на шпори. Тя протегна напред дългата си бяла шия и започна луд бяг. Само за няколко мига задмина два мустанга и догони конете, които препускаха зад челната група. В този именно момент един млад индианец, който се намираще само на два метра пред Томек, замахна с дълъг дебел камшик от бизонова кожа. Камшикът изплющя, стовари се върху гърбовете на „жълто-червените“ жокеи на дон Педро и се плъзна по конските задници. Изглежда, ударът беше много силен, щом един от жокеите едва не изхвъркна от седлото си. Поради силната болка той дръпна поводите на коня. Възпреният внезапно кон блъсна с хълбока си коня, който бягаше до него, спъна се и се строполи на земята.

Индианецът, който беше причина за тая бъркотия, се промъкна напред през образувалото се празно място.

Атаката на индианеца едва не повали Нил'ши. В момента, когато той шибна с дългия си камшик, Томек се намираше от лявата му страна точно до неговия кон. Конят на дон Педро се срина на земята пред Нил'ши и прегради пътя ѝ. Това стана толкова бързо, че Томек не можеше да заобиколи падналия кон. Машинално той дръпна повода и тогава летящата кобила с великолепен скок прескочи подвижното препятствие, стъпя леко на земята и се понесе напред. Когато Нил'ши се озова на свободен път, Томек погледна назад от кълбото коне и хора започнаха да се измъкват единични ездачи. Томек не можеше да види какво беше станало с коня на дон Педро, който преди малко Нил'ши беше прескочила. Но като констатира, че преградата, образувана от мексиканците, е разкъсана, съсредоточи цялото си внимание върху своя кон.

На около трийсет метра пред Томек яздеше индианец, а на разстояние двеста-триста метра летеше враният кон на Дон Педро.

Старият навай, който беше дресирал Нил'ши, не грешеше, като казваше, че когато тя чуе индианското си име, става истински степен вятър. Томек се наведе напред, като държеше в ръце отпуснати поводите на коня. Кобилата, опъната като струна, летеше с необикновена лекота. Само след пет минути тя се изравни с последния пред нея мустанг. Около десет-петнайсет метра двата коня бягаха един до друг.

— Нил'ши! — извика Томек, като докосна с лявата си ръка шията на кобилата.

Индианският мустанг изоставаше метър след метър. Бялата козина на Нил'ши овлажня. Кобилата не намали темпа и на завоя. Прелетя покрай стълба с американското знаме и отново се озова на пътя, който водеше обратно към игрището.

Жокеят на врания кон се огледа, а когато видя, че друг състезател е близо, шибна коня си с камшик. Известно време двата коня бягаха на еднакво разстояние един до друг.

Томек се обърна назад — на около двеста метра зад него препусаха три коня, а останалите образуваха след тях дълга верига.

— Нил'ши! Нил'ши! — извика Томек за трети път. — По-бързо, Нил'ши!

Кобилата се опъна и като наведе красивата си глава, усили темпа. Краката на Томек, които бяха обхванали хълбоците ѝ, усетиха, че мускулите ѝ треперят. Бялата дълга грива, развяна от лудия бяг, галеше лицето на момчето.

Томек впери поглед във врания кон — разстоянието между двата коня все повече намаляваше. Пот обливаше козината на Нил'ши. От устата ѝ падаше бяла пяна върху червената степ.

Жокеят, който яздеше врания кон, сега непрекъснато обръщаше глава. Биеше коня си с камшик, но Томек несъмнено го настигаше. На една мили от плаца двата коня се изравниха. Нил'ши беше уморена, но Томек хвърли поглед към врания кон и разбра, че силите му са изчерпани. Сега вече нямаше никакво съмнение, Нил'ши трябваше да спечели състезанието.

Нил'ши започна да излиза бавно напред. Мексиканецът побесня. Като искаше да накара коня си да ускори бягането, той го шибна с камшика по главата.

Томек се разтрепера от възмущение. В тоя момент дори беше готов да позволи на врания кон да изпревари отличната Нил'ши, само и само да предотврати по-нататъшното изтезаване на животното.

Внезапно остра болка за миг ослепи Томек. Побеснелият от загубата ездач на дон Педро го беше шибнал силно по лицето с камшика си. Томек несъзнателно закри глава с дясната си ръка, когато мексиканецът се канеше да го удари втори път.

— Нил'ши! — извика момчето с необикновен глас.

Камшикът се изви като змия върху ръката, която закриваше главата, и преряза кожата. В същия миг възбудената от гласа на Томек кобила скочи, сякаш прескачаше препятствие. Нещо дръпна Томек назад, но той не падна, защото с лявата си ръка се държеше здраво, за седлото.

Нил'ши не беше вече степен вятър. Сега, когато летеше през степта сред облаци прах, тя приличаше на истинско американско торнадо^[1]. Коварният мексиканец остана далече след него. И чак сега Томек разбра защо не падна от коня, когато получи удара — в дясната си разкъравена ръка той конвулсивно стискаше дебелия ремък на камшик. Вероятно, когато беше закрил лицето си от повторния удар, камшикът беше се увил около ръката му, която машинално беше го

стиснала. Тъкмо тогава Нил'ши бе ускорила темпа си, а Томек несъзнателно беше изтръгнал камшика от ръката на мексиканеца.

Финишът беше вече съвсем близо. Викове на зрителите по трибуните непрекъснато растяха. Нил'ши, с пяна на устата, влезе в плаца и мина първа бялата линия.

Томек, оглушен от силните викове, се смъкна от седлото право в прегръдките на шерифа Алан. Прегръщаха го и боцман Новицки, госпожа Алан, Сали, както и ентузиазираниите фермери. Защото отдавна вече по тия места не помнеха такова младо момче да е спечелвало надбягването на десет мили. Накрая боцманът разблъска тълпата с мощните си ръце и закри Томек, Зоркото око на моряка веднага забеляза синята черта върху лицето на приятеля си. А когато видя и разрязаната кожа на дясната ръка, която стискаше камшика, очите му светнаха зловещо.

Наведе се над приятеля си. Внимателно прекара голямата си лапа по синята следа върху лицето на Томек.

— Кой ти направи това? — попита той с пресипнал глас.

Томек погледна страшното лице на приятеля си и веднага съобрази, че ако в тоя момент каже истината, боцманът, без много да се колебае, ще убие дон Педро. Тъкмо си мислеше какво да отговори, когато на игрището отново се разнесоха викове — беше пристигнал и вторият ездач.

— Кой ти направи това? — повтори боцманът въпроса си.

— Бях съвсем близо до мексиканеца, който обсипваше коня си с камшици и без да иска, удари и мене — бързо отговори Томек. — Ще ти разкажа всичко подробно после... А сега да видим кой е вторият.

През бялата линия мина и вторият победител. Група фермери заобиколиха мустанга.

Едни придържаха разпенения кон, други помагаха на навая да слезе и всички крещяха като луди. Индианецът стискаше десниците, протегнати към него. Неговото бакъренокафяво лице не изразяваше никакво вълнение, при все че със сигурност се радваше на втората награда. Петте хиляди долара щяха да му стигнат, за да си купи стадо добитък или хубава ферма. Когато Томек отиде при него, наваят задържа малко повече ръката на момчето, после плъзна поглед по синята следа на лицето му и каза:

— Браво, Малки вожде!

Без съмнение това беше една от малкото английски думи, които той знаеше, но Томек инстинктивно разбра, че по тоя начин червенокожият беше го похвалил за неговото държане при стълкновението му с мексиканеца.

Трети пристигна конят на фермер от Аризона. Томек не можеше да разбере какво се беше случило с коня на дон Педро. На финиша пристигнаха вече повечето коне, а враният кон все още не се виждаше. В същото време прислугата на шерифа се зае грижливо с уморената Нил'ши — свалиха от нея седлото, избърсаха потта ѝ със стиски трева и я покриха с голямо одеяло. Нил'ши протягаше глава към кофите, пълни с вода, но индианците наквасиха само муцуната ѝ с мокра кърпа и започнаха да я развеждат по игрището. По такъв начин сгорещената от дългото препускане, кобила постепенно идваше на себе си. След половин час, когато почти всички коне бяха пристигнали на игрището, Нил'ши беше се успокоила напълно.

На шерифа Алан и на Томек се падна честта да обиколят арената с коня победител. На шията на Нил'ши имаше лента с надпис. Кобилата разтърсваше глава, като чуваше бурните брава и викове, дърпаше се встрани и подритваше. Това беше най-добрият довод, че след уморителното бягане вече си е починала.

Пред самата трибуна организационният комитет щеше да връчва наградите на победителите.

В момента, когато шерифът и наваят получаваха парите, при тях дойде дон Педро. Мексиканецът се спря на три-четири крачки пред групичката на нашите приятели, които още веднъж честитиха на шерифа голямата печалба, изгледа надменно радостния Алан и попита:

— Сеньор^[2] Алан, колко искаш за коня?

— Конят не е за продаване, сеньор дон Педро — отвърна му кротко.

— Всички знаят, че притежавам в тоя пограничен пояс най-бързите коне. Конят, който победи моя, трябва да се намира само в моето стадо — сърдито каза дон Педро. — Ще заплатя двойна цена на тая, която кажете.

— Дори и десетократно да ми предложите, не мога да продам кобилата, защото не е вече моя собственост — подарявам я на тая млада дама — отговори шерифът, като посочи с ръка към Сали.

Дон Педро погледна презрително момиченцето, което беше се зачервило от вълнение.

— Нека бъде така, но аз мога да откупя кобилата и от тая хлапачка. В моето ранчо имам прислужница за чистене на обуца, която е истинска индианска княгиня — каза небрежно мексиканецът.

Но преди още изненаданите от обидата мъже да успеят да реагират, Томек отиде при дон Педро.

— В моята родина мъжете се отнасят с уважение към жените без оглед на тяхната възраст — каза той с възмущение в гласа си. — Вие сте не само груб чувал с пари, но коварен човек, който е поръчал на жокеите си да не се държат както трябва през време на състезанията. „Какъвто е господарят, такъв е и слугата!“ Вашият жокей ме удари два пъти с камшика си, а сега вие пък обиждате моята приятелка. Ето моя отговор.

Като каза това, той удари двукратно с камшика си по лицето почервенелия от гняв мексиканец. С две кървави следи от бича дон Педро се спусна към момчето, но в тоя миг лапата на боцмана се стовари върху рамото му. Морякът без ни най-малко усилие го обърна към себе си. Дон Педро веднага извади от кобура си лъскав револвер, но боцманът, без да го пуска, хвана с лявата си ръка юмрука, който стискаше дръжката на оръжието. Мексиканецът изрева от болка; лъскавият револвер се изплъзна от ръката му и падна на земята.

— А сега да ти кажа и аз няколко думи, стари негоднико — изсъска боцманът. — Помисли си добре, преди втори път да посмееш пред мене да обиждаш жена. Имаш щастие, че моят другар първи ти заплати за камшиците през време на състезанието и за това, че обиди дами. Аз направо бих те пречукал. А сега върви по дяволите!

Лявата ръка на боцмана описа дъга и перна дон Педро под брадата. Мексиканецът се строполи на земята като пън.

Боцманът извади от джоба си голяма карирана кърпа и старателно избърса ръцете си. Той погледна уплашената Сали и лицето му веднага се разведри; усмихна се на момиченцето, което, както подобава на дъщерята на австралийски пионер, бързо овладя възмущението си. То се приближи до Томек, измъкна камшика от разкървавената му ръка и я превърза с дантелената си кърпичка. След това се издигна на пръсти и внимателно докосна с устни синята следа от камшика на лицето на момчето.

— Благодаря ти, Томи, ти си истински джентълмен. Естествено и храбрият боцман също — прошепна Салда и веднага добави високо: — За пръв път такива прекрасни мъже се биха за мене!

После изтича към боцмана; той трябваше да приклекне, за да може да целуне и него. Тоя голям добряк се просълзи от умиление. Отново извади своята карирана кърпа и като изтриваше очите си, каза:

— Ха, наистина трябва да ям по-малко — дебелея и затова се потя много.

[1] Торнадо — силен вятър, придружен от черен облак във формата на фуния, която докосва земята. Торнадото, ураганът и китайският тайфун са най-известните буреносни ветрове в междутропикалните зони. Често причиняват страшни опустошения. ↑

[2] Сеньор (исп.) — господин. ↑

XI ОТВЛИЧАНЕТО

Бяха се изминали две седмици от родеото. Томек и боцманът, поканени от вожда Дългите очи, отидоха за няколко дни на посещение в резервата на апахите Мескалеро. И двамата се надяваха, че най-после ще имат удобен случай да уговорят работата, възложена им от Хагенбек. Почивката им в Ново Мексико беше вече към края си. Най-късно след две-три седмици те възнамеряваха да тръгнат с госпожа Алан и Сали обратно за Европа. Имайки пред вид края на ваканцията, Томек реши да се разбере с индианците във връзка с организирането на странствуваща група.

През време на дългото отсъствие на Томек Сали всеки ден ходеше по няколко пъти на близкото хълмче, за да види дали случайно двамата приятели не се връщат в ранчото.

Беше горещо, слънчево утро. Госпожа Алан и Сали беряха плодове в градината.

Тоя ден Сали беше ходила само два пъти на хълмчето, а в това време Томек и боцманът можеха всеки момент да се върнат, затова тя скоро престана да бере плодове.

— Мамо, аз ще отида на пътя да видя — извика тя. — Може би вече се връщат.

— Добре, добре, ти, неспокоен дух, само че не стой там дълго и вземи със себе си Динго — усмихнато отвърна майка ѝ.

Госпожа Алан се залови отново с прекъснатата за малко работа, като си мислеше за своя дом в далечна Австралия. За първи път беше оставила мъжа си за толкова дълго време. Затова и си мислеше как ли се справя сам. Безпокоеше се да не би случайно слънцето да е изгорило пасищата, което беше нещо съвсем обикновено в Австралия, пресмяташе колко много изостанала работа я чака в къщи. С радост си мислеше за скорошното заминаване за Англия. Там ще настани Сали у техен роднина и веднага ще може да се върне в Австралия.

В това време Сали дърпаше Динго за ухото и безгрижно бягаше по хълмчето. Известно време тя гледаше към пътя, като пазеше с ръка очите си от слънцето, но скоро вниманието ѝ беше отвлечено от едно смешно животинче, което много приличаше на жаба.

Това беше тъй наречената американска жаба^[1]. Както Томек я уверяваше, тя била до известна степен особеност за североамериканската фауна.

Много пъти вече Томек беше ѝ показвал тия животинчета, като ѝ обясняваше, че в Америка те отговарят на австралийските молохи^[2].

Животното, което спада към семейството на легуаните, имаше плоско туловище във формата на диск, дълъг петнайсет сантиметра и покрит с бодливи люспи, особено големи на главата, а по-дребни на късата му опашка. Движеше се много тромаво, като на кокили, въпреки пословичната гъвкавост на родствените му гуцери. Широкото отпуснато туловище, изглежда, му пречеше да хваща плячка или да лови мухи във въздуха, затова тия жаби се хранят само с бавни и мъчноподвижни насекоми, които почти сами им влизат в устата. Поради мудните движения това въздържание при яденето е станало причина сред местните жители да се разпространи твърдението, че роговите жаби живеят с въздух.

Сали разглеждаше животинчето, защото поради сивожълтеникавия с кафяви петна защитен цвят на тялото то не можеше да се забележи често. Още преди това тя беше решила да вземе за спомен на чичо си в Англия една такава жаба. Впрочем много от колонистите изпращаха на своите близки в Европа животинки, които се опитомяват лесно, опаковани в кутия между два дебели пласта памук, за да се плашат страхливците при вида на необикновената „гадина“. Сали се двоумеше дали не трябва веднага да хване жабата. Но тя не знаеше как да направи това, защото беззащитните животинки при опасност изпускат от очите и носа си капки кръв, които понякога се разпръскват на няколко сантиметра наоколо. Томек я уверяваше, че това не вреди на човека, но тя не беше съвсем сигурна дали тая „отрова“ не е опасна. Защото беше чувала от чичо си Алан, че на тия жаби и на саламандрите в жлезите, които се намират непосредствено зад главата, се събират секрети, често пъти отровни.

Динго също разглеждаше с голямо любопитство странното животинче, но за всеки случай Сали го държеше за нашияника.

Изведнъж Динго повдигна глава, наостри уши, като се заслушваше внимателно, и замръзна на мястото си. Държането на кучето направи впечатление на Сали, но само след няколко минути тя чу далечен глух тътен на коне.

Без много да разсъждава, изтича горе на хълмчето; кучето я настигна бързо. От върха видя облак прах, който се носеше по степния път откъм север.

— Навярно това са Томек и боцманът, най-послед се връщат — извика тя.

Но колкото повече облакът прах приближаваше, толкова повече Сали забавяше тичането си. Нима приятелите ѝ се връщаха с толкова много хора? В облака прах все по-ясно се виждаха много конски глави и тъмни лица на ездачи.

Сали знаеше, че Томек възнамерява да отведе в Европа група индианци. Затова предположи, че той е уредил този въпрос и сега води със себе си червенокожите.

Тя се спря край пътя.

Като видяха самотното момиченце, ездачите спряха конете си. След малко я наобиколиха много индианци, Сали ги разглеждаше учудено и едва сега разбра грешката си. Томек и боцманът не бяха с тях. А странните индианци се различаваха по външност от индианците в най-близкия резерват. Цветът на кожата на тия ниски и слаби мъже не беше бакърен, а сивкаво-кафяв. Само твърдите им като тел черни, с почти синкав оттенък коси, квадратните лица и малките очички напомняха американските индианци. Дрехите им също бяха по-различни. Носеха ризи и широки панталони от тънък памучен плат, а някои от тях се намятаха и с пъстри зарапи, тоест ръчно тъкани вълнени шалове-одеяла с отвор за главата, украсени със симетрично разположени геометрични фигури по подобие на навайските одеяла. На главата си имаха големи сламени шапки.

Всички бяха въоръжени. Държаха в ръцете си пушки от стар тип или модерни. Само някои от тях носеха колани с револвери, но всеки беше снабден с дълъг нож и ласо.

Странните индианци заговориха на Сали на непознат език. Момиченцето мълчеше уплашено.

Изведнъж откъм ранчото се чуха изстрели и голяма врява. Сега вече Сали се уплаши не на шега. Какво можеше да означава всичко това? В отговор на изстрелите индианците изкрещяха пронизително. Един от тях се наведе от коня си към момиченцето и сръчно го вдигна нагоре. В същия миг Динго се нахвърли върху него, но другите конници започнаха да бият кучето с дебелите си камшици. Ослепено от ударите, оглушеното животно хапеше с острите си зъби коне и хора, но тая храбра защита не помогна много.

След миг, ударен силно в главата с приклад на пушка, верният Динго падна на земята.

Уплашена и едновременно възмутена до дъното на душата си, Сали удряше с юмручета и дращеше индианеца, който я държеше на коня пред себе си. Като видя това, друг конник свали зарапата си и я хвърли върху главата и раменете на момичето. Завита през глава с дебелия миризлива черга, Сали не беше в състояние да вика за помощ. Силни, жилави ръце я държаха здраво върху конския гръб. Конниците препуснаха галоп. Намираха се вероятно до ранчото, защото изстрелите бяха съвсем близо. Сали предположи, че сега чичо ѝ Алан ще я освободи. Но това бяха само празни надежди. Изстрелите утихнаха, а индианците я водеха в неизвестност.

Чуваше се само плющене на камшици и цвилене на препускащи коне.

Сали загуби представа колко време продължи това бясно каране. Зарапата заглушаваше нейния плач и виковете, стягаше ръцете ѝ. Накрая полузадушена тя престана да издава стонове, безчувствена към всичко, което ставаше около нея.

Сали идваше на себе си. Съвзе се, като усети в устата си някаква отвратителна течност, която миришеше на развалени яйца. Вдигна глава и с отвращение изплю парливото питие.

Едва сега забеляза, че не е вече на коня, а лежи под едно дърво върху постлана на земята зарапа. Няколко ниски мъже бяха се навели над нея, а един от тях наливаше от манерка в устата ѝ това парливо и вонещо питие.

Сали обърна главата си настрана.

— Дайте ми малко вода — прошепна тя.

Тъмните мъже се спогледаха и един ѝ подаде канче вода. Сали жадно го изпразни.

„Значи, тоя страшен ден се свърши, вече е нощ“ — помисли си тя.

По тъмносиньото небе блещукаха рой звезди. Намираха се в някакъв дълбок дол; огромните кактуси, които растяха тук, в тъмнината на нощта добиваха странни форми. Някъде наблизко тихо шумолеше поточе.

Индианците разговаряха сега по-оживено. Изражението на лицата им не беше вече тъй свирепо и жестоко. Сали седна. Дадоха ѝ да яде.

— Сеньорита, тортила — обади се един индианец, като сложи пред нея парче питка и сушено месо.

Той ѝ обясняваше с ръце, че трябва да яде, но Сали се двоумеше дали да приеме храна от враговете. Сега вече тя беше убедена, че са я отвлекли мексикански индианци, които бяха нападнали ранчото на чичо ѝ Алан. Навярно бяха мексиканци, защото по чертите на лицата, облеклото и езика си се различаваха от североамериканските индианци. През време на няколкомесечния си престой на граничния пояс тя беше научила няколко испански думи и знаеше, че мексиканците говорят предимно испански.

След такова заключение други момичета на нейната възраст може би щяха да припаднат. Но не трябва да се забравя, че малката австралийка беше дъщеря на пионер, възпитана в дива и сурова страна; в родината си тя бе преживяла много, затова сега успя да овладее страха си и да мисли като човек, свикнал с опасностите.

Измъчваше я най-много неизвестността за участта на майка ѝ и чичо ѝ. През време на нападението майка ѝ се намираше навътре в градината, където береше плодове. Индианците като буря бяха минали през ранчото. Затова Сали предполагаше, че докато майка ѝ, привлечена от виковете и изстрелите, се прибере, всичко може би е било свършено. Чичо ѝ Алан пък не се разделяше с револверите си; но такъв разумен и самообладан човек никога не би започнал безнадеждна борба с числено по-многобройните нападатели. Следователно е избягнал може би благополучно опасността, щом индианците, натъкнали се на решителен отпор, толкова бързо

напуснаха ранчото. Ако е така, тогава чичо ѝ ще извика на помощ Томек и боцмана, а може би и войска, за да тръгнат по следите им.

Окуражена от тия разсъждения, Сали се тревожеше само за верния Динго. Със собствените си очи тя видя как ниските мексиканци захвърлиха пребитото куче край пътя. И сега един от тия жестоки хора ѝ пъхаше почти под носа парче питка.

— Сеньорита, тортила — предлагаше ѝ той, като мляскаше с език.

Сали го погледна, сякаш изтръгната от дълбок сън. Индианецът кривеше в усмивка четвъртитото си лице, за да я накара да яде.

Тортилата миришеше приятно. Сали беше гладна, а освен това дойде до заключението, че докато ѝ дойдат на помощ, не може да не приема храна. Затова тя взе от ръцете на индианеца прехвалената с мляскане тортила и си отхапа малко.

Тортилата се оказа обикновена царевична питка, печена върху жарава. Дори ѝ хареса, след като отърси от нея лютия червен пипер, с който беше посипана. Сали изяде тортилата и се залови за тънкото дълго парче сушено месо. След това скромно ядене тя легна на зарапата да спи. Всички кости я боляха, очите ѝ се затваряха от умора. От неспокойната дрямка я изтръгна плачливият вой на койот. Той напомни на Сали за нещастния Динго пъхнала глава под дебелията черга, тя тихичко заплака.

Току-що заспа и едно леко подръпване за ръката я събуди. Отвори очи. На небето звездите още светеха, но мексиканците бяха вече готови за път. Ниският индианец отново взе Сали на коня пред себе си, но тоя път оставиха известна свобода на движенията ѝ. Нощите бяха студени и Сали сама се уви в дебелията черга, като извади главата си през изрязания в средата ѝ отвор.

Индианците непрестанно пришпорваха конете си. Сали се досещаше, че те искаха да се отдалечат колкото е възможно по-бързо от ранчото, за да не ги настигнат. Но уморените коне едва се влачеха.

Звездите бледнееха. От тъмнината на нощта изплува слънчев ден. Стръмните досега склонове на дългата, криволичеца теснина започнаха да се снишават, докато най-сетне бандата се намери в необятната степ. Едва сега Сали установи броя на индианците — бяха двама и двама души. Когато предния ден се отдалечаваха от ранчото, Сали ясно беше чула плющене на камшици, с които ковбоите карат

стадо добитък или коне. Но тя не видя никъде свободно пуснати коне. Тия нейни мисли бяха прекъснати от гласа на индианеца, който яздеше начело на кавалкадата. Конниците се спряха в миг. Протегнаха глави и тревожно загледаха на север, Сали едва се въздържа да не извика от радост. Пряко през степта бързо препускаха към тях голям отряд конници. Разтревожените лица на индианците показваха, че това са може би техни преследвачи.

Сърцето на Сали биеше неспокойно. Индианците почнаха да вадят оръжието си, но от лицата им не можеше нищо да се прочете.

„Хо, хо, чичо Алан и Томек ще тикнат в миша дупка тия слабаци“ — разсъждаваше Сали трескаво.

Изведнъж водачът свали ръката си, с която се пазеше от силната слънчева светлина, закачи спокойно пушката си на края на седлото и извика нещо на другарите си. Тръгнаха. Сали едва не се разплака, като видя вече отблизо кавалкадата конници бяха мексикански индианци, които водеха на ласо най-хубавите ездитни коне на чичо й Алан. Най-напред вървеше прекрасната Нил'ши. Силно разтревожена, Сали впери поглед, за да види дали в групата на индианците, които вече ги настигаха, няма да види като пленници някого от своите близки. За щастие новата банда се състоеше само от червенокожи.

Двете групи сега броеха около петдесет души. Малко по малко Сали започна да разбира тяхната тактика — бяха нападнали ранчото едновременно от две страни — от север и от юг. Сали беше хваната от конниците, дошли от север, а южната група беше ограбила ранчото. Мексиканците бяха приложили тая маневра, за да заблудят американските заселници. Кой би могъл да обвини мексиканците, че са нападнали ранчото, щом като привидно те идват от вътрешността на Съединените щати? След нападението те също бяха се върнали на мексиканска земя в две отделни групи, за да затруднят преследването. Сали дойде до заключението, че нейните разсъждения са правилни.

В това време кавалкадата навлезе в планинска местност. Конските копита глухо тътнеха по каменистата почва. Известно време индианците бързо криволичеха по скалистите каньони и теснини, но беше вече съвсем ясно, че все по-малко се страхуват от потеря — каменистата почва правеше преследването невъзможно.

Късно вечерта те се спряха за нощуване в един мрачен каньон. Разтревожена, Сали не можеше да заспи. Дали приятелите й ще успеят

да я намерят и освободят? Кой може да открие следи в скалисти планини?

Още в тъмни зори мексиканците отново тръгнаха на път. Към обед те бяха вече на края на планината. На запад се простираше степна прерия, изпъстрена с кактуси. Няколко индианци се отделиха от бандата и бързо се отправиха към струята дим, който се виждаше на хоризонта. Сали предположи, че вероятно там се намират някакви къщи. Но защо взеха със себе си Нил'ши и други пет коня?

Останалите индианци се разположиха на лагер. Те пушеха тютюн с глинени лули, попейваха любимата си ракия пулке, приготвена от сок на агава и с чийто отвратителен вкус Сали се беше запознала при първото бивакуване, и се наслаждаваха на почивката. Момиченцето с мъка преглътна едно парченце тортила; мислеше за своето тежко положение. Индианците се държеха съвсем свободно и дори не й обръщаха внимание.

След няколко часа групичката индианци се върна от тайнствената си експедиция. Доведоха конете претоварени, но Нил'ши не беше между тях. Индианците веднага се отделиха настрана. След кратко съвещание дигнаха лагера и се отправиха на юг.

Единствената растителност тук бяха кактусите с хиляди най-различни форми, агавите, бурените и метлообразните юки. Горесте се виеха лешояди, които стръвно търсеха плячка. В света на насекомите на тая неплодородна страна царуваха скакалците. Те поразително напомняха сухите клончета на храста, подобен на мирт, с който те се хранеха. Тук гъмжеше от големи зелени скакалци с пъстри криле, странни бръмбари, най-различни мравки и огромни жълти пеперуди. На тая суха степ те останаха да ноцуват. Сали беше обхваната от безкрайна тъга за майка си и най-близките. Поплакваше си тихичко, докато хоровото цвъртене на щурците не я приспа.

Изминаха няколко часа. Изведнъж Сали се събуди. Седна на завивката си. Огънят беше вече изгаснал, а индианците, без да обръщат внимание на студената нощ, силно хъркаха. Сали се уви в зарапата, сгуши се и се опита отново да заспи. Наблизо се разнесе цвилене на коне. Сали започна да се двоуми дали не трябва да се възползува от благоприятните условия и да се опита да избяга. Но веднага разбра колко безсмислена е тая идея. Къде да бяга? Не познаваше местността, а в момента не можеше да разчита на ничия

помощ. А ако избяга, индианците веднага ще я хванат и ще започнат да я пазят по-внимателно, а може би ще я овържат. Не, не, тя не искаше да се стига дотам. По-късно все ще разбере по някакъв начин в коя посока се намира ранчото на чичо ѝ Алан и като използва оставената ѝ свобода, при удобен случай ще се опита да избяга.

Затвори очи и тежко въздъхна. Спомни си колко приятно беше в ранчото на чичо ѝ. Какво ли прави той сега? А майка ѝ дали е много отчаяна? Но защо ли Томек и боцманът толкова много се бавят и не ѝ идват на помощ? Дали ще успеят да открият следите на враговете в тия скалисти каньони? Измъчваха я толкова съмнения, че за успокоение започна да мисли за необикновените подвизи, които бяха извършили нейните приятели. Щом те можеха да преследват неизвестни диви животни в мрачните джунгли и да ги хващат с лекота, та сега ли ще се уплашат от трудностите при преследването на похитителите ѝ? Ах, ако Динго, тоя верен и скъп Динго, беше жив, той непременно щеше да доведе приятелите ѝ дори през скалистите каньони!

В тоя миг някъде в степта се разнесе виене на койоти, а после... Сали започна внимателно да се ослушва, защото ѝ се стори, че бе чула прегракналото излайване на Динго. Не се ли лъжеше? Сред степта отново се разнесе странно познат глас. Ниските, първоначално дрезгави тонове ставаха все по-високи, докато накрая се превърнаха в пронизително скимтене. Не, това не беше койот! Сали добре познаваше неговото провлечено, гробно виене. А това, което преди малко беше чула, беше глас на австралийско куче.

Възбудена, Сали скочи на крака. Индианците спяха дълбоко. Измина доста време. Сали вече започна са предполага, че се е поддала на някаква измама, когато изведнъж тихият дрезгав лай се повтори в близките кактуси.

Сали се огледа. Наоколо се носеше равномерно хъркане на индианците. Измъкна се от зарапата и с леки стъпки се отправи към гъсталаците. Едва беше влязла сред тях, и видя рунтава сянка. Момиченцето падна на колене и с разтреперани ръце прегърна своя любимец. Разплака се, когато грапавият език докосна лицето ѝ.

— Мили мой, скъпи мой Динго! Да знаеш само колко много се радвам, че не са те убили... — шепнеше тя, като прегръщаше кучето.

Беше много тъмно, за да може да го разгледа, затова започна да опипва тялото му, като търсеше следи от индианските камшици.

Опипом по козината му откри струпей съсирена кръв.

Нощната тъмнина спести на Сали грозната гледка. Динго изглеждаше ужасно. Кожата му, нарязана от камшиците, беше покрита с едва-що съсирена кръв. На главата му от лявото око чак до врата се виждаше голяма рана. Белезникавите хълбоци на кучето бяха дълбоко хлътнали. Вероятно не беше ял нищо от момента на нападението. Бандата на индианците се бе придвижила толкова бързо, че Динго нямаше време да си търси храна. Беше успял само да се налочи с малко вода от поточетата по пътя. Сега измъченото животно легна на земята до клекналото момиченце.

Сали предположи, че навярно Динго е много гладен. Върна се в лагера. Около изгасналите огънове не липсваха остатъци от богатата вечеря на индианците. Тя много лесно намери няколко парчета тортила и сушено месо. Занесе ги на своя четирикрак приятел, за да утоли първия си глад.

През цялото време Сали си мислеше какво ли ще кажат индианците, ако видят кучето. Не, не, не, това не бива да се допуска. Защото, щом Динго е успял да открие следите ѝ, тогава и преследвачите може би са вече някъде наблизо. При вида на Динго индианците ще увеличат бдителността си, а може би ще убият и кучето от страх да не им доведе преследвачите. Като разсъждаваше така, Сали започна да шепне и заповядва на кучето да се върне в степта, за да не го видят индианците. Динго въртеше глава и от време на време докосваше с език лицето на момиченцето. Внезапно един индианец се размърда. Сали бързо се върна при огъня. Колко голяма беше нейната радост и учудване, когато видя, че Динго направи само няколко крачки след нея, но не излезе от храстите. Показа само белезникавата си глава иззад кактуса, огледа внимателно индианците, потънали в дълбок сън, и изчезна отново в гъсталака.

Сали въздъхна с облекчение.

[1] Американска жаба — животно, което ражда по двацет и четири малки. ↑

[2] Австралийски молох е от семейството на гущерите; цялото му тяло е покрито с бодливи и кожести израстъци, които на главата стърчат като рога. Животното, легнало в храстите, прилича много на бодлив клон. ↑

XII

ПРЕСЛЕДВАНЕ И СЪВЕЩАНИЕ

Едва преди два часа негърът, който работеше при шерифа Алан, пристигна на разпенения си кон в резервата на апахите Мескалеро с вестта, че неизвестни индианци са нападнали ранчото на Алан.

Изненадани от тая страшна вест, Томек и боцманът не можаха да научат много от изплашения пратеник. Според неговите изявления шерифът Алан бил убит, Сали изчезнала, а майка ѝ оцеляла по странно стечение на обстоятелствата. Непознатите индианци отвлекли много коне и заминали така бързо, както и дошли. Негърът разправяше още и за страшната престрелка и боя. Когато индианците заминали, госпожа Алан го изпратила да съобщи за станалото най-напред на Томек и боцмана, а след това да моли за помощ и капитан Мортън.

Двамата приятели нямаха време за губене. Заедно с Червения орел те веднага се метнаха на конете си; не ги щадяха, а препускаха бясно до ранчото — мястото на трагичните събития.

Пристигнаха в ранчото след четири часа. Спряха пред верандата, където чакаха няколко оседлани коня. Томек и боцманът скочиха от конете си и отидоха на верандата. Около кръглата маса седеше госпожа Алан с няколко фермери от околните ранчи. Като видя двамата приятели, тя скочи от фотьойла и протегна ръце към тях.

— Индианци отвлякоха Сали — каза тя на един дъх.

— Негърът, който сте изпратили, не можа много нещо да ни каже. А истина ли е, че шерифът Алан?...

— Не, не, провидението го запази — каза госпожа Алан. — В борба с похитителя той беше улучен на две места с куршум, но докторът уверява, че ще оживее. Сега тъкмо му сменя превръзките.

— Ох, камък ми падна от сърцето — отдъхна си боцманът. — Негърът ни каза, че нашият шериф не е жив.

— В първия момент изглеждаше така, но след като пратеникът замина, деверът ми се свести.

— Можем ли, мила госпожо, да ви помолим да ни разкажете всичко, защото трябва веднага да тръгнем да дирим похитителите.

— Тъкмо вас чакахме, за да се посъветваме... А сега ще ви разкажа подробно как стана всичко това. Рано сутринта бяхме отишли със Сали в градината да берем плодове. Горкото ми дете! Беше изгубило търпение да ви чака. От два дена постоянно излизаше на височинката пред къщата, за да види дали случайно не се връщате. Тая сутрин също не можа да изтрае дълго на едно място. Каза, че ще отиде на височината пак да погледне и... повече не я видях.

Боцманът шумно избърса носа си с кърпа и при тоя „случай“ доста дълго манипулираше с нея около очите си. Госпожа Алан забеляза вълнението му и замълча. След малко продължи с разтреперан глас:

— Бях останала сама в градината. Изглежда, че съм била много замислена, щом като не съм чула тропота на конете. Изведнъж около къщата се разнесоха изстрели и адски вой на червенокожи. Първата ми мисъл естествено беше да спася Сали, затова изтичах към височинката, където изведнъж почти покрай мене профуча банда конници. Те се понесоха към ранчото, докато аз забързах към височинката, където мислех, че ще заваря дъщеря си. Вместо нея на пътя намерих Динго мъртъв. Вероятно бандата беше отвлякла Сали и убила вярното куче, което се е мъчело да я брани. Естествено веднага се върнах в ранчото, но бандата индианци вече летеше към конския двор. Искях да изтичам след похитителите, но размислих, че това няма много да помогне.

— А къде беше по това време нашият шериф? — намеси се боцманът.

— Деверът ми лежеше на земята пред верандата с двата си револвера в ръце, които още димяха. Спуснах се към него. Стори ми се, че вече е мъртъв. От прозорците на къщата трещяха изстрели един след друг, с които нашата прислуга поразяваше нападателите. Силната съпротива, на която се бяха натъкнали, ги накара вероятно да отстъпят и да се откажат от ограбване на къщата. Само отвлякоха петнайсетина от най-хубавите коне, между които и кобилата Вятър, и избягаха. Веднага двама наши ковбои тръгнаха по следите им, но като разбрали, че индианците се разделили на две групи, върнаха се, за да организират преследване. Аз пък извиках веднага лекар и изпратих

негъра при вас и при капитан Мортън. А тия наши съседни чакаат, за да обсъдим заедно въпроса.

— Горелавата, любезна госпожо, за Сали сме готови да отидем и в ада — горещо я увери боцманът. — Индианците скъпо ще ни платят за това. Чак под лъжичката ме заболя, когато чух, че нашата Сали е отвлечена, а Динго — убит. Но ще им го върнем тъпкано, бъдете сигурна в това.

— Кой от вас желае да тръгне с нас подир похитителите? — кратко попита Томек.

Фермерите погледнаха с уважение хладнокръвното момче и всички се съгласиха да участвуват в преследването заедно със свои хора. Но понеже беше вече привечер, решиха да чакаат до заранта и тогава да тръгнат по следите на бегълците.

Томек гореше от желание да действа, но той разбираше, че прибързаните действия могат повече да навредят, отколкото да помогнат. Според думите на двамата ковбои похитителите са се отправили към мексиканската граница.

Ако при преследването трябва да се навлезе в чужда територия, тогава по-разумно би било да се тръгне с капитан Мортън. Фермерите предполагаша, че тоя енергичен боец ще успее да дойде още преди зазоряване.

С настъпването на нощта в ранчото започнаха да прииждат все повече въоръжени мъже. Призори прилетя и капитан Мортън, начело с двайсет конници. Всички се събраха още веднъж на съвещание. След дадените сведения капитанът каза решително:

— Няма съмнение, че това е работа на оня негодник Черната светкавица. По тоя низък и подъл начин той си отмъщава на шерифа, загдето го беше хванал.

— А откъде сте толкова сигурен в това, уважаеми капитане? — намеси се боцманът недоверчиво.

— Ако това беше обикновена разбойническа банда, тя най-напред щеше да ограби къщата — отговори капитан Мортън уверено. — Анализирайте подред всички събития и истината сама ще излезе наяве. Банда от индианци организира нападение на ранчо, отдалечено най-малко на петнайсет километра от границата, като отминава другите имения, които се намират на пътя ѝ. Нападението завършва успешно. Индианците раняват тежко собственика на ранчото, отвлечат

племенницата му и... открадват само петнайсетина коня. С други думи, причиняват на шерифа не толкова материална, колкото морална щета, защото му вземат само онова, което представлява за него най-голяма ценност. Няколко души не са били в състояние да се отбраняват срещу голямата банда от нападатели. Обзалагам се, че ако това е било обикновено нападение, те щяха да убият всички случайни защитници и да ограбят къщата. Оттук изводът е ясен — дошли са, за да си отмъстят на шерифа. А кой друг освен Черната светкавица може да храни такава омраза към обичания и уважавания от всички шериф Алан?

— Дявол да го вземе, тия разсъждения не са лишени от логика — призна боцманът.

— Но какво е виновна за това моята нещастна Сали? — извика госпожа Алан, като се мъчеше да заглуши отчаянието си.

— По тоя начин бунтарят е искал да си отмъсти на шерифа — каза мрачно капитан Мортън. — Червенокожите не знаят какво значи милост.

— Въпреки всичко във всички тия разсъждения има известна неточност — обади се Томек. — Отвлечените яздитни коне представляват голяма ценност не само за шерифа. Само за кобилата Вятър дон Педро предлагаше тройна цена.

— Ха така, братче! — оживи се боцманът. — Изглежда, индианците са отвлекли нашата Сали, за да искат после откуп. Какво мислиш по това, капитане?

— Забележката на момчето показва, че има пъргав ум — отвърна сериозно капитанът. — Конете наистина могат да бъдат скъпо продадени в Мексико, но тъкмо отвлечането на племенницата на шерифа изключва намерението да бъде искан откуп. Ако те държаха само на материалните облаги, тогава, както вече казах, щяха най-напред да ограбят богатата къща. Защо да се пазарят за някакъв си откуп, когато биха могли веднага добре да се награвят? Черната светкавица знае, че шерифът обича малката Сали и че е привързан много към своите яздитни коне.

— Боже мой! Това наистина ме ужасява! — извика госпожа Алан. — Моля ви, не позволявайте на жестоките индианци да си отмъщават на невинното дете!

— Да не губим повече време, води ни, капитане! — разпалено каза боцманът.

Фермерите единодушно приеха водачеството на енергичния кавалерист. Едва-що се зазори и петдесет добре въоръжени мъже започнаха преследването. Следите на бандата бяха много ясни. Поради това преследвачите бързо стигнаха мястото, където следите се разделяха в две посоки. Капитан Мортън също раздели хората си на два отряда и всеки от тях веднага тръгна на път.

След няколко часа двата отряда стигнаха до камениста степ; тук вече следите на похитителите съвсем се губеха. Вечерта след безрезултатно дирене отредите отново се съединиха в един от скалистите каньони и в мрачно настроение наобиколиха огъня.

— Напразно тичахме, уважаеми господа — измърмори боцманът. — Тия проклети индианци нарочно са навлезли в скалисти планини, за да заличат следите.

— Според сведения, които успяхме да съберем за Черната светкавица, сега той се крие в планините край границата — каза капитан Мортън. — Ако бихме могли да претърсим всички планински вериги, непременно ще попаднем на скривалището му.

След тия думи Томек посърна. Защото колко хора трябва да имаш и колко време да посветиш, за да се претърсят многобройните недостъпни и обширни планински вериги? При тия условия само случайността би могла да ги насочи по следите на нападателите.

— Ако умното куче Динго беше живо, сигурно щеше да открие следите на Сали — обади се Томек.

— Нямахме време дори да го намерим, за да му отдадем последна почит — каза боцманът сериозно.

Започнаха да си припомнят как благодарение на Динго Томек бе открил загубената в девствената гора Сали и за други прекеждия, от които бяха излезли живи и здрави благодарение на неговия ум.

Тая нощ никой не легна да спи. Едва-що пукна зората и търсенето продължи. На малки групички те кръстосваха криволичещите каньони и клисури, наблюдатели разглеждаха околността от планинските върхове, но не откриха дори най-малка следа от похитителите.

Така изминаха няколко дена в напразни търсения. Накрая Мортън и фермерите стигнаха до общото заключение, че по-

нататъшното дирене няма да даде по-добри резултати. Затова с потиснато настроение те потеглиха обратно към домовете си.

Томек и боцмана се мъчеха да утешат госпожа Алан, а капитан Мортън я уверяваше, че скоро ще организира голяма експедиция срещу Черната светкавица, а фермерите започнаха един по един да се връщат във фермите си.

В същия ден вечерта Томек, боцманът и госпожа Алан се събраха при леглото на ранения шериф. Лекарят твърдеше, че голямата му грижа за Сали затруднява по-бързото му оздравяване. Поради това те малко говореха пред него, пък и какво ли весело можеше да се каже при такова неприятно положение.

Томек седеше дълбоко замислен. Капитан Мортън сметна, че е безсмислено всякакво по-нататъшно дирене. Томек се възмути от това решение. Ако баща му и Смага бяха тук, сигурно нямаше така бързо да се предадат. Струваше му се, че Мортън и фермерите бяха предприели преследването само за да успокоят отчаяната майка, като предварително не вярваха в успешния край на диренето. Те разсъждаваха прекалено много за индианските пленници, които само понякога били откривани, и то случайно. Нима ще оставят Сали на произвола на съдбата? За тая долна постъпка капитан Мортън обвиняваше Черната светкавица. Томек по интуиция чувствуваше, че тоя експанзивен и зле настроен срещу индианците кавалерист върви по пътя на най-малкото съпротивление. Трудно можеше да се допусне, че смелият индиански вожд ще се отплати по тоя начин на Сали за помощта, която тя му беше оказала в критичния за него момент. Та нали именно Черната светкавица я нарече Бяла роза и каза, че дори с цената на собствената си свобода няма да позволи да ѝ се случи нищо лошо.

Томек се раздвижи неспокойно. Сега той си спомни думите на вожда Дългите очи при първото си посещение в индианския резерват: „Ако моят бял брат някога има нужда от приятелска помощ, нека се качи на Планината на знаците и даде сигнал. Тогава там ще дойде човек, на когото може да се разчита при всички обстоятелства.“

Томек се развълнува силно. Та нали сега приятелската помощ му беше най-необходима! Вождът Дългите очи не приличаше на човек, който хвърля думите си на вятъра. Той именно го бе предупредил през време на родеото за подлостта на дон Педро. Томек реши, че веднага

трябва да намери Червения орел, за да му покаже Планината на знаците. Какво ли ставаше с Червения орел? Томек съвсем беше го забравил, когато тръгваше на това безсмислено преследване.

Боцманът наблюдаваше изпод вежди своя млад приятел. Той познаваше много добре момчето, за да не забележи, че в него става нещо необикновено.

— Извинявайте, госпожо, след като нападателите избягаха, вие видяхте ли още веднъж убитото куче? — попита Томек, като наруши мълчанието.

— Ах, мили мой, забравих да кажа, че щом дадох първа помощ на девера си, веднага се върнах на пътя край височината, за да се заема с погребването на вярното куче. Дори взех със себе си и негъра Боб да ми помага, но Динго го нямаше. Навярно койоти бяха го завлекли някъде в степта.

— Денем койотите не се въртят близо до къщите. Какво ли е могло да се случи? Какво мислиш по това, боцмане — обади се Томек.

— Индианците нападнали ранчото рано сутринта. А кога вие, мила госпожо, се върнахте отново на височината? — попита морякът.

— Във всеки случай това беше преди обед, най-много около четири часа след нападението. Понеже не намерихме кучето на пътя, претърсихме с Боб голяма част от степта, защото ми мина през ума, че в последния момент би могло да се свлече от пътя. Уви, никъде не можахме да го намерим.

Възбуден, Томек стана, прекоси няколко пъти стаята и се спря при боцмана.

— Помниш ли, боцмане, какво ми беше разправял за Динго, когато в Уганда дойдох в съзнание, след като ме беше стъпкал носорог?

— Бих могъл да бъда само някакъв корабен мухльо, а не боцман, ако имах кокоша памет — отговори морякът с малко обиден тон, но заинтересуван от въпроса на приятеля си, веднага добави: — Наистина ли искаш да знаеш какво казах тогава за Динго?

— Точно това искам.

— В първия момент помислихме, че милото и вярно куче е хвърлило петалата. Ех, братле, сега вече разбирам защо ме питаш за това — тогава Динго лежеше на земята като труп, но скоро вдигна

глава и се повлече с последни сили подир нас. Мислиш ли, че и тоя път е могло да стане същото?

— Госпожа Алан е видяла Динго да лежи на пътя — говореше Томек сякаш на себе си. — След няколко часа там вече го нямало. Дори ако някой койот се е навъртал тогава близо до ранчото, сигурно би избягал от крясъците на индианците и гърмежите. А ако изключим койотите, тогава какво е станало с умрялото куче?

Госпожа Алан й шерифът се раздвижиха неспокойно. Боцманът се обля в червенина. Той гаврътна бързо цяла водна чаша ямайка и каза възбудено:

— Виждате ли, колко пъти вече съм ви казвал, че на Томек умът му сече. Ти, братче, ми напомни случка, съвсем подобна на тая. Преди няколко години нашият параход трябваше да се отпрати от Хамбург за Рио де Жанейро за кафе. Преди да отплува параходът, на един другар, по народност немец, му починала жената. Нещастникът не можа да отиде дори на погребението, защото това се случи един час преди отплуването на парахода. Тогава той се простил с тленните останки на законната си съпруга и след като възложил на близките си да я погребат, дълбоко опечален, се довлече на парахода. През цялото пътуване той беше много тъжен, поради което попрекали с алкохола. А когато наближихме Рио, капитанът му каза: „Клин, клин избива, момче! Ожени се още веднъж и може сега да ти потръгне.“ Три дни след пристигането ни в Рио дисциплинираният германец се ожени за една бразилка. Капитанът беше го посъветвал добре, сякаш някой премахна цялата му скръб с ръка. След няколко седмици отново се върнахме в Хамбург, а тук — какво мислите? — умрялата уж жена чака моя другар. Оказа се, че тя не била умряла, а само била изпаднала в летаргия или, с други думи, в „привидна смърт“.

— Боцмане, но тая история няма нищо общо с Динго — възрази Томек.

— Има, братче, има, защото изводът от нея е такъв, че докато не си бил на погребението, не оплаквай никого — завърши боцманът поучително. — А сега и аз ще повторя въпроса на Томек: какво е станало с умрялото куче?

— Но смятате ли вие, че ако Динго не е бил убит, той би тръгнал след Сали — извика госпожа Алан.

— Съвсем сигурно, мила госпожо — увери я боцманът. — Един такъв обрат на нещата хвърля съвсем нова светлина върху цялата работа. Динго е специално обучен за разни фокуси.

— И какво би станало, ако Динго наистина е тръгнал след Сали? — попита госпожа Алан с плаха надежда в гласа.

— О, мила госпожо, ако Динго е жив, има голяма вероятност да се върне в ранчото и ще ни заведе да помогнем на Сали — обясни Томек. — Динго е много интелигентно същество.

— Боже мой, ако можеше да стане така! Но дали индианците няма да го убият, като видят, че той върви след тях? — говореше госпожа Алан неспокойно. — Ако Черната светкавица си откъщава така жестоко, сигурно няма да се поколебае да застреля кучето.

— Ние не сме никак сигурни, че Сали е отвлечена от Черната светкавица — заяви Томек решително. — Така предполага само капитан Мортън, но аз много се съмнявам в това.

В този момент шерифът Алан направи движение с ръка. Госпожа Алан, боцманът и Томек се приближиха до леглото му, а той още съвсем, изнемощял каза тихо:

— Загубихте много ценно време заради този Мортън. Сега, като слушах разсъжденията на Томек, дойдох до заключението, че индианците, които са участвували в нападението, принадлежат към племето на мексиканските пуеблоси, докато бандата на Черната светкавица, това е повече от сигурно, се състои от американски индианци, избягали в Мексико.

Томек слушаше с голямо напрежение. Сега вече съмненията му изчезнаха. Щом Черната светкавица наистина не е замесен в нападението на ранчото, тогава би трябвало час по-скоро да отиде на Планината на знаците и да потърси помощ. Защото, според уверенията на вожда Дългите очи, може да се разчита на силен съюзник. Сега именно ще се разбере колко струва обещанието на индианеца.

— Мили мои, нашите разсъждения наистина се опират само на предположения, но дори и капитан Мортън смяташе, че само една щастлива случайност може да помогне да се намери Сали — обади се Томек. — Не трябва крак да подвием, докато не освободим Сали. Имам една идея, но поради много причини не искам сега да я кажа. Утре призори ще тръгна на малко разузнаване и... ще видим какво ще излезе от това.

— И аз ще дойда с тебе, братче — намеси се боцманът.

— Не можем да тръгнем заедно, боцмане — възрази Томек. — Първо, присъствието ти може да осуети моите планове, и, второ, единият от нас трябва да остане в ранчото в случай, че Динго се върне.

— Ха, значи, аз ще трябва да седя край печката, когато ти ще се излагаш на опасност? Дума да не става, братле!

— Боцмане, и аз самият бих се усъмнил дали постъпвам правилно, ако тук не ставаше въпрос за Сали — отговори Томек сериозно. — Не крия, че тази моя експедиция ще бъде доста рискована, но ти, боцмане, би ли се поколебал, ако от нея зависеше животът на Сали?

— Ти ме улучи право в сърцето, но какво ще правим, ако и ти изчезнеш? — загрижи се морякът.

— Драги боцмане, и аз щях да кажа същото, ако бях на твое място. Зная много добре, че не трябва да постъпвам лекомислено и затова именно искам да се осигуря за всеки случай. Ще оставя на шерифа Алан запечатан плик, който ще отворите, ако не се върна след седем дни. В това писмо ще ви съобщя с кого и къде отивам. Надявам се, че това ще те успокои.

— Драги Томек, а не можеш ли да кажеш това още сега? Може би ще ти дадем някои съвети — попита шерифът тихо.

— Дал съм честна дума на някого, че няма да издам тайната му. Сигурен съм, че нито вие, нито боцманът бихте злоупотребили с доверието, проявено към вас.

— Какво мислите по това, шерифе? — несигурно заговори боцманът.

— Бих повярвал на Томек.

— Цели седем дни няма да бъда спокоен, но и сам бих сложил главата си в устата на кит, само и само да освободя Сали. Хайде, надраскай писмото, братче! А какво трябва да правя, ако Динго се върне в това време?

— И за това съм помислил — отговори Томек. — Ако Динго се върне в ранчото, ще тръгнеш с него по следите на бандата. Като разбереш къде е Сали, ще се върнеш тук за мене и тогава заедно ще тръгнем, съгласен ли си?

— Е добре, нека бъде, както казваш — отговори боцманът с тежка въздишка. — Нима мога да имам нещо против, щом се касае за

доброто на това мило синигерче? О, аз наистина не мога да изразя колко ми е мъчно за нея.

— Как ли ще ви се отблагодаря за това? — извика госпожа Алан.

— Няма какво да се говори за благодарност, щом още нищо не сме направили — каза скромно боцманът. — Това малко синигерче ми грабна сърцето като собствена дъщеря. А нашият Томек, то... хмм...

— Мила госпожо, няма да мръдна оттук, докато не намеря Сали — горецо я увери момчето. — Сега ще напиша писмото, а после ще се приготвя за път. Тръгвам в зори.

XIII

ПЛАНИНАТА НА ЗНАЦИТЕ

На другия ден Томек напусна ранчото още преди изгрев слънце. Освен яздитния си кон той взе и друг, натоварен с необходимите лагерни съоръжения и скромни хранителни припаси.

След няколко часа той намери Червения орел на пасището със стадо добитък. Скочи от коня си точно до индианеца.

— Трябваш ми много — обади се Томек, като протегна ръка към навая. — Искам да си поговорим насаме.

— Можем да говорим тук, няма кой да ни пречи — отговори сдържано наваят.

Забележката беше правилна. Тримата ковбои, които пазеха с него голямото стадо, седяха на известно разстояние пред говедарската колиба и закусваха. Томек бързо върза конете за един храст.

— Последния път не можах дори да се сбогувам с Червения орел. След това ужасно отвличане на младата скуав всички съвсем се объркахме — оправдаваше се Томек. — Но защо моят червен брат избягва ранчото? Казаха ми, че от оня страшен ден не си се явявал там нито веднъж.

Индианецът наблюдаваше изпод вежди бялото момче. На неговото лице не забеляза израз на недоверие, каквото се надяваше да види, след като бе чул разказите на ковбоите за отвличането на племенницата на шерифа.

— Червения орел предпочита да бъде далеч от ранчото, защото белите се сърдят на индианците поради отвличането на младата скуав — отговори той след минутно колебание. — Моят бял брат също ли е убеден, че Черната светкавица е извършил нападението?

— Капитан Мортън наложи на всички това мнение, но аз някак си не мога да повярвам в това. Струва ми се, че след услугата, която аз и моите приятели направихме на Черната светкавица, той не би могъл да ни стори такова зло — отговори Томек.

— Моят бял брат правилно мисли и аз също съм сигурен в това. Чух обаче как фермерите обвиняват само Черната светкавица.

— А моят брат знае ли, че преследването не донесе никакъв резултат?

Наваят кимна с глава утвърдително, а Томек продължи:

— Реших да подновя търсенето, но този път сам. Когато първия път бях в резервата на индианците апахи Мескалеро, на сбогуване вождът Дългите очи ми каза нещо.

Томек млъкна и загледа внимателно младия навай, но индианецът не наруши неудобното мълчание. Затова след малко Томек отново се обади:

— Нека Червения орел ми каже дали индианските вождове винаги удържат дадената дума.

— Обещанията, дадени на приятел след изпушената с него лула на мира, остават завинаги в ушите на боеца — увери Червения орел.

— Вождът Дългите очи ми каза, че ако някога се намеря в трудно положение, мога да отида в Планината на знаците и да повикам на помощ силните си приятели. Ще ме заведе ли Червения орел на тая планина и ще ми каже ли по какъв начин трябва да призова помощ?

— Червения орел ще изпълни всички нареждания на вождата Дългите очи. А кога моят брат желае да отиде на Планината на знаците?

— Още сега.

— Хоуг! Добре, но трябва да предупредиш главния ковбой, че ще отсъствам.

— Ще уредя това веднага, а ти се приготви за път — каза Томек и се упъти към колибата на пастирите.

Главният ковбой познаваше добре гостенина на шерифа Алан, затова без каквито и да е трудности даде съгласието си. След двадесетина минути двете момчета потеглиха на юг.

Томек караше коня си няколко метра след навая, като водеше за юлара натоварения кон. Когато се отдалечиха доста от пасището, той пришпори конете и се изравни с другаря си.

— Може ли да ми каже Червения орел кога ще стигнем? — попита Томек.

— Преди слънцето да се скрие зад прерията, ние ще бъдем вече на Планината на знаците — отговори индианецът.

— По какъв начин ще дадем сигнал, който да означава зов за помощ? А тъмнината на нощта няма ли да ни пречи?

— Ще си послужим с огън, а ако беше ден, щяхме да си послужим с димни сигнали — обясни Червения орел.

— А дълго ли след даването на сигнала ще трябва да чакаме да дойде „приятеля“? — продължаваше да пита Томек.

Червения орел помисли малко какъв отговор да даде. Съобразителният Томек се досети защо Червения орел се почувствува неудобно. Той беше убеден, че говорейки за „приятеля“, вождът Дългите очи имаше пред вид Черната светкавица. Ако Червения орел каже на Томек колко време от момента на даването на сигналите е нужно на Черната светкавица да дойде на Планината на знаците, тогава лесно би могло да се определи на какво разстояние оттам е неговото скривалище. Но младият навай излезе изключително съобразителен в отговора си.

— Ако този приятел не дойде след огнения сигнал, тогава ще повторим зова с димни сигнали. Всичко ще зависи от това къде се намира в момента, когато види сигналите.

— Не зная дали това е съвсем сигурен начин за споразумяване — отново заговори Томек. — Защото такива огнени и димни сигнали се виждат на доста голямо разстояние. Невъзможно е да не ги видят и други хора.

— Нека моят бял брат не се грижи за това. Дори ако някой види сигналите, няма да разбере тяхното значение — успокои го индианецът.

Сдържаността на навая при обясненията засили любопитството на Томек. Той си спомни за африканските барабани там-там, които на Черния континент изпълняват ролята на телеграф.

С помощта на там-там негрите могат с необикновена бързина да предават всякакъв вид съобщения дори в най-недостъпните джунгли. Какъв страх бе преживял Томек през време на ловната си експедиция в Африка, като се вслушваше в тайнствения говор на там-там. Сега отново щеше да се запознае с друг начин на съобщаване от разстояние, начин, който употребяват жителите на американския континент. Изведнъж Томек почувствува цялата тежест на отговорността върху младите си плещи. Постъпва ли правилно, като вика на помощ Черната светкавица? Той по никакъв начин не може да предвиди какво ще

излезе от всичко това. Тая неизвестност, както и необикновеното положение будеха в душата му тревога. Затова още повече се затъжи за баща си и Смуга. Баща му ръководеше всяка експедиция много обмислено, а Смуга притежаваше огромни познания за света и хората. Беше кръстосал всички континенти, беше опознал много интересни народи; дори най-необикновените положения не му правеха особено впечатление. В тоя тежък момент Смуга щеше да бъде най-добрият му съветник. И Томек започна да размишлява какво би направил тоя опитен пътешественик, ако се намираше в неговото положение. Спомни си всички наставления, които опитният приятел му беше давал.

„Само примитивният и морално слаб човек прибъгва веднага към сила — казваше Смуга. — Най-положителната черта на мъжа е разсъдливостта. Най-напред помисли и веднага ще намериш най-правилния изход във всяко положение.“

Постъпваше ли сега разумно? От дълго време вече не обръщаше внимание на околността. Затова се огледа наоколо.

На няколко километра на запад от тях се извишаваше паметната самотна планина. Като се съобрази с нейното положение, Томек заключи, че всеки момент ще прекречат границата и ще се озоват на мексиканска територия.

Гъсталакът от бодливи кактуси значително оредя. Навярно наблизко се намираха малки степни езерца, защото все повече се виждаха ята най-различни птици. Чудният губер синя трева, която стигаше до коленете на конете и блестеше със своя лазурно-стоманен цвят, беше изпъстрен с разкошни прерийни бодили. Тук пелинът достигаше човешки ръст, а стъблата му, твърди като дърво, бяха дебели като човешка ръка. Малки диви слънчогледи, които цъфтяха точно сега, и опунциите^[1] образуваха прекрасни горички.

Високо кудкудякане спря ездачите. Точно пред тях се разхвърча изплашено стадо прерийни кокошки. Това бяха великолепни птици на големина колкото тетрев, с красиви пера, напомнящи отчасти лещарка, а отчасти яребица. Тяхното месо беше известно като нещо много вкусно. Томек веднага посегна към пушката си, но Червения орел го спря с ръка и бързо извади от окаченото си за края на седлото вързопче не много голям лък и переста стрела. При все че Томек се нервираше от мудността на другаря си, Червения орел спокойно сложи стрелата

на тетивата и без да бърза, опъна лъка. Оказа се, че индианецът знае отлично обичаите на дивите прерийни кокошки. Всякакво бързане беше наистина излишно. Тежките птици не се втурваха да летят цялото ято заедно като нашите яребици, а излитаха една след друга. Червения орел чакаше с лъка, готов да стреля. И когато наблизко се издигна една голяма птица, той светкавично опъна тетивата. Перестата стрела изсвири във въздуха. Кокошката размаха криле и падна в тревата. Индианецът скочи от коня си, изтича до птицата и като видя, че е убита, закачи я на седлото на товарния кон.

— Няма смисъл да се хабят куршумите за тия тромави птици, а освен това изстрелът се чува далече в степта — обясни той, като се качваше на мустанга си.

Отново потеглиха галоп на юг. Индианецът поглеждаше все по-често небето и пришпорваше конете да вървят по-бързо. Конете и ездачите бяха вече уморени от целодневното пътуване през горещия ден, но Червения орел не даваше сигнали за почивка. Скалистата верига, към която отиваха, се виждаше все по-близо и по-близо. Надвечер стигнаха подножието ѝ. Навлязоха в обширен каньон — лъхна ги оживителен хлад. Копитата на конете удряха глухо о скалистата почва.

Червения орел с голяма увереност водеше по разклоненията на каньона, докато се озоваха в подножието на висок връх, който се извисяваше над цялата верига. Метлообразни юки растяха тук-там по малките площи земя между скалите. Индианецът реши да оставят тук мустангите. Разпрегнаха бързо конете, привързаха ги за дръвчета, взеха оръжието си, най-необходимите лагерни вещи и убитата прерийна кокошка и се запътиха нагоре.

Вървяха по една скалиста пътека, която водеше към върха. На места тя се превръщаше в изсечени в скалата стъпала, поради което качването по стръмната стена не беше много уморително. След повече от час бързо катерене, момчетата стигнаха върха. Томек се огледа наоколо.

Висок, полукръгъл скален зъбер ограждаше върха от север и изток, като образуваше висяща над пропаст тераса. На юг и запад веригата се снишаваше и откриваше великолепна гледка. В далечината, чак до линията на хоризонта, нарязана от очертанията на друга планинска верига, се простираше кактусово-мескитова пустиня.

Слънцето залязваше в златен блясък и пурпур както на море. Вечерният мрак бавно забулваше степта с лека синкава мъгла.

Докато Томек се възхищаваше от живописната гледка, Червения орел измъкваше измежду скалите, които закриваха върха на планината, снопове равно нарязани клони и сухи съчки, приготвени там, и ги нареждаше на три еднакво отдалечени една от друга купчинки. След като свърши тая работа, той изчезна зад скалите.

Измина доста време. Томек потърси другаря си. Намери го в една скална ниша при малък, едва тлеещ огън. Червения орел привършваше скубането на хванатата кокошка. После изкорми сръчно птицата, нарязва я на парчета, две от тях забодде на дълги дървени шишове и започна да пече месото на жаравата на огъня.

— Нека и Малкия вожд направи същото, ще имаме вкусна вечеря — каза той на Томек.

Томек не чака да го подканят втори път. Бързо набодде парчета от кокошката на дървени шишове и като индианеца ги държи над жарта, докато се свият и станат твърди и черни като трески. Опечената по такъв начин прерийна кокошка не беше много вкусна, но въпреки това момчетата я изядоха с голям апетит. Доядоха си с храна, донесена от ранчото, като пиеха вода от манерка. По едно време Червения орел погледна към небето и каза:

— Още е рано да се дават сигнали. Нека моят бял брат си почине малко, нека си легне да поспи, а в това време аз ще бодърствувам. Когато дойде време, ще те събудя.

— А Червения орел не е ли уморен? Можем да почиваме на смени — предложи Томек.

— Малкия вожд не знае кога е времето за даване на сигнали. Аз ще бодърствувам, а нека сега моят брат си почине — отговори индианецът.

— Добре тогава, с удоволствие ще си дремна — съгласи се Томек.

Той се върна на скалната площадка, където беше оставил одеялата, пригответи си удобно леговище под самия полукръгъл зъбер и легна да спи. След малко Червения орел се показа иззад скалите. Той седна на земята близо до Томек и се облегна на голяма скала. Пурпурните отблясъци на залязващото слънце се стопиха в линията на хоризонта. На тъмното небе започнаха да се показват звезди. Томек

притвори очи, но не можеше да заспи. Мисълта за неизвестната участ на нещастната Сали пропъждаше съня от очите му. Къде ли е сега и какво ли прави? Томек беше сигурен, че чака помощ от него. Като мислеше за това, той изгаряше от нетърпение. После започна да си мисли дали Черната светкавица ще се отзове на неговото повикване и ако се яви, дали ще иска да участва в търсенето. Та нали всички твърдят, че червенокожият вожд организира въстание срещу белите? Само тоя факт е вече достатъчно доказателство за неговата омраза към колонистите. Тогава може ли да се разчита на него?

Като размишляваше така, без да иска, той погледна с премежени очи Червения орел и забрави за умората си. Томек продължаваше да се преструва, че е заспал дълбоко, и непрекъснато поглеждаше към другаря си. След малко той вече напълно се убеди, че индианецът през цялото време не го изпуска из очи. С каква цел правеше той всичко това?

Томек уж през сън се обърна на лявата си страна. Така той имаше по-голяма свобода да наблюдава Червения орел.

Младият навай продължаваше да седи неподвижно, опрял ръце върху коленете на кръстосаните си крака, и не откъсваше поглед от потъналия в дълбок сън другар.

По едно време той се наведе над Томек, вслуша се в дишането му. Като се убеди, че бялото момче отдавна вече спи, Червения орел стана. Силуетът на навая ясно се открие на фона на небето. Като стъпваше безшумно, той се отправи към трите приготвени от преди купчини сухи дърва.

Бързо прехвърли част от двете странични купчини дърва върху средната, след което запали с кремък сухите пръчки. Стълб светъл пламък се извиси нагоре.

Червения орел погледна неспокойно към скалната стена, в чието подножие почиваше Томек, потънал в дълбок сън. Притворените му клепачи трептяха от блясъка на огъня.

Наваят се усмихна доволен. И тъй, все пак успя да не издаде на белия си приятел начина, по който се дават сигнали за помощ. Сега беше съвсем сигурен, се вождът Дългите очи ще го похвали, защото, както той твърди, само умрелите не издават тайни.

Известно време Червения орел стоя неподвижен. В ума си той повтаряше условното значение на отделните сигнали: „Един облак дим

през деня или един огън през нощта означават: «Внимание! Ще дадем сигнал!» Три облака дим, пуснати един след друг през деня, или три огъня, запалени едновременно през нощта, означават зов за помощ поради някаква опасност.“

Огънят гореше вече няколко минути. Първият сигнал беше даден. После индианецът извади от огъня горящи главни и ги хвърли на другите две купчини. Пламнаха три огъня с червеножълт пламък. Червения орел бе изпълнил задачата си. Той се върна на мястото си при скалния блок. Погледна приятелски към Томек, който продължаваше да спи. Забеляза, че одеялото се беше смъкнало от него, а понеже нощта в планината беше доста студена, наведе се над бялото момче, зави го внимателно и седна на земята до него. Силните отблясъци на огньовете трепкаха по меднокафявото му лице, обърнато в унес към осеяното със звезди небе. Зад планинските върхове се показва светлият сърп на луната.

Огньовете започнаха бавно да гаснат.

По лицето на Томек се плъзна тъжна усмивка. Значи, Червения орел му няма доверие, щом скри от него начина, по който се дават сигнали. Но веднага го оправда, тъй като това недоверие на индианците беше породено от огромните несправедливости на белите спрямо тях. Смесени чувства изпълваха Томек с тревога.

Може ли да очаква от Черната светкавица помощ за Сали, чийто чичо го преследва като див звяр? Дълго още той не можеше да се освободи от тая мъчителна мисъл и заспа едва когато огньовете угаснаха.

Времето минаваше бавно... Томек се събуди под силното впечатление, че става нещо необикновено. Но привикнал към опасности, той не отвори веднага очи. Продължаваше да лежи неподвижно, сякаш още потънал в дълбок сън, но внимателно се слушваше. Наоколо цареше мъртва тишина.

Изведнъж някакви отблясъци от огън докоснаха притворените му клепачи. Нима Червения орел отново даваше сигнали? Томек отвори съвсем леко едното си око.

Беше още нощ. На няколко крачки от него гореше огън. Около огъня седяха в полукръг петнайсетина индианци. Те гледаха мълчаливо към Томек, сякаш чакаха да се събуди. Томек бързо отметна

одеялото, стана, приближи се до индианците и започна да ги разглежда. В средата на полукръга седеше Черната светкавица.

Колко различно изглеждаше той сега! Само суровото, сериозно изражение на лицето му и гордият поглед му напомняха някогашния пленник на шерифа Алан. Главата му беше украсена с голям кичур орлови пера, който стигаше чак до земята във вид на две дълги опашки. На врата си имаше огърлица от нокти и зъби на диви животни, както и торбичка с билки. Голият му гръб и гърди бяха покрити с меко обработена бизонова кожа, праметната през лявото рамо. Дрехите се допълваха от гамаши, украсени с ресни, широк пояс, който опасваше бедрата, и мокасини. От пояса се показваха томахава и дръжка на нож. Върху кръстосаните му крака лежеше модерна карабина.

Другите индианци бяха облечени като вожда си, но никой от тях не носеше такава великолепа украса от пера. Освен пушки, ножове и томахавки някои имаха и дълги копия и щитове, направени от животински кожи. Техните лица и тела бяха нашарени на червени ивици. Само върху лицето на вожда от очите до врата имаше черни, полегати ленти. Това беше знакът на смъртта, на която Черната светкавица беше обрекъл всички бели нашественици.

Индианците със скръстени на гърдите ръце мълчаливо разглеждаха момчето. Томек смело гледаше тия диви синове на американската пустиня. Значи, тия страшни бойци се отзоваха на неговия повик! Наистина ли ще му помогнат, щом той принадлежи на омразната за тях бяла раса? Лицата на индианците не изразяваха никакви чувства. Приличаха на изваяните от камък статуи на някогашните войнствени жители на Америка.

Томек разбра, че го чака тежко изпитание. Как трябва да говори, за да получи помощ от тях? Още веднъж той измери с поглед суровите лица. Накрая спря погледа си на Черната светкавица. Томек инстинктивно чувствуваше, че не бива да започва пръв разговора. Затова стоеше мълчаливо и гледаше страшния вожд.

След доста време Черната светкавица покани Томек с ръка. Момчето се приближи до огъня и седна между мълчаливите индианци. След няколко минути Черната светкавица свали бавно от врата си торбичката с билките. Оттам извади лула, натъпка я с тютюн и я запали с едно въгленче от огъня. Без да бърза, той пущаше дима към

небето, земята и четирите посоки на света. Лулата се предаваше от ръка на ръка. Индианците с най-голяма сериозност извършваха церемонията с пушенето лулата на мира и дружбата. Когато лулата стигна до Томек, той я взе уверено и изпусна шест пъти дим, както направиха всички преди него, а после я предаде на съседа си. Накрая лулата се върна отново в ръцете на Черната светкавица. Вождът прибра лулата в торбичката, сложи я на врата си и едва тогава продума:

— Нашият млад брат запали на Планината на знаците три огъня. Той знае, че тоя сигнал значи повик за помощ при опасност. Черната светкавица се отзова на тоя повик. Какво желае моят брат?

— Благодаря ти, вожде, че удържа думата си — отговори сериозно Томек. — Осмелих се да помоля Червения орел да ме доведе на Планината на знаците и да даде необходимите сигнали, защото вождът Дългите очи ми каза, че мога да направя това винаги, когато ми потрябва помощ от приятели.

— Вождът Дългите очи е изпълнил заповедта на Черната светкавица — намеси се индианецът. — Нека моят брат каже какво иска от мене.

— Вожде, искам да те помоля да ми помогнеш да намерим и освободим моята малка приятелка, която ти нарече Бялата роза.

— Хоуг! Защо моят брат говори за освобождение на Бялата роза? Нима я заплашва нещо от страна на шерифа? — учуди се Черната светкавица.

Като гледаше индианеца в очите, Томек обясни:

— Неизвестни индианци нападнали ранчото на шерифа Алан, отвлекли Бялата роза и откраднали петнайсетина от най-хубавите коне, между тях и кобилата Нил'ши, с която спечелих надбягването на десет мили през време на родеото.

— Хоуг! А кога стана всичко това?

— Преди осем дена.

— Преди осем вечери^[2] — повтори Черната светкавица, сякаш искаше да се увери дали добре е разбрал. — А защо белият брат ми съобщава за това едва сега?

— Защото в това време с моя приятел бяхме в резервата на апахите Мескалеро, на гости на Дългите очи. Майката на Бялата роза ни извести веднага за нападението. Върнахме се моментално в ранчото заедно с Червения орел. Заварихме шерифа тежко ранен и в

безсъзнание. На другия ден сутринта тръгнахме по следите на нападателите с група фермери и с капитан Мортън, който пристигна с един отряд войска, но скоро следите изчезнаха в каменистата почва. Затова вчера се върнахме след напразно търсене.

— А Червения орел взе ли участие в преследването? — попита Черната светкавица.

Томек не знаеше какво да отговори, когато Червения орел се обади:

— Червения орел не отиде, защото водачът на дългите ножове^[3] хвърляше върху вожда Черната светкавица вината за нападението. Моето участие не беше желано от белите.

— Хоуг! Значи, това проклето бяло куче каза, че аз съм отвлякъл Бялата роза! — смая се индианецът. — Няма да почина, докато неговият скалп не увисне на моя колан!

Страшната заплаха не уплаши в тоя момент Томек, напротив, дори го зарадва. Възмущението на Черната светкавица беше най-добрият довод, че той не е извършил гадното нападение.

— А защо Червения орел не ми съобщи веднага за отвличането на младата скуав? — полита вождът с укор.

Младият навай отговори тихо:

— Дългите ножове и фермерите отидоха да търсят скривалището на Черната светкавица, защото обвиняваха него за нападението. Заедно с тях бяха и двамата наши бели приятели. Ако вождът Черната светкавица беше тръгнал да търси веднага бялата скуав, не беше изключено двата отряда да се срещнат. И тогава...

— Хоуг! Маниту не е лишил от благоразумие моя млад брат — намеси се Черната светкавица. — Загубихме обаче много време.

Искрици на надежда се запалиха в сърцето на Томек.

— Моля те, вожде, кажи, мога ли да разчитам на твоята помощ? — попита той с развълнуван глас.

Вождът насочи към Томек замислен поглед и каза:

— Преди белите да дойдат, цялата американска земя принадлежала на индианците. По необятните степи пасели безчислени стада бизони, горите били пълни с разни видове диви животни и птици. Червенокожите живеели така, както бащите на бащите им. Не знаели какво значи глад. Вървели след бизоните, занимавали се с лов, обработвали земята — всеки според волята си. За приятелите сърцата

им били винаги отворени, а за враговете — бойният топор. После дошли белите. Индианците не им попречили да заемат част от земята им, дори ги поканили в своите вигвами. Белите пушели с тях лулата на мира, поили ги с огнена вода, подписвали договори. Искали все повече земя. Купували я или я заграбвали със сила. Великият Бял баща от Вашингтон обещавал мир. Индианците отстъпвали все по̀ на запад. После белите построили железница^[4], която свързала Голямата вода на изток със западното крайбрежие. Белите безмилостно изстребили бизоните, за да ни изгладят и принудят на послушание. Давали много пари за скалповете на червенокожите бойци, на жените и децата им. Индианците били насила покорени и тогава Белия баща от Вашингтон им определил резервата в скалисти пустинни области. Моят бял брат беше вече в резервата на апахите Мескалеро и видя какъв тежък живот водят там. Черната светкавица не позволи да го затворят в резерват. Черната светкавица е обрекъл на смърт всички бели и живее така, както индианците са живеели, преди да дойдат белите. Черната светкавица ще умре с томаха в ръка, в борба с врага, за да може да живее в Страната на вечния лов така, както подобава на истинския боец. Черната светкавица носи на лицето си знака на смъртта, а в неговия вигвам висят многобройни скалпове на бели. Но моето сърце, както и сърцето на всеки индианец, е отворено за приятелите. Черната светкавица никога няма да наруши думата, дадена на приятел. Нашият бял брат е благороден боец. Направи услуга на червенокож, без да иска нещо в замяна на това. Съветът на старейшините на племето ни те прие в нашата среда. Ти си наш брат и твоето нещастие е и наше нещастие. Бялата роза трябва да бъде освободена, за да може заедно с тебе да се върне отвъд Голямата вода, в своята родина. Хоуг, казах!

— Хоуг! Хоуг! — като ехо повториха индианците.

— Времето е заличило следите на похитителите, затова нека нашият бял брат разкаже хода на събитията — отново заговори Черната светкавица. — Трябва да помислим върху създаденото положение.

Томек повтори подробно всичко, което знаеше за нападението, за безрезултатното преследване, като не забрави да каже и за съвещанието, направено с боцмана, госпожа Алан и шерифа. Едва довърши и Червения орел се обади:

— Вярно е, че аз не тръгнах е вас след похитителите, но два дни внимателно изучавах оставените следи. Бялата скуав греши, голямото куче на Бялата роза не е убито. Червения орел видя следите му, които се преплитат със следите на бегълците.

— А защо чак сега казваш това? — извика зарадван Томек. — Ако верният и умен Динго е жив, той рано или късно ще дотича при нас да иска помощ за Сали.

— Добрата вест е винаги желана — отвърна философски младият навай.

[1] Опунция — кактус с плоски разклонени бодливи израстъци; има жълти, червени или бели цветове, а плодовете му, които се ядат, приличат на смокини. Расте в Мексико, Перу и Чили. ↑

[2] Индианците пресмятат времето по медния начин: дните — с броя на вечерите или изминалите нощи; месеците — с луните, а годините — с броя на зимите. ↑

[3] Дълги ножове — индианците наричали така кавалеристите от армията на САЩ поради сабите, които носели. ↑

[4] През 1869 г. била построена първата трансконтинентална железопътна линия, която свързала източното крайбрежие на Атлантическия океан със западното на Тихия океан. ↑

XIV

ЗАТЪНТЕНИЯТ КАНЪОН

След разказа на Томек Черната светкавица се замисли и след дълго мълчание каза:

— Шерифът предполага, че нападението са извършили индианците пуеблоси. Това е напълно възможно. Наши разузнавачи са видели в подножието на планината Сиера Мадре малкото индианско племе зунни. Наистина това племе се занимава със земеделие и не съм чувал някога да е безпокоило съседите си, но вече от дълги месеци там не е валил дъжд и техните ниви може би не са родили нищо... Но ако са извършили нападението за грабеж, нямаше да вземат само петнайсетина коня и младата бяла скуав.

— Тия коне имат голяма стойност за всеки коневъд. Само за кобилата Нил'ши дон Педро предложи на шерифа след състезанието огромна сума — забеляза Томек.

— Хоуг! Мексиканецът дон Педро искаше да купи от шерифа кобилата Нил'ши ли? — учуди се Черната светкавица. — Нека нашият бял брат разкаже как стана това!

Когато Томек разказа за стълкновението с мексиканеца, индианецът каза:

— Пуеблото^[1] се намира на две вечери път от ранчото на дон Педро. Той е могъл да накара зуните да отвлекат Нил'ши и нейната собственица. Горделивият и отмъстителен мексиканец сигурно не е забравил за нанесената му от вас обида.

— И на мене такава мисъл ми се въртеше в главата — отвърна Томек. — Но в нападението са участвували само червенокожи.

— Ранчото на дон Педро гъмжи от индианци. Неговият баща е бил метис. Хоуг! Трябва да посетим тоя мексиканец. А сега ще отидем в нашия лагер, за да направим военно съвещание — реши Черната светкавица. — Трябва заедно да изработим план за действие.

— Много бих искал и моят приятел да дойде с нас — каза Томек, като си спомни, че в ранчото го чака боцманът и че е оставил писмо на

шерифа.

— За оня бял ли говори моят брат, който даде тогава огнена вода на стражата?

— Да, това е моят приятел и опекун, боцман Новицки — потвърди Томек.

— След военното съвещание Малкия вожд ще изпрати на приятеля си вест. Червения орел ще занесе говорещата хартия^[2] — отговори Черната светкавица. — А сега да вървим колкото се може по-бързо.

Изгасиха огъня, заличиха всички следи подир себе си и вождът даде заповед да напуснат върха.

Въпреки тъмнината на нощта червенокожите бързо слизаха надолу по стръмния склон. Томек с мъка ги догонваше, защото тясната пътека, която се виеше над самата пропаст, едва се виждаше. Той въздъхна с облекчение чак в дъното на дълбокия дол.

Намирането на конете, оставени в подножието на планината, не им отне много време.

В криволичещите долове и каньони индианците караха бавно, но когато се озоваха в необятната степ, пришпориха мустангите си.

На небето звездите бледнееха. Сивкавият здрач бавно се сменяше със светлината на деня. Не след дълго слънцето изплава иззад хоризонта. Едва сега Томек разбра в каква посока пътуваха. Планинската верига, над която се извисяваше Планината на знаците, остана зад тях. На юг се простираше необятна степна равнина. В далечината, обвита още със сутрешна мъгла, се очертаваше непознатата планинска верига.

В степта, по която сега пътуваха, сред бодливи кактуси и агави се люлееше от лекия полъх на вятъра ниска къдрава трева, която обикновено расте във високите равнини. От време на време минаваха край множество разпръснати, малки купчинки пръст. Както Томек скоро разбра, това бяха жилищата на американските кученца от семейството на мармотите. Умните, жълтокафяви, а отдолу кафявобели животинчета седяха на задните си крачета върху своите могилки като катерички. Те размахваха вдигнатите си нагоре опашчици и си „говореха“ с гласове, които напомняха кучешки лай. И затова първите трапери ги нарекли „степни кучета“.

Томек имаше голямо желание да разгледа по-внимателно животинчетата, но четириногите пазачи, които дебнеха върху купчинките, предупреждаваха с лай развеселените си другари за опасността и стадата степни кученца бързо изчезваха от повърхността на земята. След това само тук-таме се виждаха главички, които внимателно се оглеждаха наоколо, и само глухото лаене, което излизаше изпод земята, свидетелствуваше за шумното, пълно с живот поселище.

Томек трябваше да се задоволи с обясненията на Червения орел, който познаваше добре нравите на кучешките жители на американските степи. Степните кучета се хранели с къдрава трева и коренчета от растения. На безводните степни, сухи плата на Ново Мексико обилната роса им стигала, за да утолят жаждата си. Не трупали хранителни запаси за зимата; когато усетели, че тя идва, а това обикновено става към края на октомври, те се прибирали в дупките си, запушвали всички отвори, за да се предпазят от студа, и заспивали зимния си сън. Показвали се едва тогава, когато пролетното слънце ги събуди за безгрижен живот. Червения орел твърдеше, че понякога степните кученца отваряли дупките си още през зимата, което, според индианците било безпогрешен знак за бързо затопляне.

Като слушаше разказа на Червения орел как степните кученца живеят приятелски с малките зимни сови, които се загнездвали в напуканите кучешки дупки, както и за голямата дружба на кученцата със степните кротали^[3], Томек не забеляза кога бяха стигнали до полуизсъхналото корито на река. Индианците утолиха жаждата си, напоиха мустангите си и веднага преминаха на другия бряг. За Томек не остана незабелязано, че слабото течение на водата върви на изток.

Разпокъсаната планинска верига, която Томек беше забелязал по-рано, сега ясно се очертаваше върху фона на пламналото от слънчевия блясък небе. Цялата растителност в този планински пояс се състоеше от малки мескитови дръвчета, юки, агави и кактуси.

Бодливите кактуси в степта образуваха малки горички. Равнинният досега терен започна постепенно да се издига. Пейзажът на предпланината пленяваше с дивотата си. Червения орел обърна внимание на Томек за това. Та нали само преди петнайсетина години, когато той беше още дете, по тия места живееха червенокожите команчи. Тогава кървавите сияния над степта често известяваха на

белите поселници, че приближават войници, които не знаят милост. Наистина сега команчите се намираха вече в резервати на юг в Съединените щати, но окръжаващите Томек страшни на вид индианци му напомняха много за неотдавнашните още събития на мексиканската граница.

При все че разговаряше с Червения орел, Томек внимателно разглеждаше местността. Преследваше го непрестанно мисълта къде ли сигналите от Планината на знаците са заварили Черната светкавица, щом като той така бързо беше се явил с бойците си.

В това време червенокожите умерено караха мустангите си и се спираха да починат. Най-сетне към пладне те навлязоха в камениста клисура. Томек загуби ориентация. Извитите, дълбоки и лишени от растителност каньони толкова много си приличаха, та на Томек му се стори, че кой знае за кой път вече минава през тая планинска клисура. А може би индианците нарочно правеха тия зигзаги из планината!...

Късно следобед, когато навлязоха отново в някакъв много тесен каньон, Черната светкавица спря коня си и скочи на земята. Останалите индианци също Слязоха от мустангите си.

— По-нататък ще вървим пеш — заяви Черната светкавица, като се обърна към Томек. — За конете моят брат няма какво да се грижи. Бойците ще се заемат с тях.

Двама индианци взеха багажа на Томек; момчето се досети, че сега навярно ги чака тежък път. Черната светкавица тръгна пръв в тясното гърло на каньона.

След известно време влязоха в друг каньон, чиито каменни стени се разширяваха нагоре като фуния. Изненадан, Томек видя стръмна стена, която затваряше пътя по-нататък. Още около двеста метра оставаха до края на слепия каньон, когато Черната светкавица се вмъкна в една тясна пролука на склона. Томек безстрашно вървеше след него.

Цепнатината ту се стесняваше, ту се разширяваше, като водеше незабелязано нагоре.

След половинчасово тежко ходене стигнаха една пътечка, широка два-сет-трийсет сантиметра. Тя се виеше по скалист перваз вътре в „комина“.

За да си починат малко, спряха на една малка, увиснала над пропаст площадка. Индианците приклекнаха и извадиха от торбите си

дълги парчета сушено месо. Ядоха мълчаливо. Всички бяха много уморени и изгладнели след мъчителното целодневно яздене и катерене по планинските вериги.

Местността беше съвсем дива. Каменната бездна под краката им беше обградена от грамадни зъбери, които напомняха укрепени замъци и черкви. Лъчите на залязващото слънце едва докосваха големите планински върхове, без да могат да проникнат в мрачната глъбина на каньона. Над върховете се виеха няколко черни лешояда, които вероятно търсеха храна. Нима това показваше, че наблизо има някакво поселище?

Томек беше почти сигурен, че се намират близо до скривалището на Черната светкавица. Замислен, той плъзгаше поглед по голите върхове на скалите.

„Значи, тук някъде е намерила убежище нелегалната група на бунтарския индиански вожд! — размишляваше Томек. — Нищо чудно, че капитан Мортън не е успял да попадне на дирите им; според него Черната светкавица сигурно се намира около планината Сиера Мадре.“

Томек се усмихна леко, като гледаше заобикалящите го индианци. Тия страшни и смели, но същевременно и наивни индианци си мислят, че като криволичат из тия диви и труднопроходими ями, няма да му дадат възможност да запомни пътя до тяхното скривалище? За Томек това не беше нещо ново. Още от ранна възраст той се интересуваше от география и внимателно следеше всички интересни събития по света. Напоследък се интересуваше от Средна Америка^[4], поради започнатия през 1903 година строеж на Панамския канал^[5], който трябваше да съкрати пътя от Атлантическия до Тихия океан, от източното крайбрежие на Америка до западното, както и пътя от Европа до островите на Океания и Австралия. Точните познания по топография на страните от Средна Америка сега го улесняваха да определи положението на планинската верига, където се криеше вождът на индианците.

Ранчото на шерифа Алан се намираше близо до границата, на няколко километра на изток от северния край на планинската верига Сиера Мадре, която се спускаше на юг по продължението на западното крайбрежие на Мексико. Източната граница на Мексиканското плато, където се спряха, беше Рио Гранде дел Норте. Някъде към средата на пътя между северния край на планината Сиера Мадре и реката Гранде

се намираха едно до друго две езера: Гуцман, с вливащата се в него Рио де Касае, и езерото Санта Мария, в което се вливаше река със същото наименование. Според пресмятанията на Томек сега те бяха в планинската верига, която се намира в ъгъла между Рио де Касае и Санта Мария. По права линия на юг, зад реката Конхос, приток на Рио Гранде, се простира безлюдната песъчлива депресия^[6], наречена пустиня Болсон де Мапими, където испанците още през 1598 година открили залежи от злато и сребро и още тогава започнали тяхната експлоатация.

След като откри тия подробности, Томек се почувствува много по-бодър. Но той разбираше много добре, че в естествения лабиринт от каньони и клисури човек сам трудно би намерил пътя към опасната, изсечена в скалите пътека.

Индианците не бързаха да вървят по-нататък. Почиваха си, като пушеха къси глинени лулички. Едва след залез слънце Черната светкавица даде знак да тръгнат. Движението по планинските места при бледата светлина на първите звезди беше доста тежко. Томек следваше непосредствено вожда, който вървеше бързо, и не се грижеше за невъзможното при тия условия запомняне на посоката.

След почти двучасов мъчителен ход стигнаха до един планински перваз, който се спущаше отвесно надолу. В дъното на дълбок и широк каньон се намираше лагерът на Черната светкавица. Сега всичко наоколо беше осветено от блясъка на огньовете. Кожите, които покриваха палатките от дъжда и слънцето, бяха станали почти прозрачни и във вечерния мрак приличаха на цветни лампиони, осветени от огъня, който гореше вътре в тях. Същевременно по това човек можеше лесно да се ориентира за размерите и разположението на бивака. Типите образуваха голям три или четириреден кръг. В средата на бивака се намираше палатка, по-голяма от останалите, за съвета на племето, която, както Томек после разбра, служеше и за жилище на Черната светкавица.

Към бивака в дъното на каньона слязоха по една тясна пътечка, изсечена в скалната стена. По нея можеше да се върви само единично, което в случай на неизбежна отбрана срещу нападателя създаваше благоприятни условия за обитателите на каньона. Още щом пристигнаха в бивака, Черната светкавица заведе Томек в типито, което се намираше в средата.

Томек влезе в типито за съвещания. Черната светкавица му посочи удобно място за сядане върху мечешките кожи, постлани на земята. Момчето седна близо до огъня, който гореше в средата на палатката, и се огледа наоколо. Побледня при вида на няколко кичура дълги руси коси, които се намираха сред скалповете, закачени на триножник. Женските скалпове бяха неприятно доказателство, че бойците на Черната светкавица нападат селища с бели поселници. Разнообразното оръжие, окачено в един от ъглите на типито, беше навярно пак военен трофей.

Размишленията на Томек бяха прекъснати от остри звуци на свирки. Вероятно това бяха сигнали, с които старейшините на племето се призоваваха на съвещание, защото почти веднага в палатката започнаха да пристигат полуголи индианци, украсени с орлови пера и огърлици от зъби на диви животни.

Томек с потъмнели от впечатления очи разглеждаше бакъренокожите индианци. В типито за съвещанията влизаха все млади или на средна възраст мъже. Единственият старец беше шаманът, тоест магьосникът, чиято глава беше украсена с орлови пера и рога от бизон. Повечето от бойците, които идваха за съвещанието, носеха тояги и костени свирки — отличия на малките вождове. Лицата и телата на индианците бяха боядисани със светлочервена боя.

Разликата между бойците на Черната светкавица и индианците, затворени в резерватите, се хвърляше веднага в очи. Докато тия в резерватите водеха жалко съществуване, което се виждаше преди всичко от техния външен вид, това бунтарско племе беше запазило всички черти на някогашните бойци, които караха белите да треперят от ужас. По техните лица и в тяхното държание нямаше ни следа от пагубното влияние на унижителното робство.

Томек разглеждаше сериозен пълните с достойнство диви лица на бойците, които дори с най-малко движение или жест не издаваха учудването си при вида на бялото момче в палатката на съвещанията. Индианците седяха на земята около разпаления огън; Томек броеше влизащите. Когато в палатката влезе единадесетият индианец, Черната светкавица зае място от дясната страна на белия гост.

С движение, пълно с достойнство, вождът свали от триножника торбичката с лекове и лулата. Напълни лулата с тютюн, сложи едно въгленче от огъня, извърши церемониала с пушенето и я подаде на

Томек. Той, след като издуха дима, както изискват предписанията, предаде лулата на съседа си. След доста време лулата отново се върна в ръцете на Черната светкавица. Томек гореше от нетърпение в мълчаливо очакване на по-нататъшното развитие на събитията. Черната светкавица прибра лулата в торбичката с лековете и я закачи отново на триножника. И едва сега той заговори:

— Моите братя сигурно са учудени, че между нас се намира бял и че неговият скалп не украсява моето типично.

— Нашият закон гласи: „Всяко бяло куче, което дойде в нашия каньон, трябва да умре на стълба на мъченията“ — с натиск и твърдо каза един млад индианец, който държеше в ръка костена тояга.

— Пламтящия лъч правилно каза — съгласи се Черната светкавица. — Но това е моят брат Нах'тах ни уез'зи, на когото съм се закълел във вечна дружба. Защото благодарение на него гадната постъпка на предателя Многогото гриви беше осуетена.

— Хоуг! Под бялата кожа на Нах'тах ни уез'зи се крие червено сърце, приятелски настроено към червенокожите бойци — взе думата шаманът, наричан Покорителя на гризли. — Индианецът плаща за приятелство с приятелство, за смърт — със смърт! Така гласи нашето вечно право, Хоуг!

— Нах'тах ни уез'зи пуши лулата на мира със старейшините на племената апахи и наваи — обясни Черната светкавица. — Моят млад брат ми направи голяма услуга, за което получи правото да носи пет орлови пера. Той е стъпил на военна пътека; моли помощ от Черната светкавица срещу своите неприятели. Враговете на приятелите са и наши врагове. Черната светкавица доведе Нах'тах ни уез'зи, за да откопае заедно с нас военния топор и за да участва в съвещанието.

— Хоуг! Зъл дух е забулил очите на Черната светкавица — извика Пламтящия лъч. — Моят брат не трябваше да води тук бял.

— Съветът на старейшините на нашето племе призна на Нах'тах ни уез'зи правото да носи пет пера, а Пламтящия лъч е получил само четири — отвърна спокойно Черната светкавица. — Нека моите братя решат да откопаем ли военния топор, за да удържим думата си, дадена на нашия бял брат.

Шаманът Покорителя на гризли извади от колана си своята томахава. С късо, но силно движение той я хвърли към централния стълб, който придържаше покрива на палатката. Острието глухо се вби

в дървото. След него и другите индианци един след друг хвърляха своите топори. Само Пламтящия лъч седеше неподвижно, загледан в буйния огън.

— Нима Пламтящия лъч иска да остане във вигвамите, когато неговите братя поемат военната пътека? — попита Черната светкавица.

Малкия вожд погледна Черната светкавица право в очите. Бавно извади томаховката си и я хвърли с такъв размах, че почти половината ѝ острие се заби в сухото дърво.

Сега Черната светкавица запрати своята тежка томаховка и погледна многозначително Томек, който се смути страшно, защото нямаше топор и не можеше да го хвърля в определеното място така, както индианците. Но умното и хладнокръвно при всяко положение момче си опомни веднага, че боцманът го беше научил да хвърля нож. Нима ножът сега не можеше да замести топора?

Без да разсъждава, той извади от ножницата тежкия си ловджийски нож. Лъскавата стомана преряза въздуха; острието на ножа се заби в стълба точно до топора на Пламтящия лъч.

— Хоуг! Хоуг! Хоуг! — извикаха индианците.

— Племената на апахите и наваите изровиха военния топор срещу всички врагове на нашия млад брат — заяви със силен глас Черната светкавица. — Скалповете на предателските кучета, които отвякоха Бялата роза, приятелката на нашия бял брат, ще красят нашите вигвами.

— Хоуг! Хоуг! — извикаха индианците.

По закона на червенокожите от момента на изравянето на военния топор главният вожд има неограничена власт, а всички членове на племето са задължени под заплахата на смъртно наказание да изпълняват всичките му заповеди. Черната светкавица се обърна най-напред към Пламтящия лъч:

— Малкия вожд ще отиде още сега с няколко бойци на Планината на знаците и ще извести на нашите съюзници, че сме поели военната пътека. Пламтящия лъч ще поиска също да ни бъдат дадени колкото е възможно по-бързо необходимия брой мустанги.

Пламтящия лъч стана, приближи се до стълба, който крепеше типито, извади своята томаховка и без да каже нито дума, хвърли към Черната светкавица поглед, пълен с укор, и напусна мълчаливо палатката, за да изпълни заповедта.

Черната светкавица се замисли: ето, той отпрати от типито за съвещания младия малък вожд, виждайки неговата неблагосклонност към белия, на когото дължеше само благодарност. Но в дълбочината на сърцето си той признаваше пълно право на Пламтящия лъч. Нима беше задължен да оказва помощ на представител на расата, която бе отнела на индианците тяхната земя и свобода? Нали с цялото племе беше се заклел да наказва със смърт всички бели нашественици. През ума на Черната светкавица мина цяла верига от несправедливости и предателства, извършени от белите към индианците. Белите бяха тези, които безмилостно изстребваха туземците, избутваха ги в най-безплодните терени, нарушаваха всякакъв вид договори и обещания. Пламтящия лъч имаше право; Черната светкавица зовеше към безкомпромисен бунт срещу поробителите, а сега сам направи първото нарушение на закона, който беше наложил на индианците.

Под влияние на тия мисли ръката на вожда машинално се намери върху студената дръжка на ножа му. Нима трябваше да стане предател на собственото си племе, което беше му поверило своята съдба? Той хвърли към бялото момче пронизателен, студен поглед.

Томек разбра какво става в душата на вожда. Въпреки това доверчиво погледна Черната светкавица в очите, макар да знаеше, че тъкмо сега се решава неговата по-нататъшна съдба. Многозначителното движение на ръката на индианеца — докосването на дръжката на ножа, с който беше одрал не един скалп от главата на белия враг, не остана незабелязано от Томек.

Черната светкавица продължително гледа в сериозните, доверчиви очи на бялото момче. Не беше ли то, което му подаде ръка за помощ, когато другите искаха да го погубят? Нима бялото момче се поколеба да измени на своята раса, за да му улесни бягството? А не достъпи ли то благородно спрямо Червения орел? Този млад бял човек не беше приятел само на бунтовническия вожд; той беше истински приятел и на всички индианци, на всички справедливи хора. А нима сред червенокожите не се срещаха изменници? Черната светкавица си спомни за предателя Многого гриви, който се представяше за техен приятел, и за омразната индианска полиция. Благородният и мъжествен вожд разбра, че не бива по цвета на кожата хората да се делят на добри и лоши. Сред хората от всички раси се срещат и добри, и лоши.

За смесените чувства в сърцето на Черната светкавица разбра не само Томек. Старият шаман също не свалеше очи от лицето на вожда на племето, а останалите индианци мълчаха многозначително.

Смелите думи на Пламтящия Лъч говореха съвсем ясно на всички за противоречието в постъпката на Черната светкавица.

Изведнъж страшното досега лице на вожда доби по-меко изражение. Той погледна Томек приятелски. В същото време се обади и старият шаман, който сякаш говореше на себе си:

— Пламтящия лъч е честен и храбър боец. С време ще заеме достойно място сред членовете на своето племе, но засега е още много млад, за да разбере значението на истинското приятелство. От моята ръка са загинали не малко бели, но помня и такива бели, които се бореха заедно с нас срещу хората на своята раса.

— Хоуг! Откривам военното съвещание. Нашият бял брат сега ще ни разкаже най-подробно за хода на събитията, за да съставим заедно план за действие — каза високо вождът Черната светкавица.

Отначало Томек започна да разказва с малко разтреперан глас, но постепенно нервите му се отпуснаха. Несъмнено за това помогна и държането на индианците, които започнаха да се оживяват, като слушаха внимателно разказа. Бойците караха Томек да им доизясни някои подробности и проявяваха голям интерес.

Когато момчето свърши, започна дълго разискване. Накрая се реши да изпратят разузнавачи към ранчото на дон Педро. Мнозинството бяха на мнение, че нещастната Сали е отвлечена от негови хора или от наговорени от него индианци. Разузнавачите трябваше в срок от три дни да съберат сведенията, а в това време останалите индианци щяха да се приготвят за път.

[1] Пуебло — селище, в което живеят пуеблоси. — Б.пр. ↑

[2] Говореща хартия — писмо. ↑

[3] Кротал — гърмяща змия. ↑

[4] Към Средна Америка спадат Мексико, средноамериканските републики (Гватемала, Салвадор, Хондурас, Никарагуа, Костарика, Панама), английската колония Хондурас, както и островите Големите и Малки Антили или Западна Индия. ↑

[5] Панамският канал е построен през 1903–1914 г. от Съединените щати върху широк пояс, купен от Панамската република.

Дълъг е 81 км, широк 91 м и дълбок 14 м; минава през голямо езеро, което се намира на пътя му. Той е 27 м над равнището на двата океана, затова параходите го минават с помощта на шлюзи. Пътуването по канала трае 7–12 часа. ↑

[6] Депресия се нарича пространство, по-ниско от морското равнище. ↑

XV

ЗЛОПОЛУЧНАТА ЕКСПЕДИЦИЯ НА БОЦМАНА

Бяха се изминали вече два дена, откак Томек бе напуснал ранчото на шерифа Алан, за да се отправи на тайнствената експедиция. Боцманът се влачеше по къщата като мрачна сянка. Тревожеше се за Сали и Томек. За собствената си безопасност никога не се грижеше особено, но когато се касаеше за младия му приятел, въпросът беше съвсем друг. А Томек като че ли потъна в дън земя. Боцманът не знаеше вече какво да мисли. Няколко пъти намекна на шерифа Алан дали няма да е добре за безопасността на момчето да надникнат в писмото, което беше оставило, но винаги получаваше все същия отговор:

— Ако Томек не се върне след седем дни, тогава ще отворим писмото...

Боцманът се ядосваше, че шерифът е толкова флегматичен, тревожеше се за Томек, тревожеше се за Сали, а освен това не можеше да гледа със скръстени ръце нямата болка на отчаяната госпожа Алан.

Енергичната жена се грижеше за болния си девер, но от безграничната ѝ скръб можеше да се предположи, че е загубила желание за живот.

На третия ден, рано сутринта, боцманът изведнъж реши да направи сам малко разузнаване. Поиска веднага да му доведат мустанга. С пушка под мишница, той излезе пред къщата и в галоп се отправи към пасищата.

Не бяха се минали и четири часа, а старата лисица вече знаеше, че Томек и Червения орел са тръгнали към мексиканската граница. Без да губи време, той се отправи в същото направление.

Към пладне мина самотната планина, която се виждаше отдалече, без да разбере, че е прекрачил мексиканската граница. Мустангът, обременен от огромния ездач, преплиташе крака от умора.

Боцманът огладня. Спря коня си в едва забележимата сянка на кактусите. Скочи от седлото, разпрегна коня и го завърза за повода. След това провери дали наблизко няма степни кротали, седна на земята, изяде набързо втората закуска, приготвена от предвидливата госпожа Алан, глътна няколко глътки ямайка и започна да си мисли какво ли би направил бащата на Томек в подобно положение. Скоро дойде до заключението, че няма никакъв смисъл момчето да се търси из степта. Започна да го гризе съвестта, че му е разрешил такава тайнствена експедиция.

„Ха, няма що! Забърках се в страшна каша — промърмори той. — Трябваше веднага да тръгна по следите му, а сега гони вятъра в полето! Но какво ще стане, ако проклетите индианци, които отвлякоха Сали, хванат и Томек?“

Потрепера само при мисълта за такова нещо.

„За всяка грижа лекът е в алкохола“ — си каза той и още веднъж извади шишето с ямайката.

Гаврътна си порядъчно. Почувствува се малко по-бодър. Положението беше наистина ужасно, но малко ли пъти бяха изпадали в такива затруднения? И тогава кой друг, ако не Томек изобилствуваше с прекрасни помисли? Та нали тъкмо неговата съобразителност обикновено ги избавяше от тежките затруднения?

„Момче на място! — разнежи се боцманът. — Екстра другар. Дори и тук, в Америка, прати за зелен хайвер богаташа дон Педро. Ха, и колко бързо това момче може да се сприятели с най-различни хора!“

Боцманът започна да се изпълва с надежда. През време на експедицията в Австралия Томек бе преодолял недоверието на туземците в Африка и се сприятели с младия крал на Буганда; тук пък беше приет в племето на апахите и наваите. А щом е тръгнал с Червения орел, може би ще търси помощ именно от индианеца?

„Такъв смелчага не може да загине как да е — продължаваше да размишлява боцманът. — Ще почакам на сянка да премине тая адска жегата и ще се върна в ранчото. Ако Томак има някакъв план, от това непременно ще излезе нещо.“

Успокоен, боцманът задряма. Но скоро се събуди. Слънцето клонеше вече на запад. Осеяла бързо мустанга. След малко препускаше тръс обратно към самотната планина.

Беше изминал към триста метра, когато изведнъж мустангът му силно изпръхтя. Боцманът го перна лекичко с повода, но конят само напери уши и отново зацвили.

— Какво ти става? — измънка морякът.

Но докато забележи в държането на мустанга някакво предупреждение, зад кактусите и метлообразните юки наизскачаха червенокожи. Беше вече късно за отстъпление.

Индианците, чиито тела бяха боядисани на бели ленти, издадоха тих вик и се нахвърлиха върху самотния конник. Един от тях насочи опънатия лък към гърците на моряка. Боцманът инстинктивно дръпна повода. Конят се изправи на задните си крака и така спаси живота му. Защото перестата стрела изпищя във въздуха и се заби до края в гърдите на мустанга. Нещастното животно се опита да скочи още веднъж, но падна на земята. Боцманът скочи от седлото в последния момент. Спъна се, падна на едното си коляно, изпусна пушката. Жилести ръце го хванаха за раменете.

Индианците искаха да вземат в плен боцмана жив, но много скоро разбраха, че това не е толкова просто. Морякът бързо се изправи на крака. Само с едно движение той отблъсна от себе си нападателите. Индианците отново се нахвърлиха върху него, но той започна да нанася точни удари с юмруци. Изведнъж около него стана попросторно. Червенокожите, изумени и ядосани от успешния отпор, извадиха от коланите си ножове и томахавки. Един от тях извика нещо с гърлен глас и всички едновременно се хвърлиха върху моряка. Боцманът разбра, че това не са шеги. Измъкна от джоба си револвер. Успя само веднъж да натисне спусъка, като се прицели право в сърцето на индианеца, който стоеше най-близо, но внезапно получи тежък удар в главата. Олюля се, като през мъгла видя нападателите с вдигнати ножове и томахавки и изгуби съзнание.

— Хоуг! Вържете го бързо с ремъци — заповяда Пламтящия лъч.
— А нашият брат Крещящата сова сериозно ли е ранен?

Двама индианци се наведоха над простреляния.

— Проклетата бяла муцуна улучи нашия брат право в сърцето — заяви един от тях.

— Умри и ти, бяло псе! — извика друг и вдигна нож за смъртоносен удар.

— Стой! Нашият брат Крещящата сова заслужи да се отмъсти напълно за него. Тоя бял ще умре при стълба на мъченията — заповяда Пламтящия лъч. — Нека виковете на убиеца успокоят поне отчасти болката на вдовицата и децата на нашия брак.

— Юмрукът на тоя бял е твърд като камък — с уважение каза някой от индианците. — Хоуг, ще видим дали е толкова смел, колкото е силен.

— Запушете му устата и го привържете върху гърба на някой мустанг — поръча Пламтящия лъч. — Връщаме се веднага.

Червенокожите изкараха конете, скрити в гъсталака от кактуси. Пет души привързаха за един мустанг моряка, който още не беше дошъл в съзнание. Краката на пленника свързаха с дебел ремък, прекаран под корема на коня, а ръцете му — за краищата на седлото. Освен това метнаха аркан върху шията на боцмана, а другия му край един червенокож, който придържаше пленника, завърза за колана си. Като направиха всичко това, индианците се отправиха към скривалището си.

След доста време боцманът дойде на себе си. Видя меднокафявите индианци. Напразно се мъчеше да раздвижи ръцете си, краката му също бяха вързани.

„Ех, че история! Индианците са ме взели в плен! — си каза той и веднага изпадна в страшен бяс. — Ах, негодници, ще ви покажа аз къде зимуват раците...“

Стисна силно с коленете си хълбоците на коня, който изпъшка болезнено и приклезна. Индианецът дръпна аркана върху шията на пленника. Предателската примка силно се сви и боцманът разбра — беше безсилен.

Огромната сила на белия, която той показва през време на борбата, изуми индианците, Затова те още повече се радваха сега на победата си и на зрелището, което ги чакаше. Такъв силен мъж би трябвало да издържи дълги мъчения при стълба. И те започнаха да се отнасят с него по-меко, за да запазят силите му за решителния момент.

След няколкочасово пътуване без почивка индианците трябваше да сменят мустанга, който носеше тежкия боцман. При тая операция буйният моряк ги измъчи много. Ако ръцете му не бяха вързани, навярно нямаше да могат да го удържат, без да му нанесат смъртоносен удар с ножа или томахащата. За щастие тия признаци на

несъмнено мъжество будеха у индианците уважение дори към победения враг, затова те не жалеха труда си, за да откарат пленника жив в лагера.

Боцманът много се зачуди, когато при второто тръгване на път му завързаха очите. Започна отново мъчително пътуване.

Томек наблюдаваше нетърпеливо приготвленията на индианците за военната експедиция. Те чакаха всеки момент завръщането на Пламтящия лъч, който по нареждане на Черната светкавица трябваше да доведе нужния брой коне. Както вече Томек успя да забележи, червенокожите държаха в каньона едва десетпетнайсет мустанга. Тесният терен на скрития в диви кактуси каньон не беше удобен за отглеждане на добитък. Затова индианците се бяха снабдили преди всичко с рогат добитък, за да си осигурят прехраната. Според обясненията на Черната светкавица в случай на нужда коне им давали индианците от околните резервати. От това се виждаше, че влиянието на бунтовническия вожд стигаше далеч навътре в територията на Съединените щати. Но Томак беше достатъчно разумен и не разпитваше червенокожите си приятели за неща, които бяха тяхна тайна. Разбираше, че това би било дори много опасно.

Със съгласието на вожда Червения орел щеше да занесе на боцман Новицки писмо от Томек, а след това заедно с моряка трябваше да дойде на уреченото място, където целият отряд щеше да ги чака. Томек откъсна от бележника си един лист и с молив започна да пише на своите загрижени приятели:

„Скъпи боцмане! Когато получиш това писмо от приятеля ми Червения орел, помоли веднага шерифа да унищожи запечатания плик, който му оставих. Успокойте госпожа Алан. С помощта на едно лице, което и ти познаваш, тръгваме доста хора да търсим нещастната Сали. Да се надяваме, че тоя път ще успеем. Чакам те с приятелите си на мястото, където ще те доведе тоя, който ти връчи това писмо. *Моля, имайте му пълно доверие.* Останалото ще ти разкажа, като се видим.“ Оставаше само да се подпише, когато чу някаква страшна врява. Воят на червенокожите се смесваше с викове и плач на жени. Разтревожен, Томек искаше да изтича на плаца на лагера, когато изведнъж Червения

орел се втурна в палатката. Развълнуван, той се изправи пред своя бял приятел.

— Малкия вожд — извика той — говорещата хартия ли приготвя?

— Тъкмо свършвам... Какво се е случило?

— Тя не ще е вече нужна — загадъчно отвърна наваят. — Зъл дух обърка плановете ни. Нека моят бял брат да дойде веднага с мене!

Двамата бързо излязоха от палатката. В средата на лагера до типито за съвещания Томек видя тълпа мъже, жени и деца. Оттам именно идваха сърдитите викове и жалното ридание. Лошо предчувствие обзе Томек. Защо Червения орел каза, че вече няма да има нужда от писмото? Бързо се приближи до групата индианци, наобиколили няколко конника. Томек провря към тях. Едва хвърли поглед, и замръзна от ужас.

До Пламтящия лъч, който седеше на мустанга си, Томек видя боцмана Новицки, вързан и закрепен върху един кон. Пламна от гняв, като видя в ръцете на Пламтящия лъч края на аркана, който беше праметнат около врата на приятеля му. Какво значеше всичко това? Но преди да успее да направи нещо неразумно, вниманието му беше привлечено от групичка жени, наведени над трупа на индианец. Томек беше твърде досетлив, за да не разбере каква е работата. Но как Пламтящия лъч беше се натъкнал на боцмана? Нали морякът трябваше да чака вест в ранчото? Но ето че групата индианци направи път на някого. Черната светкавица застана пред конниците. Вождът очевидно позна боцмана, защото израз на изненада премина по лицето му, но то веднага придоби равнодушния си вид.

— Какви вести ни носи Пламтящия лъч? — попита той с гърлен глас.

— Това проклето бяло куче уби нашия брат Крещящата сова — отвърна Пламтящия лъч и посочи към боцмана.

Черната светкавица дори не погледна пленника.

— Нима е възможно един бял да се осмели да нападне осем мои бойци? — учуди се той. — А къде се случи това?

Пламтящия лъч се смути, защото не можеше да скрие от вожда, че след като даде сигналите, той без заповед беше се отправил към границата. Трябваше също да признае, че е устроил засада на самотния бял конник. Понеже Черната светкавица не желаше да издава мястото

на своето селище, беше забранил на жителите на каньона да излизат извън планинската верига. От време на време той вземаше със себе си по двайсетина бойци за малки експедиции, но когато някой биваше изпращан сам извън каньона, трябваше строго да се съобразява със заповедта на вожд. Но Пламтящия лъч, след като беше дал сигналите от Планината на знаците, самоволно беше се отдалечил към границата.

— След като изпълнихме поръчението, отправихме се на север — отвърна той без желание. — В степта видяхме самотен бял конник. Искахме да доведем пленника в лагера, за да го подложим на разпит. Затова устроихме засада. През време на борбата белият уби нашия брат Крещящата сова.

— Хоуг! Значи, убил го е в неравна борба, защото вие бяхте осем души срещу един — установи Черната светкавица.

Буйният Пламтящ лъч гневно сви вежди. Нима вождът искаше да брани тоя бял?

— Око за око, зъб за зъб — гласи нашият закон — рече мрачно Пламтящия лъч. — Този бял трябва да умре при стълба на мъченията.

— Моят млад брат има странна памет. Едни закони добре помни, а други — зле — отговори сериозно Черната светкавица. — Но въпреки това ние ще отмъстим за смъртта на нашия брат Крещящата сова. Той е оставил вдовица с четири деца. Съветът на старейшините ще реши какво да бъде наказанието на пленника. Нека Пламтящия лъч го настави в отделно типи под стража.

Индианците развързаха краката на боцмана. Свалиха го от коня и отпушиха устата му. Морякът си пое дълбоко дъх.

Няколко жени изтичаха към пленника. Те го ругаеха с кресливи гласове или го замерваха с шепи чакъл. След малко, блъскан от тях, той изчезна в типито. Като видя, че пред палатката поставиха въоръжена стража, Томек отиде при Черната светкавица.

— Вожде, искам да поговоря с тебе веднага по много бърза работа — каза той тихо.

— Нека моят брат дойде още сега в типито за съвещания със старейшините на племето. Там ще се произведе съд над пленника — отговори Черната светкавица.

Томек се намръщи, но инстинктът му го предупреждаваше да не предприема прибързани работи. Наистина Черната светкавица беше вожд на племето, но несъмнено той трябваше да зачита и мнението на

съвета на старейшините. Вождът сигурно беше познал боцмана и както можеше да се заключи от думите, които размени с Пламтящия лъч, не беше зле настроен срещу него. Но ще успее ли да го спаси? Както вече Томек можа да забележи, индианците от недостъпния каньон с необикновена суровост пазеха своите закони и стари обичаи.

Разтревоженото момче ставаше все по-неспокойно. Не разбираше защо боцманът, въпреки уговорката, се е отдалечил от ранчото и какво е търсил в степта. Тая неразумна постъпка можеше да осуети целия изкусно приготвен план за освобождаването на Сали. Защото какво би станало, ако индианците осъдят на смърт боцмана? Томек в никакъв случай не може да остави приятеля си в такъв трагичен момент.

„Хм, няма друг изход! Ако се стигне дотам, ще застана до боцмана и заедно ще умрем — помисли си той отчаян. — Но тогава колко страшна ще бъде участта на Сали. Горката госпожа Алан!“

Угнетен, той влезе в типито за съвещания, където имаше вече петнайсетина родови старейшини. Вождът му посочи място до себе си. Съденето на боцмана започна веднага. Пръв взе думата Черната светкавица:

— Предстои ни да съдим белия, който в борба с разузнавачите ни е убил нашия брат Креющата сова. Пламтящия лъч, като участник в тая борба, ще бъде обвинител. Нека моите братя го изслушат внимателно и издадат справедлива присъда съгласно обичая и закона на нашите бащи.

Пламтящия лъч изложи подробно ходи на събитията. Въпреки омразата му към всички бели сведенията му бяха съвсем верни. Всички индианци внимателно слушаха обвиненията на малкия вожд, а Томек с напрежение наблюдаваше лицата на съдиите; за щастие не съзря в тях омраза. Работата с боцмана не изглеждаше толкова трагична. Индианците го нападнали, а в самоотбрана той убил един от тях.

Томек с благодарност впи поглед в Черната светкавица, когато той отново взе думата и обясни на съвета на племето кой е взетият в плен. Напомни също, че боцманът и Томек са му помогнали да избяга, подчерта неговата смелост и сила, показани през време на родеото, когато повалил с един удар разбеснелия се бик. Отбеляза също, че

боцманът пръв е бил нападнат от разузнавачите и мъжествено се е борил срещу осем души.

Членовете на съвета единодушно признаха заслугата на пленника за помощта, която е оказал на вожда при бягството му от ранчото на шерифа Алан. Шаманът Покорителя на гризли забеляза, че по стар индиански обичай пленникът може да остане жив, ако поправи злото, сторено на семейството на убития.

Томек не разбра добре какво искаше да каже с това Покорителя на гризли, когато Черната светкавица накара да доведат пленника и вдовицата с децата в типито за съвещания.

Боцманът влезе в типито, съпроводен от четирима индианци. Той изглеждаше внушителен дори с вързаните си отзад ръце. Беше повисок от пазачите най-малко с половин глава. През дрипите на ризата му прозираха здрави, еластични мускули. Индианците гледаха разголените му гърди, където се виждаше татуировка, представляваща сирена, която в едната си ръка държи щит, а в другата издигнат нагоре меч^[1].

Боцманът гледаше смело лицата на червенокожите бойци и намигаше лекичко на Томек. Отново пръв се обади Черната светкавица:

— Белият е убил нашия брат Крещящата сова. Съветът на старейшините се изказа по тоя въпрос. Убиването на боец в открита борба е чест за всеки мъж. Съветът на старейшините знае благородните постъпки на белия, знае неговото мъжество и сила, знае също, че той смята индианците за законни владетели на американската земя. Затова именно моите братя не искат кърваво отмъщение за убиването в честна борба на нашия боец, но нашият брат Крещящата сова остави скуав и четири деца. Не можем да допуснем те да гладуват и живеят в нищета. Съветът на старейшините решава така: белият да вземе за жена опечалената вдовица, да се грижи за нея и за децата ѝ и тогава ще приемем белия в нашето племе, ще забравим, че от неговата ръка е загинал храбрият боец Крещящата сова. Казах!

Като чу тая странна присъда, Томек с тревога погледна приятеля си. По разбиранията на боцмана „жената за моряка е това, което е котвата за парахода“, защото, както котвата държи парахода на едно място, така и жената отнема на моряка възможността да скита

свободно по света. А боцманът умираше за големи приключения и се чувствуваше най-щастлив по време на опасните експедиции по света.

Момчето побледня, като видя върху лицето на сърдечния си приятел най-напред учудване, а после гняв. На всичко отгоре в същия момент в типито се вмъкна грозна индианка с четири деца. Морякът ги погледна изкосо и като се стараеше да бъде спокоен, каза:

— Благодаря ти, Черна светкавица, за сватуването. Може би всеки друг би се зарадвал, че му предлагаш жена заедно с деца. Такъв деликатес обаче не е за мене. Какво бих правил с такова голямо семейство на парахода? Никой капитан не би ме приел в екипажа си. Така, както вие желаете да загинете с оръжие в ръка, но да не бъдете затворени в резервати, така и аз предпочитам да умра, отколкото с цената на жалко съществуване да взема жена с дечурлига. Нищо няма да излезе от това, червенокожо братче!

— Значи, отказваш? — попита Черната светкавица.

— Нищо няма да излезе от това, нищо! — увери го флегматично боцманът. — Няма ли най-после да ми кажеш какво всъщност искате от мене? Нападате мирен човек в степта, а когато той при отбрана извие на някого врата, веднага му тикате скуав с дечурлигата ѝ или го заплашвате с бесило!

— Постъпваме според нашите обичаи — отвърна Черната светкавица. — При все че сме осъдили на смърт всички бели, бихме искали да приемем смелия бял в нашето племе. Но щом отхвърляш това предложение, ще загинеш на стълба на мъченията. Червенокожите мъже помнят прекрасните подвизи на белия, затова ще му дадат възможност да умре както подобава на славен боец. Когато вече започнеш да ловуваш в Страната на вечния лов, ние със специална песен ще прославим твоята необикновена храброст. Хоуг! Казах!

— Нека оставим белия да си помисли до изгрев слънце — обади се Покорителя на гризли. — Може би нашият млад бял брат иска да поговори още със своя приятел.

— Добре, нека младият ни брат се срещне с пленника — съгласи се Вождът. — Утре преди изгрев слънце ще разберем какво е избрал белият: живот или смърт!

— Чакайте колкото си щете — измърмори морякът. — На мене ми е все едно. Не съм чувал покойник да е закъснял за погребението

си!

Стражата изведе боцмана от типито за съвещания.

[1] Сирена с щит и меч е гербът на Варшава. ↑

XVI

НА СТЪЛБА НА МЪЧЕНИЯТА

След като говори дълго с Черната светкавица, Томек отиде в типито, където държаха пленника. Пазачите, предупредени от вожда, не му попречиха да влезе в палатката, където отчаян погледна завързания с ремъци приятел.

— Как можа да направиш това нещо, боцмане? — обади се Томек с укор в гласа. — Не ти ли казах да ме чакаш в ранчото?

— Е, да, прав си! Направих глупост, но вярвай ми, братче, не съм искал да се заяждам с тия индианци — отговори спокойно боцманът, като гледаше отчаяния си приятел.

— Аз зная това, но положението е безизходно, а най-лошото е, че сам станах причина за нашата гибел.

Томек разказа на приятеля си за срещата си с Черната светкавица на Планината на знаците, за съвещанието, станало в тайнствения каньон, и за обещанието да помогнат да се намери Сали.

— След като изровиха бойната томаховка на съвещанието, Пламтящия лъч и няколко индианци се отправи към Планината на знаците, за да извести на приятелските племена, че стъпват на военна пътека. Същевременно трябваше да събере известен брой коне — говореше Томек. — През време на тая експедиция случайно индианците се натъкват на тебе, а какви са последиците от това, ти сам най-добре знаеш.

— Наистина забърках страшна каша — призна боцманът. — Но няма нищо страшно, щом индианците са се заели да открият Сали.

Томек погледна внимателно боцмана. Нима не си даваше сметка колко опасно беше положението му? Морякът изглеждаше малко неспокоен, но не личеше да се страхува. След като си помисли малко, Томек дойде до заключението, че не трябва повече да държи приятеля си в неведение, затова с твърд, макар и тъжен глас, каза:

— За съжаление, боцмане, вече няма да можем да помогнем на горката Сали.

— Как така, братче! Нима индианците не искат да участвуват в търсенето? Хм, не се надявах, че могат да постъпят така! Изглеждат ми честни мъже.

— Индианците не са се отказали, но щом двамата умрем на стълба на мъченията, сами няма да предприемат нищо — обясни Томек, раздразнен от думите на приятеля си.

— Дявол да го вземе, изглежда, че слухът ми не е в ред! — извика боцманът, сега вече ужасен и сърдит. — Какво пък искат от тебе? Бях убеден, че само аз трябва да бъда убит!

Томек млъкна за малко. Значи, боцманът отлично знаеше своето положение, но нима никак не се тревожеше от предстоящите мъки и смърт?

Доплака му се.

— Значи, ти допусна, че ще те оставя сам в тежката ти участ? Ако наистина трябва да умреш, тогава ще умрем заедно, рамо до рамо, както подобава на приятели.

Изведнъж боцманът така дръпна вързаните ви отзад ръце, че сухите ремъци изскърцаха. Той се изправи, без да обръща внимание, че ремъците се впиват в тялото му, и строго извика:

— Не дрънкай глупости! Забранявам ти това от името на твоя баща, защото тук аз го замествам! Поради неблагоприятието си се забърках в тая глупава история и сега сам ще плащам с главата си. Твой свещен дълг е да спасиш горката Сали. Помни, че ще се откажа от нашето приятелство, ако постъпиш по друг начин. Заповядвам ти да направиш това като твой приятел и заместник на баща ти, разбираш ли?!...

Томек отстъпи крачка назад пред страшния поглед на обикновено кроткия боцман.

— Какво биха казали баща ми и Смута, ако със скръстени ръце гледам как те изтезават?! — прошепна Томек, обзет от ужас. — И как ще мога после да ги гледам в очите? Не, не, боцмане, ако си на мое място, сигурно не би постъпил така и... не искай това от мене.

Мрачен, морякът мълчеше.

— Приятел се в нужда познава. Няма да те оставя, въпреки че ми е много мъчно за горката Сали. Освен това трябва да знаеш още нещо — Черната светкавица отлично знае какво ни свързва. Преди да дойда тук, аз му казах това и му заявих, че ще загина заедно с тебе.

— А как прие това тоя дявол? — мрачно попита боцманът.

— Каза, че така трябва да постъпи благородният боец, когото племето на апахите и наваите са нарекли свой брат...

— Ха, значи, такива приятели са те!

— Не кори Черната светкавица — възрази му Томек. — Индианците имат силно развито чувство за достойнство и приятелство. Те биха изгубили към мене всякакво уважение, ако сега именно те оставя.

— На ти тебе сега, но да умреш заедно с мене... — опечали се боцманът. — Мир няма да имам дори в гроба... А какво ще стане тогава с нашата нещастна гургуличка?

— Страх ме обзема, когато мисля за Сали и госпожа Алан — каза тихо Томек. — Сали сигурно чака помощ от нас.

— Не ми говори за това, братче, защото ще се пукна от мъка. Сега сам виждаш, че трябва да побързаш с тая помощ. Човек на моята възраст не отдава голямо значение на жалкия си живот. Толкова много вече съм видял в живота. Зная две и двеста. Няма що! Веднъж носи вълкът агне, втори път носи, най-после и него понасят. Не се бой, братче, на твоя приятел окото му няма да мигне при това тяхно стълбче. А сега се стегни и намери Сали.

— Не, боцмане! Или и двамата ще се спасим, или и двамата ще загинем — отвърна Томек решително. — Иначе не може да бъде!

— Помисли само на колко души ще създаде болка твоята смърт. Помисли за благородния си баща, за Смуга, за госпожа Алан и за шерифа, а да не говорим за малката Сали и семейството ти във Варшава. А за мене няма кой да плаче.

— Виждам, че забравяш родителите си. Освен това всички, които изброи по-горе, еднакво биха оплаквали и мене, и тебе.

— Хм, така ли мислиш? Приятно е да знае човек... Но няма как, а сега ти мисли за Сали. Това е твой свещен дълг.

Томек погледна мълчаливо приятеля си. Той обмисляше всички възможности за освобождаването на боцмана, но му беше много трудно да измисли нещо разумно. Да развърже приятеля си, не беше особено мъчно. Но това с нищо не би променило положението. Индианците, като имаха пред вид такава възможност, бяха поставили стража около типито и лагера, при все че самото разположение на каньона не даваше възможност за бягство. Томек реши, че при

създаденото положение има само един-единствен изход. Но дали ще може да пречупи упорството на приятеля си?

— Боцмане — обади се той след дълго мълчание, — искаш ли наистина да помогнеш за освобождението на Сали?

— Дали искам ли? — учуди се морякът. — Та нали поради това се забърках в тази неприятна история? Как можеш да ме питаш за това?

— Защото има начин да се предотврати злото, но за жалост, нужно е себеотрицание от твоя страна.

— За какво пак ми говориш?

— Ожени се за тая индианка, както предложи Черната светкавица — каза Томек на един дъх.

Въпреки предвижданията боцманът не кипна. Той седеше с наведена надолу глава и мислеше. Накрая се обади със спокоен и твърд глас:

— Заради тебе и Сали бих се оженил за тая грозна индианка. Има обаче основателна причина, поради която не мога да сторя това: убих нейния мъж. Може би сред индианците това е в реда на нещата, но аз не съм индианец и не мога да го направя. Щом няма друг изход, избирам стълба на мъченията. Но ти трябва да изпълниш моята последна воля — да тръгнеш с индианците да търсиш Сали. Хм, да имах сега поне една глътка ямайка.

— Аз имам. Взех за всеки случай със себе си едно малко шише. Донесох я тук, за тебе — бързо отговори Томек, радостен, че боцманът промени темата.

Той извади от джоба си едно плоско шише и допря отвора му до устата на приятеля си. Боцманът сръбна порядъчно, млясна с език и се изтегна върху кожата на леговището си.

— А сега, мое мило братче, иди и си помисли спокойно за всичко — каза боцманът. — Оказа се, че съм лош настойник, затова няма да ти давам съвети. Сам знаеш най-добре какво трябва да се прави, за да се освободи Сали. Сън ме наляга... Ще си дремна малко преди тая индианска забава. Поздрави от мене госпожа Алан, целуни Сали, предай поздравите ми на баща си и Смуга. Лека нощ, мило братче, и... не ми се сърди...

Сълзи задавяха Томек. Той искаше да отговори още нещо, но боцманът наистина затвори очи. След малко здравата захърка. Когато

морякът се обърна на едната си страна, Томек излезе тихо от палатката.

Падна здрач. Лагерът сякаш замря, бодърствуваше само стражата. Томек искаше още веднъж да поговори с вожда. Влезе в типито за съвещания. Край огнището на кожи седеше сама млада индианска девойка. Томек я позна. Беше Скалното цвете, дъщерята на Черната светкавица.

— Къде е вождът Черната светкавица?

Индианката стана и плахо пристъпи към нето.

— Черната светкавица разговаря с духовете на великите прадеди — отговори тя тихо на правилен английски език.

— А дълго ли ще бъде там? — продължи Томек да пита, като се усмихваше тъжно на индианката.

— Това Скалното цвете не знае. Вие сигурно искате да се видите с него?

— Да, имам да уреждам много спешна работа.

— Когато индианец разговаря с духовете на дедите, по-добре е да не му се пречи. Вождът моли духовете да му помогнат да намери бялата скуав. Черната светкавица ви е голям приятел.

Томек внимателно погледна младото момиче. Беше красиво и с много чар. Той знаеше, че индианките, общо взето, не започват разговор с чужди мъже. Нима Скалното цвете искаше да му каже нещо необикновено важно? След кратко колебание той каза:

— Великият вожд ненужно моли духовете на прадедите за помощ, понеже ние няма да можем да тръгнем на поход.

— Защо? Да не би заради тоя бял, който уби Крещящата сова — прошепна индианката със съчувствие.

Томек потвърди с кимване на глава, а тогава Скалното цвете се наведе към него и каза:

— Вие направихте голяма услуга не само на Черната светкавица, но и на цялото племе. Вие си спечелихте много приятели. Доверете се на Черната светкавица...

В думите на индианката имаше толкова доброжелателство, че в сърцето на Томек блесна лъч на надежда.

— Не се съмнявам в благородството на великия вожд, но нали утре моят приятел трябва да отиде на стълба на мъченията! — каза живо той.

— Моля ви, не питайте повече — отговори Скалното цвете. — Добрите духове обикновено съветват добрите бойци насън. Затова нека моят бял брат отиде да си почине и да не безпокои сега Черната светкавица.

Томек благодари на момичето с дружелюбно кимване и излезе от палатката. Несъмнено Скалното цвете искаше да му вдъхне надежда. Нима знаеше някои тайни намерения на баща си?

Замислен, Томек бавно мина покрай редицата типита, повървя малко навътре в каньона, извън лагера, където се намираха гробищата, тъй нареченият „кръг на прадедите“. Лунната светлина посребряваше голите скали. Томек се спря, затърси с поглед...

Страшният, горд вожд на апаките и наваите беше седнал на земята, опрял ръце върху коленете на кръстосаните си нозе. Той беше заобиколен от широк кръг, наслагани на земята, човешки черепи. Между тях се белееха големите черепи на бизони и коне. Две върлини със закачени на тях човешки скалпове стърчаха върху две купчини, насипани по периферията на този необикновен кръг.

През известни интервали Черната светкавица се обръщаше поред към отделните черепи, говореше на всеки от тях, след това замълчаваше, сякаш слушаше отговорите им. Томек безшумно се придвижи зад един дебел бодлив кактус. Той знаеше, че индианците от прериите и степите погребват умрелите на платформи, направени по дърветата или издигнати на специални скели от дебели прътове. Едва след пълното разлагане на тялото семейството на умрелия събира костите от този временен гроб. Черепите на вождовете и заслужилите бойци нареждат в кръг на избрано място, а останалите кости погребват в могили. От време на време или когато трябва да се вземе някакво важно решение, индианците отиват на гробищата, за да искат съвет от своите велики деди. Тогава те споделят с черепите своите грижи и ги молят за съвет. Естествено човешките останки са само неми свидетели на тия изповеди и молби; затова суеверните индианци отгатват техните съвети по летенето или кръска на птиците, по разположението на облаците на небето или просто по сънищата.

Томек беше слушал също и за друг обичай на горските индианци, които от време на време ходели на надгробните могили на близките си и за да ги почетат, запалвали на гроба им малък огън. Ако

димът се издигал право към небето, това било сигурен знак, че умрелият „преживява“ щастливи дни в Страната на вечния лов.

Сега Томек беше свидетел на дългото съвещание на Черната светкавица с духовете на неговите прадеди. Лунният диск беше се преместил далече на запад и беше се скрил зад острата стена на каньона, когато индианецът стана от земята. Томек си спомни думите на Скалното цвете, че обредът на вожда не трябва да се прекъсва. Затова бързо се върна в лагера и се прибра в типито си. Той беше толкова измъчен от преживяното през тоя ден, че като си легна на кожата до Червения орел, веднага заспа.

Настана слънчево, горещо и задушно утро. Щом Томек излезе от типито, веднага забеляза обща възбуда сред жителите на лагера. На площада за съвещания беше вече забит в земята голям дебел стълб, около който грамада дечурлига трупаха съчки. Бойците боядисваха телата си с бойните цветове и приготвяха оръжието си.

При тая картина тревогата на Томек отново оживя. Вчера, след разговора със Скалното цвете, той имаше надежда, че индианците ще се откажат от изтезаването на боцмана, но това, което се правеше сега, го караше да се ужаси. Лошите предчувствия отново обхванаха Томек, когато не го пуснаха да влезе при пленника. Разтревожен и уплашен, той веднага отиде в типито за съвещания, където завари вожда, заобиколен от въоръжени бойци. За съжаление не можеше да поговори насаме с Черната светкавица, а официалното обяснение гласеше: „Законът на племето трябва да бъде изпълнен. Пленникът отхвърли предложението на съвета на старейшините, затова ще загине при стълба на мъченията“.

Отчаян, Томек се върна в своето типито. Ето, приближаваше решителният, трагичният момент. Ще загинат и двамата и никой не ще може да уведоми скъпия му баща, че това ужасно нещо се е случило не поради неговото лекомислие. Очите му се напълниха със сълзи, когато мислеше за отчаянието на баща си и Смуга; усети страшна болка при мисълта за трагичната участ на Сали. Но... въпреки всичко той не можеше сега да остави такъв приятел като боцмана. При това положение какво друго можеше да стори?

В мрачно мълчание, примирен, Томек си сложи колана с револверите, провери дали оръжието може да се изважда леко от кобура и накрая старателно напълни своята пушка.

Така въоръжен и приготвен за най-лошото, той излезе от палатката. Смеси се с тълпата индианци. Червенокожите криеха любопитството си от неговия вид, но той не срещна ни най-малко неприязнено отношение от тяхна страна.

Преди обед жителите на недостъпния каньон излязоха на площада за съвещания. Скоро там се яви и великият вожд — Черната светкавица, обкръжен от малките вождове. Огледа се наоколо и като съзря Томек сред тълпата, изпрати един от малките вождове да го повика. Когато Томек отиде при него, той му каза:

— Нека моят бял брат Малкия вожд остане при мене. Оттук най-добре се вижда всичко. Ей сега ще започнат изтезанията на пленника.

Томек не отговори нищо. Той застана от лявата страна на вожда. Когато бойците изведоха от палатката боцман Новицки, на площада се чу женски плач и вик на деца. Индианките заедно с децата си хвърляха чакъл върху боцмана, искаха да го бият с пръчки, но бойците бяха го заобиколили плътно и така го доведоха до стълба на мъченията.

Морякът, облечен само с панталони и риза, вървеше със сигурна крачка и не обръщаше внимание на заплахите и подигравките. Той гледаше равнодушно и бойците, които го привързваха до стълба.

Според стария обичай първи трябваше да си отмъстят вдовицата и децата ѝ. С крясъци те се нахвърлиха върху боцмана: шибяха го с пръчки, замерваха го с камъни, но това продължи само миг. Черната светкавица направи знак и индианците отстраниха жените и децата от центъра на плаца. След това въоръжени бойци под ритъма на тъпани започнаха военен танец. Като скачаха около пленника, те стреляха срещу него с лъковете си, хвърляха томаховки и ножове, но не му причиняваха нищо лошо. Перестите стрели, томаховките и ножовете се забиваха в стълба съвсем близо до него, но досега не бяха го одраскали дори, защото това бяха само опити да се изпита безстрашието на осъдения.

Гордото държане на боцмана, както и безразличието, с което приемаше всички изтезания, караха индианците след всяко хвърляне да ахват от уважение. Тия безстрашни бойци повече от всичко ценяха

мъжеството и смелостта. Томаховките се забиваха все по-близо до пленника, а той спокойно чакаше смъртта.

Изтезанията бяха вече към края си. Черната светкавица даде знак и бойците пренесоха купчините съчки по-близо до стълба. Един от малките вождове изтича с горящ факел и запали сухите съчки. По обичая Пламтящия лъч, който беше хванал боцмана, имаше право да му нанесе смъртоносния удар. Това трябваше да стане, когато огънят обгори тялото на пленника.

Пламтящия лъч старателно избираше переста стрела, с остър метален връх. Той опитваше силата на тетивата, за да може само с един изстрел да улучи смъртно пленника. В противен случай биха го осмели презрително. Стрелата трябваше да се забие в сърцето. Минутите минаваха в очакване. Накрая Пламтящия лъч сложи стрелата си на тетивата и готов за стрелба, се обърна към Черната светкавица, за да му даде заповед с кимване на глава.

Димът от горящия огън докосваше лицето на боцмана. Безстрашният моряк от варшавския квартал Повисле разбра, че последните му минути настават. С тиха въздишка той погледна небето, мисълта му се пренесе при неговите стари родители във Варшава, спомни си за приятелите, стана му много мъчно за нещастната Сали и за да прогони тъжните си мисли, запя с гръмък глас:

*Макар че буря реве около нас,
да дигнем глави нагоре...
Не ни е страх от бурята,
защото ръката ни е силна,
да се веселим, другари,
макар че вихърът надува платната...*

Удивлението на бойците стана всеобщо — белият пееше през време на изтезанията, пред лицето на смъртта. Такова геройство са проявявали в миналото само отделни славни индианци. Дори Пламтящия лъч отпусна опънатия лък.

Внезапно етана нещо съвсем, непредвидено. Приетият в племето бял брат Нах'тах ни уез'зи бързо хвърли своята пушка в краката на заобиколения от старейшините вожд Черната светкавица и преди

вождът да успее да го спре, той изтича до стълба на изтезанията. Прескочи горящия огън и с тялото си закри боцмана.

— Не мога да се бия с моите червени братя, защото съм пушил с тях лулата на мира и дружбата, но имам право да загина от вашите ръце. Казах, че ще загина заедно с моя приятел и ето, удържам думата си — извика Томек. — Хайде, Пламтящ лъч! Прицели се добре!

Думите му не бяха още заглъхнали, когато слаба моминска фигура се отдели от кръга на онемелите от учудване индианци, изтича бързо към стълба, свали от врата си кърпа и я закачи на главата на боцмана.

Индианците замръзнаха на местата си. Според много стар обичай, когато индианска девойка хвърли кърпата си върху главата на изтезаван пленник, тя заявява, че го избира за свой мъж и моли да му подарят живота. Всички се обърнаха към Черната светкавица — окончателното решение трябваше да вземе вождът на племето. В техните очи се четеше нямо, пълно с напрежение очакване, защото девойката, която молеше милост за пленника, беше дъщерята на вожда, Скалното цвете.

Черната светкавица бавно отиде до стълба на мъките. Боцманът, който не знаеше индианските обичаи, очакваше смъртоносния удар. Постъпката на Томек го развълнува до дълбочината на сърцето. Безстрашният скиталец не се грижеше никак за собствения си живот, но съзнанието, че Томек трябва да загине заедно с него, му причиняваше непоносимо страдание. Тогава кой ще отиде на помощ на Сали?

Боцманът предполагаше, че индианското момиче от състрадание хвърли кърпата си върху главата му, за да не гледа как Пламтящия лъч ще изпрати в него смъртоносната си стрела. Но какво беше удивлението на моряка, когато веднага откриха главата му. Сега вече лесно се досети, че е станало нещо необикновено. При него стояха Томек, индианката и Черната светкавица и го пазеха от Пламтящия лъч, който държеше опънат лък.

Вождът Черната светкавица сурово гледаше пленника. По негова именно заповед красивото Скално цвете спаси живота на белия, при все че отдавна обичаше Пламтящия лъч. Черната светкавица знаеше какво става в сърцето на дъщеря му и на младия червенокож боец. Вождът знаеше това, но вече не се колебаеше. Та нали почти цяла нощ

бе прекарал на гробищата сред великите прадеди, чието безстрашие и честност бяха им спечелили безсмъртна слава! Когато при прощалния поклон той беше се навел пред техните останки, ножът му се изплъзна от колана и падна на земята, а когато Черната светкавица поиска да го вземе, без да иска, докосна с ръка торбичката с лъковете и лулата на мира, които висеха на шията му. Нима това не беше явен знак, че трябва да прекъсне борбата и да остане верен на дадената клетва за приятелство с двамата бели? Суеверният индианец сметна тая случка за съвет, даден му от небесните сили. За това той посвети дъщеря си, при все че желаше нейното щастие.

— Скалното цвете ти хвърли на главата своята кърпа — каза той. — Това означава, че желае да стане твоя жена и моли да ти бъде подарен животът. Искаш ли да се ожениш за индианка и да станеш член на нашето племе?

— Вървете по дяволите, не давате на човек да умре спокойно! — извика разсърденият боцман. — Какво ви е прихванало с това ваше сватосване?

Но в тоя момент Томек се обърна към боцмана и му каза на полски:

— Наистина ли си толкова голям егоист, че желаш своята и моята гибел и гибелта на нещастната Сали? Не можеш ли да разбереш, че благородният вожд желае на всяка цена да те спаси от смъртта? Той ти предлага собствената си дъщеря!

— Хм, като го гледах какъв е, не смятах, че може да има толкова красива дъщеря — измърмори боцманът, смутен от тая вест. — Но разбери, братче, аз не искам да се женя! Жената за моряка е като котва...

— Престани вече с това! — рязко го прекъсна Томек разсърден. — Нямах право да погубваш Сали със своя... инат. До сватбата има още толкова много време, най-напред ни чака военен поход. Кой знае през това време какво може да се случи.

— А сигурен ли си, че няма да ме накарат да се оженя веднага? — каза тихо морякът.

— Сигурен съм, че не. Погледни само Пламтящия лъч и ще разбереш, че после ще намерим някакъв разумен изход от това положение — тихо добави Томек.

— Хм, като че ли ми даде да глътна балсам! — отдъхна си боцманът. — Всъщност струва ми се, че все някак ще се измъкнем.

— А сега приеми предложението на вожда и му поблагодари.

Боцманът въздъхна като цигански мях и каза:

— Приемам, Черна светкавица, твоето предложение. Благодаря и на Скалното цвете за доброто сърце! Изглежда, че още не ми е било писано да се пренеса във вашата Страна на вечния лов!

Вождът сериозно кимна с глава и накара дъщеря си да пререже ремъците, с които беше здрава вързан пленникът. Скалното цвете извади иззад колана си малък нож. След малко боцманът търкаше изтръпналите си ръце.

— Сега ще отидем в типито за съвещания, за да изпушим лулата на дружбата, а след това веднага ще тръгнем на път — заяви Черната светкавица.

Пред боцмана изведнъж застана Пламтящия лъч с къса пика в ръка. Той хвърли заплашителен поглед към белия великан и заяви:

— Ако двамата се върнем живи и здрави от военната експедиция, ще се бием на живот и смърт!

И като призив за дуел той хвърли копието си в краката на боцмана. Боцманът, както подобава на човек с чувство за чест, вдигна спокойно копието и го върна на индианеца по същия начин.

— Нека бъде така, както ти желаеш, Пламтящ лъч — отговори той. — Но мисля, че няма да се караме. Човек на място си ти, братче!

— Хоуг! Моите братя могат да се бият след военната експедиция — позволи им Черната светкавица. — Бойците имат право да постъпват според волята си.

Томек въздъхна е облекчение.

XVII

ТАНЕЦЪТ НА ДУХА

Боцманът напусна типито за съвещания надут като паун. След като изпушиха лулата на мира и дружбата, индианците го приеха в племето си и като храбър боец му дадоха почетно име. Именно то беше причината за необикновената гордост на боцмана. Когато се двоумяха какво име да му дадат, Черната светкавица припомни на съвета на старейшините как боцманът на родеото с един удар повалил бика. Магьосникът, Покорителя на гризли, предложи боцманът да носи името Гърмящия юмрук. Съветът на старейшините единодушно се съгласи с предложението. Гърмящия юмрук стана член на племето на апахите.

Щяха да тръгнат на път веднага след вечерните тържества, за които всички се готвеха трескаво. С разрешение на Черната светкавица Томек изпрати в ранчото Червения орел, като му поръча да съобщи на шерифа и госпожа Алан за новите търсения на Сали и да помоли да унищожат оставеното им писмо.

Тоя ден в лагера лумнаха огньовете още преди настъпването на вечерта. Скоро щеше да започне извършването на обредите. Червения орел, който смяташе Томек почти за свой брат, му каза доверчиво, че тая вечер той ще види тайнствения танец на духа, ритуален танец на привържениците на идеята за освобождаването на индианците от робство.

Двамата приятели бяха страшно любопитни да видят това зрелище, затова още от рано заеха такива места, откъдето можеха да виждат всичко.

Скоро танецът започна. Най-напред на площада излязоха група индианци с продълговати като бурета барабани. Те клекнаха настрана и веднага се разнесе еднообразно думкане. При тоя сигнал от палатките започнаха да излизат танцьори, покрити с черни одеяла или облечени с бели памучни ризи, украсени със свещени символи, и сядаха в първите редове на зрителите. Барабаните забиха по-силно —

няколко танцьори станаха, хванаха се за ръце и започнаха бавно да обикалят наоколо. Постепенно към тях се присъединяваха и други. Образува се голям кръг, в средата на който притичаха четирима магьосници, които размахваха къси пръчици, украсени с птичи пера. Барабаните забиха още по-силно. Изведнъж танцьорите седнаха в кръг на земята, всеки там, където беше, а магьосниците продължиха да танцуват. Темпото на тая своеобразна музика все повече се усилваше — магьосниците се движеха все по-бързо. Когато тъпаните стихнаха, те седнаха на земята.

Барабаните отново се обадиха. Танцьорите скочиха, започнаха отново да танцуват в кръг и да се въртят все по-бързо. Магьосниците един по един се включваха в танца. Темпото му се усилваше непрекъснато, а когато някои от танцуващите премаляваха, магьосниците изтичваха при тях и като им вееха в лицата с вълшебните си пръчици, с някаква тайнствена сила ги въвличаха в средата на колелото.

Силно заинтригувани, Томек и боцманът станаха от земята, за да виждат по-добре. Сред танцуващите ставаше нещо необикновено. Магьосникът, Покорителя на гризли, махаше с пръчица пред лицето на един танцьор, който губеше все повече сили, люлееше се на краката си и накрая, хипнотизиран от магьосника, падна по лице на земята. Магьосниците довеждаха при Покорителя на гризли един след друг уморените танцьори, които под действието на вълшебната му пръчица падаха в безсъзнание на земята.

Някои от танцьорите сваляха одеялата и ги развяваха, за да прогонят чуждите духове. Бързите, пълни със заплаха движения, пронизителните крясъци, които се смесваха с думите на някаква дива песен, правеха танцьорите да приличат на истински демони. Накрая всички вече танцуваха полузамаяни, изпаднали в някакъв екстаз.

Според индианците духовете на танцуващите се отделят от техните тела, пренасят се в страната на духовете и там общуват с умрелите прадеди. Възвръщането на силата на индианците щяло да настъпи чрез възвръщането на някогашните стари обичаи. Екстазният танец, който съпровожда обредите, свързвал бунтовниците с духовете на умрелите индианци, които пребивавали в страната на вечния лов и били покровители на свободолюбивите стремежи на своя народ. Поради това тоя обред е наречен танец на духа.

Колелото на танцуващите значително оредя. Най-издръжливите танцьори играеха вече с последни сили. Изведнъж тъпаните замлъкнаха. Въртящото се колело замръзна на мястото си. Приспаните от Покорителя на гризли танцьори започнаха да се пробуждат.

Черната светкавица, още запъхтян, се спря при Томек и боцмана. Той дори не беше успял да смени обредните си дрехи — риза, обшита с пискюлчета от човешки коси. На гърдите му беше нарисувана голяма черна птица, с разперени за полет криле.

Вождът загледа новите си приятели в очите и каза:

Танецът на Духа означава смърт за всички бели. Тоя път обаче той ще донесе гибел само на вашите врагове. Благородната Бяла роза ще бъде освободена или ако е късно вече за това, ще отмъстим кърваво за нея. Хоуг! А сега нека моите братя се приготвят за път.

Развълнуван от това, което видя преди малко, Томек не можа да каже нито дума, а само поклати глава в знак на съгласие, но винаги практичният и равнодушен към всичко боцман отвърна спокойно:

— Слушай, Черна светкавицо, ценя хората с чувство за чест, които изпълняват обещанията, дадени на приятелите. От днес нататък можеш да разчиташ на мене при всяко обстоятелство.

Като каза това, той се наведе към вожда и му прошепна многозначително:

— Бъди спокоен. Нищо лошо няма да сторя на Скалното цвете.

Черната светкавица гледа дълго светлите, доверчиви очи на моряка. Беше трудно да се отгатне какво ставаше в тоя миг в сърцето му.

— Хоуг! Не приличаш на човек, който има два езика — каза той сякаш на себе си и добави високо: — След малко тръгваме на път.

— А ще можеш ли, вожде, да ми дадеш някаква кранта — попита боцманът. — Горкото ми конче беше убито в степта.

— Нека моят бял брат не се грижи за това. Ще получиш мустанг. Сега именно отиваме за конете.

Беше вече късно през нощта, когато Черната светкавица даде сигнал за тръгване. Той поведе двайсет въоръжени индианци по скалиста пътека, изсечена в стръмната стена на каньона. Изкачиха се на върха, който ограждаше каньона от тая страна. През време на кратката почивка боцманът прошепна на Томек:

— Слушай, братче, индианците знаят друг по-удобен път за своя лагер. Когато ме караха вързан като овен, през цялото време бяхме на коне и не усетих да се катерим по планината.

— Това е твърде възможно — отвърна шепнешком Томек. — Оттук не биха могли да закарат нито добитък, нито коне в своя каньон. Ясно е, че не желаят да издадат пред нас положението на скривалището си. А по този път не е лесно да се попадне в лагера им. Ти сам ще се убедиш в това.

— По дяволите! И без това няма да издам пред никого тяхната тайна. У-у-уф, как не обичам да се влача по планинските долища. А имаш ли поне още една глътчица ямайка?

— Имам, боцмане!

— Тогава, братле, давай я по-скоро, че гърлото ми е страшно изсъхнало.

Боцманът изпразни шишето до капка.

— Ха така, сега ми стана по-леко на душата и на тялото — измърмори той. — Истински мъж е този вожд Черната светкавица. Изглежда, че тия американци солидно са го настъпили, щом се е закълел кърваво да им отмъщава. Харесва ми този мой предстоящ тъст. Слушай, братче! Ти ме принуди да се сгодя с тая очарователна девойка, затова твоя работа е от този брак да не излезе нищо. Ясно ли ти е?

След благоприятното измъкване на боцмана от тежкото и опасно положение настроението на Томек отново се поправи. Той погледна изкосо приятеля си и отвърна с привидно безразличие.

— Не се знае дали Скалното цвете ще се съгласи да се развали годежът. Трябва да знаеш, че индианците сериозно се отнасят към този въпрос. Ами ако наистина се влюбиш в нея?

— Ей, братче. Я не се опитвай да ме заблуждаваш. Ти сам каза, че тя и Пламтящия лъч се обичат.

— Може да съм се излъгал.

— Това вече ми мирише на измама — каза подозрително боцманът. — Дъщерята на вожда е голям лукс за мене. Какво бих правил с такава дама? Ти по-добре не ме довеждай до крайност...

— Не се тревожи — разсмя се Томек, — аз само се пошегувах. Ако не направиш някоя нова глупост, тогава всичко ще се нареди. А ти забрави ли, че Пламтящия Лъч те извика на дуел?

— Ти пък! Заради тая благородна девойка не бих могъл да му сторя нищо лошо.

— Сега вече говориш умно.

— Бъди сигурен, че наистина така мисля — добави разпалено боцманът. — Дължа ѝ благодарност и няма да я разочаровам. Що се отнася до това, успокоих и Черната светкавица, а дадената дума е свято нещо за мене.

Разговорът на приятелите беше прекъснат от сигнала за тръгване. След няколко часа тежък поход в една планинска котловина завариха двама индианци, които ги чакаха с нужния брой мустанги.

До края на нощта те пътуваха през просторните склонове на планинската верига. На разсъмване вече се намериха в степта. По обичая индианците тръгнаха един след друг, за да оставят колкото е възможно по-малко следи по земята. Придвижваха се тръс към североизток. Скоро те настигнаха два̀сет индианци-пешаци, които навярно по друг път и по-рано бяха напуснали затънтения сред дивите планини каньон. Сега цялата група наброяваше четиридесет души. Всеки ездач взе на коня си по един от пешаците. Конете, обременени от двойната тежест, тръгнаха по-бавно. Едва към обяд групата загуби от очи планинската верига, която се виждаше в далечината на запад с характерната и известна на Томек Планина на знаците. Наоколо се простираше необятна степ. По едно време вождът спря похода.

Индианците скочиха от мустангите, привързаха ги на поводите и ги оставиха да попасат. Два̀сетте пешаци се отдалечиха от ездачите и седнаха на земята в широк кръг.

Томек и боцманът мислеха, че ще има пак някакво съвещание. Но скоро Черната светкавица им обясни причината за престо̀я.

— В каньона не можем да държим много коне, защото там трябва да се грижим преди всичко за изхранването на стадата добитък. Но когато ни потрябват мустанги, ползуваме стария обичай на племената сакси и лиси^[1], които на военни походи взаимно си служат с мустанги.

— Нима саксите и лисите сега са се преместили в Ново Мексико? — попита Томек. — Чувал съм, че те живеят в околностите на езерото Мичиган.

— Моят бял брат греши. Саксите и лисите не са се преместили по тия места — обясни Черната светкавица. — Но по техен пример се

обърнахме към нашите приятели от резервата с молба да ни услужат с мустанги за нашата експедиция. Начинът, по който боецът получава коня, не го задължава да се отплаща на тоя, който му го е дал.

— А как става всичко това?

— Суров и, както белите биха казали, див е тоя обичай, но достоен за подражание от истинските синове на тая земя. Ей сега моите братя ще задоволят любопитството ти, защото дарителите на мустанги пристигат.

Те отидоха при индианците, които бяха седнали в кръг на земята и пушеха къси лули, без да обръщат внимание на приближаващите се ездачи.

Индианците на конете видяха седналите на земята бойци и с крясъци пришпориха конете си. След малко двайсетте ездачи, които се движеха един след друг, започнаха да обкръжават в галоп обърнатите с гръб към тях индианци, които пушеха лули. Ездачите все повече стесняваха кръга, докато накрая препуснаха съвсем близо до седналите индианци. Когато някой ездач си избереше тоя, на когото желаше да подари своя мустанг, удряше избраница си по гърба или по рамото с дебел и дълъг камшик и продължаваше да препуска. При следващата обиколка отново го шибаше с камшика си и повтаряше това, докато от раните, поради ударите, не потечеше кръв. Тогава той спираше коня си, даваше на боеца въжето с примка, което заместваше повода, и казваше:

— Подарявам ти коня си, но затова пък ти ще носиш моя знак на гърба си.

И от тоя момент индианецът, който е молел за кон, ставаше изцяло негов стопанин, а раната от камшика, като цена за мустанга, не се смяташе за унижение. Дарителят пък беше удовлетворен, че друг боец носи „знак“ от него и можеше да се хвали с великодушието си при разни тържествени случаи.

Тоя обичай беше наричан от индианците пушене за кон, защото молителят трябваше спокойно да пуши лулата си, когато камшикът се стоварва върху гърба му. По тоя начин той проявяваше пълно безразличие към причиняваната му болка.

Така всички бойци на Черната светкавица получиха мустанги. Скоро пристигнаха още двама конника, в които Томек и боцманът разпознаха стари познати: вожда Дългите очи и Хитрата лисица.

За голяма радост на Томек двамата вождове щяха да тръгнат с тях.

Сбогуването с дарителите на конете не мина без изпушването на традиционната лула на мира. Поради това, докато бойците възседнаха мустангите си и потеглиха на югозапад, мина доста време.

Те се движеха един след друг. Начело бяха: Черната светкавица, Дългите очи, Хитрата лисица, Томек и боцманът. Опитният вожд Черната светкавица не пренебрегваше предпазните мерки, толкова необходими на военната пътека. Двама разузнавачи излязоха на няколко метра пред отряда и тяхната задача беше да разследват внимателно терена и да предупреждават главните сили за евентуална опасност.

Засега отрядът се движеше без каквито и да било препятствия. Едва привечер предната стража доведе при вожда тримата бойци, които веднага след първото военно съвещание в затънтения каньон бяха изпратени на разузнаване в околностите на ранчото на дон Педро. Всички искаха да знаят какви вести им носят те.

Томек и боцманът застанаха до Черната светкавица.

— Откъде идват моите братя? — попита ги вождът.

— Съгласно твоята заповед ние се отправихме към ранчото на мексиканеца дон Педро — отговори един от разузнавачите, наричан Съсеченото лице поради белега, който имаше на бузата си.

— Какви сведения ми носят моите братя? — продължи Черната светкавица.

— Не успяхме да разберем дали дон Педро е извършил нападението срещу шерифа Алан. Неговите хора ни уверяват, че не е напускал ранчото си още от родеото в Дъглас — отговори Съсеченото лице. — Не знаем също дали Бялата роза се намира в неговата къща. Затова пък сме сигурни, че кобилата Нил'ши е укривана в специално помещение, което белите наричат конюшня.

— Хоуг! А откъде моите братя знаят това? Да не би да сте видели кобилата Нил'ши?

— Не сме я виждали, защото двама метиси много усърдно пазят помещението. Увери ме в това обаче един познат пеон^[2], който е видял как кобилата хвърлила дон Педро от седлото. Оттогава не извеждат коня от помещението, защото искали да го принудят с глад към послушание.

— Това не е изключено за този негодник! — извика боцман Новицки. — Значи, все пак той има пръст в тая мръсна история!

— Бях сигурен в това още когато Нах'тах ни уез'зи спомена, че мексиканецът искал да купи коня след родеото — добави Черната светкавица и като се обърна към разузнавачите, попита: — А този твой познат пеон нищо ли не е чувал за Бялата роза?

— Нищо не знае за нея. На пеона не е позволено да влиза в ранчото.

— А къщата охранявана ли е? — продължаваше да разпитва вождът.

— Да, слугите на дон Педро са само пуеблоси, които не пускат никого.

Черната светкавица погледна многозначително Томек и боцмана. Нима шерифът Алан не беше предположил, че нападението са извършили индианци пуеблоси?

— Добре ще бъде да се подложи мексиканецът на разпит — предложи боцманът. — Навярно той знае доста неща.

— Ще посетим дон Педро в неговото ранчо — реши Черната светкавица.

— Уверен съм, че доброволно няма да каже нищо. Изглежда ми подъл и отмъстителен човек — забеляза Томек.

— Не се грижи, братче! Като го помолим любезно, той ще пее и ще разказва — увери го боцманът и намигна на вожда.

Черната светкавица разбра отлична двузначните думи на боцмана, затова само се усмихна и каза:

— Нека моят бял брат бъде напълно спокоен. Дон Педро ще ни разкаже всичко, за което го помолим.

Томек въздъхна тихо. Той разбра значението на тая страшна закана. Както боцманът, така и Черната светкавица признаваха правото на силата. И неизвестно за кой път Томек се попита дали е постъпил правилно, като е повикал индианците на помощ. Но веднага си спомни за безсилието на капитан Мортън и ужасната участ на нещастната Сали. Затова колебанието му не трая дълго. Той смръщи сърдито вежди.

— Да, дон Педро трябва да ни съобщи къде се намира Бялата роза — каза той.

— Хоуг! Ей сега ще направим военно съвещание — обади се Черната светкавица и скочи от мустанга си.

Както после се оказа, тримата разузнавачи не бяха си губили времето напразно. Съсеченото лице нарисува с пръчка на земята подробен план на ранчото. Черната светкавица предложи къщата да се обкръжи от всички страни, за да не може никой от нападнатите да вика за помощ. По-нататъшните действия щяха да зависят от това какво ще им каже дон Педро. Вождовете Дългите очи и Хитрата лисица веднага похвалиха тактиката на вожда, а боцманът потриваше ръце от задоволство. За първи път от дълго време той беше намерил приятели, които признаваха принципи като неговите.

— Трябва да побързаме, за да могат на разсъмване всички да бъдат по местата, си — приключи съвещанието Черната светкавица.

— Ха, ха, ха... — разсмя се боцманът. — Ех, че ще се учуди мексиканецът, когато му кажем: „Добър ден, уважаеми господине!“

[1] Сакси и лиси — индиански племена откъм западните крайбрежия на езерата Мичиган и Супериор — понастоящем щатът Уискънсин. ↑

[2] Пеон — в Мексико и Мексиканска Южна Америка — работник, който с работата си изплаща дълг предимно за взета под аренда земя. ↑

XVIII

НА ВОЕННАТА ПЪТЕКА

Над степта цареше глуха нощ. Дългата върволица от конници като шествие от духове безшумно се движеше по терен, осеян с бодливи кактуси. Не се чуваха стъпки на коне, не се разнасяше човешки глас, нито крясък на нощна птица. Наоколо цареше мъртва тишина.

Томек пусна бавно поводите на коня, който, свикнал на такива походи, вървеше равномерно във върволицата. Опря ръце о краищата на седлото. Струваше му се, че всички чуват биенето на сърцето му. Възбудата на момчето беше напълно оправдана. Нима тая необикновена тишина не предвещаваше скорошна борба? Той си мислеше със страх за нападението на ранчото на дон Педро. А междуременно решителната минута се приближаваше с големи и безшумни крачки.

Навярно най-малко от един час насам те се намираха близо до някакво поселище, защото Черната светкавица заповяда на всички да пазят абсолютна тишина и поръча копитата на конете да се обвържат с парцали, за да се заглуши тътенът им.

В мислите на Томек се въртеше разплатата с дон Педро. Естествено, той не се тревожеше за лукавия и отмъстителен мексиканец, който заслужаваше най-сурово наказание. Щом кобилата Нил'ши в момента се намира в ранчото му, несъмнено той има пръст в отвличането на Сали. Трудно обаче можеше да се предположи, че при вестта за нападението околните мексиканци няма да му се притекат на помощ. Една такава евентуалност би могла да причини стълкновение с невинни хора, от което Томек най-много се страхуваше.

На Томек бяха възложили да даде сигнал за започване на атаката на целия отряд индианци. Съгласно плана, установен на военното съвещание, Томек и трима бойци трябваше най-напред да се промъкнат до конюшната, в която по указанията на разузнавачите дон Педро укривал кобилата, за да проверят дали е там. В случай, че това

се потвърди, групата на Томек трябва да отведе Нил'ши на безопасно място. За извършването на възложената му задача Томек щеше да уведоми главните сили с изстрел от револвер и едва след тоя сигнал всички индианци можеха да нападнат ранчото.

Боцманът неохотно се съгласи да се възлага на Томек такава опасна мисия. Понеже кобилата беше причина за създадения конфликт, трябваше да се предполага, че е строго охранявана и че първата борба ще се разиграе именно за нея. А по нарежданията на Черната светкавица стражата, която пазеше коня, трябваше да бъде разоръжена, без това да привлече преждевременно вниманието на другите обитатели. Но това не беше нито безопасна, нито лека задача. Черната светкавица обаче успя да убеди боцмана, че само Томек, когото кобилата познава най-добре, може да се опита да изведе спокойна плашливия кон от обора.

По дадения от Томек сигнал боцманът с друга група индианци трябваше да завземат къщата на дон Педро и да освободят Сали, ако тя се намира там. На тях също беше възложено да хванат и дон Педро. Отделен отряд беше предназначен да нападне прислугата на фермера. Защото тя несъмнено щеше да се отбранява.

Вождът имаше пред вид и евентуалността, че може да не намерят Сали в ранчото на мексиканеца. В такъв случай взетият в плен дон Педро ще трябва да бъде принуден да издаде мястото, където тя е укрита.

Мислите на Томек бяха прекъснати от едно тихо изпръхтяване на мустанга на Черната светкавица. Ездачите веднага спряха конете си. Черната светкавица кимна на вожда Хитрата лисица, на Томек, Пламтящия лъч и Съсеченото лице. Точно на тая група тон беше възложил изпълнението на първата опасна задача.

— Нека моите братя слязат от мустангите — каза той и скочи от коня си.

През кактусовия гъсталак той ги заведе близо до възвишението, по което се виждаха постройки.

— Ето ранчото на дон Педро — каза той шепнешком. — Вождът Хитрата лисица ще каже какво трябва по-нататък да прави моят бял брат. Ако не чуем изстрел, ще чакаме тук вест от вас. Нека моите братя имат добре отворени очи и уши. Побързайте, защото скоро ще се зазори.

Пръв тръгна Хитрата лисица с разузнавача Съсеченото лице, който беше техен водач, тъй като знаеше вече терена за действие. Томек и Пламтящия лъч вървяха един след друг. Като използваха кактусите и храстите за прикритие, те бързо се промъкваха към ранчото. Когато сред царевичните ниви се показаха червени индиански къщички, направени от кирпич, те удвоиха предпазливостта си.

При една от къщите се разнесе кучешки лай. Съсеченото лице умири кучето, като подрънкваше тихо с огърлицата си от мъниста и животински зъби. Спряха се, скрити зад храстите. Разгърнаха предпазливо клоните. Томек видя голяма дървена конюшня с плосък покрив, а малко по-нататък от нея очертаванията на обширна сграда, навярно къщата на дон Педро.

— Тук се намира помещението, където според пеоните мексиканецът държи кобилата Нил'ши — прошепна Съсеченото лице.

Хитрата лисица подаде глава от гъсталака. Огледа внимателно Околността и каза тихо:

— Почакайте ме тук...

Той легна по корем на земята и изпълзя от храстите. Изгубиха го от погледа си. Томек се заслушваше внимателно. Наоколо цареше пълна тишина.

На изток небето леко порозовя. В утринната мъгла очертаванията на сградите се откроиха по-ясно. При все че Томек се беше обърнал цял на слух, не можа да усети слабия шум от котешките стъпки на Хитрата лисица. Забеляза го едва когато застана пред тях.

— Някакъв чужд кон се намира в конюшната на дон Педро — прошепна индианецът. — Чува се как се търка о дъските и удря с копита. Може би това е Нил'ши. Вратата е затворена отвътре. Любопитен съм колко ли пазачи охраняват коня.

— А какво ще правим сега? — попита тихо Томек.

— Хитрата Лисица ще се обърне в гладен койот и ще безпокои коня. Тогава някой от пазачите ще излезе, за да прогони дивото животно. Моите братя ще се скрият зад самата стена на обора и ще се постараят бързо да обезоръжат пазача — обясни Хитрата лисица.

— Хоуг! Хоуг! — прошепна Пламтящия лъч и Съсеченото лице.

Индианците не бяха взели за нападението дългите си пушки. Носеха със себе си само ножове и томаховки, а Съсеченото лице

имаше и колчан със стрели и лък. Томек освен нож имаше револвер и къса пушка, с които обикновено не се разделяше през време на експедициите. Двамата индианци и бялото момче се прокраднаха до конюшнията; клекнаха на ъгъла. На няколко крачки от тях зад самата чупка на стената се намираше еднокрила врата.

Едва стигнаха до сградата и отвътре се чу тихо цвилене. Някакъв мустанг започна да се върти неспокойно, да рита, да се търка о дървената стена.

Томек не можеше да се владее. Беше сигурен, че кобилата Нил'ши е усетила неговото присъствие. Без да мисли за предпазливост, допря уста до цепнатината между дъските и прошепна:

— Нил'ши, Нил'ши!

Силното цвилене на коня не остана незабелязано.

— Карамба — изпсува по испански някой отвътре — Това проклето добиче има още сили да беснее посред нощ!

Плющене на камшик и цвилене на кон се чуха почти едновременно. За щастие в този момент койотът зави зловещо.

— Хей, Леоне, изпразни пушката си в този койот — чу се друг глас.

— Карамба, заради този кон човек не може да се наспи...

Томек нервно стисна пушката си в ръце, чу, че някой влачи крака и трясък от отваряне на резе. Пламтящия лъч се обърна към Съсеченото лице. Светкавично се разбраха с погледи и безшумно скочиха към вратата на конюшнията. Томек предпазливо подаде глава иззад ъгъла.

Откъм близките храсти отново се разнесе проточен вой на койот. Пламтящия лъч се промъкна като сянка зад откренатата врата. С два скока застана зад пазача. С лявата си ръка го хвана за гърлото, а с дясната го удари по главата с плоската страна на томахащата си. Почти едновременно Съсеченото лице изчезна приведен в конюшнията.

Всичко стана със светкавична бързина. Хитрата лисица изскочи от храстите и отиде да помогне на Съсеченото лице. Томек тръгна след него, но Съсеченото лице бършеше окървавения си нож в одеялото, с което беше покрил другия пазач. Нил'ши като луда се мяташе по малката конюшня. Томек, без много да му мисли, дръпна резето и застана пред разлудувалото се животно. Кобилата приклепна, а после

се изправи на задните си крака. Томек без страх отиде при пръхтящия кон, сложи ръка на шията му и прошепна:

— Нил'ши, моя мила, Нил'ши!

Кобилата леко подгъна предните си крака. Широко отворените ноздри докоснаха лицето на Томек, който беше прегърнал главата на кобилата.

— Нах'тах ни уез'зи! Изведи бързо коня! — подкани го Хитрата лисица.

Останалите двама индианци отвориха вратата на конюшнията. Томек преодоля вълнението си. Та нали трябваше да бъде хладнокръвен и да действа бързо. Хвана коня за гривата.

— Хайде Нил'ши! — каза той тихо.

Кобилата послушно излезе от конюшнията. Дърпаше се малко, когато минаваха покрай пазача, който лежеше на земята, но след миг бяха вече навън. Внезапно някъде зад ранчото се разнесе висок крясък на сова^[1]. Томек не му обърна внимание, защото знаеше, че тая черна птица, голяма колкото нашия дрозд, с малко по-дълга опашка, отколкото на свраката, и със звънлив като звук от флейта глас отлично имитира от зори до мрак чутите гласове.

Но Хитрата лисица внимателно наостри слух. Совата отново се обади, тоя път обаче от другата страна на ранчото.

— Хоуг! Нашите братя са вече готови — каза той. — Нека Нах'тах ни уез'зи възседне мустанга и да избърза при тях. Когато минеш покрай къщата на дой Педро, дай три изстрела във въздуха. Да не забравиш! Това е сигналът за атаката.

— А моите червени братя тук ли ще останат? — попита Томек.

— Хоуг! Трябва да създадем паника, за да улесним превземането на ранчото — отвърна Хитрата лисица.

Томек се огледа наоколо. В тоя момент Съсеченото лице подпалваше в конюшнията купчина сено, а Пламтящия лъч пъхаше в огъня края на перестата си стрела, сложена върху тетивата на лъка му.

Томек хвана Нил'ши за гривата. Възседна я леко с един скок и се отправи към главния отряд. Когато наближи къщата на дон Педро, една запалена стрела беше забита вече в покрива на къщата. Томек извади револвера си. Като минаваше край жилищната сграда, той даде три изстрела във въздуха.

Адски вой раздра утринната тишина. Двайсет полуголи индианци изскочиха иззад кактусите, храстите и дърветата. Томек видя боцмана да тича по стъпалата на верандата начело на червенокожите. Изведнъж зад къщата се чу нов боен крясък. Тътенът от конете на групата индианци, които атакуваха ранчото от другата страна, се смесваше с воя и стрелбата на огнестрелно оръжие.

Нервиран и възбуден, Томек се спря в бодливия храсталак, където петима индианци пазеха конете. Той искаше веднага да се върне в ранчото, но Нил'ши при вида на чужди хора беснееше. Бойкият крясък на индианците се усилваше все повече. Изстрелите зачестиха. Уплашените викове на нападателите постепенно намаляваха. Над имението на богатия дон Педро вече се издигаха черни стълбове дим — горяха сградите.

Боцманът пръв се озова на верандата на къщата. Под напора на огромното му тяло вратата, която водеше към стаите, се отвори с трясък. Боцманът падна от напора, но веднага скочи на крака. Без да се грижи за собствената си безопасност, започна да търси Сали. Индианците с ужасни крясъци нахълтаха след него. Борбата пламна вътре в къщата.

Боцманът тичаше от стая в стая, претърсваше всяко ъгълче, но никъде не намери Сали. Внезапно той съзря дон Педро и с един скок се озова при него. Мексиканецът държеше револвери в двете си ръце. Сиянието от пожара хвърляше кошмарни отблясъци върху каменното му лице. Той позна боцмана веднага.

— Добър ден, дон Педро! Не си очаквал нашето посещение, нали? — изкрещя сърдитият боцман.

— Считах шерифа Алан за почтен човек, но виждам, че именно там се крият разбойници, които нападат спокойните хора — студено отвърна мексиканецът.

— Не можеш да говориш за почтеност ти, който отвличаш деца — изсъска страшно боцманът. — Казвай веднага къде е Сали?!

— Търси я, но по-скоро ще намериш куршум, отколкото момичето.

Като каза това, той гръмна и с двата си револвера право в лицето на моряка. Боцманът неминуемо щеше да заплати с живота си за своята безразсъдност, ако в тоя момент Черната светкавица не беше го блъснал силом настрана. Наистина първият куршум беше драснал

моряка по лявото рамо, но ето че във въздуха блесна топорът на Черната светкавица. Ударен в гърдите, дон Педро се олюля и за миг изтърва оръжието си. Черната светкавица се нахвърли върху него; търколиха се на пода. Ловкият мексиканец се изплъзна като змия от ръцете на индианеца и успя да грабне от бюрото си тежък предмет за притискане на книжа. После замахна с все сила над главата на вожда, който тъкмо ставаше; но неочаквано се разнесе свистене: една переста стрела се заби право в сърцето на дон Педро. Пламтящия лъч беше видял опасността, която заплашва Черната светкавица, и затова сложи край на отчаяната борба на мексиканеца. Дон Педро се свлече тежко на пода.

— Дявол да те вземе, Пламтящи лъч — изрева боцманът. — Как можа да направиш това?

Учуден, Пламтящия лъч погледна боцмана. „Какво пак иска от него този бял?!“ Той сви сърдито вежди.

— Уби Дон Педро и сега кой ще ни каже къде се намира нашата Сали? — сърдеше се боцманът.

В очите на Пламтящия лъч блесна пламъче — беше разбрал боцмана, а в този миг Черната светкавица извика:

— Той не познаваше фермера! Умрелият няма вече да ни издаде тайната, затова пък другите пленници ще кажат истината. Претърсихме навсякъде и не намерихме Бялата роза. Тя не е тук. Хоуг!

— Щом е така, заслужаваше да умре — измърмори боцманът.

— По-скоро да излизаме оттук — обади се Черната светкавица. — Покривът всеки момент може да рухне.

Дълги огнени езици вече лижеха стените на стаята. Горната част на къщата с трясък се срути сред пламъците.

Черната светкавица скочи през прозореца. Боцманът и Пламтящия лъч сториха същото. Пред къщата завариха петнайсетина индианци, които изнасяха плячка. Други извеждаха вързани с ремъци хора на фермера и коне. Над цялото имение се издигаха черни стълбове дим.

Разнесоха се остри звуци от свирките на малките вождове, които зовяха бойците за връщане. Понеже жителите на ранчото бяха нападнати в съня си, само двама от хората на Черната светкавица бяха ранени. Въпреки това те сами се изтеглиха при конете си.

Целият отряд напусна ранчото така бързо, както преди малко се беше появил. Скоро индианците отново бяха при мустангите си, скрити в кактусите в подножието на хълма.

Томек с нетърпение очакваше да види Сали, но тя не беше между бойците, които се връщаха. Вместо нея видя боцмана, който идеше тичешком след Черната светкавица и Пламтящия лъч.

— Ха, поне ти имаш днес късмет — извика боцманът, като видя Томек при кобилата на шерифа Алан. — Добре, че поне коня можахме да си върнем. Трудно ли се справихте с пазачите?

— Моите другари сами... направиха всичко. Аз само изведох Нил'ши, когато борбата беше вече свършена. Но къде е Сали? Не я ли намерихте? — попита Томек разтревожен.

— Нито я видяхме, нито чухме нещо за нея, братче. Потънала е в дън земя — отговори загрижено боцманът.

— А къде е дон Педро? — разпитваше Томек.

— Навярно е вече в ада, защото в рая положително няма да го пуснат — измърмори боцманът.

— Значи... ти си го убил?! — извика с укор Томек.

— И-и-и, пък ти, откъде накъде! И защо пък непременно аз?

— А кой тогава?

— Успокой се. Пламтящия лъч улучи мексиканеца със стрела. Той не познаваше дон Педро, а щом видя, че той ще убие Черната светкавица, всичко се свърши за миг.

— Значи, цялото нападение и опустошение бяха напразни. Няма да узнаем къде е нещастната Сали.

— Не се отчайвай толкова бързо — успокои го боцманът. — Черната светкавица казва, че ще разберем нещо от другите пленници.

— А индианците взеха ли хората от ранчото?

— Ами хората на дон Педро не отвлякоха ли нашата Сали? Много ти е меко сърцето, братче, много меко! Войната си е война, разбираш ли? Хайде, ела на себе си!

Черната светкавица и Пламтящия лъч разглеждаха Нил'ши с очите на познавачи.

— Опитвали се да я сломят с глад — обади се Черната светкавица. — Нека Нах'тах ни уз'зи вземе кобилата за въжето и я заведе при коня си. Тръгваме!

— А къде ще отидем? Нали не можахме да разберем къде е скрита Бялата роза? — отговори Томек.

— Най-напред трябва да се отдалечим оттук час по-скоро — обясни Черната светкавица. — Ще спрем в степта и там ще изтръгнем сведения от пленниците. Едва тогава ще си съставим по-нататъшен план за действие.

— Хайде, път ни чака! На конете! — извика боцманът.

[1] Крецящата сова населява всички области на Америка със субтропически и умерен климат с изключение на островите Голопагос. Дълга е 25 см. и с движенията си напомня дрозд. ↑

XIX

ПЪРВИТЕ СЛЕДИ

Индианците отвлякоха от ранчото на дон Педро стадо отлични коне. Натовариха ги с богата плячка, след което осем бойци тръгнаха с тях на изток, като взеха със себе си и двамата си ранени другари. Както обясни Черната светкавица, близо до Планината на знаците имало на бивак отряд индианци от резерватите, които щели да се погрижат за конете и плячката, както и за ранените.

Петнайсетина индианци метнаха върху шиите на пленниците примки, за да могат по тоя начин да ги водят край конете си. Не след дълго цялата дружина бързо се отдалечаваше от пепелищата на ранчото. Последните трима индианци навиха одеялата си, вързаха ги за въжета и ги повлякоха след себе си по земята. Това беше стар начин за заличаване на следите, но във всички случаи той значително би затруднил евентуалното преследване.

Едва късно след обяд спряха да си починат. Черната светкавица сякаш се страхуваше от преследване, защото постави стража на много места. След като всички утолиха глада си, вождът поръча да му доведат пленниците. Това бяха двама метиси и четирима индианци от племето пуеблоси. Започна разпитът.

Пуеблосите упорито мълчаха, а метисите, след като ги заплашиха с изтезания, казаха всичко, което знаеха. Техните думи потвърждаваха предположенията на шерифа Алан.

И тъй, един от метисите бил свидетел как няколко неизвестни пуеблоси довели в ранчото кобилата Нил'ши. Дон Педро купил от тях коня, като им платил много скъпо в злато и разни други стоки. След сключването на сделката пуеблосите бързо си заминали. Двата метиси непрекъснато уверяваха, че в имението никога не е имало бяла девойка, нито пък са слушали от дон Педро за нея. Те единодушно изразиха предположението, че пуеблосите може би са я отвлекли в своето поселище. По нареждане на Черната светкавица бойците

отново отведеха пленниците настрана. Индианските вождове започнаха кратко съвещание с белите си приятели.

— Проклетите пуеблоски кучета непременно знаят кое племе е отвлякло Бялата роза и кобилата Нил'ши, но не искат да ни кажат това — обади се Черната светкавица. — Ще видим дали така упорито ще мълчат при стълба на мъченията.

— Вожде, имам голяма молба към тебе — обади се Томек.

— Ушите ми са винаги широко отворени за моите приятели — отвърна Черната светкавица. — Нека моят брат каже какво желае.

— Подари живота на пленниците!

Черната светкавица го погледна изумен.

— Пленниците трябва да умрат — заяви той твърдо. — Бих ги избил дори ако бяха казали кой е отвлякъл Бялата роза. Само умрелите няма да кажат на никого, че именно ние нападнахме ранчото на дон Пелро. Пуеблоските кучета сигурно ме познават. А Нах'тах ни уез'зи знае ли, че губернаторът на Ново Мексико е обещал висока награда за моята глава? Заради тия пари Многого гриви стана предател. Пленниците трябва да умрат, защото видяха Черната светкавица и особено вождовете Дългите очи и Хитрата лисица, които след експедицията отново ще се върнат в резервата. Затова нека моят бял брат не моли милост за пленниците.

— Вожде, много държа на твоята безопасност, както и на безопасността на вождовете Хитрата лисица и Дългите очи. Но не смяташ ли, че аз и моят приятел също можем да бъдем подведени под отговорност за нападението?

— Хоуг! Моят брат правилно забеляза — пленниците може би познават и вас.

— Прав си! Един от тия метиси беше жокей на дон Педро на родеото. Познах го и съм сигурен, че той също ме позна. Въпреки това много те моля: подари живота на пленниците!

Шепот на негодувание се разнесе сред индианците. Вождовете Дългите очи, Хитрата лисица и Пламтящия лъч гледаха Томек почти враждебно. Черната светкавица беше не по-малко сърдит от тях, но още веднъж се въздържа и каза рязко:

— Моят бял брат е лош съветник. Не може боец на военна пътека да излага другарите си без нужда на опасност. Ако такова предложение беше направено от индианец, щях да му строша главата с моя топор.

Разтревожен, боцманът погледна Томек, но като видя необикновена упоритост на лицето му, разбра, че момчето не се е уплашило от заплахата и няма намерение да отстъпи лесно.

Томек в пълното с напрежение мълчание спокойно гледаше Черната светкавица. Младото бяло момче и страшният вожд на апахите дълго се измерваха с погледи. Накрая Томек се обади със сериозен глас:

— Странни са думите ти, вожде. Преди всичко не бих молил милост за пленниците, ако наравно с вас не съм изложен на опасност. Ти каза, че ако индианец би ти направил такова предложение, би му разбил главата с топора си. Племената на апахите и наваите ме приеха в средата си, затова сега и аз съм подчинен на твоите заповеди. Помисли добре дали съм заслужил това, а после ме убий!

След тия думи Томек се наведе към Черната светкавица, който изумен се отдръпна малко и със сърдит глас извика:

— Хоуг! Изглежда, че някакъв зъл дух е влязъл в тебе! Какво искаш от мене?

Томек се изправи с изпълнен с достойнство порив:

— Слушай, вожде, и вие всички мои червенокожи братя — обади се той. — Ще ви обясня сега защо моля да бъде подарен животът на нашите пленници. Въпреки мнението на някои бели, че индианците ся жестоки и диви, аз ви смятам за благородни хора. Доказателство за това беше фактът, че на родеото аз се облякох с дрехите, подарени ми от съвета на старейшините на апахите и наваите. Обърнах се също към вас, като към приятели, да ми помогнете да намерим Бялата роза. Можете ли да допуснете, че щях да направя това, ако не вярвах във вашата честност? Честният човек не отнема живота на ближния си само затова, че временно има надмощие над него. Убиването на пленник е обикновено убийство и затова се застъпвам за пленниците. Вярвам, че като храбри и безстрашни воини ще изпълните молбата ми.

— Изглежда, че Нах'тах ни уез'зи има два езика. Най-напред ни накара да изровим военния топор, а сега не иска да убива враговете — разпалено извика Пламтящия лъч.

— Зле тълкуваш думите ми, Пламтящи лъч! Казах, че убиването на човека може да бъде оправдано само от висша необходимост, например при отбрана на собствения живот. А пленниците сега за нас

не са опасни. Убиването им само защото биха могли да ни обвинят за нападението на ранчото би било една обикновена страхливост.

— Тогава всички бели са страхливци, защото убиват индианците, без това да се налага — сухо се намеси вождът Дългите очи.

— Ако разсъждавам като моя червен брат, тогава мога да кажа, че всички индианци са предатели, понеже Многото гриви предаде на белите вожда Черната светкавица — отби удара Томек.

Пламтящия лъч измъкна от колана томаховката си.

— Лъжеш, бяло куче! — изкрещя побеснял. — Ти обиди всички ни.

— Съвсем не съм имал такова намерение — възрази Томек спокойно. — Казах само, че както измежду белите, така и между индианците има хора благородни, добри и... лоши. Неразумно постъпва той, който по най-лошите и глупавите съди за всички останали.

— Хоуг! Нашият бял брат каза истината — намеси се Хитрата лисица. — Но нашият закон гласи, че само умрелите не издават тайни. Затова трябва да убием индианците.

— Такъв е нашият военен закон, а който го наруши, наказва се със смърт — добави Черната светкавица, като потискаше възмущението си.

— Всички закони са измислени от хората и пак хората могат да ги изменят — отговори Томек.

— Нах'тах ни уез'зи в езика на белите означава: Малък вожд — отново се обади Хитрата лисица. — На вождовете не подобава да нарушават военния закон, а още повече да се застъпват за пленници.

— Всичко подобава на човек, който излиза в защита на другите — каза Томек. — Това са правила големи вождове, които никой не може да обвини в непочтеност!

— Бели ли са били те? — иронично попита Хитрата лисица.

— Да, бели, велики и благородни вождове не само на отделни племена, но и на цели народи. И не друг, а Великия бял баща от Вашингтон Абрахам Линколн^[1] издействува свободата на негрите и за това дори води война с белите плантатори от юг.

— Хоуг! Великият бял баща е имал добри намерения, но другите бели не го слушали — възрази упорито Хитрата лисица.

— Моят червен брат греши — възрази Томек. — Много бели са искали да помогнат не само на негрите, но и на индианците. Например моят сънародник Павел Стшелецки се е застъпвал за индианците и робите пред великия бял баща Джексън още преди Абрахам Линколн. В защита на австралийските туземци е написал книга, която моите червени братя наричат говореща хартия.

— Може би това е истина — призна вождът Дългите очи. — Но нито един велик вожд не се е застъпвал въпреки военния закон за пленници.

— Така ли мислиш? Тогава ще ти разкажа интересна история. Преди американците да получат независимост, страната била управлявана от англичаните. Това било много несправедливо управление, затова заселниците решили да си извоюват независимостта и започнали неравна борба. На помощ на американците дошли благородни хора от Европа, между тях бил и полякът Тадеуш Косцюшко. Като полковник в американската армия той се е борил храбро против англичаните, за което получил големи отличия и почести. Понеже предвождал част от армията, той бил истински голям вожд. Когато превземали крепостите Август и Нинета Сюкс в Южна Каролина, главнокомандуваният генерал Грин забранил под страх от смъртно наказание да се щадят враговете. Косцюшко, виждайки страшната сеч, спасил четиридесет англичани, като ги закрил със собственото си тяло. Не само че не бил наказан, но бил похвален от главнокомандувания Вашингтон.

— Чудни неща разказа Нах'тах ни уез'зи — смая се Пламтяция лъч.

— Ще добавя още, че тоя именно Косцюшко бил произведен в чин генерал от правителството на Съединените щати, а после се върнал в родината, където застанал начело на нашия народ в борбата му за свобода срещу нашествениците. Може ли тогава да се каже, че такъв велик вожд е постъпил недостойно, понеже е бранел пленниците?

— Хоуг! Никой не би произвел страхливец за главнокомандуващ — призна Черната светкавица.

— Трябва да се прави разлика между страхливост и благородство — отговори Томек. — Обърнах се към моите червени братя за помощ, защото вярвам, че индианците са благородни бойци. В противен

случай нито аз, нито моят приятел щяхме да тръгнем с вас на военен поход.

След тия думи на Томек зацари продължителна тишина. Томек и боцманът неспокойно поглеждаха страшните си съюзници. Черната светкавица хвърли поглед към червенокожите воители и накрая каза:

— Хоуг! Малкият вожд е бял, но той принадлежи към нашето племе. Никой няма право да те нарече враг на индианците, при все че говориш странни неща и не мислиш като нас. Хоуг! Ти си прав. Безстрашният и благороден боец не е страхливец, нито предател, дори тогава, когато се застъпва за пленниците. Ти доказа това, като се опълчи срещу всички нас. За тебе и твоя приятел вече два пъти наруших закона, който аз сам наложих на моите бойци. Въпреки че не мога да разбера всичко, което ти говориш, ще изпълня твоята молба: ще подаря живота и свободата на пленниците. Хоуг! Казах!

— Благодаря ти, Черна светкавицо! Сега наистина съм горд, че „вие и ние сме една кръв“ — отвърна Томек развълнуван.

— Сякаш го взе от устата ми, братче — горещо добави боцманът, като гледаше момчето с уважение. — Вие сте порядъчни и почтени мъже. Мога да те уверя, Черна светкавицо, че капитан Мортън ще си изпати здравата, ако още веднъж те нарече пред мене бандит! Ха, аз пък мога да кажа само толкова — всичките вие винаги можете да разчитате на мене.

Повечето от бойците бяха изненадани, че пленниците няма да бъдат убити. Въпреки това, свикнали да слушат вожда, мълчаливо приеха неговото решение. Те наблюдаваха изпод вежди младия бял брат. Изглежда, той беше могъщ боец, щом твърдят и обикновено непреклонен вожд се вслушваше в молбите му. Дори Пламтящия лъч не се разсърди. По-скоро беше тъжен и замислен. Той все повече откриваше разликата между себе си и белите приятели на вожда.

Черната светкавица не остави на бойците си много време за размишление: военното съвещание продължи. Вождът представи плана за действие. Той предложи целият отряд да се придвижи на юг и да се скрие в планината Сиера Мадре. Оттам ще бъдат изпратени разузнавачи към поселището на индианците зуни, за да се провери дали те са нападнали ранчото на Алан. Защото, ако зуните са причинителите на цялото нещастие, тогава Сали би трябвало да се намира при тях.

Планът на Черната светкавица беше приет единодушно. По тия места зуните бяха единствените представители на индианците пуеблоси, а опитният по тия въпроси шериф не би сгрешил в разпознаването на нападателите.

Качиха се на конете си и потеглиха на път, като оставиха пленниците леко вързани.

Отрядът леко се придвижваше на югозапад към планинската верига Сиера Мадре, която се очертаваше на хоризонта. По пътя към тях се присъедини Червения орел, изпратен предния ден при шерифа Алан и госпожа Алан. Както разказваше, отчаяната майка на Сали просто го засипала с лавина от въпроси. Едва успял да я поуспокои, като я уверил, че боцманът и Томек с много свои приятели са тръгнали вече да търсят изчезналата ѝ дъщеря.

Кавалкадата бързо стигна вълнообразното плато. Разузнавачите оглеждаха внимателно околността. Единият от тях пристигна галоп на разпенения си мустанг при Черната светкавица.

— Хоуг! Хоуг! Между възвишенията на степта видяхме грамаден бизон — извика той необикновено възбуден.

Черната светкавица закова коня си на място.

— Сигурен ли си в това? — попита той недоверчиво.

— Хоуг! Видях бизона с очите си. Останалите двама разузнавачи го наблюдават иззад една височинка!

Вестта за бизона, предавана от уста на уста, като светкавица стигна до ушите на всички бойци. Вождовете Хитрата лисица и Дългите очи веднага отидоха при Черната светкавица.

— Хоуг! Ако разузнавачите казват истината, това е несъмнен знак, че великият Маниту благославя нашия военен поход и ни изпраща животно, което е осигурявало на нашите бащи и на бащите на нашите бащи независим живот в необятната прерия. Вождовете Хитрата лисица, Дългите очи и моите бели братя ще дойдат с мене да проверим дали разузнавачите не са се излъгали — каза Черната светкавица, като скочи от коня си.

Изброените от вожда бързо слязоха от конете си. Хитрата лисица взе лък, стрели и кожа от койот — необходима при индианския лов на бизони. Необикновено възбудени, те изтичаха към възвишението, което им показва разузнавачът.

Огромните стада бизони, които някога са пасли по тревистите прерии, сега бяха само минало. Още през 1872–1874 г. бизони са се срещали из прериите от Канада чак до Крайбрежието на Мексиканския залив и от реката Мисури^[2] до Скалистите планини. През есента многохилядните им стада отивали на юг да търсят по-мек климат, а през пролетта се връщали отново на север. Началото на унищожението на бизоните, чиито огромни стада били някога необикновено разнообразие за необятните американски прерии, започнало след прокарването на железопътната линия Пацифик^[3], която разделила на две части земите, наричани бизонов път — на северна и южна. Изкуственото разделяне на пасищата нарушило изведнъж начина на живот на тия безпомощни и кротки животни. В действителност обаче напълно ги унищожават масовият лов, организиран от белите и индианците заради техните кожи. В началото на ХХ век, тоест когато Томек и боцманът се намирали в Америка, бизоните били голяма рядкост на границата между Съединените щати и Мексико. Затова нямаше нищо чудно, че и те посрещнаха вестта за бизона като нещо необикновено.

Ловците вървяха много внимателно, закривани от високата трева. Те се качиха на възвишението пълзешком. И като омагьосани наблюдаваха самотния бизон, който скубеше спокойно трева.

Беше огромен, дълъг към три метра, висок почти два метра. Томек веднага си спомни варшавския час по зоология: „Американският бизон се различава от полския по това, че има много по-къси крака, сравнително по-голяма предна част на туловището от задната, по-гъста козина и по-широка глава.“ Сега провери това непосредствено.

Големият стар бизон спокойно скубеше трева; отдалече изглеждаше, че с дългата си брада мете земята.

Индианците гледаха бизона сякаш с религиозна почит. Но накрая в тях закипя истинска ловджийска кръв. Черната светкавица прошепна пръв:

— Хоуг! Разузнавачите не ни излъгаха! Духовете на нашите бащи ни помагат в похода. Иначе би ли могъл да се яви днес бизон на пътя ни?

— Хоуг! Така е. Изглежда, че великият Маниту ни изпраща бизона, за да ни насърчи преди борбата със зуните — призна тихо

Дългите очи.

Естествено, че Томек и боцманът не вярваха в свръхестествената поява на бизона на пътя им. Те предполагаха, че няколко от тия редки днес животни навярно живеят в планинските клисури. Тоя бик навярно се е отделил от стадото си, за да търси храна. А може да е и някой самотник, който прекарва живота си по тия диви места. Така или иначе бизонът беше нещо реално. Боцманът започна да се страхува да не би случайно животното да се изплаши и избяга; затова се опря на лакти и приготви пушката си.

— На такова разстояние изстрелът не е сигурен. Раненият бизон ще избяга и ще се скрие в планината — прошепна Томек, като измерваше с очи разстоянието.

— Малкият вожд правилно забеляза — съгласи се Черната светкавица. — Нека Гърмящия юмрук остави бизона на вожда Хитрата лисица.

Боцманът се подвоуми, като видя как Хитрата лисица извади от колчана си три перести стрели и лък. Черната светкавица забеляза недоверието на боцмана, затова отново се обади:

— Индианците векове наред са ловили бизони. Преди още белите да донесат пушките си, ние по свой начин сме убивали по стотици глави на един лов. Дори сам индианец може незабелязано да отиде при стадото и да застреля няколко бизона. Моите братя ще видят как Хитрата лисица ще се справи сам...

Хитрата лисица наистина не губеше време. Той се покри цял с кожата на койота, взе в ръка лъка и стрелите и пълзешком започна да слиза от възвишението право към бизона. Пълзеше на зигзаг по земята, като държеше в ръка оръжието си.

— Ще уплаши животното като нищо — измърмори боцманът.

— Чувал съм, че индианците някога така именно са убивали бизоните и дори много по-страхливите от тях антилопи — отвърна му шепнешком Томек. — Хитрата лисица пълзи срещу вятъра, затова може би ще успее...

Хитрата лисица беше вече на половината път. Изведнъж грамадно животно повдигна малко голямата си глава, разтърси я, за да отстрани дългата гъста грива, която падаше в очите му. Въпреки това тя не му позволяваше да различава съвсем точно предметите. То стоеше по посока на вятъра и не можеше да усети миризмата на

човека: виждаше само предпазливо приближаващия се страхлив и добре познат койот. Успокоен от това, бизонът продължаваше да си скубе трева.

Хитрата лисица без страх се приближаваше до животното. Като обитател на прерията, той знаеше добре нравите на бизоните. Само предвещаващата нещо лошо миризма на човек можеше да предупреди животното за опасността. Сега обаче вятърът беше благоприятен за ловеца, а бизонът, който не се страхуваше дори от гърмежа на огнестрелно оръжие, не обръщаше никакво внимание на койота. Значи, истина било, че добре скрит или маскиран стрелец би могъл да изпрати няколко изстрела срещу избрани от него животни сред стадо, което пасе спокойно. А според твърденията на стари ловци дори предсмъртното хъркане на простреляно със стрела или куршум животно не предизвиква паника в стадото. В повечето случаи само бизоните, които се намират най-близо до умиращия си другар, вдигат гривестите си глави, гледат известно време наоколо и пак продължават да скубят трева.

Индианецът се промъкна до бизона на разстояние двадесетина крачки, без животното да подозира нещо. Избираше си най-удобно място за стреляне. Пълзешком мина от лявата страна на животното, Томек помоли вожда Дългите очи да му даде бинокъла си; наблюдаваше внимателно необикновенния лов. Видя съвсем ясно как Хитрата лисица се спря недалече от бизона. Опрян на лакти, червенокожият сложи стрела на тетивата, изправи се на колене, опъна лъка и пусна стрелата. Стрелата се заби цяла в хълбока на животното. Бизонът подскочи, приседна, а в това време Хитрата лисица го прободде с втора стрела. Бизонът падна на предните си крака, приклезна; от силната болка се изправи още веднъж. Ловецът опъна лъка. Нова переста стрела се впи в хълбока на животното малко по-ниско от първата. Бизонът грохна на земята и не след дълго се вцепени напълно. При триумфалния вик на Черната светкавица конниците препуснаха към ловеца-победител и трофея. Веднага се заловиха да разрязват убитото животно.

Томек и боцманът видяха, че уелото разрязване на убития бизон изисква голямо внимание и сръчност. Също като тях по-неопитните млади индианци следяха внимателно действията на старейшините на племето.

Обърнаха убития бизон по корем, като направиха подпора за тялото от четирите му широко разкрасени крака. След това Хитрата лисица направи с нож напречен разрез на врата; откри гърбицата му, а други двама индианци, като хванаха с ръце гривата, отделиха кожата от плешките. След това Хитрата лисица преряза кожата по продължение на гръбнака чак до опашката. Помощниците му веднага я одраха от хълбоците; тя се държеше още само за гръдната кост. Отделената по този начин кожа опънаха добре на земята. Върху нея слагаха отрязваните парчета месо — най-напред от плешките, после отрязаното по продължение на гръбнака филе. Облепените с тлъсто месо ребра отсякоха с топори. След като извадиха червата от корема и отрязаха езика, който минаваше за голям деликатес, увиха част от месото в кожата. Петнайсетина индианци направиха от дългите си копия носилка, върху която поставиха останалото нарязано месо. След малко цялата кавалкада пое към планината. Преди да се здрачи, те бяха вече в дъното на един добре скрит сенчест каньон. Тук целият отряд щеше да чака разузнавачите, изпратени от Черната светкавица в местностите, населявани от племето зуни. Докато едни от индианците пазеха конете на пасището, други разпалваха огньовете и приготвяха вечеря.

Томек и боцманът с удоволствие се включиха в работата на червенокожите си приятели. Каменната сериозност и сдържаност, с която индианците обикновено се държаха в присъствието на белите, сега изчезна. Не се стесняваха вече един от друг. Радваха се на победата над дон Педро и особено на убиването на бизона, изпратен им от небесните сили, за да придобият сили за следващия бой. Това беше толкова необикновено събитие, че те решиха при вечерния пир да го почетат с танца на бизона.

Тоя път танецът щеше да бъде изпълнен от Хитрата Лисица. Безстрашният и прочут със своята хитрост боец се появи със специално облекло. На главата си бе сложил маска, направена набързо от гривата на бизона, от рогата и от пера. Изпод широкия колан, който опасваше бедрата му, се подаваше къса поличка. В дясната си ръка държеше дрънкалка, а в лявата — лък и стрели. По обичая на индианците от северозападното крайбрежие, на горските индианци и индианците от югозапад, танцьорите при този вид церемонии излизат с маски, за да изобразяват свещените сили, които според тях вземат

участие в обряда. В живота на индианците танците винаги са били нещо обикновено. Те са се играели при разни случаи, а много често били почти обред. Особено танците като танца на лулата, на духа, на змията, на слънцето, на бизона и други имат строго определени форми, непроменени от векове. Всяка песен, молитва и танец, свързани с церемонията, трябвало да бъдат изпълнени правилно, защото се вярвало, че в противен случай ще довлечат нещастие.

Танецът на бизона изобразяваше някогашния лов на тия животни. Индианските танцьори се вживяваха отлично в своите роли и вярно пресъздаваха истински случки. Зрителите много лесно разбираха значението на всяко движение и целия ход на въображаемия лов на бизони през времето, преди още испанците да пренесат конете в Америка.

Червенокожите избирали в степта остро пресечена стръмнина; в подножието ѝ приготвяли специална клопка. Зад издигнатата във формата на римска петица преграда от камъни, която допирала с острия си, но незатворен край стръмнината, се криели тълпи мъже, жени и деца. В определеното време индианецът, примамвач на бизоните, облечен с животинска кожа и рога, след нощ, прекарана в песни и молитви към прадедите за помощ в лова, призори тръгвал по степта, за да примами стадото от бизони в клопката. Когато успеел да докара бизоните до каменната преграда, той се скривал и тогава всички индианци излизали от скривалището си и с крясъци, дрънкане и удряне на барабани погвали стадото към стръмния ръб. Уплашените бизони падали от стръмнината, след това индианците ги доубивали. После одирали кожата на бизоните, нарязвали месото на дълги парчета, сушили ги и ги занасяли в лагера, където също правели благодарствени тържества. Хитрата лисица — главният актьор, и придружаващите го танцьори изобразиха с изключителна пластичност споменатия лов. На двамата бели приятели се струваше, че още чуват тропота на копита и рева на побеснялото от страх стадо. Дрънкаха дрънкалки, бумтяха барабани, а крясъците от хайката стигаха чак до небесата.^[4]

Уморените и сякаш упоени танцьори седнаха на богатата трапеза. После разговорите край огнището траяха още дълго. Индианците на драго сърце разказваха по-интересните си преживелици и

приключения. Някогашният див Запад възкръсна пред очите на заслушаните бели приятели.

[1] Абрахам Линколн е бил президент на САЩ през 1861–1865 г. На 1 януари 1863 г. издал Прокламация за освобождение, с която се признавала свободата на черните роби. ↑

[2] Река Мисури извира от Скалистите планини; в низините тя се съединява с река Мисисипи, която води началото си от малко езеро, на запад от Планинското езеро, и се влива в Мексиканския залив. Ако приемем Мисури за главна река, тогава Мисисипи-Мисури е най-дългата река на земята (6660 км). ↑

[3] Пацифик — название на железопътната линия, която свързва Тихия океан с Атлантическия. ↑

[4] Някогашните индианци много пъти използвали специално направени клопки за бизони. За това свидетелствуват откритията на белите. В Канада например, край южния приток на реката Саскатчеван бил открит до една стръмнина насип, висок осем стъпки, широк седем стъпки, дълъг осемстотин, направен от кости на бизони от някогашните индианци. Такива купища кости, дълги 300–400 стъпки, били намерени също в околностите на езерото Дуке. При един такъв лов червенокожите убивали няколкостотин бизона. ↑

XX

СЕЛИЩЕТО НА ЗУНИТЕ

На другия ден на разсъмване Черната светкавица изпрати на разузнаване двама опитни разузнавачи. Останалите бойци трябваше да чакат в каньона тяхното завръщане. Всички почиваха, с изключение на стражата, която на смени бдеше по скалните върхове.

Подвижният обикновено боцман губеше търпение поради това бездействие и въпреки че се въздържаше да се катери по трудно проходимите планински места, сега сам предложи на Томек да разгледат близката околност.

През време на тия разходки те разговаряха особено много. Тоя път се изкачиха на стръмнината над самата клисура. Боцманът се възползува от случая, че се намира насаме с Томек, и каза:

— О-хо, братче! Вижда се, че парите, които харчи баща ти, за да те учи, не отиват на вятъра. Приказваш, без да се запъваш, изсипваш разните факти като опитен музикант, който свири по ноти хубави парчета. Навярно затова съм се залепил за тебе като репей. По мое мнение трябва да учиш за адвокат. Учените думи действуват на такива простаци като мене, а дори и на дивите индианци.

— Какво искаш да кажеш с това?

— О, спомних си колко умело измисляше разни интересни историйки, за да спасиш пленниците, взети от ранчото на мексиканеца. Дори през ум не ми минаваше, че ще успееш с такъв номер. Юнак си ти и хитрец!

— Нима ти смяташ, че аз съм измислил всичко това? — учуди се Томек.

— Може би не всичко, но с тоя Косцюшко и пленниците ти май заблуди индианците.

Томек весело погледна боцмана.

— Драги боцмане, а ти знаеш ли наистина кой е бил Косцюшко?
— попита го той.

— Не се шегувай с мене! — възрази му морякът леко засегнат. — У моите стари в Повисле е окачена на почетно място голяма картина, която представлява как Косцюшко полага клетва на Краковския площад. Как тогава да не зная кой е бил той? Но досега не бях чувал, че е правил такива неща в Америка.

— Косцюшко е бил необикновен човек. За това най-добре свидетелствува начинът, по който той предложил услугите си на Конгреса на Съединените щати.

— А какво е направил? — попита боцманът, като се разположи удобно.

— Когато Съединените щати започнали борба за освобождение от тежкото настойничество на Англия, в Париж дошли двама американски пълномощници, за да издействуват помощ за своята армия. Това били Сайлъс Дийн и Артур Лин. Те именно давали препоръчителни писма на доброволците, въз основа на които били приемани в Америка във войската. Нашият Косцюшко не взел никакви писма. Качил се човекът на парахода с още петима поляци и заминал за Щатите.

— Хе, хе, а толкова ли е бил сигурен в себе си?

Томек поклати глава и продължи:

— Параходът се разбил край бреговете на островите Свети Доминик. Косцюшко и другарите му се хванали за мачтата и така стигнали до брега. Качили се на друг параход, който плувал за Филадельфия. Косцюшко веднага отишъл при славния учен и член на Конгреса Бенджамин Франклин. Помолил го да бъде приет във войската. Когато Франклин го попитал за препоръчителни писма, Косцюшко му отговорил, че иска да се представи с военните си способности и знания, а не с чужди препоръки. Конгресът възложил на Франклин да подложи на изпит амбициозния поляк. След изпита веднага му дали чин полковник.

— Хе, хе, вижда се, че не е бил какъв да е човек!

— Косцюшко преди всичко притежавал мъжество, големи знания и способности. Затова в сраженията край Трентън и Принсетън проявил голямо хладнокръвие, а със смелата си атака срещу врага направил впечатление на главнокомандуващия Георг Вашингтон. Оттогава бил придаван за съветник на генерали, на които били възлагани особено трудни задачи. Чел съм, че по време на обсадата на

Йорктаун Вашингтон при прегледа на войските стигнал до една горичка, където бил Косцюшко със стрелците, които трябвало да започнат на другия ден атаката. На речта на вожда Косцюшко отговорил: „Утре или ще превзема укреплението, или ще загина.“ И при все че бил тежко ранен, принудил врага да напусне редута. Нашият Косцюшко е бил не само безстрашен и добър командир. Големи са заслугите му и за укрепяването на Филадельфия и лагерите на американската армия. А кой, ако не той, допринесе за победата при Саратога? За героичната битка го повишили в чин генерал-майор и му дали ордена „Цинцинат“. А знаеш ли, че когато след завръщането си от петербургски плен Косцюшко за втори път стъпил на американска земя, населението тук го приело с голямо въодушевление — американските граждани се впрегнали в колата му и го возили като триумфатор.

— Нищо чудно, щом е направил за тях толкова много — отвърна боцманът. — Да, ти си прав, но той не е само наш велик герой. Паметникът на Косцюшко, който видяхме във Вашингтон, никак не е лош.

— А не видя ли неговите паметници в Чикаго и другите градове? — попита Томек.

— Вярно, имаше такива.

— И не само той се е борил за независимостта на Съединените щати. Забрави ли, че Казимеж Пуласки като генерал-майор е загинал тук през 1779 г. в битката при Сеуенех?

— Същият ли, който пръв организира собствен легион?

— Значи, запомнил си го!

— Разбира се, че го запомних! А сега, братче, кажи ми освен Стшелецки, за когото вече ни говори, има ли други поляци, които са пътешествували из Америка?

Томек помисли малко, погледна весело боцмана и го попита:

— А помниш ли кой е открил Америка?

— Само да не кажеш, братче, че и той е бил поляк — разсмя се морякът. — Зная, че това е направил Колумб.

— Истина, но още по-рано, през 1476 г., полякът Ян от Колно^[1], гдански мореплавател, изпратен от датския крал, заминал начело на експедиция, за да спасява остатъците от нормандските колонисти в Гренландия. Вярно, че не стигнал дотам, но открил от другата страна

на океана земя, която вероятно била Лабрадор. Пътешествието на нашия сънародник е станало шестнайсет години по-рано от откривателското пътешествие на Колумб.

— Ах, дявол да те вземе! Готов си накрая да ме убедиш, че и аз имам тук някакви заслуги — смееше се боцманът.

— Кой знае, може и ти да направиш нещо в Америка. Когато Фернандо Кортец спрял в Мексико, индианците му предложили робиня. После тази индианка, вече като дона Марина, направила на Кортец големи услуги. Сега пък вождът Черната светкавица ти предлага своята дъщеря. Може би Скалното цвете също ще изиграе подобна роля и ти ще станеш прославен човек.

— Да те вземе дяволът! Това ли трябваше да ми напомняш сега?! Казах вече, че не е за мене тоя деликатес. Помни какво ми обеща...

— Не се ядосвай, аз само се пошегувах.

— Май много се шегуваш с тая женитба. Не ме изкарвай от търпение... Разкажи ми какво още знаеш за поляците!?! Говори ми за пътешественици, а не за женитби и индианки.

— Зная, че обичаш такива истории. Когато се върнем в ранчото, ще ти дам една интересна книга от Емил Дуниковски. Към края на миналия век той пътешествувал из Америка. Посетил големия Национален парк при река Йелоустон^[2]. След това с Витолд Шишло бил във Флорида. Ще видиш, че това е интересна книга. Друг наш сънародник, Хенрик Поляковски, проучвал Средна Америка. Пръв той е написал научен труд за растителността в Коста Рика, печатан на испански и немски. А Юзеф Буркарт, като пътувал из Мексико, направил много интересни наблюдения, които по-късно станали база за по-нататъшни изследвания на такива учени като Долфус и Ратцел.

Като разговаряше с приятеля си, Томек все поглеждаше към дъното на каньона. Изведнъж той прекъсна разговора. Наведе се над скалния ръб. След малко скочи от земята и извика:

— Боцмане, разузнавачите са се върнали. Пламтящия лъч ни прави знаци да се върнем в лагера!

Боцманът бързо пхна лулата си в джоба и заслиза по ската на планината. Без много да се бави, Томек го последва. След десетина минути бяха вече в лагера. Черната светкавица ги чакаше, обкръжен от бойците.

— Хоуг! Нека братята ми послушат какви вести донесоха разузнавачите — обади се вождът. — Близо до селището срещнали голям койот, който тръгнал след тях. Мъчели се да го прогонят, понеже се страхували, че може да издаде присъствието им на зуните, но койотът им се зъбел и лаел пронизително. Съсеченото лице искал да го замери с томаховката си, но си спомнил за кучето на нашия бял брат.

— Динго! — извика Томек.

— Динго! — като ехо повтори боцманът.

— Може би това е кучето на моя бял брат. Разузнавачите веднага се върнаха, за да ни уведомят за това, което са видели. Щом кучето скита около селището, тогава имаме неоспоримо доказателство, че Бялата роза се намира у зуните.

— Трябва веднага да проверим дали той мним койот е моят Динго — разпалено каза Томек.

— Аз ще дойда с моите бели братя. Ще ни води Съсеченото лице — заяви Черната светкавица. — При тоя случай ще огледаме селището и на място ще съставим плана за действие.

През време на своето отсъствие Черната светкавица остави за свой заместник вожда Дългите очи. Разузнаването щеше да продължи два-три дни, затова си взеха храна и напълно въоръжени, напуснаха каньона.

Съсеченото лице ги водеше по края на планинската верига. Поради близостта на селището на индианците зуните той избираше най-скалистите места, за да не оставят следи. Но едва след повече от два часа ходене започна истинското разузнаване. Като прикритие сега те използваха скали, дървета, храсти и всякакви неравности на почвата, а в откритите места пълзяха по земята. Намираха се вече близо до пуеблото. Те се изкачиха след Съсеченото лице на едно малко възвишение, където се спотаиха между храстите.

Отгърнаха внимателно клоните и пред очите им се откри пуеблото, сякаш залепено за подножието на стръмната скала.

Томек разглеждаше подробно селището на зуните с бинокъла, който беше му дал вождът Дългите очи. От мястото, където се намираха, се виждаше цялото селище. Пуеблото беше разположено от двете страни на чупката на планинската стена: от изток и от юг. Върху масива на най-долните къщи, които бяха без врати и прозорци, се издигаше терасовидно цяла пирамида каменни постройки. На по-

горните етажи къщичките бяха все по-малки и още по-прилепнали до скалната стена. Част от плоските покриви на всеки етаж беше за погорния тераса, на която през деня се концентрираше животът на жителите на селището. Като ги гледаше отдалече, човек имаше впечатление, че това са големи каменни стълби, прилепнали до планинската стена.

Квадратни отвори на плоските покриви заместваха вратите, прозорците и комините в скалните къщички. От етаж на етаж се отиваше по подвижни стълби. През нощта при нападение зуните ги прибираха на покрива. По този начин селището представляваше истинска крепост, в която можеше да се отстъпва от етаж на етаж.

Беше преди обед. През бинокъла ясно се виждаха жени, които готвеха на терасите, и деца, които си играеха там. Томек внимателно разгледа всички тераси, като търсеше сред пуеблоските добре запечатаната в паметта му фигура на Сали. За съжаление никъде не можа да я открие. Разочарован и угнетен, той подаде бинокъла на боцмана. След това и Черната светкавица разгледа пуеблото, а най-сетне същото направи и Съсеченото лице.

— Хоуг. Зуните са извънредно предпазливи — обади се тихо Черната светкавица, когато Томек скри бинокъла. — Само една стълба е пусната на земята и въоръжени мъже пазят жените, които работят на полето.

Отчаяни, Томек и боцманът едва сега обърнаха внимание на това.

— Дали това не е доказателство, че те именно са отвлекли Сали? — извика Томек. — Не можах да я видя никъде между индианките по терасите.

— Нищо положително не може да се каже, но във всеки случай зуните са много предпазливи и сякаш се страхуват да не бъдат нападнати — отговори Черната светкавица и като се обърна към разузнавача, попита: — А къде моят брат Съсеченото лице видя чудноватия койот?

— Недалеч оттук, ей там в гъсталаците — обясни Съсеченото лице, като показва малко по на юг един пояс от храсти.

Слязоха предпазливо от възвишението. Няколко часа се въртяха около пуеблото, но никъде не срещнаха тайнствения койот. Огромният

боцман, уморен от ходенето по неравния, пълен с дупки терен, бършеше потта от челото си, а накрая се спря и каза:

— Хайде да си починем, че се уморих много от горещината. На мене ми се струва, че това е било все пак койот.

— Откъде правиш това заключение, щом сами още не сме се уверили? — попита Томек разтревожен.

— Ха, ако това беше нашият Динго, нямаше да има нужда да го търсим като игла в купа сено. Не смяташ ли, че само да ни подуши, и веднага ще изтича при нас?

— Не помислих за това — въздъхна Томек.

— Малкия вожд казва, че враговете едва не убили кучето. Ако то е живо и е тръгнало след пуеблосите, тогава сигурно се пази от тях. През деня може би се крие в степта като койотите, а вечер идва при пуеблото — забеляза Черната светкавица.

— Ха, и това е възможно — измърмори боцманът.

— Черната светкавица правилно забеляза — съгласи се Съсеченото лице. — Ние срещнахме животното на разсъмване.

— Сега нека седнем да починем тук, а когато слънцето се скрие зад степта, отново ще отидем да обиколим пуеблото — предложи вождът.

— Няма друг изход — съгласи се на драго сърце боцманът.

Томек седна при него, а Черната светкавица и Съсеченото лице неуморимо претърсваха гъсталаците. Накрая, уморени и те се върнаха при белите си приятели.

Часовете минаваха един след друг. Слънцето бавно се придвижваше по небето на запад. Щом се показаха първите звезди, четиримата разузнавачи подновиха търсенето. През нощта те обиколиха пуеблото няколко пъти, като се приближаваха или отдалечаваха от него. Понякога се обаждаше кукумявка или прилеп трепваше с крила, чуха дори вой на истински койот, но той не наподобяваше лая на Динго.

— Струва ми се, че разузнавачите са взели койота за нашето куче — прошепна боцманът на Томек.

Томек предупредително запуши устата му с ръка. В момента се намираха много близо до стените на пуеблото, а на терасата на първия етаж двама пазачи седяха при разпален огън. Изведнъж Черната

светкавица се спря. Протегна глава като жерав към обляното с лунна светлина публо, след което мълчаливо посочи с ръка към терасата.

На терасата имаше две фигури. Те се спряха за малко при пазачите и започнаха да се разхождат бавно.

Томек скочи и направи движение, сякаш искаше да побегне към публото. За щастие в тоя момент твърдата ръка на Черната светкавица се намери на неговото рамо. Томек овладя непредпазливото си движение, предизвикано от голямото вълнение, но не можа да въздържи сълзите си, които пълнеха очите му. Вече нямаше и най-малко съмнение, че там, на терасата, се намираше Сали. Тя се разхождаше бавно, съпроводжана от по-възрастна и по-висока от нея индианка. Тъмните силуети на жените ясно се очертаваха върху фона на белите стени на публото, обляно от лунната светлина. Боцманът също позна момичето и беше не по-малко развълнуван от своя млад приятел. За това свидетелствуваше неговото ускорено дишане. Той се премести до Черната светкавица и го погледна право в очите. Без да снесе лявата си ръка от рамото на Томек, вождът направи с дясната многозначителен знак да мълчи, Четиримата стояха като каменни статуи, загледани в силуета на терасата.

Неочаквано някъде отстрани се чу дрезгав лай. Ниските отначало стонове ставаха все по-високи, а накрая се превърнаха в диво тъжно скимтене. Томек и боцманът трепнаха едновременно, а в това време на терасата на публото фигурата на момичето се придвижи бързо до самия край на стената и като се наведе над ниската ограда, започна да се вира в тъмната степ. Придружаващата я индианка побърза след нея. Дръпна я навътре в терасата и двете изчезнаха някъде. Провлеченият вой замря.

Черната светкавица веднага пристъпи към действие. С жестове нареди на боцмана и Съсеченото лице да заобиколят възвишението, а той и Томек бързо се отправиха право към него. След няколко минути те бяха вече на върха му. Огледаха се наоколо. Кучето го нямаше.

— Закъсняхме! — обади се тихо Томек развълнуван.

— Хоуг! Кучето не е могло да се отдалечи много оттук. Да го потърсим в храстите!

Започнаха да търсят из гъсталаците.

— Динго! Динго! — повтаряше Томек тихо.

И като викаше Динго, той бързо се провираше през храстите. Клоните го шибаха по лицето, бодлите закачаха дрехите му, но той не обръщаше внимание на нищо. Изведнъж нещо тежко се стовари върху него. Томек изгуби равновесие и падна на земята. Несъзнателно хвана с ръка разрошена козина. От вълнение не можа да каже нищо. Мълчаливо прегърна косматото тяло, а в това време Динго търкаше главата си о неговата. Томек, щастлив, че е открил верния си четирикрак приятел, не знаеше какво става около него. Дори шумоленето на храстите не чуваше. Бдителният Динго изръмжа в знак на предупреждение и се приготви да скочи, когато при тях застана индианец.

Томек веднага дойде на себе си. Задържа кучето.

— Спокойно, Динго, спокойно, това е приятел — обади се той.

Кучето трепереше като трескаво и се готвеше да скочи.

Черната светкавица както винаги се ориентираше в положението. Затова той се отдръпна малко и каза:

— Нека Нах'тах ни уез'зи заведе кучето на възвишението. Аз ще вървя напред.

Томек тръгна след индианеца, като държеше кучето за врата. Динго се беше страшно променил. Цялото му тяло беше покрито с разрошена козина. С див, бдителен поглед той поглеждаше ту своя стопанин, ту индианеца; виждаше се, че мрази червенокожите, защото, когато Черната светкавица се навеждаше към него, гърчещите се сърдито бърни оголваха големите му зъби.

— Той още помни ударите на пуеблосите. Вярно куче! Не е оставило Бялата роза — похвали го Черната светкавица.

— Динго наистина е умно и вярно куче — каза Томек. — Колко пъти през време на нашите експедиции ни е спасявал от разни опасности.

— Хоуг! Нека моят брат го държи по-здраво. Ще повикам нашите приятели.

Томек хвана здраво Динго за врата. Черната светкавица даде с ръка знак за мълчание и в нощната тишина се разнесе скимтене на койот.

Динго наостри уши и удари силно с рунтавата си опашка, след това погледна най-напред към пуеблото, а после към храстите, в подножието на височината. Боцманът, запъхтян като цигански мех,

изскочи от храстите. След малко заедно със Съсеченото лице той се озова при приятелите си. Огромният моряк седна на земята. Той прегръщаше и галеше Динго, който упорито махаше опашка и го лижеше с грапавия си език по лицето.

— Да живеят нашите, кученцето ми, да живеят! — говореше боцманът. — Но и ти си юнак! Не се даде на пуеблосите, не остави нашата Сали...

Като чу името на момиченцето, Динго се изтръгна от ръцете на боцмана и започна да вие пронизително към пуеблото.

— Хоуг! — прошепна Черната светкавица с уважение.

— Хоуг! — повтори Съсеченото лице.

— Знаем, знаем вече, че Сали е там — успокояваше Томек кучето.

— Браво, Динго! Юнак си ти, няма що! — повтаряше боцманът. — Ще измъкнем оттам горкичката Сали, дори ако трябва с лапите си да разруша тая крепост.

Динго се въртеше неспокойно. Обръщаше се към мъжете, поглеждаше към пуеблото, сякаш ги насърчаваше да отидат там.

— Какво ще правим сега? — попита Томек.

— Трябва да разгледаме пуеблото, за да съставим план за действие — отвърна Черната светкавица. — Ако успеем да се изкачим на върха на скалата, при която зуните са построили своите вигвами...

— Тогава бихме могли да видим всичко като на длан — прекъсна го Томек.

— Хоуг! Малкия вожд правилно каза.

Боцманът вдигна глава и погледна унило към върховете на скалите, зачервени от изгряващото слънце. Ох, как не обичаше той да се катери по планините! Но тоя път не възрази. Въздъхна тежко, а после измърмори:

— Дяволите непременно ще ги варят в пъкъла заради тоя строеж на къщи, но няма какво да му умуваме сега. Казвате, че трябва да се изкачим на тая планина ли? Е, тогава да не му мислим много. Да вървим!

[1] Ян от Колно — поляк от Хелмско, изпратен на експедиция от датския крал Кристиан II. ↑

[2] Националният парк заема площ, дълга сто километра и широка осемдесет километра. Девствените гори, дивите планини, многобройните водопади и гейзери образуват фантастичен кът в света, непокътнат в своята първична форма. Там не е позволена да се експлоатира нищо, да се посели някой или да ходи на лов. Всички животни (между другото и бизоните) тук живеят в безопасност, незаплашени от човека. Само в непроходимите места са прокарани пътища. ↑

XXI

ВОЕННА ХИТРОСТ

Към пладне четиримата разузнавачи успяха да се изкачат на големия и плосък връх на стената. Той представляваше скална маса — площадка, която можеше да побере едва няколко души. Откъм пуеблото стената беше недостъпна и отвесна, от другите страни върхът можеше да се стигне след тежко катерене. Поради това положението на селището не беше най-удобно за неговите жители: няколко добри стрелци, укрити на площадката, можеха съвсем успешно да държат в шах пуеблосите, въпреки че отвесната стена закриваше част от постройките. Но трябва да се има пред вид, че пуеблото е било изсечено в скалата още преди да дойдат испанците по тия места с огнестрелното си оръжие.

На върха разузнавачите легнаха по корем. Те можеха удобно да наблюдават разположеното в подножието пуебло, като едва подават главите си извън ръба. По заповед на стопанина си безстрашният Динго остана в подножието на скалата. Това беше необходимо за благоприятното извършване на наблюдението, Послушното куче се спотаи в храсталака, а а това време разузнавачите наблюдаваха върха.

Бинокълът на вожда Дългите очи минаваше от ръка на ръка. Невидими, те с часове наблюдаваха живота на жителите на пуеблото. Тия наблюдения имаха двойка цел. Преди всичко трябваше да открият мястото, където зуните държат Сали, и, второ, като узнаят дневната програма на пуеблосите, щяха да могат по-лесно да съставят нужния план за действие.

Държането на зуните не будеше съмнение, че те водят войнствен, разбойнически живот. Жените и момичетата непрекъснато се мяркаха по терасите. Едни плетяха кошници в различна форма, други правеха от глина красиво моделирани, а после украсявани кани и големи чаши, които, както обясни Черната светкавица, продавали срещу месо или щавени кожи на други племена, дори и на белите заселници.

Трета група пуеблоски приготвяха храната. Върху големи камъни те стриваха на брашно зърна от царевица и жельди, а след това в специални, направени за тая цел, ниски куполообразни пещи печеха хляб, наречен пики. От близките ниви те носеха в пуеблото с кошници царевица, тикви, пъпеши и фасул. Мъжете със закривени тояги, подобни на австралийския бумеранг, ходеха на лов за зайци в близките околности. Черната светкавица — коренен жител на тия места, допълваше наблюденията на приятелите си с най-различни сведения за живота на обитателите на скалните селища.

Пуеблосите използвали отлично всички плодове на неплодородната, суха степна земя. Те дори консервирани плодовете на някои кактуси или правели от тях сироп, а от стрити семена, смесени с вода, приготвяли вкусната каша пиноле. От големите агави, по които правели нарязи в определено време и на определено място, събирали сладък сок, оставяли го да ферментира и така получавали освежителното и весело настройващо питие пилке, както и ракия, наречена текила. От същото дърво агава вадели и влакната хеникуен, от които приготвявали въжета и дебело платно. Те били най-добрите тъкачи и грънчари в тоя край. В подземните обредни зали на пуеблото, наречени кивас, мъжете предали памук и тъчели платове. От тях именно наваите, след като получили овци от Испания, се научили да тъкат и произвеждат известните днес навайски пъстри килими и одеяла. Обредният и религиозен живот на пуеблосите бил високо развит. Всяко племе се делило на клани и тайни общества. Техните събрания ставали на централните площади плакас. Най-често изпълнявали обряда танеца на змията — молитва за дъжд, така необходим за получаване на плодове от неплодородната земя. През време на тоя танец магьосниците-жреци на змията си служели с живи влечуги от най-различен вид, включително и с гърмящи змии. През време на танеца те държели змии в зъбите си, а след свършването на обряда ги отнасяли край селището и ги пущали на свобода, като пратеници на божествата за дъжд. Жреците държали толкова изкусно смъртоносните влечуги, че нямало никаква опасност да бъдат ухапани.

Томек и боцманът наблюдаваха и играта на младежите. Особено любима игра за малките индианци била хвърли и хвани, която създавала у играчите сръчност и бърза ориентация. Тя се състоеше в хвърляне във въздуха на квадратно парче дърво, на което имаше пет

дупки. Играчът подхвърляше нагоре вързаната на връв надупчена дъсчица, за да я хване с една съответно изострена пръчка, с която да улучи една от дупките. Изумен и пълен с похвали за добре организирания начин на живот на пуеблосите, боцманът по едно време се обърна към Томек:

— О-хо, никога не съм очаквал, че тия американски диваци са организирали толкова добре всичко тук. Оплакват се, а си живеят добре. Виждам, че отглеждат дори растения, донесени от белите.

— Напротив, ние, белите, сме взели от тия уж американски „диваци“ много растения, неизвестни на другите континенти, които по-късно, след откриването на Америка, широко се разпространили по цял свят и дори са станали главна храна на милиони хора — коригира Томек погрешното мнение на боцмана. — Ей сега ще ви ги изброя. Средна Америка например, или по-точно Чили и Перу, са ни дали картофите, отглеждани и облагородявани там още преди идването на европейците. Доматите също са ни донесени от Перу, а фасулът от Бразилия. От майте, ацтеките и инките сме се научили да отглеждаме царевицата — единствената зърнена храна, пренесена от Америка. Средна Америка ни е дала и тютюна; дори твоят любим ром ямайка произхожда от остров Ямайка, открит от Колумб през 1494 г. в Караибско море. Това малко ли е?

— Ех, че литания ми удари, братче — отвърна боцманът, като се оправдаваше. — Фактически мен ме учудва нещо друго, но изглежда, че пак се изразих лошо. Касае се, разбираш ли, за това, че тая пустош прилича на съвсем изсушена земя. Само кактуси и юка, а въпреки това индианците някак си живеят тук. Лично аз не бих дал пукната пара за цялото това Мексико.

Томек отново се усмихна и каза:

— Не само ти правиш грешка, като преценяваш така лошо от пръв поглед някои земи на богатата Америка. От историята на откритията си спомням, че към края на XVII в. мореплавателят Беринг, който бил на руска служба, открил протока, който отделя Азия от Америка, и стигнал крайбрежието на Аляска. След това от съседните Сибир и Камчатка, които принадлежали на Русия, ловци ходели в Аляска, да търсят ценни животински кожи. Поради честите посещения русите основали там търговска станция, а руският учен Сарицев направил първите снимки на крайбрежието и фиордите в тая част на

Америка. Но царете тогава подценявали Аляска, както ти сега подценяващ Мексико, и я продали на Съединените щати за седем милиона долара^[1]. Наскоро след това американците открили там златоносни полета в Клондайк и още първата година добили злато на стойност, която надвишавала цената, платена на русите. Както виждаш, не трябва да се прибързва в твърденията.

— И-и-и, дявол да го вземе! Човек с тебе не може нормално да разговаря — все започваш с разни там глупости — ядоса се боцманът. — Бях започнал да говоря за това, че ми стана жал за пуеблоските, а ти веднага ме разпъваш на кръст с твоите познания. Помисли си само, братче, че при освобождаването на нашата нещастна Сали ще направим всичко тук на пух и прах, както жилището на дон Педро.

— Хоуг! Гърмящия юмрук правилно забелязва — обади се Черната светкавица, който дотогава мълчеше. — Трябва да разрушим това гнездо на предателските пуеблоски кучета, за да освободим Бялата роза. Но това няма да мине леко, защото зуните са предпазливи.

— Вярно, че е така! Пазят се, негодниците! Щом някой слезе, стълбата веднага се издърпва на терасата — разтревожи се боцманът. — Няма да е лека работата ни.

Томек се замисли дълбоко. От няколко часа вече непрекъснато мислеше по какъв начин Сали може да бъде освободена без борба и без ненужно проливане на кръв и от двете страни. Не ще и съмнение, че пуеблосите нямаше да се оставят да бъдат изненадани. Стражата непрекъснато бдеше на долната тераса, стълбата са спущаше само по необходимост, а отстрани бяха струпани цели купища камъни, които индианците биха могли да хвърлят срещу евентуалните нападатели. Освен това зуните бяха въоръжени с лъкове, копия, ножове и топори.

Томек дълго обмисляше всички възможни начини. Изглежда, че в главата му беше се родил някакъв план, защото ту се навеждаше над ръба на скалата, ту разглеждаше внимателна пуеблото през бинокъла.

Накрая той се обърна към другарите си и каза:

— Струва ми се, че в къщичката на най-горния етаж живее вождът на зуните, защото от време на време разни индианци влизат и излизат оттам, сякаш получават някакви заповеди.

— Хоуг! Моят бял брат правилно забеляза — съгласи се Черната светкавица. — Там именно живее вождът на зуните.

— Във връзка с това ми хрумна една идея — започна Томек.

— Какво пак измисли? — оживи се боцманът.

— Как мислиш, Черна светкавица, зуните биха ли ни върнали Бялата роза срещу своя вожд и неговото семейство? — попита Томек.

— Хоуг! Сигурно биха я върнали, но не можем да им предложим това — отговори Черната светкавица. — Семейството на вожда на зуните се намира в безопасност в своя вигвам. За да можем да се доберем там, трябва преди това да превземем цялото публо.

— И да, и... не — възрази Томек. — Искам да предотвратим превземането на публото, като вземем в плен вожда на зуните и неговото семейство като заложници.

Черната светкавица повдигна рамене. Идеята на Малкия вожд беше неосъществима. Съсеченото лице се усмихна снизходително. Можеше ли такова младо, бяло момче да разбира от военна тактика? Дори боцманът се намръщи и неохотно махна с ръка.

— Позволете ми най-напред да ви изложя докрай моя план — настойчиво продължаваше Томек. — Черната светкавица изхожда от възможността за атака само отдолу, тогава наистина трябва най-напред да се превземе цялото публо, за да се стигне до вожда. Но ако под прикритието на нощта се спуснем върху покрива на къщата на техния вожд, бихме могли да поставим на публосите нашите условия. От това място, при малко повече смелост, може да се слезе на най-горната тераса на публото.

Индианците погледнаха изумени Томек.

— Хоуг! Хоуг! Моят бял брат иска оттук да се спусне върху покрива на къщата на техния вожд ли?! — извика Черната светкавица, като не скриваше учудването си.

— Смяташ ли това за съвсем невъзможно? — спокойно попита Томек.

Без да каже дума, Черната светкавица подаде глава от ръба на скалата. От покрива на самотната каменна къщичка ги делеше тридесет-четиридесетметрова пропаст. След малко той се отдръпна, учуден и същевременно възбуден от необикновената идея на белия си приятел.

— Хоуг! Оттук наистина може да се слезе върху къщата на вожда на зуните — каза той сериозно. — Но какво ще правим после?

Томек се премести до приятелите си и сякаш се страхуваше, че някой може да ги подслушва, та каза шепнешком:

— Няколко смели и безстрашни бойци могат без голяма мъка да заемат къщата на вожда и нейните обитатели. После е достатъчно да се изтегли само стълбата, за да бъдем като в крепост.

— Зуните ще донесат други стълби — измърмори Съсеченото лице.

— Нашите куршуми бързо ще ги научат на ум и разум. Ще трябва да се държат на порядъчно разстояние от нас. Когато се убедят в своето безсилие, лесно ще можем да се разберем.

— Дявол да те вземе! — извика боцманът с уважение. — Но истина е, че човек лесно може да си строши врата, когато се спуска с въже по тая скала...

— Струва ми се, че това ще бъде по-малък риск, отколкото една атака срещу стените на публото отдолу. Имаме само четиридесет бойци, тогава как можем да бъдем сигурни, че ще успеем да освободим Сали със сила? Ами ако с нея се случи нещо лошо през време на нападението? Освен това още чувам крясъците на убитите в ранчото на дон Педро... Така ми се иска да избегнем ужасната битка, която ще донесе смъртта на толкова хора...

— Хоуг! Малкия вожд има червено като на индианец сърце и военни хитрости, достойни за червенокож боец, но мисълта му е бяла — каза Черната светкавица. — Белите обаче не са толкова милостиви към индианците, при все че ние искаме сама това, което ни се полага по право.

— А нима в тая братоубийствена битка няма да гинат именно индианци? — отвърна разпалено Томек. — Затова аз желая да я избегнем. А колко твои бойци биха загинали при превземането на публото?

— Хоуг! Само това последното може да ме убеди. Добрият вожд не оставя да загиват бойците му без нужда.

— Вожде, когато ми връчваха орловите пера за борбата ми с Червения орел, тогава вождът Дългите очи ми каза, че победата над противника без проливане на кръв прави най-голяма чест.

— Думите текат от устата на моя бял брат, както водата в потока — каза Черната светкавица и въздъхна дълбоко. — Гърмящия юмрук добре каза: трудно е човек да разговаря с тебе.

— Наемам се пръв да се спусна върху къщата на вожда на зуните — продължаваше Томек настойчиво. — Ако не успея, тогава правете

така, както намерите за добре.

— И аз ще дойда с тебе, братче — извика боцманът.

— Но представяш ли си колко дебело трябва да бъде въжето, за да не се скъса от твоята тежест? — възрази Томек. — Колкото въжето е по-дълго, толкова е по-слабо, а тук е нужно въже с дължина най-малко петдесет метра.

— И-и, какви ги приказваш, братче. Не си виждал още как мога да се справям, когато съм на рея^[2].

— Не е там въпросът. Теглото ти и необикновената ти сила има къде да се проявят. Можем да доведем тук само няколко бойци. Най-малко пет-шест души трябва да се спуснат в пуеблото, а останалите ще трябва да държат въжето, което няма къде да се привърже тук. Разбираш ли сега колко много ще зависи всичко от твоята сила и хладнокръвие?

— Как да не разбирам? — учуди се боцманът, на когото пасивната роля никак не беше по вкуса.

— Сигурни и силни ръце трябва да държат въжето, защото от това зависи успехът на цялата работа.

Опечален, боцманът млъкна, а Черната светкавица и Съсеченото лице се спогледаха, изненадани от плана на бялото момче.

— Нека Малкия вожд още веднъж ни обясни своя план — предложи Черната светкавица.

Томек започна:

— Осем бойци ще се качат с въжета и оръжие на върха на скалната стена, надвесена над пуеблото. Шестима от тях трябва да се спуснат по въже върху къщата на вожда на зуните, да хванат него и домашните му и да заемат позиция в случай на атака от страна на пуеблосите. За извършването на първата задача тази група смелчаги ще извести с изстрели на останалите си другари, които в това време ще обградят пуеблото отвън. По всяка вероятност пуеблосите бързо ще разберат, че са хванати в клопка и ще се съгласят да заменят бялата пленница със своя вожд.

— Хоуг! Хоуг! — шепнеше Черната светкавица.

— Хоуг! — чудеше се Съсеченото лице.

— Хубаво си го измислил! — с уважение го похвали боцманът.

Планът на Томек сега изглеждаше на всички съвсем прост и лесен за реализиране, при все че изискваше необикновена смелост и

безстрашие. Уговориха още някои подробности, след което вождът възложи на Съсеченото лице да остане на пост и с помощта на бинокъла да продължава да следи пуеблосите, а сам с двамата си бели приятели се отпрати към бойците, които го чакаха в каньона на Сиера Мадре.

На другия ден, малко преди да се свечери, осем мъже се изкачиха на скалната площадка, надвесена над селището на зуните. Те сложиха внимателно на земята навити въжета и оръжието си и се прилепиха до скалата, за да не привлекат вниманието на пуеблосите.

— Има ли нещо ново в пуеблото? — попита Черната светкавица Съсеченото лице.

— Не, всичко е наред — обясни разузнавачът. — Днес те имаха някакви тържества, защото всички мъже прекараха целия след обед в подземните киваси и скоро се върнаха в своите вигвами.

— Но дали вождът на зуните е в къщи? — тревожеше се Томек.

— Хоуг! Струва ми се, че е там, видях го на терасата с двама мъже и три скуав, едната възрастна, а двете момичета.

— Отлично! — зарадва се боцманът. — Ще ги хванем в гнездото им като малки скорци.

Пламтящия лъч и останалите бойци решиха да опознаят подробно терена на военните действия, преди още да е паднал мракът. Един след друг те наблюдаваха живота в пуеблото. Освен Томек, боцмана, Пламтящия лъч и Съсеченото лице вождът беше избрал още четирима млади, силни и безстрашни индианци, чиято задача беше да вземат в плен вожда на зуните. Останалите бойци с вождовете Дългите очи и Хитрата лисица трябваше още преди зори да обкръжат селището и по тоя начин да не позволят на неговите жители да избягат.

Мракът настъпваше бавно. Над скалния нос затрепкаха първите звезди: пълната сребриста луна се показва иззад планините и тържествено заплава над степта. Животът в скалното пуебло замираше — наоколо зацари пълна тишина.

Неволно Томек беше обзет от тревожни чувства. Индианците с пословичното си търпение мълчаливо почиваха край него, а боцманът както винаги безгрижен и лишен от чувството за страх, здравата

хъркаше. За трети път вече караулът на най-долната тераса на публото се смени.

Томек беше обхванат от съмнение дали тоя рискован план ще може да се осъществи. Защото какво ще стане, ако някой от пазачите на долната тераса погледне нагоре, когато те започнат да се спущат от скалния нос по въжето? Естествено, тогава няма да могат да изненадат вожда, а предупредените публоси ще станат още по-бдителни. Но тогава каква ще бъде участта на скъпата Сали?

За щастие всичко на тоя свят има начало и край. Затова и тревогата на Томек моментално изчезна, когато настана моментът да се действа.

И ето, Черната светкавица погледна небето, обърна се към публото и като го обгърна с бдителен поглед, стана тихо. Сега беше най-подходящият момент да се действа, защото луната вече се скриваше зад планината и целият скален нос потъваше в мрак. Пригответе въжето.

Томек побутна боцмана. Морякът трепна и отвори очи.

— Време ли е вече... — попита той.

Черната светкавица поклати многозначително глава и сложи пръст на устата си. Разбраха, че заповядва мълчание.

Той извика с ръка Пламтящия лъч, който веднага разбра, че Черната светкавица го отличава между толкова мъжествени и безстрашни бойци. Бързо преметна пушката през рамо и силно притегна ремъка ѝ на гърдите си. После мушна ножа и томахавата си в широкия колан, който опасваше бедрата му; беше готов. Боцманът и четиримата индианци стиснаха здраво въжето. Почнаха да го спускат бавно в пропастта.

Черната светкавица надникна през стръмнината. Томек не вярваше, че той ще може да види нещо в мрака, но по едно време вождът даде знак да не спускат повече въжето.

Пламтящия лъч, без да продума, седна на земята, пусна краката си в пропастта, хвана въжето здраво и изчезна в черната бездна. Минаваха секунди... Останалите на площадката бяха вперили поглед в опънатото въже. Изведнъж въжето увисна свободно. Двукратното леко подръпване означаваше, че Пламтящия лъч се намира вече в публото. Черната светкавица посочи Томек.

Момчето прехвърли през рамо пушката си, хвана въжето с двете си ръце, седна на земята и бавно се откъсна от ръба на скалата. След това се обърна с гърди към скалния блок. С крака се отблъскваше от стръмната стена и се спущаше на ръце надолу. След миг увисна във въздуха между небето и земята. По-силен, отколкото момчетата на негова възраст, той се плъзгаше сръчно по въжето. След малко в тъмнината му се мярнаха белите очертания на къщите, а после докосна с крака плосък покрив на сграда. Дръпна два пъти въжето и легна до Пламтящия лъч.

След тях един след друг слязоха Черната светкавица, Съсеченото лице и още двама други червенокожи. Боцманът и двама индианци бяха останали на скалната площадка и оттам в случай на нужда трябваше да стрелят с пушки срещу жителите на пуеблото.

Черната светкавица даде знак и един след друг всички се спуснаха от плоския покрив върху терасата. Къщата на вожда се намираше на най-горния етаж на селището, затова терасата към вътрешността ѝ имаше нормален отвор за врата, прикрит само с дебело одеяло. Черната светкавица и Пламтящия лъч първи се промъкнаха до отвора, а точно зад тях се спотаи Томек. Черната светкавица посочи с глава на един от индианците пуснатата за подолния етаж стълба. И едва сега повдигна предпазливо завесата.

Вътре гореше огън. На бледата му светлина те видяха обитателите ѝ, които спяха. Бяха трима мъже и три жени. Черната светкавица бързо взе решение. Даваше заповеди с жестове. Пламтящия лъч с оръжие, готово за стрелба, трябваше да барикадира вратите. Томек и един червенокож получиха заповед да хванат старата пуеблоска, а другите двама индианци трябваше да се погрижат за спящата надясно от вратата девойка. С третата жена щеше да се справи сам Черната светкавица. В същото време Пламтящия лъч трябваше с оръжието си да държи в шах мъжете, в случай че се събудят.

Всички едновременно тръгнаха към спящите. Приближиха се безшумно до постелята върху рогозки. Индианецът дръпна одеялото, метна го върху главата на пуеблоската, а Томек с ремъци бързо свърза ръцете и краката ѝ. След това запушиха устата на изплашеното момиче — всичко беше свършено по плана. Останалите другари също се справиха отлично. Трите жени лежаха вързани и увити с одеяла.

Сега по двама те започнаха да се прокрадват към постелята на мъжете. Индианците измъкнаха томахавете от коланите си. Изваждането на оръжието от червенокожите не уплаши Томек, защото той беше вече опознал техните обичаи и знаеше какво означава това — с обърнатите откъм плоската страна томахавете те зашеметяваха своите жертви с лек удар по главата. Изглежда, предполагаша, че публосите ще им окажат съпротива.

Приближиха се до постелята на пръсти. Точно в тоя миг минаваха покрай огъня, който гореше сред стаята. Изведнъж нещо тежко тупна върху покрива на къщата. Тънкият пласт адоба, от която беше направен покривът, се продъни от силния удар. Разнесе се глух трясък, тропот на падащи камъни и... огромното тяло на боцмана се строполи на средата на стаята. Той именно беше виновникът за цялото нещастие.

Нищо чудно, че боцманът не можа да се примири с ролята, която бе му определил Черната светкавица. Значи, Томек щеше да се бори за освобождаването на Сали, а той ще лежи спокойно горе с пушка в ръка? Морякът не можеше веднага да се противопостави на заповедта на Черната светкавица, за да не дава лош пример, но след няколко минути, когато шестимата другари бяха вече в публото, той накара останалите индианци да държат въжето и се спусна смело в пропастта. Отначало всичко вървеше отлично. Но на около десет метра от покрива на къщата той полетя надолу. Двамата индианци не можаха да удържат такава голяма тежест и пуснаха въжето, за да не изхвъркнат от скалната площадка.

Боцманът се държа мъжествено. Не издаде никакъв вик, когато падаше като камък, не охна, когато с цял куп камъни се строполи в средата на стаята право в жарта на огъня. Но, изглежда, усети разпалените въглени, та скочи по-бързо от заек, гонен в степта от койот. Огънят загасна, но боцманът разпозна своите. Преди изненаданите от случката другари да дойдат на себе си, той халоса в главата вожда на зуните, който крещеше силно. Едрото мъжище веднага млъкна и се строполи на земята. После пламна борба с двамата му сина, но и те се предадоха бързо. След малко всички вече лежаха здраво вързани.

Черната светкавица остави Съсеченото лице при пленниците в полуразрушената стая, а сам с останалите другари излезе на терасата.

Беше вече крайно време за това. Разбудени от трясъка и вика на нападателите, пуеблосите изскочиха от домовете си с оръжие в ръка. Няколко души, които живееха на по-долния етаж, вече слагаха стълба до стената. Черната светкавица свали пушката си от гърба и без дори да я подпре до рамото си, натисна спусъка ѝ. Пуеблосът, който се качваше на стълбата, рухна на земята.

Силни крясъци на ужас се разнесоха из всички кътчета на пуеблото. Изплашени, зуните се спотайваха по терасите и не можеха да разберат по какъв начин врагът се е промъкнал в самото сърце на крепостта.

По заповед на Черната светкавица апахите и белите бяха се скрили зад ниската ограда, която обикаляше най-горната тераса, и едновременно гръмнаха с пушките си над главите на разкрещелите се пуеблоси. В отговор на залпа в подножието на стените на пуеблото се разнесе проточен боен вик — това бяха вождовете Хитрата лисица и Дългите очи, които идваха на помощ на своите другари.

Когато се разсъмна, много пуеблоси с оръжие в ръка се опитваха да заемат отбранителни позиции на най-долния покрив, но тогава върху тях се посипваха стрели от жилището на вожд. Настана страшна суматоха, която Томек искаше да използва. С Черната светкавица те влязоха в полуразрушения дом. Двамата са спряха пред вожд на зуните. Съсеченото лице му отпуши устата.

Вождът на пуеблосите не можеше да разбере какво е станало. По какъв начин бели и апахи са се вмъкнали в неговата къща? Означаваше ли това, че цялото пуебло е превзето от врага без борба? С изплашен поглед той гледаше нападателите, които стояха пред него.

— Седни, за да можеш да говориш с нас с достойнство, както подобава на вожд, при все че не съм сигурен дали заслужаваш тая чест — каза гордо вождът на апахите.

Зуни седна на постелята. Поуспокои се малко, като видя семейството си вързано с въжета. Щом още са живи, значи, положението не е толкова лошо.

— Защо нападнахте нашето пуебло? Какво искате от нас? — започна той несигурно. — Нямаме вече резерви от храни. Изядохме всичко през продължителната суша.

Черната светкавица не каза нищо. Дълго измерваше зуни с презрителен поглед и накрая се обади:

— Ще отговаряш само на въпросите, краставо пуеблоско куче! Кажи ни името си, ако изобщо такъв никакъв вожд може да има име.

Тъмното лице на зуни позеленя от тая обида. Наведе глава. Той разбираше своето безсилие.

— Имаш ли име? — рязко го попита Черната светкавица.

— Моите братя ме наричат Ма'киа, което на езика на белите означава Ловец на орли — мрачно отвърна зуни.

— Тебе ли са нарекли Ловец на орли? — разсмя се апахът. — По-скоро би трябвало зайци да ловиш. Какъв вожд си ти, щом погуби собственото си племе! Можем сега да убием и тебе, и синовете ти, и жена ти. Ще направим това с всички зуни, ако не се подчиниш на волята ни.

Ма'киа мълчеше. Нямаше какво да каже. Враговете са го взели в плен, а навярно в ръцете им е и цялото пуебло. Съдбата му е в техни ръце, а може ли да чака милост от апахите?

Черната светкавица със задоволство гледаше посърналия зуни. Погледна многозначително към Томек. Почвата беше подготвена. Белият приятел можеше да започне преговорите.

— Разбра ли вече, че ти и твоите хора се намирате сега в наши ръце? — попита го Томек.

Ма'киа не отговори нищо, затова Томек продължи:

— Взехме те в плен заедно с цялото ти семейство. Можем да ви убием или да ви подарим живота. Не заслужавате обаче милост, а сурово наказание.

В това време на площадката се чуха гърмежи. Едновременно и обградилите пуеблото също започнаха канонада. Черната светкавица излезе навън. След малко се върна и незабелязано намигна на Томек. Всичко беше наред.

— Страхливите пуеблоси като кучета се изпокриха в дупките си пред нашите бойци — каза той презрително.

Пламъче от любопитство блесна в очите на Ма'киа. Какво можеше да означават тия думи? Нима пуеблото не беше още в ръцете на врага? Но тогава по какъв начин апахите бяха се озовали в неговия дом?

— Ма'киа още не разбира какво е станало — каза Томек сякаш в отговор на скритите мисли на вожда на зуните. — Ей сега ще му

покажем в какво положение се намира поради своята глупост и подлост.

Той се обърна към Съсеченото лице и заповяда:

— Нека моят брат развърже краката на Ма'киа.

Томек изведе вожда на зуните на терасата, окъпана от лъчите на изгряващото слънце. При вида на Черната светкавица и Томек бойците в подножието на пуеблото издадоха страшен боен вик. Ма'киа все още не разбираше по какъв начин са го взели в плен. Врагът се намираще само на най-горния етаж и едновременно беше обкръжил долу селището, докато на останалите тераси се криеха изплашени пуеблоси. Заведоха Ма'киа отново вътре и му завързаха краката.

— Какво искате от мене? — попита той покорно.

— Дойдохме, за да те накажем за нападението на ранчото на шерифа Алан и за отвличането на младата бяла скуав. В зависимост от това как сте се държали с бялото момиче, ще се отнесем към вас повече или по-малко сурово. Разбра ли сега за какво се касае? — отвърна рязко Томек.

Лицето на Ма'киа придоби израз на облекчение. Като видя това и Томек си пое дъх с пълна гръд. Това беше явен знак, че на Сали не беше се случило нищо лошо.

— А откъде знаете, че ние именно сме отвлекли бялата скуав? — попита Ма'киа лукаво.

— Ако дори не бяхме я видели вчера да се разхожда на долната тераса, твоят наивен въпрос сега би ни казал самата истина — отвърна Томек. — Заповядай да я доведат още сега или ще загинеш лошо, както си заслужил.

Черната светкавица отиде до зуните. Извади бавно дългия си нож. С лявата си ръка хвана изплашения пленник за косата, а с дясната сложи острието на челото му.

— Побързай, или ще одера скалпа ти и едва след това ще те пробода с ножа — изръмжа страшно апахът.

Ма'киа се тресеше от страх. Той попита с усилие:

— Ще ни оставите ли на мира, ако ви върнем бялата скуав?

— Бялата скуав сама ще реши това — отвърна Томек.

— Добре тогава, развържете ме, за да ви я доведа.

— Грещиш, като мислиш, че ние сме глупави като тебе — отвърна сърдито Томек. — Твоята най-малка дъщеря ще дойде с мене

за бялата скуав, но помни, че ти и твоите синове сте заложници. Ако ни измамите, веднага ще загинете!

— Добре, добре, нека бъде така, както казваш.

Черната светкавица смръщи вежди при думите на белия си приятел, но не искаше да възразява, защото Малкия вожд беше съставил целия план на действие.

Той се наведе над Ма'киа, хвана го за врата и го измъкна на терасата. Другите апахи направиха същото с неговите синове, жена и дъщери. Томек преряза въжетата на най-малката индианка. Ма'киа й поръча да отиде с Томек за пленницата. Но преди Черната светкавица да ги пусне да отидат при Сали, Ма'киа трябваше високо да съобщи на пуеблосите своята воля.

Томек заслиза смело по стълбата към по-долната тераса. С револвер в ръка, той водеше пред себе си дъщерята на вожда. Бойците в степта извикаха силно, сякаш разбраха, че точно в този момент трябва да уплашат пуеблосите.

Томек трепереше от нетърпение. В последния момент той реши сам да отиде за Сали, защото всеки миг на очакване му се струваше цяла вечност. Дали обаче беше постъпил разумно? Беше късно вече за мислене. Той вървеше с уверена крачка, при все че десетки чифта искрящи очи следяха всяко негово движение.

Бяха вече на най-долната тераса, когато изведнъж му хрумна някаква мисъл. Обърна се към другарите си на най-горната тераса и извика на боцмана на полски:

— Запушете незабелязано устата на пленника.

Сега вече без колебание се вмъкна в тъмния отвор на покрива, който водеше към подземните кивас. Десетки въоръжени пуеблоси веднага го обградиха от всички страни. Уплашена, дъщерята на вожда им предаде волята на баща си. Сред мрачно мълчание те ги поведоха навътре в подземие.

През замаскираните в скалата отвори проникваше слаба дневна светлина, която се смесваше с червеникавия отблясък от въглените в огнищата. Индианците доведоха Томек пред закрыта с шарено одеяло врата.

— Бялата скуав е тук — каза уплашената дъщеря на вожда.

Томек отдръпна завесата. Видя гърба на клекнала индианка, която оживено обясняваше нещо на седналата върху рогозка другарка.

— Сали!... — извика Томек със сподавен глас.

Индианката се обърна и откри бялата девойка. Беше наистина Сали. Тя гледаше с учуден и недоверчив поглед Томек, който стоеше при вратата с револвер в ръка.

— Томи, Томи... — едва прошепна тя, сякаш не можеше да повярва на очите си.

Силно развълнуваното момче не можа да каже нито дума. Пред него се намираше Сали, за която бе тъгувал толкова много и която едва не бе загубил завинаги... Той протегна лявата си ръка към нея, а момичето, след като най-сетне се убеди, че това е наистина нейният Томек, който е дошъл за нея, скочи като луда на крака, хвърли се към него и го прегърна с треперещи от вълнение ръце.

Пуеблосите, смутени, а може би и трогнати от тая необикновена сцена, се поотдръпнаха малко настрана. В това време безстрашното бяло момче мъжествено преодоля вълнението си. Положението беше опасно и най-малката непредпазливост можеше да довлече тежки последици.

Томек изгледа Сали. Беше малко пребледняла, но въпреки това изглеждаше съвсем добре.

— Не ти ли се е случило нещо лошо? — попита я Томек, като едва сдържаше радостта си.

— Не, не, Томи! Каж ми само как са мама и чичо? Дали...

— Здрави са и тъгуват за тебе — отговори бързо, като видя, че момичето ей сега ще се заплаче.

— Но... наистина ли?...

— Сали, мога ли да те лъжа?

— Когато ме отвличаха, чух гърмежи и отгласи на борба в ранчото... Мама беше в градината.

— Това именно я спасило. Когато се върнала, всичко било свършено. Чичо ти беше ранен, но здравето му постепенно се възстановява.

— Честна дума?

— Разбира се... После ще ти разкажа всичко. А сега трябва да продължаваш да бъдеш храбра. Нападнахме с боцмана и приятелите пуеблото, за да те освободим. Аз дойдох да те взема, а в това време те държат в шах вожда на зуните, като заложник. Хайде да вървим, че кой знае какво още може да се случи...

След няколко минути те бяха на най-долната тераса. Томек не искаше да продължава престоя на Сали в скалното селище. Той се обърна към пуеблосите, които бяха излезли след тях от подземието, и им заповяда с решителен глас:

— Спуснете стълбата!

Те се поколебаха. В подножието на пуеблото се намираше дружината на апахите и наваите. Няма ли да се възползват от случая и да нахлуят в селището?

Томек бавно вдигна револвера си.

— Ще броя до три. Дам ли знак, ще загине вождът ви и неговото семейство.

Пуеблосите бързо изпълниха заповедта, а вождът им, чиято уста беше запушена, не можеше да възрази.

Щом Сали стъпи на стълбата, тя чу дрезгавия лай на Динго, когото Червения орел държеше вързан.

С оръжие в ръка Томек не се мръдна от мястото си, а Черната светкавица, като видя, че Малкия вожд отново променя плана, започна да слиза надолу, като водеше пред себе си Ма'киа. След тях вървяха боцманът и другите индианци. След малко те бяха вече при Томек.

— Слушай, Ма'киа — обърна се Томек. — Вие сте се отнасяли добре с бялата скуав, затова ще удържим на думата си и ще ви оставим на спокойствие. Но трябва да ми кажеш защо нападнахте ранчото на шерифа Алан и отвлякохте бялата скуав.

Ма'киа вече не се страхуваше. Апахът със собствения си нож беше прерязал въжетата на неговата жена, беше освободил синовете му, а и той вече не беше вързан. Нямаше никаква опасност, щом беше изпълнил исканията на нападателите.

Зуни отговори искрено:

— Дон Педро ни накара да направим всичко това. През време на сушата той ни даде назаем много царевица, а после поиска да му заведем мустанга, който спечели състезанието на родеото. Понеже шерифът не искал да му продаде коня, а го подарил на бялата скуав, дон Педро ни накара да отвлечем и нея, а след това да върнем момичето в замяна на коня.

— Какви ги плещиш, лъжецо? Нищо не мога да разбера от всичко това — разсърди се боцманът. — Кого дон Педро ви каза да отвлечете? Коня или момичето?

— Чакай, чакай! Сещам се каква е била работата! — извика Томек. — Без акт за продажба дон Педро не би могъл да участвува с Нил'ши в състезания в Съединените щати! Срещу Сали той би принудил шерифа да му продаде коня официално.

— Да, да! Той искаше да направи точно така — горещо ги убеждаваше Ма'киа.

— Е, дявол да го вземе, той си получи заслуженото — каза боцманът. — Да вървим!

[1] Русите продали Аляска през 1867 г. Златото било открито през 1896 г. и още същата година било добито злато на стойност 10 милиона долара. ↑

[2] Рея — подвижно напречно дърво на мачта, на което се прикрепва корабно платно. ↑

XXII

НА ПЪТ ЗА ВЕРАКРУС

Апахите доведоха конете под стените на пуеблото. Томек едва-що беше хванал юздите на Нил'ши, когато откъм близкия завой изскочи цяла грамада конници на мустанги. Като видяха апахите, те изкрещяха страшно и връхлетяха като ураган върху тях.

В миг наоколо пламна страшна борба. Бяха дошли вакери^[1], които работеха в ранчото на дон Педро, и помощ, събрана от съседите. Освободените по искане на Томек преди няколко дни двама метиси бяха тръгнали по следите им. Те много добре знаеха какво искат апахите и затова лесно се досетиха къде трябва да ги търсят. Искаха да си отмъстят за смъртта на мексиканеца и разрушаването на ранчото.

Изненадани в първия момент, апахите и наваите започнаха да бягат, но когато разбраха с кого имат работа, въпреки численото надмощие на врага, те се хвърлиха в разгара на борбата.

Черната светкавица пръв забеляза двамата неотдавнашни пленника. Обзе го неописуема ярост. Скочи на мустанга си. С томаховката в ръка той се нахвърли срещу метисите. Единият от тях падна, ударен смъртоносно. Черната светкавица догони и другия. Той замахна с лъскавия си топор във въздуха, но мустангът му се спъна и заедно с ездача си се търколи на земята. Апахите със страшен вой се хвърлиха да помагат на вожда си. Под стените на пуеблото се смесиха мустанги и хора.

Боцманът се бореше настървено. Разбра, че за тях борбата взема все по-неблароприятен обрат, затова изтича при Томек, който пазеше Сали, и извика:

— Качвай се на Нил'ши и бягай с момичето!

Томек разбра, че няма време за губене. Обитателите на пуеблото можеха да ударят от другата страна и да ускорят погрома им. Независимо от това хората на дон Педро бяха много повече на брой.

— По-бързо, дявол да го вземе! Не виждаш ли какво става? — изкрещя боцманът. — По-бързо! Ще погубиш момичето!

Нова група ездаци се носеше право към тях. Томек прехапа устни. Скочи на Нил'ши. Наведе се бързо, грабна Сали, сложи я пред себе си и извика:

— Нил'ши!

Кобилата веднага полетя в галоп. Няколко вакери се отделиха от бандата и се понесоха след тях. Томек извади револвера си. Обърна се и натисна спусъка му два пъти. Единият вакер се хвана за рамото, спря коня си. Останалите продължаваха да гонят Томек, но Нил'ши развиваше тепърва скорост. Гонителите изоставаха все повече.

В първия момент Томек дори не помисли накъде да бяга. Едва сега, когато врявата на битката затихна, той внимателно се огледа наоколо. Обърна Нил'ши на север, по посока на границата.

— Томи, да знаеш само колко много се страхувам за боцмана, Черната светкавица и за всички апахи — каза Сали и се разплака.

— Аз също се страхувам за тях.

— Но защо тогава се спасяваме сами, а тях ги оставяме...

— Никога не бих оставил приятелите си в нужда, ако не се касаеше за тебе — отвърна Томек.

Изведнъж те съзряха кавалкада конници. Томек спря Нил'ши. Мексиканци ли бяха това? За щастие Сали, обърната с лице към него и цяла разплакана, не можа да види новата опасност.

— Всичко това е само заради мене — вайкаше се тя. — Толкова безстрашни хора излагат живота си заради мене, а аз с нищо... с нищо не мога да им помогна.

— Сега трябва да мислим за нещо друго. Твоята майка ще умре от мъка, ако загинеш — утешаваше я Томек, като се стараеше да проникне през облаците прах. Тъкмо се канеше да обърне кобилата на изток, когато лек ветрец разпръсна прахоляка. Томек видя съвсем ясно големи сиви филцови шапки, тъмносини униформи и оръжие, което блестеше на слънцето. Това бяха войници. Движеха се по трима в редица. Средният конник в първия ред държеше знаме.

— Знаме със звезди! Това е американска конница! — извика Томек.

Преди Сали да разбере какво става, кавалеристите ги наобиколиха в кръг.

— Хей, здравей, младежо! — викаха от всички страни.

— Томи, кое е това момиче? — живо попива капитан Мортън, като се приближи до Томек. По заповед на губернатора на Ново Мексико той бе организиран разузнавателна експедиция и най-неочаквано срещна Томек и Сали, която смятаха почти за загинала.

— Изглежда, че провидението ви изпраща — бързо извика Томек. — Открихме Сали Алан. Бяха я отвлекли пуеблоси, накарани от дон Педро. За нещастие през време на разпрата дон Педро беше убит. После ще ви обясня всичко, а сега трябва да побързаме на помощ, защото моят приятел боцман Новицки и нашите съюзници, индианците, които ни помогнаха да освободим Сали, водят борба с многочислената банда от вакери на дон Педро. Ако не отидем на помощ, ще загинат всички. На мене боцманът възложи да спасявам Сали...

— Капитане, мои мили приятели, спасете боцмана, Черната светкавица и смелите апахи... — извика Сали и отново избухна в силен, жален плач.

— Какво говориш, прекрасно девойче? Черната светкавица ли? — изуми се Мортън.

— Спасете ги, спасете ги! — хълцаше Сали.

Мортън отвори широко учудени очи, но като опитен войник от граничната зона той не губеше време за обяснения.

— Къде се води борбата? — попита той кратко.

— При пуеблото на зуните — обясни Томек. — Ще ви покажа пътя!

— С всички сили напред — изкрещя Мортън и пришпори коня си.

Конният отряд полетя в надпревара с вятъра... При пълен бяг те се разгнаха в една редица. Отпред, съвсем близо до Мортън и Томек, препускаше конникът със знамето на Съединените щати. Скоро се чуха отгласи от битката. Мортън издаде заповед. Разнесе се сигнал на тръба за атака.

Томек се ужаси, като видя плачевното състояние на своите другари. Мъжествените апахи и наваи се отбраняваха на възвишението на пуеблото. Вакерите ги засипваха с град от куршуми. Ако не беше помощта, щяха да загинат до един.

Конниците врълетяха като ураган върху вакерите. С тревожни крясъци сега вече мексиканците почнаха да се крият в кактусовите

храсти. Капитан Мортън ги подгони с войниците си, а Томек и Сали останаха при приятелите си. Боцманът и съюзниците индианци, които се бяха борили с последни сили, още не можеха да повярват, че Малкия вожд в последните минути им бе довел помощ.

Пръв дойде на себе си боцманът. Приличаше на демон на унищожението. Лицето, гърдите и цялото му тяло бяха опърлени от огън, от главата до краката беше опръскан с кръв. В дясната си ръка държеше тежка томахава. Той се приближи бавно до Томек и Сали, които се ужасиха от неговия вид.

— Ама че ни притиснаха до стената! — обади се той, като дишаше тежко. — Тъкмо навреме дойдохте, няма що...

Започнаха да пренасят ранените и убитите. Няколко смели бойци вече не даваха признаци на живот. Още в началото на боя бе паднал храбрият вожд Дългите очи при опит да спаси Черната светкавица. До него лежаха Съсеченото лице и други още. Червения орел и Пламтящия лъч се бяха навели мълчаливо над тежко ранения вожд Черната светкавица. Сали и Томек коленичиха пред него, дълбоко развълнувани. Той още не беше загубил съзнание, но се виждаше ясно, че това са последните му минути.

Конниците се връщаха вкупом от преследването. Капитан Мортън скочи от коня си и застана пред агонизиращия вожд при Томек и коленичилата, разплакана Сали.

Черната светкавица впери поглед в своя бял приятел Нах'тах ни уез'зи. Завинаги ще остане тайна за какво е мислил тогава той страшен вожд на бунтовниците, който се беше заклел да се бори до смърт с всички нашественици, а сега беше дал живота си за своя бял приятел и бялата девойка — Бялата роза. Така завършваше неговият сън за свободата на индианците.

Томек коленичи при вожда. Хвана внимателно изстиващата му вече ръка. Черната светкавица се усмихна леко...

— Топор... за враговете, сърце за... приятелите — прошепна той.

Томек дори не се мъчеше да скрие сълзите си, които течаха по лицето му.

— Прости ми, ако можеш, Черна светкавицо. Нашата дружба не ти донесе щастие.

— Не говори така, Нах'тах ни уез'зи — прошепна индианецът със замиращ глас. — Истинското... приятелство... е цяло... съкровище...

Главата му падна безжизнена върху коленете на Червения орел. Духът на този велик, благороден индианец потегли към Страната на вечния лов. Едва сега той наистина получи загубената свобода.

Капитан Мортън свали шапка. Стоеше с наведена глава. Никой не разбра за какво мислеше този непримирим враг на червенокожите. Но навярно това не бяха весели мисли. Лицето му се помрачи. Конниците свалиха шапки.

Пламтящия лъч тихичко запя бойната песен на апахите...

След паметната битка край пуеблото на зуните в къщата на шерифа Алан се състоя важно съвещание. Нападението и разрушението на ранчото на дон Педро раздвижиха враговете на индианците. Поради влиянието на многоуважавания шериф за известно време следствието беше спряно, но някои фермери настояваха да се свика специална комисия, която да разгледа въпроса.

При това положение по-нататъшното пребиваване на буйните поляци в Съединените щати не беше желателно. Разумният шериф ги посъветва да се върнат през Мексико. Госпожа Алан веднага се съгласи с този проект, а двамата приятели сметнаха това за най-добър изход от неудобното положение.

Но не само те двамата бяха заплашени. Главното острие за атака беше насочено срещу индианците, които се укриваха на територията на Мексико. Обитателите на тайнствения каньон бяха принудени да помислят за своята безопасност, затова на съвещанието бяха поканени Хитрата лисица и Пламтящия лъч.

Хитрата лисица се оказа достоен за своя противник. Когато шерифът си блъскаше главата по какъв начин би могъл да помогне на червенокожите приятели, вождът попита Томек дали има още намерение да завербува група индианци, които да заминат за Европа. Като получи положителен отговор, той каза:

— Тогава бойците, които взеха участие в битката, ще заминат с Малкия вожд и Гърмящия юмрук за Европа.

По такъв начин последната пречка беше преодоляна. Малкия вожд увери апахите, че няма да са задължени да носят дрехите на белите. Убеждаваше ги дори да вземат със себе си цялото си имущество, включително и старите типита. Шерифът подари на индианците отлични коне, защото те щяха да се представят в Европа с бравурна езда и дресиране на коне.

Само Пламтящия лъч беше опечален и мълчеше. Смъртта не беше така милостива към него, както към Черната светкавица. Сега той живееше с тихата надежда, че повиканият някога на дуел Гърмящ юмрук ще сложи край на неговия жалък живот. Боцманът сякаш разбра настроението на Малкия вожд, та отиде при него и му каза:

— Съветвам те да дойдеш и ти с нас, братко. Но защо си се омърлушил така?

— Гърмящия юмрук забрави ли, че му предложих бой на живот и смърт? — попита Пламтящия лъч.

— И-и-и, кой ще ти помни такива дреболии — весело отвърна боцманът. — Бихме се рамо до рамо с пуеблосите, а сега да се колим като...

В последния момент се ориентира, че може да изтърси някоя глупост, затова търсеше най-подходящата дума. Накрая додаде: „... като... мечки“.

Храбростта на боцмана през време на битката беше му спечелила уважението на индианците. Пламтящия лъч знаеше, че няма да може да се сравни с него по сила. Но той предпочиташе да умре, отколкото да се раздели със Скалното цвете, което беше годеница на бял.

Морякът обаче беше далеч от кръвожадни мисли. Той потупа индианеца фамилиарно по рамото и му каза:

— Искам да ти направя едно предложение за вечно съгласие помежду ни. Покани ме за шафер на сватбата ти със Скалното цвете. Какво, съгласен ли си?

— Но нали тя избра тебе...

— Ех, че си глупав, Пламтящи лъч! Та нали нейният благороден татко по тоя начин спаси главата ми. Тя обича само тебе.

В затънтения сред кактусовата пустош каньон, върху скеля от изсечени дървета, почиваше във въздушния си гроб вождът на апахите

и наваите Черната светкавица. Близо до него бяха погребани вождът Дългите очи и всички бойци, паднали в борбата край пуеблото на зуните.

До могилата на вожда стояха тримата приятели: Сали, Томек и боцманът. Те бяха дошли за последен път, за да се простят с него.

На Томек му се струваше, че за този горд индианец геройската смърт на бойното поле беше единственото спасение от несправедливостите на тая земя. Защото мечтите на Черната светкавица не можеха да се осъществят. Неговата история и неговата епоха принадлежаха вече на миналото. Резерватите бяха твърде тесни за вожда, който жадуваше истинска свобода, борбата за която предварително беше обречена на неуспех.

— Хайде, време е вече да вървим — обади се боцманът, като се обърна към Сали и Томек.

— Време е вече... — повтори Томек като ехо.

И още веднъж обгърна с тъжен поглед гроба на Черната светкавица и съседните гробове на апахите.

Сали го хвана нежно под ръка. Отидоха при конете. Боцманът помогна на Сали да се качи на коня, след това се спуснаха надолу по каньона. Скоро те бяха сред групата индианци, готови за път.

Отправиха се за най-близката железопътна гара, откъдето с госпожа Алан щяха да заминат с влак за пристанището Веракрус.

Боцманът пришпори коня си. Скоро настигна Сали и Томек. Той се вслуша в разговора им:

— Ако времето ни позволи, ще посетим Мексико, едноименната столица на тая страна — казваше Томек. — Искам много да разгледам славния музей на древността. Нямаш представа, Сали, колко интересни паметници на изкуството има там. Освен това столицата на Мексико от всички големи градове и столици по света... е разположена най-високо.

— Пак започна, както си знае — измърмори боцманът. — Хм, а малката, като го е зяпнала... както куче кокал! Хубава двойка са, няма що!

[1] Вакер (исп.) — говедар. ↑

Издание:

Алфред Шклярски. Томек на военната пътека

Издателство „Народна култура“, София, 1967

Редактор: Димитър Икономов

Художници: Калина Тасева и Юли Минчев

Худ.редактор: Васил Йончев

Техн. редактор: Олга Стоянова

Коректори: Йорданка Киркова, Наталия Кацарова

Tomek na wojennej ścieżce

Wydanie III

Wydawnictwo „Ślansk“, Katowice, 1962

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.